

РЕЙ БРЕДБЪРИ ГРОБИЩЕ ЗА ЛУНАТИЦИ ДРУГА ПРИКАЗКА ЗА ДВА ГРАДА

Част 2 от „Тайните на Кръмли“

Превод от английски: Филипина Филипова, 1992

chitanka.info

*С любов на живите:
Сид Стийбъл,
който ми показва как да разреши
собствената си загадка;
Александра, моята дъщеря,
която почисти след нас;
Джордж Бърнс,
който ми каза, че съм писател,
когато бях четиринайсетгодишен.*

*На починалите:
Рубен Мамулян,
Джордж Кюкър,
Джон Хюстън,
Бил Скал,
Фриц Ланг
и Джеймз Вонг Хау.*

*И на
Рей Харихаузен,
по разбираеми причини.*

1

Имало едно време два града, които били част от един и същ град. Първият бил светлина, а вторият — мрак. Първият кипял от активност през целия ден, а вторият не помръдвал. Първият бил топъл и светлините му постоянно се менели. Вторият бил студен и скрепен неподвижно от камъните си. Но когато всеки следобед слънцето над Максимус Филмс, града на живите, залязвало, той започвал да прилича на гробищата Грийн Глейдз^[1], отсрещния град на мъртвите.

Всички светлини угасвали, движението замирало, а вятърът откъм сградите на студията ставал студен. От града на живите се разнасяла някаква невероятна меланхолия, която минавала по здрачните авенюта и стигала чак до високата тухлена стена, разделяща двата града. Улиците изведнъж се изпълвали с нещо, което може да бъде наречено единствено спомени. Защото починалите оставяли след себе си постройки, обитавани от призраци и небивалици.

Това наистина бил най-странният град на света, защото в него всичко можело да се случи и винаги се случвало. Десет хиляди души умирали, а след настъпването на смъртта си се изправяли със смях и тръгвали нанякъде. Били подпалвани цели блокове, но огънят ги оставял невредими. Пищели сирели на полицейски коли, чиито полицаи събличали униформите си, изтривали с крем грима от лицето си и се отправяли към малките си апартаменти из тесните улички на външния и в по-голямата си част отегчителен свят.

Тук си пъхали носа и динозаврите — ту като малки фигурки, ту като огромни двуметрови чудовища, извисяващи се над пищящи, полуоблечени девици на кея. От това място тръгвали и безброй кръстоносци, които окачвали доспехите си и скривали копията в Уестърн Костюмиране на съседната улица. Тук Хенри Осми търкунал няколко глави, а граф Дракула се скитал — от плът, за да се превърне в пръст. Тук се намирили и четиринадесетте картини с мъките Христови, и бокали с кръв от страданията на сценаристите, които пъшкали по пътя за Голгота под непосилната тежест на критиката, гонени от

режисьори с камшик в ръка и безжалостни редактори с наострени ножове. От тези кули призовавали мюсюлманите на молитва всеки ден на свечеряване, докато лимузините безшумно се плъзгали по улиците с анонимни сили зад прозорците, а селяните извъръщали поглед от страх да не ослепеят.

Това е истината и причината да повярваме, че когато слънцето залязвало, старите духове се надигали и топлият град изстивал, като заприличвал все повече на мраморните гробищни алеи зад портите му. В полунощ, по време на странното примирие, предизвикано от температурата, вятъра и гласа на някой стар църковен часовник, двата града най-накрая се обединявали в един. Само нощният пазач обикалял из Индия, Франция, канзаската прерия, кафявия Ню Йорк, Пикадили и Испанските Стълби, изминавайки двайсет хиляди мили за не повече от двайсет минути. По това време колегата му зад стената бъртел часовниците, пръснати сред надгробните паметници, разглеждал на светлината от фенерчето си замръзналите ангели, четял имената по плочите и сядал на чаша чай с малкото останало от някой си Кийстоун Коп. В четири часа сутринта пазачите спели, двата града се прибирали в кошарите си и зачаквали слънцето да изгрее над повехналите цветя и изкривените гробници, а Индия да загъмжи от народ, ако Бог Режисьор нареди и Централното разпределение на роли осигури доставките.

Това се случило в навечерието на празника на Все Светии през 1954 г.

Празникът Всях светих.

Любимата ми нощ от годината.

Ако не се бе случило, нямаше да се втурна да пиша тази нова Приказка за два града.

Можех ли да издържа, след като не намирах мира?

Как бе възможно да не коленича, да не поема дълбоко дъх и да не разпръсна мраморния прах?

---

[1] Буквално „зелени поляни“ (англ.) — Б.пр. ↑

2

Пристигнах първи...

Бях в студиото още в седем часа на празничната утрин.

Тръгнах си последен...

Бе около десет вечерта. Правех последната си разходка и се опитвах да свикна с простичкия, но невероятен факт, че най-сетне работя някъде, където всичко е ясно и точно. Тук се виждаше отчетливо началото, а крайт бе уместен и необратим. Там, извън сцената, не се доверявах много на живота с неговите ужасни изненади и объркани сюжети. Тук можех да се разхождам сред алеите по здрач или на зазоряване, можех да си представям как откривам или закривам студиото. То ми принадлежеше, защото казах да бъде така.

Крачех си по терена — половин миля на ширина и една миля на дължина, сред четиринадесетте сцени и десетте открити снимачни площадки. Жертва на собствената си романтичност и безумна страст към филмите, които се справят с живота, когато той излезе извън контрол и избяга зад градските порти от ковано желязо.

Беше късно, но много филми бяха предвидени така, че да завършат с настъпването на празника, за да може да се координират всички маскаради и прощални пиршества. Откъм три сцени с гигантски, широко отворени плъзгащи се врати се носеха песни, оркестрова музика и звук на гърмящи тапи за шампанско. Тълпите във филмови костюми вътре поздравяваха маскираните тълпи отвън.

Не влязох никъде. Стигаше ми забавлението на минаване. В края на краищата, можех да се мотая колкото си искам или да си тръгна всеки момент, след като си бях въобразил, че студиото е мое.

Но дори и като се движех сред сенките, изпитах някакъв трепет. От много години обичах киното. То е все едно да се привържеш към Конг, който се строполи връз мен, когато бях на тринайсет години. Още не се бях измъкнал изпод трупа му.

Студиото ме поразяваше по същия начин абсолютно всяка сутрин. С часове не можех да се отърся от магията му, да задишам

свободно и да се заловя за работа. По здрач омаята пак ме налягаше и едва успях да си поема дъх. Знаех, че някой ден ще трябва да изляза, да се отскубна и да не се върна повече. В противен случай, подобно на вечно падащия се и приземяващия Конг, някой ден то щеше да ме убие.

Отминах крайната сцена, която кънтеше от последните изблици смях и музиката на джаз бенда. Един от помощник-операторите ме изпревари с колелото си, в чиято кошница бе натоварил филм — за аутопсия под скалпела на филмовия редактор, който би могъл да го спаси или загуби завинаги, да го прати по кината или да го заточи на лавицата за мъртви филми, които не се разлагат, а се затрупват от прах.

Градският часовник на Холивуд Хилс удари десет. Обърнах се и закрачих към миниатюрната си килия в блока на писателите.

В офиса ме чакаше покана да се направя на кръгъл глупак.

Не издълбана на мраморна плочка, а прегледно напечатана на висококачествена хартия.

Зачитайки се, се стоварих на работния си стол със силното желание да я смачкам и изхвърля.

В нея се казваше следното:

ГРИЙН ГЛЕЙДЗ ПАРК. ВСЯХ СВЕТИХ.

Довечера в полунощ.
Централната задна стена.

P.S. Чака Ви голямо откритие. Материал за роман — бестселър или страхотен сценарий.

Е, аз не съм смелчага. Не се научих да карам кола. Не летя със самолет. До двайсет и пет годишна възраст се боях от жените. Мразя високите сгради — Емпайър Стейт Билдинг направо ме ужасява. Асансьорите ме изнервят, ескалаторите ме плашат. Подбирам си и храната. За първи път ядох пържола чак на двайсет и четири години, а цялото си детство карах на хамбургери, сандвичи с шунка, яйца и доматиена супа.

„Грийн Глейдз Парк!“ — казах си на глас.

Господи, помислих след това, полунощ? Аз, дето ядях пердах от всички чак до средата на юношеството си? Онова момче, което се скри под мишницата на брат си при първата прожекция на „Призрака от операта“?

Да, същият.

„По дяволите!“ — изкрещях с все сила.

И отидох на гробищата.

В полунощ.

3

Излязох от студиото и хлътнах в мъжката тоалетна недалеч от Главната порта, но веднага изскочих. Бях се научил да заобикалям това място — подземна пещера, в която се чуваше звукът на тайнствени канали и още едно странно шумолене, като че ли — опиташ ли се да отвориш вратата, се разбягват дузина раци. Отдавна бях свикнал да се спирам, да покашлям, а после бавно да натискам дръжката. В такъв момент най-различни врати отвътре започваха да се затварят. Хлопваха, изтрещяваха или се плъзваха почти безшумно, като че ли дневните обитатели на пещерата, позакъснели след нощните празненства на сцената, уплашено се изпокриваха и човек се озоваваше сред тишината на студения порцелан и подводните течения, облекчаваше се колкото може по-бързо и се втурваше навън с неизмити ръце само за да чуе отново, но вече от другата страна, бавното, лукаво събуждане на раците, шепота на отварящите се врати и изпълзяването на пещерните същества в хаос и безпорядък.

Както казах, аз се отклоних, надникнах да видя дали е свободно и се мушнах в дамската тоалетна отсреща, която бе чисто, бяло керамично помещение без подземия и пъплеци същества. Излязох навън почти веднага и точно навреме, за да видя как един прусашки полк се отправя към забавата на сцена 10, а капитанът му се отделя от редиците. Беше рус хубавец с големи, невинни очи, но се отправи точно към мъжката тоалетна.

Едва ли ще го видят пак, помислих си аз и ускорих крачка по тъмните улици.

Таксито, което не можех да си позволя, но наех, за да не бъда сам на гробищата, спря пред гробищните порти три минути преди полунощ.

Цели две минути броих криптите и паметниците, заради които Грийн Глейдз Парк бе наел не по-малко от девет хиляди мъртъвци на пълен работен ден.

Работеха от петдесет години. Още откакто предприемачите Сам Грийн и Ралф Глейд, доведени до банкрут, обединиха фирмите си и направиха гробището.

Усетили късметлийското в имената си, неплатежоспособните предприемачи просто устройха Грийн Глейдз Парк, където биваха погребвани всички скелети от килерите на студията.

Предполагаше се, че кинаджиите, свързани с аферата, си затварят устата, за да не се разприказват двамата джентълмени. Първите погребения събудиха множество клюки, слухове и обвинения в мошеничество.

После, със свити колене и тракащи зъби, се втренчих в далечната стена, отвъд която се виждаха поне шест сигурни, топли и красиви сцени, където веселията вече привършваха, маскираните се разотиваха, музиката затихваше и праведните потегляха към къщи заедно с грешните.

Гледах как светлините на колите се отразяват върху големите стени на сцените, представях си всички сбогувания и махания за довиждане и изведнъж ми се прииска да съм с тях, все едно дали бяха праведни или грешни, все едно дали се движеха наникъде. По-добре никъде отколкото тук.

Часовникът на гробищата отби полунощ.

— Е? — каза някой.

Усетих погледа си рязко да се дръпва от далечното студио и да се приковава в косата на шофьора.

Той зяпаше желязната решетка и мляскаше с уста. Щом ехото от ударите на часовника заглъхна, портата издрънча под напора на вятъра.

— Кой ще отвори портата? — попита шофьорът.

— Ами аз, разбира се — отвърнах с ужас в гласа.

— Давай — рече той.

След миг, който ми се стори безкраен, се насилих да пристъпя към портата, но за моя голяма изненада тя се оказа незаключена, така че можах широко да я отворя.

Примамих вътре таксито, както старците водят много уморените и изплашени коне. Колата не спря да си мърмори под носа, а шофьорът ѝ забръщолеви: „По дяволите. Ако нещо се понесе към нас, хич не чакай, да остана.“

— Със сигурност ще се окажа по-бързият — отвърнах аз. —
Хайде.

И от двете страни на алеята гъмжеше от бели очертания. Счу ми се въздишката на призрак, но се оказа, че това са собствените ми дробове, които се опитват да раздухат някакъв огън в гърдите ми.

Усетих една-две дъждовни капки. „Господи — пошепнах аз, — и без чадър на всичкото отгоре.“

Какво търся тук, за Бога?

Всеки път, когато гледах някой стар филм на ужасите, се подигравах на героя, хукнал навън посреднощ, макар да знае, че точно това не бива да прави. Или пък на героинята, която постоянно премигва с големите си, невинни очи и си слага обувки на високи токчета, за да успее непременно да се спъне веднага, щом побегне. Сега глупакът бях аз и то заради едно нищо и никакво обещание.

— О'кей — провикна се шофьорът. — Повече не мърдам!

— Страхливец! — изкрещях аз.

— Точно така. Ще те чакам тук.

Вече бях изминал половината разстояние до задната стена. Дъждът се сипеше на тънки струи, мокрейки лицето ми и задавяйки проклятията в гърлото ми.

Фаровете на таксито хвърляха достатъчно светлина, за да забележа стълбата, която бе подпряна на задната стена на гробището и го отделяше от Максимус Филмс.

Застанах до стълбата и погледнах нагоре. Там, на върха, един човек като че ли се опитваше да прескочи стената.

Но бе неподвижен — застинала синкава фигура, запечатана завинаги като от светкавица. Главата бе издадена напред подобно на гъсеницата на трактор, а тялото — изкривено по посока на Максимус Филмс. Човек имаше чувството, че всеки момент ще се търкулне от другата страна.

И все пак, мъжът отгоре приличаше на гротескна, замръзнала статуя.

Провикнах се няколко пъти, но постепенно разбрах причината за неговото мълчание и неподвижност.

Мъжът горе умираше или вече бе умрял.

Бе дошъл дотук, преследван от тъмнината, беше се изкачил по стълбата и бе замръзнал на място при вида на — какво? Нещо зад него

ли го бе ужасило до смърт? Или бе видял в отвъдната страна, сред здрачните студия, нещо още по-страшно?

Дъждът се лееше над белите надгробни камъни.

Леко побутнах стълбата.

— Божичко! — изпищях.

Защото старецът се изтърколи отгоре.

Хвърлих се настрани, за да не се стовари върху мен.

Приземи се между гробовете като десеттонен оловен метеор. Изправих се на крака и се надвесих над него, неспособен да чуя каквото и да било от силното тупане на сърцето ми. Дъждът шептеше и го обливаше със струите си.

Втрених се в лицето на мъртвеца.

Той се опули безизразно насреща.

Защо ме гледаш? — питаше той беззвучно.

Защото, помислих си аз, защото те познавам!

Лицето му бе бяло като тебешир.

Джеймз Чарлз Арбътнот, бившият шеф на Максимус Филмс.

Да — пошепна той.

Но... но аз те видях за последен път, когато бях на тринадесет, както си карах кънки пред Максимус Филмс, в седмицата, когато те убиха, преди двайсет години — дни наред показваха снимки на двете смачкани коли, забити в телеграфния стълб, ужасната катастрофа, кървавия тротоар, разкъсаните тела, а после последваха стотиците снимки от погребението с хилядите опечалени, милионите цветя и искрено пролетите сълзи, шефовете на нюйоркските студия и разплакалите актьори с черни очила. Наистина скърбяха за теб. После пак снимки на строшените коли и булевард „Санта Моника“. Вестниците гърмяха цели седмици. Радиото не спираше да те възхвалява и не можеше да прости на краля, задето е умрял. Всичко това бе за теб, Джеймз Чарлз Арбътнот.

Не може да бъде! Невъзможно е — за малко да изкрещя на глас. Тази вечер си тук, горе на стената? Не може да са те убили повторно, нали?

Блесна светкавица. Изтрещя гръм — като да хлопнеш огромна врата. Дъждът се сипеше връз мъртвеца и образуваше стичащи се сълзи по лицето му. Зяпналата му уста се напълни с вода.

Извърнах се, изпищях и избягах.

Когато стигнах таксито, знаех, че съм си забравил сърцето при трупата.

Сега то тичаше след мен. Врълхлетя ме като куршум и ме залепи за колата.

Шофьорът се бе втренчил в алеята пред себе си.

— Има ли някой там?! — извиках аз.

— Не!

— Слава Богу. Дай да се махаме!

Моторът отказа.

И двамата измучахме отчаяно.

Запали. Ужасът си казваше думата.

Но не е лесно да потеглиш на заден с шейсет мили в час.

Ние го направихме.

4

До късно през нощта оглеждах обикновената си стая с обикновена мебелировка — част от уютна къщичка, построена на нормална улица в тих градски квартал. Изпих три чаши горещо какао, но не преставах да треперя от студ и страх.

Хората не могат да умрат два пъти! — мислех си аз. Мъжът на стълбата, вкопчен в студения вятър, не може да е бил Джеймз Чарлз Арбътнот. Телата се разлагат. Телата ИЗЧЕЗВАТ.

Спомням си деня през 1934 г., когато Дж. Ч. Арбътнот излезе от лимузината си, спряла пред студиото, а аз се хлъзнах с кърките и изхвърчах право в обятията му. Той се разсмя, помогна ми да застана на крака, даде ми автограф, ощипа ме по бузата и влезе вътре.

А сега, Господи Боже, същият този отдавна починал човек се бе изкатерил под дъжда и се бе изтърколил сред гробовете.

Още чувах гласовете на скърбящите и виждах вестникарските заглавия:

ДЖ. Ч. АРБЪТНОТ УМРЯ, НО ВЪЗКРЪСНА

— Не! — казах аз на бялата стена, където дъждът шепнеше, а мъжът се изтъркулваше. — Не беше ТОЙ. Това е ЛЪЖА!

Изчакай утрото, ми прошепна един глас.

5

Утрото не помогна много.

Радиото и телевизията не оповестиха намиране на трупове.

Вестниците гъмжаха от съобщения за катастрофи и чистки сред наркомани. Нито дума за Дж. Ч. Арбътнот.

Излязох от къщи и отидох до гаража си, в който нямаше кола, а куп играчки, стари броеве на научни и изобретателски списания, колело, купено на старо.

Подкарах го към студиото, но по пътя усетих, че не си спомням нито едно от кръстовищата, които бях прекосил слепешком. Ужасен, скочих разтреперан от колелото.

Един огненочервен открит спортен автомобил закова до мен със свистящи гуми.

Мъжът зад волана с кепе, килнато назад, изключи мотора. Погледна ме. Едното му око бе светлосиньо, а другото се покриваше от монокъл, закрепен здраво на мястото му и проблясващ на слънчевите лъчи.

— Здравсти, тъпо копеле — подвижна той, провлачвайки гласните като германец.

За малко да изпусна колелото. Когато бях дванайсетгодишен, бях виждал този профил, изсечен на старите монети. Мъжът бе или възкръсналият Цезар, или германският първосвещеник на Светата Римска империя. Сърцето ми щеше да се пръсне от вълнение.

— Какво казваш? — извика той. — По-силно!

— Здравсти — чух се да отговарям, — здрасти, копелдак такъв. Ти си Фриц Вонг, нали? Роден в Шанхай от майка австрийка и баща китаец, израснал в Хонконг, Бомбай, Лондон и дузина немски градове. Първо момче за всичко, после крояч на филми, писател, кинематограф и накрая — световноизвестен режисьор. Фриц Вонг, великолепият създател на великия ням филм „Заклинение Кавалканти“. Човекът, оглавил филмовата продукция на Холивуд от 1925-а до 1927-ма и изхвърлен заради сцена, в която прусашки генерал души бельото на

Герта Фрьолих. Световноизвестният режисьор, който се върна, а сетне напусна Берлин, изпреварвайки Хитлер, режисьорът на „Луда любов“, „Делириум“, „До луната и обратно“...

С всяка изречена дума главата му леко се извъръщаше, а устата му се разтваряше в усмивка а ла Пънч-и-Джуди. Монокълът проблясваше многозначително.

Зад монокъла надзърташе едно дръпнато око. Мислех, че лявото око е Пекин, а дясното — Берлин, но се оказа другояче. Монокълът беше причината окото да придобие източни очертания. Челото и формата на лицето имаха типичната тевтонска арогантност. Те трябваше да му служат още две хиляди години или поне до прекратяването на договора.

— Какъв ме нарече? — попита той извънредно любезно.

— Какъвто ме нарече ТИ — отвърнах аз колебливо. — Тъпо, скапано копеле — последните думи изрекох шепнешком.

Той кимна, засмя се и отвори широко едната врата.

— Скачай!

— Но ти не...

— Не те познавам? Да не мислиш, че качвам всеки побъркан велосипедист? Мислиш, че не съм те видял как се спотайваш по ъглите на студиото, като се преструваш на Зайо Байо пред лейтенанта? Ти си оня — щракна с пръсти, — откаченият син на Едгар Райс Бъроуз и „Диктаторът на Марс“ — незаконното чедо на Дж.Х. Уелс от Жул Верн. Хвърляй велосипеда, закъсняваме.

Метнах колелото отзад и седнах точно в момента, в който се понесохме с петдесет мили в час.

— Знае ли човек? — изкрещя Фриц Вонг, преборвайки се с шума от мотора. — И на двамата нещо ни хлопа с тия професии. Но ти си щастливец. Още ТИ ХАРЕСВА.

— Защо, НА ТЕБ не ти ли харесва?

— За Бога, разбира се, че ДА! — промърмори той.

Не можех да откъсна поглед от Фриц Вонг, приведен над кормилото срещу брулеция вятър.

— Ти си най-големият глупак, когото познавам! — провикна се Фриц. — Да не искаш да ти светят маслото? Нещо ти мърда май. Никога ли не си се учил да караш кола? Това колело какво е? Да не ти е

дебютното произведение? Ама как можа да напишеш такъв боклук? Седни и прочети Томас Ман, Гьоте!

— Томас Ман и Гьоте не биха могли да напишат и най-простия сценарий. „Смърт във Венеция“ — как да е. „Фауст“ — о'кей. Но добър СЦЕНАРИЙ? Или разказ като моя с приземяване на луната и пълна достоверност пред читателя? Това те не могат да направят. Тоя монокъл как не ти пречи да караш?

— Това не те засяга! По-добре да си сляп. Взреш ли се в шофьора пред себе си, би ти се приискало да му смачкаш задника! Я да те видим тебе. Харесваш ли ме такъв?

— Мисля, че си забавен!

— За Бога! Свикни да приемаш всичко казано от Вонг като цитат от Светото Писание. Ама как така не караш?

И двамата крещяхме срещу вятъра, който здравата ни брулеше.

— Писателите НЯМАТ ПАРИ за кола! А и когато бях петнайсетгодишен, видях разкъсаните тела на пет души. Една кола се беше ударила в телеграфен стълб.

Фриц ме стрелна с поглед. Бях побледнял от спомена.

— Стори ти се като на война, нали? Не си бил толкова тъп. Чух, че са ти възложили нещо ново с Рой Холдстром. Специални ефекти? Жестоко. Макар и да не ми се иска да го призная.

— Ами ние сме приятели от колежа. Гледах го как майстори в гаража миниатюрните си динозаври. Бяхме си обещали когато пораснем да правим заедно чудовищата.

— Не — извика Фриц Вонг, надмогвайки вятъра, — вие СЛУЖИТЕ на чудовищата. Мени Лайбър? Мечтата на отровния гуцер да стане паяк. Е-хе! Ето я менажерията!

Кимна към тълпата колекционери на автографи срещу вратите на студиото.

Погледнах натам. Душата ми за миг се върна в 1934 г. Бях притиснат от обезумялата тълпа, размахваща тефтери и писалки. Ловците на премиери, поклонниците на Марлене Дитрих, които нахлуваха в гримьорната ѝ или хукваха след Кари Грант на боксовите мачове в петък вечер. Чакаха Джийн Харлоу да влезе в ресторанта за поредния тричасов обяд или Клодет Колберт да излезе от него към полунощ, преливаща от веселие.

Вгледах се в полудялата тълпа срещу нас. Видях отново Булдога, Пекинеза, бледите късогледни лица на изгубените в миналото приятели, застанали пред фасадата на огромния испански музей Прадо — част от Максимус, където трийсетфутовите гравирани врати с трясък се отваряха и затваряха пред невъобразимо известните. Видях и себе си в гнездото на зиналите гладни птички, очакващи да се нахранят с кратки срещи, снимки и автографи. В спомените ми слънцето залязваше, показваше се луната, а аз бях малкото момче на ролкови кърки, тръгнало да се прибира къщи сред пустите улици с мечтата някой ден да стане най-великият писател или най-прочутото наемно перо на „Флай бай найт пикчърс“.

— Менажерия ли? — измърморих аз. — Нима ги наричаш така?

— А тук е зоопаркът им! — посочи Фриц Вонг.

И изфучахме между вратите на студиото, спускайки се по алеите, край които минаваха статисти, артисти и чиновници. Фриц Вонг удари спирачки посред зоната с надпис „Паркирането забранено“.

Слязох от колата и го попитах:

— Каква е разликата между менажерия и зоопарк?

— Ами тук, в зоопарка, сме отделени с решетки от света. Решетките на парите. А онези фантазьори отвън са пленници на глупавите си мечти.

— Самият аз бях един от тях някога. Мечтаех да прескоча стените на студиото.

— Тъпак. За теб тогава няма спасение.

— Не, има. Довърших поредния сборник разкази и една пиеса. Името ми ще бъде запомнено!

Монокълът на Фриц просветна.

— Спри да говориш така. Може да се разделя с отвращението си.

— Доколкото познавам Фриц Вонг — за не повече от трийсет секунди.

Фриц ме наблюдаваше как вадя велосипеда от колата.

— Ти май си почти германец.

Качих се на колелото.

— Не ме обиждай.

— Ама ти с всички ли се държиш така? — попита Фриц.

— Не, само с Фредерик Велики, чиито маниери ненавиждам, но чиито филми обожавам.

Фриц Вонг свали монокъла и го пусна в джоба на ризата си. Като че ли пускаше монета в някакъв свой вътрешен автомат.

— Наблюдавам те от известно време — поде напевно той. — В пристъпи на лудост чета и разказите ти. Не ти липсва талант, на който бих могъл да придам блясък. В момента работя над един безнадежден филм за Христос, Ирод Антипа и останалите побъркани светци. Бог да ми е на помощ. Филмът стартира с дефицит от девет милиона долара и режисьор алкохолик, който не би се оправил и в детската градина. Избраха ме да погребя останките. Ти какъв християнин си?

— Паднал.

— Чудесно! Не се учудвай, ако уредя да те уволнят от оная работа с динозавърския епос. Помогнеш ли ми да балсамирам филма за Христос, ставам твой човек. Принципът на Лазар! Ако хванеш умряла пуйка и успееш да я извадиш от филмовата гробница, печелиш точки. Нека те понаблюдавам и почета още няколко дни. Ела в ресторанта точно в един следобед. Ще ядеш каквото ям аз и ще говориш само ако те заговорят. Ясно ли е, талантливо малко копеле такова?

— Да. Unterseeboot Kapitän, ГОЛЯМО копеле такова.

Качих се на колелото, а той ме бутна отзад. Не за да ми направи номер, а за да ми даде ускорение.

Не погледнах назад.

Страх ме беше, че ще го видя загледан в мен.

6

— О, Боже! — си казах. — Та той ме накара да забравя!
Миналата нощ. Студеният дъжд. Високата стена. Трупът.
Паркирах колелото пред Сцена 13.

Минаващият полицай не пропусна да попита:

— Имате ли разрешително да паркирате тук? Това е мястото на Сам Шонбродер. Обадете се в офиса.

— Разрешение ли! — изкрещях аз. — Божичко, Исусе! За един ВЕЛОСИПЕД?

Минах с колелото през голямата, двойна, херметична врата и се озовах сред мрака.

— Рой?! — извиках аз.

Тишина.

Огледах се в прекрасния мрак сред купа стари играчки на Рой Холдстром.

В моя гараж, макар и по-малък, цареше същата бъркотия.

По Сцена 13 бяха разпилени играчките на Рой от тригодишната му възраст, книгите му от петгодишна възраст, магическите комплекти за осемгодишния, материалите за химически експерименти, правени на девет-десет години, изрезките от неделните серии комикси, събирани на единайсетгодишна възраст, и дубликати на Конг, направени от него на тринайсетгодишна възраст, след като бе видял маймуната великан около петдесет пъти в продължение на две седмици.

Сърбяха ме ръцете. Тук имаше купени евтино индуктори, жироскопи, тенекиени влакчета и магически предмети, които караха момченцата да прехапят завистливо устни. Тук лежеше собственото ми лице — отливка, направена от Рой, след като първо ме бе нацапотил с вазелин, а после — с гипс. Имаше и дузина отливки от профила на Рой, подчертаващи големината на прегърбения му нос, както и черепи, а и цели скелети, захвърлени по ъглите или разположени на сгъваеми столове — с една дума, всичко, което би създадо у Рой чувство за уют

на огромната сцена, която би побрала целия „Титаник“ заедно с „Оулд Айрънсайдз“.

Едната от стените бе облепена с афиши и реклами на „Изгубеният свят“, „Конг“, „Синът на Конг“, „Дракула“ и „Франкенщайн“. В средата на тази разбъркана сергия — гараж — бяха поставени в оранжеви щайги скулптури на Карлоф и Лугоши. На бюрото имаше три оригинални ябълкови съединения на динозаври, подарени от създателите на „Изгубеният свят“, — гумената плът на древните същества, отделена от металните им кости.

Сцена 13 бе наистина магазин за играчки, магическа кутия, фокуснически куфар, фабрика за чудеса, хангар на мечтите, където Рой се отбиваше всеки ден, махваше с дългите си пръсти на пианист към митичните зверове и ги будеше от хилядолетния им сън.

Именно в тази неразбория, в това сметище на любознателната алчност, жаждата за играчки и страстта към огромните беснеещи чудовища, гилотинираните глави и неразгадаемите загадки аз избрах бъдещето си.

Навсякъде се виждаха широки, ниски пластмасови палатки, покриващи създания, които само Рой щеше да разкрие пред другите с течение на времето. Страх ме беше да надзърна.

В средата на всичко това се извисяваше скелет, вдигнал в ръка табелка, на която пишеше:

КАРЛ ДЕНЪМ!

ИМЕТО НА ПРОДУЦЕНТА НА „КИНГ КОНГ“.

ГРАДОВЕТЕ НА СВЕТА, СЪЗДАДЕНИ ТОКУ-ЩО,
ЛЕЖАТ ПОД ТОЗИ БРЕЗЕНТ И ЧАКАТ ДА БЪДАТ
ОТКРИТИ. НЕ ПИПАЙ. ЕЛА И МЕ НАМЕРИ.

ТОМАС УЛФ СБЪРКА. ТИ МОЖЕШ ДА СЕ
ВЪРНЕШ ОТНОВО У ДОМА. ЗАВИЙ НАЛЯВО ПРИ
КАРПЪНТЪРС ШЕДЗ, ТРЪГНИ ПОКРАЙ ВТОРАТА
ПЛОЩАДКА ВДЯСНО. ТАМ ТЕ ЧАКАТ БАБА ТИ И
ДЯДО ТИ! ИДВАЙ!

РОЙ.

Погледнах към брезентовите покрития. Тържественото откриване! Ами да!

Хукнах веднага. Какво има предвид? Баба и дядо? Да ме чакат? Забавих ход. Вдъхнах дълбоко свежия въздух с аромат на дъб, бряст и клен.

Защото Рой бе прав.

Можеш да се върнеш отново у дома.

Пред втората площадка бе поставена табела „ГОРА“, но това бе Грийн Таун^[1], където бях роден и отгледан с онзи хляб, който втасваше зад печката цяла зима и с виното, което ферментираше на същото място в края на лятото.

Не тръгнах по алеите, а направо през поляните, радостен, че имам приятел като Рой, който знаеше за какво мечтая и ме бе поканил да го видя.

Минах край трите бели къщи на някогашните ми приятелчета от 1931-ва, обърнах се на тъгла и спрях изумен.

Старият „Буик“ на дядо ми — от 1929 г. — бе паркиран на прашната уличка с кирпичени постройки в очакване на пътешествието на запад през 1933-а. Стоеше си там и събираше ръжда. Фаровете бяха изкривени от удар, решетката на радиатора бе свалена и по шуплестата му повърхност се бяха закачили молци и синьо-бели пеперудени крилца — мозайка на изгубените лета.

Наведох се и прокарах трепереца ръка по бодливия мъх на задните седалки, където брат ми и аз се бяхме смушквали толкова пъти с лакът, докато пътувахме през Мисури, Канзас, Оклахома и...

Не беше колата на дядо. И все пак, БЕШЕ ТЯ.

Погледът ми се зарея, за да попадне на деветото чудо на света.

Къщата на баба и дядо, верандата и люлката отгоре, розовите саксии с мушкато на перваза, папратта, извираща отвсякъде като бликнал зелен фонтан, и просторната ливада със зелен котешки гръб и с толкова много детелини и глухарчета, че ти се прииска да захвърлиш обувките и да се затичаш бос по безкрайния мек килим. И...

Едно прозорче на кулата, към което тичах веднага, щом се събудя, за да видя зелената земя и зеления свят отвъд.

А в люлката на лятната веранда седеше и леко се поклащаше напред-назад с ръце на скута най-добрият ми приятел...

Рой Холдстром.

Плъзгаше се безшумно, потънал някъде другаде, тъй както самият аз бях потънал в едно отдавнашно лято.

Рой ме видя и повдигна дългите си слаби ръце, за да махне наляво и надясно — към поляната, дърветата, себе си и мене.

— Господи — извика той, — не сме ли истински щастливци?

---

[1] Буквално „зелен град“ (англ.) — Б.пр. ↑

Рой Холдстром майстореше в гаража си динозаври от дванайсетгодишен. Динозаврите преследваха баща му из двора, на осеммилиметрова лента, и го изяждаха. По-късно, когато Рой стана на двайсет, той премести динозаврите в малки, временни студия и започна да прави евтини филми за изгубения свят, които го направиха прочут. Динозаврите така се враснаха в живота му, че приятелите му се обезпокоиха и се опитаха да му намерят някое симпатично момиче, което да се примири с присъствието на зверовете. Още търсеха.

Заизкачвах стълбите на верандата. Спомних си една незабравима вечер, когато Рой ме заведе на постановката на „Зигфрид“ в Шрайн Аудиториум. „Кой пее?“ — попитах аз. „Какво ме интересува, по дяволите! — извика Рой. — Отиваме да видим Дракона!“ Е, музиката бе великолепна. Но Драконът? Убийте тенора. Угасете светлините.

Местата ни бяха толкова назад, че можех да видя само лявата ноздра на Дракона Фафнер. Рой не виждаше нищо освен гигантските пламъци, които бълваха от невидимия нос на чудовището, за да изгорят Зигфрид.

— По дяволите! — прошепна Рой.

Фафнер бе повален. Вълшебният меч го бе пробол право в сърцето. Рой скочи на крака, изруга сцената и хукна навън.

Намерих го да си говори сам във фойето.

— И това ми било Фафнер! Господи! Велики Боже! Видя ли това чудо?!

Изхвърчахме от театъра. Зигфрид още пискаше нещо за живота, любовта и кланетата.

— Горките хора, тия от публиката — каза Рой. — Как ще издържат още два часа без Фафнер!

Та седеше си той на люлката и се рееше в миналото като мене.

— Хей! — подвикна ми радостно. — Какво ти казах? Къщата на баба ми и дядо ми!

— Не, на моите баба и дядо!

— И на четиримата!

Рой се разсмя истински щастлив и извади голямо, дебело копие на „Не можеш отново да се върнеш у дома“.

— Той сбърка — каза тихичко Рой.

— Така е. Наистина сме тук, за Бога!

Млъкнах. Защото забелязах зад поляните на снимачните площадки голямата стена между студиото и гробищата. Призракът на стълбата не ми излизаше от главата, но реших да не го споменавам още.

— Как върви работата с твоя звяр? — попитах аз. — НАМЕРИ ли го вече?

От много време бе така.

С Рой ни викаха да замисляме и майсторим зверове, модели на паднали от космоса метеори и на хуманоидни същества, изплуващи от тъмните лагуни, по чиито пластмасови зъби се стичаше най-банален катран.

Първо бяха взели Рой, защото го биваше в техниката. Неговите птеродактили наистина летяха. А бронтозаврите му бяха планини, тръгнаха към Мохамед.

После някой прочете трийсетина от моите Странни истории, които пишех от дванайсетгодишен и взех да продавам на долнопробните списания, когато станах на двайсет и една, и реши да ми възложи „написването на драма“ за животинките на Рой. Бях на седмото небе, защото бях платил да изгледам или се бях промъкнал на около девет хиляди филма с мечтата да участвам в тях някой ден поне като простреляния труп на улицата.

— Искам нещо НЕВИЖДАНО! — бе казал Мени Лайбър на първия ден. — Вижда се триизмерно как изстрелваме нещо към земята. Пада метеор...

— Снимаме в близост до метеорния кратер в Аризона — вметнах аз. — Има го от милион години. Едно чудесно място за падането на НОВ метеор...

— Виждаме НОВОТО чудовище — викна Мени.

— Виждаме ли го наистина? — попитах аз.

— Ама какво искаш да кажеш? ТРЯБВА ДА ГО ВИДИМ!

— Е, да, но има и филми като „Човекът-леопард“! Целият ужас идва от сенките през нощта и от неща, които не могат да се видят. Ами

„Островът на мъртвите“ и онази жена, с каталепсията, която се събужда зазидана в гробница?

— Радиопредавания!!! — изкрещя Мени Лайбър. — Хората искат да видят това, от което се плашат, по дяволите...

— Не искам да споря, но...

— Недей тогава! — тросна се Мени. — Искам десет страници, които да ме смръзнат от страх. А ти — посочи Рой — да знаеш, че всичко написано от него трябва да се подплати с някой и друг динозавър! Сега да ви няма! Идете да се пулите пред огледалото в три посред нощ!

— Сър! — извикахме ние.

Вратата се тръшна.

Отвън Рой и аз запремигахме на слънчевата светлина.

— Пак ни забърка в хубава каша, Стенли!

Все още стенойки от смях, се заловихме за работа.

Аз написах десет страници, оставяйки място за животните. Рой плесна на масата трийсет фунта^[1] влажна глина и затанцува около нея. Блъскаше и ваеше с надеждата, че чудовището ще набъбне като мехур в праисторическия басейн, а после ще се сгромоляса в съскащи серни изпарения, излъчвайки истинския ужас.

Рой изчете страниците ми.

— Къде ти е Звярът? — извика той.

Погледнах ръцете му, изплескани с кървавочервена глина.

— А къде е твоят?

Та за това си говорехме три седмици по-късно.

— Хей, защо само стоиш и ме наблюдаваш? — попита Рой. — Ела си вземи кифличка, седни, разговори се.

Приблжих се, взех кифлата и седнах на люлката, залюлявайки се ту напред в бъдещето, ту назад в миналото. Пред мен — ракети и Марс. Зад мен — динозаври и катранени дупки.

А навсякъде — зверове без лица.

— За човек, който говори с шейсет мили в минута, си необикновено мълчалив — каза Рой Холдстром.

— Уплашен съм — изплюх камъчето най-сетне.

— О'кей. — Рой спря нашата машина на времето. — Говори, всемогъщи.

Заговорих.

Построих стената, подпрях стълбата, вдигнах тялото, докарах студения дъжд и накрая пуснах гръм, за да съборя трупа. Когато завърших, а дъждовната вода бе изсъхнала по челото ми, подадох на Рой поканата за празника на Все светии.

Рой ѝ хвърли един поглед, а после я пусна на земята и сложи крак връз нея.

— Някой трябва да се е пошегувал!

— Сигурно. Но... отидох вкъщи и изгорих бельото си.

Рой вдигна поканата и пак я зачете. Погледна стената на гробището.

— Но за какъв дявол биха ти изпратили такова нещо?

— Ами да. Повечето хора от студиото дори не ме познават!

— Но празникът бе наистина снощи. И все пак, шегата е много изпипана. Да закачиш на стълбата това тяло... Ей, а възможно ли е на теб да са казали да дойдеш в полунощ, а да са поканили други хора за осем, девет, десет и единайсет часа, за да ви плашат един по един? В това има някакъв смисъл.

— Само ако го беше замислял ти!

Рой рязко се извърна:

— Да не мислиш, че...

— Не. Да де. Не.

— Кое в крайна сметка?

— Помниш ли онова празнуване на Всях светих, когато бяхме деветнайсетгодишни и отидохме в театър „Парамаунт“, за да гледаме Боб Хоуп в „Котката и канарчето“, а момичето пред нас изведнъж се разпищя. Аз се огледах и те видях да седиш с маска на вампир.

— О, да — изсмя се Рой.

— Ами когато се обади и ми каза, че Ралф Кортни, най-добрият ни приятел, е мъртъв и трябва да дойда незабавно? Беше го положил на леглото у вас, но всичко бе само номер. Искаше Ралф да си напудри лицето с белило, да легне и да се престори на мъртъв, а когато вляза, да се надигне изведнъж. Помниш ли?

— Аха — Рой пак се изсмя.

— Но аз срещнах Ралф на улицата и номерът не стана.

— Така беше — поклати глава Рой пред мисълта за собствените си немирства.

— Е, добре. Няма нищо чудно тогава в предположението ми, че може да си закрепил оня труп на стената и да си ми пратил писмото.

— Бъркаш само в едно — каза Рой. — Много рядко си ми споменавал Арбътнот. Дори и да бях изработил тялото, как щях да съм сигурен, че ще го познаеш? Трябва да е бил някой, комуто е било добре известно, че преди много години си се срещнал с Арбътнот, прав ли съм?

— Ами...

— Един труп в дъжда не струва пукната пара, ако не знаеш чий е. Разказвал си ми за много други хора, които си срещал, докато си се мотал из студията. Ако тялото бе направено от мен, то щеше да е на Рудолф Валентино или Лон Чейни, за да можеш да го разпознаеш. Така ли е?

— Така е — отвърнах вяло аз. Взрях се в лицето на Рой и бързо извърнах поглед. — Извинявай. Но, по дяволите, това бе наистина Арбътнот. През трийсетте години го бях виждал поне дузина пъти. На премиери. Пред студиото. В спортните му коли, в трите лимузини. Жените винаги се тълпяха и се смееха, докато той раздаваше автографи, защото не пропускаше да пъкне на всекиго по четвърт долар. Четвърт долар! През 1934-а! С толкова пари можеше да си купиш малцово мляко, един шоколад и накрая да идеш на кино.

— Значи такъв е бил? Нищо чудно, че го помниш. На теб колко ти даваше?

— Един месец ми даде долар и двацет и пет цента. Бях истински богаташ. А сега е погребан зад тази стена — там, където бях снощи, нали? Защо някой ще се опитва да ме изплаши с илюзията, че са го изровили и закрепили на стълбата? Струват ли си усилията? Тялото се строполи като камък. Значи са го закрепяли поне двама души. Защо?

Рой захапа втора кифличка.

— Защо ли? Освен някой да е искал да те използва, за да го разкажеш на света. Ти щеше да кажеш и на друг, нали?

— Може би...

— Недей. Уплашен си в момента.

— Но от какво да съм уплашен? Просто имам чувството, че не става въпрос за обикновена шега, че има нещо друго.

Рой се втрени в стената, дъвчейки кифлата.

— По дяволите — промълви най-накрая. — Тази сутрин отиде ли да видиш дали тялото е ВСЕ ОЩЕ на земята? Защо не провериш?

— За нищо на света!

— Но сега е ден. Може ли да си такъв пъзльо!

— Не съм, само...

— Ей! — изгърмя възмутено нечий глас. — Глупаци такива! Какво правите там?

Рой и аз се надвесихме от верандата.

Мени Лайбър стоеше наред с ливадата. Ролс-ройсът му бе спрял до него. Не бяхме чули никакъв шум от мотор.

— Е? — извика Мени.

— Имаме съвещание! — отвърна Рой невъзмутимо. — Искаме да се нанесем тук.

— Какво? — Мени огледа набързо старата къща във викториански стил.

— Страхотно място за работа — добави веднага Рой. — Ще си направим офиса горе, ще внесем бюрото и пишещата машина.

— Но вие ИМАТЕ офис!

— Офисите не вдъхновяват — намесих се аз. — За разлика от това тук. Трябва да преместите всички творци от блока на писателите. Нека Стийв Лонгстрийт се нанесе в онази нюорлеанска вила, за да напише сценария за Гражданската война. Ами френската пекарница отсреща? Точно място за Марсел Дементон и неговата революция. А ей там долу е Пикадили — рай за съвременните английски писатели.

Мени бавно се изкачи до верандата с объркано, пламнало лице. Огледа студиото, после своя ролс и накрая нас двамата — като че ли току-що ни е уловил голи-голенички да пушим в плевнята.

— Господи, не стига, че от сутринта всичко е с главата надолу, а и това. Двама побъркани, които искат да превърнат колибата на Лидия Пинкъм в храм на писателите!

— Точно така! — отвърна Рой. — Именно на тази веранда замислих най-ужасната филмова миниатюра, която може да съществува някога!

— Спести си преувеличенията — омекна Мени. — Покажи ми САМОТО НЕЩО.

— Можем ли да използваме твоя ролс? — попита Рой.

Използвахме го.

По пътя за Сцена 13 Мени Лайбър гледаше право пред себе си. Накрая каза:

— Опитвам се да ръководя цялата тая лудница, а вие си седите по верандите и говорите празни приказки. Къде, по дяволите, ви е Звяра!? Чакам цели три седмици...

— За Бога — опитах се да се намеся благоразумно, — необходимо е време, ако искаме да имаме нещо свършено ново. Дай ни спокойствие, дай ни свобода, за да придумаме тайнственото у нас да се прояви. Не се тревожи. Рой ще работи с глината. Нещата ще се развият сами. Засега пазим Чудовището в сянка, разбираш ли...

— Извинения! — каза Мени и впи кръвожаден поглед напред. — Не разбирам, ясно ли е! Давам ви още три дни! Искам да видя Чудовището!

— Ами ако Чудовището види теб! — изтърсих изведнъж. — Леле, Боже! Ами ако направим всичко от гледна точка на Чудовището!? Камерата се движи, защото Е Чудовището, хората се изплашват от Камерата и...

Мени премигна, погледна ме и промърмори:

— Не е зле. Камерата, а?

— Ами да! Камерата изпълзвава от вътрешността на метеора и като истинско чудовище бълва дъха си над пустинята, плаши отровните гущери, змиите, лешоядите, завихря пясъка...

— Еха-а-а! — Мени Лайбър се взираше във въображаемата пустиня.

— Жестоко — отвърна възхитен Рой.

— Ще поставим на Камерата омазнени лещи — не спирах аз. — Ще добавим пушечи, смразяваща музика, сенки и Герой, който да гледа право в Камерата, и...

— И какво?

— Ако го разкажа цялото, няма да го напиша.

— Напиши го, НАПИШИ ГО!

Спряхме при Сцена 13. Сkochих от колата, бърборейки:

— Ами да. Май ще направя два варианта на сценария. Един за теб. Един за мен.

— Два? — изписка Мени. — Но защо?

— В края на седмицата ще предам и двата. Ти ще избереш по-добрият.

Мени ме погледна с подозрение, все още неизлязъл от ролс-ройса.

— Хайде де! Ти ще работиш повече върху собствената си идея!

— Не. Ще направя всичко за теб. Но и всичко за себе си. Прието?

— ДВЕ Чудовища за цената на едно? Направи го! Не губи време!

Рой спря драматично пред вратата:

— Готови ли сте за гледката? Подгответе ума и сърцето си — простря напред красивите си, артистични ръце като свещеник.

— Готов съм, за Бога. Отваряй!

Рой отвори външната, а после и вътрешната врата. Озовахме се в пълен мрак.

— Къде е осветлението, по дяволите! — не се сдържа Мени.

— Почакай — прошепна Рой.

Чухме го да се движи в тъмното, стъпвайки внимателно върху невидими предмети.

Мени трепна нервно.

— Още малко — пропя отнякъде Рой. — Започваме...

Включи машината за произвеждане на вятър. Първо се разнесе съскане като от гигантска буря. Шумовете на снега, скърцащ в Хималаите, дъжда над Суматра, вятъра по склоновете на Килиманджаро, прилива при Азорските острови, крясъка на древни птици, пляскането на прилепи — всичко това те караше да настръхнеш и да се втурнеш към вратата...

— Светлина! — изкрещя Рой.

Светлината бавно се разля. Гледката бе толкова непривична и красива, че на човек му се свиваше сърцето и ужасът заглъхваше. В следващия миг обаче по микроскопичните дюни, мънички хълмчета и малки планини се разтичаха сенки на огромни тълпи, бягащи от все още ненастъпилото, но неизбежното.

Огледах се с възторг. Рой отново бе отгатнал желанията ми. Още преди да съм си отворил устата, той бе замислил играта на сенките, бе я проектирал и построил. Героят ми нямаше търпение да се втурне по тази мъничка земя.

Мени Лайбър бе зяпнал от удивление.

Динозавровата страна на Рой бе царство на фантоми, огрени от древната, изкуствена зора.

Този изгубен свят бе затворен в стъклена клетка, по чиито стени Рой бе нарисувал картини от изначалния хаос и черни блата, поглъщащи създанията му, под огнено и горчиво небе — като залез на Марс, пламтящо с хиляди отсенки на червеното.

Почувствах същото вълнение както някога, в ученическите ми години, когато Рой ме бе завел у тях, бе разтворил широко вратите на гаража и оттам се показва не автомобил, а — хиляди създания, подчинени на древния си инстинкт да драскат, дъвчат, летят, пищят и умират. Те спохождаха всички наши детски сънища.

А сега тук, на Сцена 13, лицето на Рой пламтеше над целия миниатюрен континент, където се бяхме озовали Мени и аз.

Преминах на пръсти през него. Страх ме беше да не унищожа нещо. Стигнах до една покрита платформа на статуя и зачаках.

Това трябва да е най-великият му звяр, създанието, което си бе обещал да измайстори, когато дваисетгодишни посетихме залата за най-древна история на местния природонаучен музей. Звярът със сигурност бе скрит някъде в този свят — сред пръстта, въглените, мините на Господ Бог, върху които стъпваме ежедневно. Ш-ш-т! Ето го този шум изпод земята. Чува се тупането на сърцето му. Вулканичните дробове искат свобода! Беше ли го пуснал най-сетне Рой?

— Ей че работа — наведе се Мени Лайбър към скритото чудовище. — Сега виждаме ли го?

— Да — отвърна Рой, — това е то.

Мени докосна покривалото.

— Чакай — спря го Рой. — Трябва ми още един ден.

— Лъжец! — извика Мени. — Въобще не вярвам, че под този парцал има нещо.

Направи две крачки към покривалото. Рой скочи пред него.

Точно в този миг телефонът на Сцена 13 иззвъня.

Мени го сграбчи преди мен.

— Да? — извика той в слушалката.

Изражението му постепенно се промени. Не знам дали побледня, но със сигурност се промени.

— Знам — каза Мени и си пое дъх. — И това го знам — още едно поемане на въздух. Лицето му взе да почервенява. — Знам го отпреди половин час! Но ще ми кажете ли кой се обажда?

От другата страна се чу изжужаване. Бяха затворили.

— Кучи син!

Мени хвърли телефона и аз го улових.

— Това е лудница, чувате ли! Дом за ненормални! Та за какво говорех? Вие двамата!

Посочи към Рой и мен.

— Два дена, а не три. Или ще извадите Звяра от онова цукало и ще го покажете на ярка светлина, или...

Сега пък се отвори вратата. Някакъв дребосък в черен костюм, един от шофьорите на студиото, застана в центъра на потока светлина.

— Какво има пак? — изкрещя Мени.

— Дойдохме дотук, но моторът отказа. Тъкмо го бяхме оправили.

— Изчезвай тогава!

Мени се втурна с вдигнат юмрук, но вратата се хлопна, дребосъкът изчезна и целият яд трябваше да се излее върху нас.

— Ще си получите последните чекове в петък следобед. Не сте ли готови, и двамата ще си оберете завинаги крушите от тук.

Рой каза кротко:

— Можем ли да го запазим? Нашия Зелен град, Илинойс, офисите... Сега нали виждаш резултатите от работата ни, нищо, че сме откачени?

Мени се умълча за известно време, за да се върне към странната, изгубена страна. Приличаше на дете във фабрика за фойерверки.

— Господи — изпъшка той, забравяйки за миг проблемите си, — трябва да призная, че наистина сте успели — спря, ядосан от собствената си похвала и смени рязко тона. — Стига глупости! На работа!

И бам! Вече и него го нямаше.

Застанали по средата на древния пейзаж, изгубен във времето, Рой и аз се спогледахме.

— Става все по-интересно — каза Рой. — Наистина ли смяташ да го направиш? Това с двата варианта на сценария? Един за него и един за нас?

— Разбира се.

— Но как ще го направиш?

— Лесно — отвърнах аз. — В занаята съм от петнайсет години. Написал съм сто разказа за евтини списания, по един на седмица, за

сто седмици. Какво е да нахвърлиш и два сценария за два дена? И то и двата да бъдат първокласни. Имай ми доверие.

— Добре де, имам ти — постоя умълчан и накрая каза: — Ще идем ли да видим?

— Да видим какво?

— Онова погребение. В дъжда. Снощи. Над стената. Чакай.

Рой отиде до голямата херметична врата. Последвах го. Отвори вратата и погледнахме навън.

Една пицно украсена катафалка с кристални прозорци точно потегляше от алеята пред студиото. Вдигаше невъобразим джангър. Явно нещо не бе в ред с мотора.

— Обзалагам се, че знам къде отива — каза Рой.

---

[1] *Фунт* — мярка за тежест = 453,6 грама — Б.пр. ↑

8

Качихме се в таратайката на Рой от 1927 г. и потеглихме по Гоуър Стрийт.

Не видяхме катафалката да влиза в гробищата, но когато спряхме отпред и паркирахме, тя се зададе отнякъде, като се тътрюзеше между камънаците.

Мина край нас. Ясно се видя ковчегът.

Обърнахме се зад нея и я проследихме с поглед. Черната лимузина бавно излезе през вратите. Плъзна се по-безшумно от мъгла.

— За първи път виждам катафалка да напуска гробищата заедно с трупа. Закъснели сме!

Видях как лимузината се понесе на изток, по посока към студиото.

— Закъснели за какво?

— За твоя мъртвец, глупчо! Хайде!

Тръгнахме към задната стена. Бяхме на няколко крачки от нея, когато Рой закова на място.

— О, Господи, ето я гробницата му.

Погледнах накъдето сочеше и видях мраморната плоча на около десет фута над нас с надпис:

ДЖ. Ч. АРБЪТНОТ, 1884–1934

Почивай в мир

Бе поставена върху една от онези постройките в гръцки стил, в които полагат знаменитостите. Гробницата имаше желязна решетка, покриваща тежката врата от дърво и бронз.

— Не може да е излязъл оттук, нали?

— Не, но знам, че беше на стълбата. Познах лицето му. Някой друг също е знаел, че ще го позная и именно затова ме е поканил.

— Млъкни малко. Ела насам.

Тръгнахме по пътеката.

— Отваряй си очите. Не искам да ни видят в такава глупава ситуация.

Стигнахме стената. Там, разбира се, нямаше нищо.

— Прав бях — въздъхна Рой. — Дори и тялото да е било тук, сме закъснели.

— Не, виж ей там.

Виждаха се ясно следите от предмет, който се е опирал в горната част на стената.

— Стълбата?

— Виж и тук долу.

Посочих двете вдлъбнатини в тревата на около пет фута от основата на стената.

— Ами тук? Я погледни.

Едно доста голямо тревисто петно бе смачкано от паднал предмет.

— Да, да — измърмори Рой. — Празникът май наново се развихря. Коленичи на тревата и проследи с дългите си, кокалести пръсти следата от тялото, паднало там преди около дванайсет часа по време на ледения дъжд.

Аз също се приведох, загледах се във вдлъбнатината и потреперих.

— Аз... — промълвих едва-едва и млъкнах.

Защото между нас падна нечия сянка.

— Добр'утро!

Пазачът.

Стрелнах Рой с поглед и веднага заговорих:

— Чудим се това ли е гробът. Толкова години минаха. Та...

Плоският надгробен камък до нас бе затрупан от листа. Махнах ги и изчегъртах мръсотията отдолу. Показа се част от името:

СМАЙТ.

РОДЕН В 1875 — ПОЧИНАЛ В 1928.

— О, дядо! — извика Рой. — Горкичкият! Умря от пневмония — помогна ми да доизчистя. — Толкова го обичах. Той...

— Къде са ви цветята? — прогърмя гласът отгоре.

Рой и аз замръзнахме.

— Мама ще ги донесе — каза Рой. — Ние дойдохме по-рано, за да намерим гроба — погледна през рамо. — Ето я, вече идва.

Дневният пазач на гробищата — човек подозрителен и с многогодишен стаж — извърна съсухреното си лице към входа.

Една жена с цветя минаваше по булевард „Санта Моника“.

Слава Богу, помислих си аз.

Пазачът изсумтя, примлясна, завъртя се и тръгна между гробовете. Точно навреме, защото жената спря и пое в обратната посока.

Скочихме на крака. Рой грабна няколко стръка от съседния гроб.

— Недей!

— Как ли не! — разхвърли цветята по плочата на дядо Смайт. — За всеки случай. Може да се върне и да попита къде са цветята. Давай!

Отдалечихме се на петдесет ярда, преструвайки се, че говорим, но всъщност не си казвахме почти нищо. Най-сетне Рой ме докосна по лакътя: „Внимавай. Гледай настрани, а не направо. Връща се.“

Старият пазач наистина се бе доближил до мястото, където се виждаше отпечатъкът от падналото тяло.

Вдигна поглед и ни видя. Аз веднага сложих ръка на рамото на Рой, за да утеша скръбта му.

Сега се наведе старецът. Изкривените му пръсти разрошиха тревата. Скоро не остана и помен от каквато и да било следа от паднало тяло.

— Сега вярваш ли ми? — попитах аз Рой.

— Чудя се къде отиде катафалката — отвърна той.

9

Подкарахме обратно към студиото. Точно влизахме през централните врати, когато катафалката безшумно се размина с нас. Празна. Плъзна се като есенен вятър и пое към страната на мъртвите.

— Велики Боже! — възкликна Рой. — Точно както предполагах — хвърли поглед назад. — Започва да става забавно.

Поехме по улицата, откъдето бе дошла лимузината.

Фриц Вонг вървеше по алеята край нас. Стъпваше отсечено — все едно, че води невидим взвод. Мърмореше си сам и псуваше. Острият му профил прорязваше въздуха. Носеше тъмна барета. Бе единственият човек в Холивуд, който слагаше барета и не се страхуваше, че другите ще забележат.

— Фриц! — извиках аз и казах на Рой да спре.

Фриц бавно се приближи и поздрави по обичайния за него начин:

— Здравсти, марсианецо на колело! Коя е тая маймуна зад кормилото?

— Здравсти, Фриц, глупак такъв... — отвърнах аз срамежливо. — Това е Рой Холдстром, най-великият изобретател, майстор и пилот на динозаври в света.

Монокълът на Фриц блесна гневно. Прикова в Рой ориенталско-немския си поглед и кимна бързо.

— Приятелите на *Pithecanthropus erectus* са и мои приятели!

Рой грабна подадената за здрависване ръка:

— Хареса ми последният ви филм.

— ХАРЕСА ТИ?

— СМАЯ МЕ!

— Добре — Фриц погледна към мен. — Тоя откри Америка!

— Да се е случвало нещо НЕОБИЧАЙНО наоколо?

— Една римска фаланга от четирийсет души току-що отпраши натам. Горила, хванала главата си под мишница, изтича към Сцена 10. От мъжките кенефи изхвърлиха някакъв режисьор хомосексуалист.

Юда стачкува в Галилея за още сребърници. Не, мисля, че не съм забелязал нещо необичайно.

— А някакви процесии? Погребения? — попита Рой.

— Погребения ли! Да не мислиш, че нямаше да ги видя? Момент! — погледна първо входа, а после задната стена. — Да бе. Надявах се, че в катафалката е де Мил и ще има повод за празнуване. Тръгнаха НАТАМ!

— Да не снимат погребение?

— На всяка сцена: пуйки, актьори с каталепсия и английски режисьори на погребения, чиито лапи биха уморили и кит! Вчера беше празникът на Все светии, а? А днес е мексиканският ден на смъртта, първи ноември. Та защо да е различно при Максимус Филмс? Къде я намерихте тая трошка, г-н Холдстром?

— Това — поде Рой с маниера на Едгар Кенеди, изпичащ на шиш противника си в комедията, — е колата, от която Лаурел и Харди продават риба в онова филмче от 1930-а. Дадох петдесет долара, за да я купя и седемдесет, за да я стегна. Отдръпнете се, сър!

Възхитен от Рой, Фриц Вонг отскочи назад.

— След един час, марсианецо. В ресторанта! Да дойдеш!

Запромъквахме се между тълпите, плъзнали в обедна почивка. Рой зави и подкара към Спрингфийлд, Илинойс, долния Манхатън и Пикадили.

— Знаеш ли къде отиваме? — попитах го аз.

— Ами да. Студиото е прекрасно място за скриване на труп. Кой би предположил? Сред всички тия абисинци, гърци и чикагски гангстери можеш да изпотрепеш сума ти народ и пак никой няма да забележи. Трупът, драги, трябва да е именно тук!

С тези думи се заковахме на последната улица в Тумстоун^[1], Аризона.

— Чудесно име за град — отбеляза Рой.

---

[1] Буквално „надгробен камък“ (англ.) — Б.пр. ↑

10

Цареше топла неподвижност. Бе пладне. Бяхме обградени от хиляди отпечатъци от стъпки. Някои от тях принадлежаха на Том Микс, Хут Гибсън и Кен Мейнърд. Оставих вятъра да вдигне облак прах и да ме върне в спомените. Дирите, разбира се, не бяха останали. Дори големите крачки на Джон Уейн не се бяха отпечатали, а следите от сандалите на Матей, Марко, Лука и Йоан отдавна бяха изчезнали от бреговете на Галилейско море — само на стотина ярда от площадка 10. И все пак, още се носеше миризмата на коне, дилижансът щеше скоро да пристигне с цяла камара сценарии и дружина млади стрелци. Щеше ми се тихичко да поседя в таратайката на Лаурел и Харди и да погледам локомотива от времето на Гражданската война, зареждан с гориво два пъти в годината и откарал мъртвия Линкълн до родния му град.

И все пак, попитах за друго:

— Откъде си толкова сигурен, че тялото е тук?

— По дяволите — Рой ритна пода на автомобила, както някога Гари Купър бе ритнал сламата в плевнята — Погледни внимателно тези сгради.

Погледнах ги.

Зад изкуствените фасади се виждаха работилници, музеи за стари коли, кофи за смет и...

— Дърводелската работилница ли? — попитах аз.

Рой кимна и придвижи колата на по-скришно място.

— Тук правят ковчезите, така че трупът трябва да е някъде наоколо. Ковчегът е бил ВЪРНАТ тук, защото е бил направен тук. Хайде, по-живо, че ще дойдат индианците!

Настигнах го чак в студеното подземие, където бяха струпали мебели от времето на Наполеон, а тронът на Цезар очакваше своя господар.

Огледах се.

Нищо НИКОГА не умира, помислих си. Винаги се връща. Ако го искаш, разбира се.

А къде се крие в очакване? Къде се ражда наново? Тук, казах си. Точно така е, ТУК.

В умовете на мъжете, които пристигат с кошница сандвичи и приличат на работници, но си тръгват като съпрузи или невероятни любовници.

А междувременно?

Построй „Мисисипи бел“, ако ти трябва параход, или съгради колоните на Бернини. Вдигни наново Емпайър Стейт Билдинг и после измайстори толкова голяма маймуна, че да може да стъпи на покрива.

Твоята мечта е тяхната диря. Те са все синове на синовете на Микеланджело и да Винчи, вчерашни наши бащи и утрешни наши деца.

В този миг приятелят ми Рой се наведе над процеп, през който се виждаше някакъв бар а ла уестърн. Запромъквахме се между декори от Багдад и от къде ли не.

Влязохме в бара. Тишина. Всички бяха отишли на обед.

Рой подуши въздуха и тихо се изсмя.

— Да, за Бога! Помириши само! Стърготини! Заради тази миризма се записах в дърводелската работилница заедно с теб, когато бяхме ученици. И заради звука на лентовите триони. Създаваше усещането, че някой наистина ПРАВИ нещо. Я гледай — Рой се спря пред дълъг стъклен шкаф и се загледа в красивия предмет вътре.

Корабът „Баунти“ в миниатюрен вид — дълъг двайсет инча с всичките му съоръжения. Носец се сред въображаемите морета отпреди два века.

— Не се страхувай — каза тихо Рой, — докосни го лекичко.

Допрях ръка, замаях се и забравих за какво бяхме дошли. Искаше ми се да остана вечно. Но Рой ме дръпна настрана.

— Хайде, избирай — прошепна той.

Зад нас, в тъмната ниша, бяха подредени безброй ковчези.

— Но защо са толкова много? — попитах аз, докато се движехме към тях.

— За да погребат всички манекени, които ще направят до Деня на благодарността.

Стигнахме до ковчезите.

— На твое разположение са. Избирай — побутна ме Рой.

— Не може да е най-отгоре. Прекалено е високо, а хората ги мързи. И тъй — ето този.

Посочих с върха на обувката си най-близкия ковчег.

— Хайде — разсмя се Рой пред нерешителността ми. —
ОТВАРЯЙ.

— Ти го отвори.

Рой се наведе и опита да помръдне капака.

— По дяволите!

Ковчегът беше закован.

Чу се звукът на клаксон. Погледнахме навън.

Една кола спираше на улицата.

— Бързо! — Рой се стрелна към масата, разбърка всичко напосоки и успя да открие чук и лост.

— Мили Боже! — пошепнах аз.

Отвън, под палецото слънце, пръхтеше ролс-ройсът на Мени Лайбър.

— Да се махаме!

— Не преди да сме видели дали е ТАМ!

Изскочи и последният гвоздей.

Рой хвана здраво капака, пое дълбоко въздух и отвори ковчега.

Откъм двора се чуха гласове.

— О, Господи — изкрещя Рой, — отвори си очите! Виж това!

Бях затворил очи, защото не исках отново да усетя онзи противен дъжд.

— Е? — попита Рой.

Трупът бе там — лежеше по гръб, с широко отворени очи, издути ноздри и зинала уста. Липсваха само водните струи, които да се стекат по бузите и брадичката му.

— Арбътнот — промълвих аз.

— Да — въздъхна Рой, — спомням си го от снимките. Доста си прилича. Но защо ще го мъкнат на някаква стълба, за какъв дявол?

Чух тръшването на врата. На около стотина ярда, посред топлия прах на двора премигваше Мени Лайбър, вглеждайки се около, под и над нас.

Дръпнах се уплашен.

— Почакай — каза Рой. Изсумтя и провеси ръка надолу.

— Недей!

— Чакай — пипна тялото.

— За Бога, давай да се махаме!

— Я да видим това.

Хвана тялото и го изправи.

— О-о-о! — зинах аз от учудване.

Защото трупът бе лек като перушина.

— Не!

— Да, разбира се — Рой разтърси тялото. То издрънча. — Ега ти номера! Я гледай, на дъното на ковчега има оловни тежести. Това им е помогнало да го закачат на стълбата. Затова е било и тежко, когато се е сгромолясало. Внимавай! Идват баракудите!

Рой премигна срещу слънцето. Някакви хора слизаха от колите и се събираха около Мени.

— Добре. Хайде да си вървим.

Рой пусна тялото, трясна капака и побягна.

Аз препуснах след него из лабиринтите от мебели, колони и фалшиви фасади.

След като минахме през три дузини врати и се изкатерихме нагоре по стълбището. Рой и аз спряхме, погледнахме назад, изпънахме надолу вратове и се заслушахме. На около стотина фута под нас бе Мени Лайбър. Гласът му се извисяваше над останалите. Сигурно им бе казал да млъкнат, помислих си аз. Настъпи тишина. Отваряха ковчега с копието на Арбътнот.

Рой ме погледна с вдигнати вежди. Бях затаил дъх.

Чуха се шумове, викове и ругатни. Мени псуваше най-ожесточено. После последваха приказки, още едно изкрещяване на Мени и последно затръшване на капака на ковчега.

Разнесе се изстрел. Рой и аз изхвърчахме като тапи и се пуснахме с бясна скорост по стълбите, профучахме през още една дузина врати и се озовахме в задния двор на работилницата.

— Чу ли нещо? — изпъхтя Рой, тичайки.

— Не. А ти?

— Абсолютно нищо. Но със сигурност нещо гръмна. И то не веднъж, а три пъти. Мени беше бесен! Божичко, какво става? Защо се ядосват толкова за някаква си восьчна кукла, която мога да направя за половин час с материали за не повече от два долара?!

— Успокой се, Рой. Не бива да ни видят, че тичаме.

Рой забави темпото и пое напред с гигантски крачки.

— О, Боже! — възкликнах аз. — Ако бяха ни усетили!

— Но не можаха. Това е номерът.

След минута бяхме при таратайката на Рой, подслонила някога Лаурел и Харди.

Рой седна отпред, усмихна се лукаво и огледа небето.

— Скачай.

От заслона до нас се чуваше караница. Някой ругаеше някого. Друг отправяше упреци. Някой каза да. Останалите казаха не и тълпата изхвъркна на светлината на пладнешкото слънце като кошер гневни пчели.

След миг край нас профуча ролс-ройсът на Мени Лайбър.

Вътре видях три прежълтели от страх лица, на които бе изписано тяхното „да“.

Лицето на Мени Лайбър бе алено от яд.

Той също ни видя.

Рой махна и изкрещя весел поздрав.

— Рой! — извиках аз.

Рой се изкикоти и подкара.

Погледнах го как сладостно поема въздух и избухнах:

— Ти си откачен! Как можеш да си толкова спокоен!

— Напълно нормално е — отвърна той дружелюбно. — Защо трябва да се страхувам от някакво си папиемаше? Виж, сцените на Мени ми пълнят душата. Достатъчно ме изтормози този месец. Ама сега и на него му бръкнаха в задника, а? Жестоко!

— Ти ли го направи тоя номер? — изтърсих аз внезапно.

Рой се стресна:

— Ама ти пак ли подхвана старата песен? За какво ми е да шия и лепя някакво си плашило и да се катеря по стълби посред нощ?

— Ами заради това, което току-що каза. За да се отърсиш от скуката. Да свиеш номер на някой друг.

— Не, не бях аз. Де да можех. Едва ще изтрая до обед. Мени сигурно ще е червен като домат.

— Мислиш ли, че някой може да ни е видял?

— Не, разбира се. Нали затова махнах! За да покажа колко сме загубени и невинни. Трябва да се държим ЕСТЕСТВЕНО.

— Кога го бяхме правили за последен път?

Рой се изсмя.

Минахме зад работилниците, през Мадрид, Рим, Калкута и спряхме някъде в Бронкс.

Рой си погледна часовника.

— Имаш уговорена среща с Фриц Вонг. Бягай. В следващия час могат да ни виждат навсякъде, но не и там — кимна към Тумстоун на двеста ярда от нас.

— Кога ще започнеш да изпитваш страх? — го попитах аз.

Рой потърка ръка о крака си.

— Не много скоро.

Остави ме пред ресторанта. Слязох от колата и погледнах полусериозното му и полушеговито лице.

— Ще дойдеш ли?

— След малко. Имам да свърша това-онова.

— Рой, нали няма да направиш нещо откачено? Не ми харесва много изражението ти.

— Знаеш ли какво си мисля? Кога почина Арбътнот?

— През сегашната седмица преди двайсет години. Сблъскване на две коли. Трима убити. Арбътнот, Слоун, счетоводителят на студиото и жената на Слоун. Бяха във вестникарските заглавия седмици наред. Погребението бе по-голямо от това на Валентино. Бях пред гробищата заедно с приятелите си. Имаше цветя колкото за целия новогодишен парад на розите. Хиляди хора излязоха от работа. Под тъмните им очила се стичаха сълзи. Такова нещастие беше... Много обичаха Арбътнот.

— Катастрофа казваш?

— Без свидетели. Може би единият е карал прекалено близо до другия, ако се е прибирал пийнал след забава в студиото.

— Може би — Рой издаде напред долната си устна и ми намигна — Но ако има още нещо? Може би, макар и след толкова много време, някой е надушил нещо за катастрофата и заплашва, че ще проговори. Иначе защо ще слагат тялото на стената? Защо е тази паника? Защо ще шушукат, ако няма какво да се крие? Помниш ли гласовете им? Как може един мъртвец, който не е мъртвец, и труп, който не е труп, така да обезпокои шефовете?

— Възможно е да е имало не само една покана — казах аз. — Но сигурно аз съм единственият щурчо, който е отишъл да види за какво става въпрос. Но не съобщих за видяното. Ето защо авторът на бележката в желанието си да създаде паника е изпратил днес катафалката. А в момента наблюдава и се забавлява. Но с каква цел... защо...?

— Ш-ш-т, стига — тихо каза Рой и запали мотора... — На обед ще разрешим загадката. Направи една невинна физиономия и си сърбай наивно бобената чорба. Трябва да се позанимая с миниатюрния макет. Остава ми да направя още една малка уличка — погледна часовника си. — След два часа ще бъде готова моята страна на динозаврите. Остава ни да мислим само за великия, славен Звяр.

Взрях се изпитателно в грейналото лице срещу мен.

— Надявам се, че не възнамеряваш да откраднеш тялото и отново да го подпреш на стената?

— И през ум не ми е минавало — каза Рой и подкара таратайката.

11

Посред левия край на ресторанта се издигаше на не повече от един фут малък подиум с една-единствена маса и два стола. Неведнъж си го бях представял като място за надзорника на роби в римска бойна трирема. Представях си как удря с тежкия чук, за да определи ритъма на плувналите в пот приковани гребци, гонени от ужаса, побеснелите господари и тълпите ядосани купувачи.

Но там никога не е застават римски кормчия, който да диктува ритъма.

Това бе масата на Мени Лайбър. Обикновено сядаше сам и чоплеше храната си, като че ли са му поднесли вътрешностите на Цезаровите гълъби за гадаене на бъдещето. Разрязваше далака, оставяше сърцето настрана и размишляваше над фигурите. Понякога канеше и доктор Филипс — доктора на студиото, за да провери новите филтри и смеси. Друг път се хранеше с вътрешностите на режисьори и сценаристи, които го зяпаха глупаво и клатеха глави — да, да, филмът не се движи по график! О, да, да, непременно ще побързат!

Никой не искаше да сяда на тази маса. Човек често получаваше розово пликче с предупреждение вместо чек.

Запромъквах се приведен между масите. Подиумът на Мени бе празен. Спрях. За първи път да не видя чинии, прибори, а дори и цветя на масата му. Сигурно още се щуреше навън и крещеше на слънцето задето му пречи.

Най-дългата маса в ресторанта бе подредена в очакване.

Откакто работех в студиото, гледах все да я заобиколя. Като всички новаци, се страхувах от срещите с ужасно талантливите и ужасно известните. Когато бях момче, Дж.Х. Уелс бе дошъл да изнесе лекция в Лос Анджелис. Не отидох за автограф. Радостта от контакта с него би ме убила. Така бе и с дългата маса, около която седяха най-прочутите режисьори, филмови редактори и сценаристи. Една вечна Тайна вечеря в очакване на закъснелия Христос. Гледката отново ме изпълни със страх.

Кривнах към отдалечения ъгъл, където Рой и аз често нагъвахме сандвичи и супа.

— Хич не смей! — изкрещя нечий глас.

Снижих глава и плувнах в пот.

— Срещата ти е тук — извика пак Фриц Вонг. — Ходом марш!

Закандилках се между масите и спрях пред Фриц с поглед, прикован в обувките ми. Усетих ръката му на рамото си. Сякаш всеки момент щеше да ми откъсне еполетите.

— Това е нашият гост от света срещу ресторанта — оповести Фриц Вонг. — Ще го настаня при нас.

Ръката върху рамото ми леко ме натисна надолу. Седнах.

Най-сетне вдигнах поглед и огледах дванайсетте души, които ме наблюдаваха.

— Сега той ще ни разкаже за търсенето на Звяра! — събщи Фриц.

Звяра.

Откакто Рой и аз заявихме, че ще замислим, построим и одухотворим най-ужасяващото чудовище на Холивуд, хиляди се бяха втурнали да ни помагат. Човек би помислил, че търсим Скарлет О'Хара или Ана Каренина. Във „Върайъти“ и „Холивуд Рипортър“ се появиха репортажи за Звяра и тъй нареченото състезание за идеи. Името на Рой и моето име биваха споменавани в не една статия. Аз изрязвах и запазвах всяка отпечатана, бездарна глупост. Започнахме да привличаме фотографите на други студия и агенти. На вратата на студиото се показваха Квазимодо Едно и Две, четирите фантома от операта, хора вълци, първи и втори братовчеди на Лугоши и Карлоф.

Рой и аз започнахме да се чувстваме като жури на конкурс за красота. Полузверовете, виснали пред студиото от сутрин до вечер, ни подлудяваха. Фотографите бяха още по-непоносими. Накрая изгорихме всички снимки и избягахме през задния вход.

Та до това доведе едномесечното търсене на Звяра.

А сега Фриц Вонг повтори:

— О'кей. Какво стана със Звяра? РАЗКАЖИ!

Погледнах всички лица на масата и казах:

— Не. Моля ви. Рой и аз ще бъдем готови скоро, но точно в момента... — бързо пийнах една глътка от калпавата холивудска чешмяна вода. — Наблюдавам тази маса от три седмици. Всеки заема винаги едно и също място. Този и този — тук, онзи — там... Сигурен съм, че клиентите по другите маси дори не знаят кой седи на тази. Защо не се разбъркате с останалите? Оставете празни места, за да може хората да играят на музикални столове^[1], да си сменят компаниите, да се запознаят с някого, а не да се движат само сред лицата, познати до болка. Моите извинения.

— Извинения?! — Фриц ме сграбчи за рамото и се затресе от смях. — О'кей, момчета! Музикални столове! Але-е — хоп!

Ръкопляскания. Радостни възгласи.

Настана всеобщо веселие. Хората се тупаха по гърбовете, ръкуваха се, намираха си нови места и се тупаха върху тях. Само аз се чувствах още по-неудобно сред бурните смехове. Последвах пак ръкопляскания.

— Ще трябва да настаним този маестро сред нас, за да ни учи ежедневно как да се забавляваме и да общуваме — извика Фриц. — Бъдете щастливи, скъпи сънародници. Млади маестро, вляво от вас се намира Меги Ботуин, най-прекрасният филмов редактор и орязвач в историята на киното!

— Преувеличения! — каза Меги Ботуин, кимна ми и се зае с омлета си.

Меги Ботуин.

Тиха, спретната дама, която изглеждаше по-висока, отколкото е в действителност, заради начина, по който седеше, вървеше, слагаше ръцете в скута си и събираше косата си на върха на главата в съответствие с модата от Първата световна.

Веднъж я бях чул в радиопредаване да описва себе си като укротителка на змии.

Филмовата лента шумоли в ръцете ѝ, плъзга се и се извива гъвкаво между пръстите ѝ.

Времето минава само за да затече отново.

Било също като в живота, така каза тогава.

Бъдещето се втурва към теб. Разполагаш само с един миг, за който да успееш да го превърнеш в приятно, смислено и добро минало. Миговете се нижат и ти премигваш срещу утрешния ден. Не сграбчиш ли тези моменти, без да ги спреш, и не ги ли оформиш, без да ги унищожиш, не оставяш нищо след себе си. Моята цел, неговата цел, всички цели трябва да се отпечатат в тези малки парченца бъдеще, които при докосване се превръщат в бързо изчезващи вчерашни дни.

Така било и с киното.

Разликата е само тази, че можеш да го изживееш отново, и то колкото пъти искаш. Можеш да се впуснеш в бъдещето, да го превърнеш в настояще, после в минало, а накрая да започнеш отначало.

Каква велика професия — да отговаряш за трите посоки на времето: огромното, невидимо утре, тесногърдото сега и погребаното изобилие от секунди, минути, часове и хилядолетия, набъбващи като леха, от която да израсне новото.

Ами ако не ти харесва нито една от трите буйни реки на времето?

Грабваш ножицата. Хръц! Така. По-добре ли е?

А сега я виждах пред себе си. Ту седеше с ръце на скута, ту дигаше малка камера с 8-милиметров филм и започваше да снима лицата на масата — едно по едно. Ръцете ѝ бяха сръчни и уверени. По едно време спря камерата и я обърна към мен.

Погледнах в обектива и си спомних един ден през 1934 г., когато я бях видял да снима пред студиото филм за всички глупаци, манияци и ловци на автографи. Сред тълпата бях и аз.

Идеше ми да извикам: „Спомняш ли си?“ Но как бе възможно да си спомня?

Наклоних глава. Камерата забръмча.

Точно в този момент влезе Рой Холдстром.

Застана на прага и се заоглежда. Намери ме с поглед, но не махна, а ядосано поклати глава. После се обърна и излезе. Скочих да го догоня, преди Фриц да ме е заловил.

Видях Рой да хлътва в мъжките тоалетни отвън и го заварих да стои пред порцелановата репродукция на „Римските фонтани“ от Респиджи. Застанах до него. Водата в тръбите бе замръзнала от студа.

— Виж какво намерих на Сцена 13.

Сложи някаква бележка, написана на машина, върху плочките над мивката.

Най-сетне Звяра е роден!
Довечера в „Кафявото бомбе“.
Улица „Лоза“. Десет часа.
Елате или ВСИЧКО е загубено за вас!

— Предполагам, че не го приемаш сериозно — казах аз запъхтян.

— Не по-сериозно, отколкото ти прие поканата и отиде в гробището — Рой се втренчи в стената пред себе си. — Хартията и видът печат СЪВПАДАТ. Дали да ида до „Кафявото бомбе“? Ами защо не? Трупове по стените, липсващи стълби, загладени следи по тревата, мъртъвци от папиемаше плюс писканията на Мени Лайбър. Преди малко си мислех как би се отразило на Мени и останалите, ако оная кукла внезапно изчезне.

— Шегуваш се, нали?

— Да се шегувам ли?

Рой прибра бележката в джоба си. После извади от масичката в ъгъла една кутия и ми я подаде.

— Някой ни използва. Затова реших да си поиграя и аз. Вземи кутията. Влез в кабинката и я отвори.

Направих каквото ми каза.

Затворих вратата след себе си.

— Недей само да стоиш със скръстени ръце. Отвори я — подвижна Рой.

Отворих кутията и изохках.

— Какво видя? — попита Рой.

— Арбътнот!

— Чудесно се побира там, нали?

[1] Вид игра, в която при спиране на музиката участниците бързат да седнат на стол — Б.пр. ↑

13

— Но защo го направи?

— Любопитството убило котката. Е, аз съм котарак.

Тръгнахме обратно към ресторанта.

Рой бе пхнал кутията под мишница. Лицето му грееше в усмивка.

— Виж какво — поде той, — подхвърлят ти бележка. Ти отиваш на гробищата, намираш трупа, но не го разгласяваш и по този начин разваляш нечий номер. Следват телефонни обаждания. Хората от студиото изпращат кола, за да вземе тялото и изпадат в ужас, когато разбират какво има в ковчега. Нима може да ме движи нещо друго освен любопитството? Как ще разбере играта, ако сам не местя фигури по шахматната дъска? Само преди час видяхме и чухме реакцията на Мени и дружинката му. Интересно ми е как биха реагирали, ако след като са намерили тялото, го изгубят отново и се втурнат да търсят у кого е. А то ще бъде у МЕН.

Спряхме пред вратата на ресторанта.

— Не се готвиш да влезеш вътре заедно с това, нали!

— Най-сигурното скривалище на света. Никой не би се отнесъл подозрително към кутия, която внасям посред студиото. Внимавай, драги. В момента ни наблюдават.

— Откъде?! — изкрещях аз и бързо се извърнах.

— Ако знаех, тази история щеше да е приключила. Хайде.

— Но аз не съм гладен.

— Странно, аз пък бих изял и слон.

Масата на Мени още бе празна. Както я оглеждах, изведнъж замръзнах на място.

— Глупак такъв! — просъсках аз.

Рой бе разклатил кутията и шумоленето отвътре ме бе побъркало.

— Такъв съм си — отвърна радостно той. — Мърдай.

Отидох на мястото си.

Рой постави кутията на пода, намигна ми, седна в далечния край на масата и дари всички с усмивката на невинните и съвършените.

Фриц ме погледна на кръв така, като че ли временното ми отсъствие лично го бе обидило.

— Сега внимавай! — щракна той с пръсти. — Запознанствата продължават — посочи към седящите наоколо. — А това е Станислав Гроц, личният гримьор на Ленин, човекът, балсамирал тялото, което още лежи между стените на Кремъл в Съветска Русия!

— Гримьорът на Ленин? — повторих аз.

— Козметолог — размаха малката си ръчичка Станислав Гроц.

Едва ли бе по-висок от онези джуджета, които се появяват в „Магьосникът от Оз“.

— Можете само да ми се поклоните — изпищя той. — Вие ПИШЕТЕ за чудовища, Холдстром ги ПРАВИ, но аз подготвих, намазах с восък и балсамирах едно огромно, червено чудовище, което отдавна е умряло!

— Не обръщай внимание на това изкукуруигало руско копеле — ми каза Фриц. — Погледни стола до него!

Мястото бе празно.

— Но там няма никой — казах аз.

Някой се изкашля. Всички глави се обърнаха.

Затаих дъх.

И Той дойде.

Новопристигналият бе толкова блед, че кожата на лицето му почти светеше. Бе висок сигурно цели шест фута, имаше дълга коса и добре оформена, поддържана брада. Очите му бяха толкова ясни, че като че ли проникваха до мозъка на костите ти. Докато минаваше край масите, хората за момент застиваха с вилица и нож в ръка. След отминаването му отново се събуждаха за живот. Вървеше с отмерена крачка, защото носеше роба, а не протъркано палто и омазнени панталони. Правеше жестове за благословия, но гледаше право пред себе си, сякаш виждаше някакъв друг свят, различен от нашия. Погледна към мен и аз се свих, защото не можех да разбера по какво ме е отличил от останалите, от приетите и утвърдените таланти. Извиси се над мен. Излъчваше такова достойнство, че паднах на колене.

Възцари се тишина. Тогава мъжът с красивото лице протегна слабата си ръка с тънка китка, която завършваше с най-дългите пръсти на света.

Вдигнах ръка, за да уловя неговата. Той обърна към мен дланта си и аз видях следите от забиването на пирон по средата на китката. Обърна и другата си длан. Видях същия белег. Усмихна се, четейки мислите ми и бързо обясни:

— Повечето хора си мислят, че пироните са минавали през дланите. Не. Дланите не могат да издържат тежестта на тялото. А прикованите китки могат. Китките — после обърна и двете си ръце, за да видя откъде са излизали пироните.

— И.Х. — каза Фриц Вонг, — това е гостът ни от другия свят, младият автор на научна фантастика...

— Знам — красивият непознат кимна и посочи себе си: — Исус Христос.

Станах, за да му направя път, и пак седнах на мястото си. Фриц Вонг подаде кошничка с хляб, която се запредава от ръка на ръка.

— Моля те, превърни го на риба.

Зяпнах изумен.

Но И.Х. щракна с пръсти, извади една сребриста риба от кошничката и я подхвърли нависоко. Фриц я хвана с възторг, а останалите изръкопляскаха.

Сервитьорките пристигнаха с няколко бутилки евтина пиячка. Последваха нови одобрителни възгласи.

— Това вино — каза И.Х. — бе вода само преди десет секунди. Заповядайте.

Разляха виното по чашите и го опитаха.

— Ама... — запелтечих аз.

Цялата маса погледна към мен.

— Искате да знаете дали наистина така се казваш — поясни Фриц.

Младият мъж достолепно извади и показа шофьорската си книжка. На нея пишеше:

Исус Христос. Бийчуд Авеню 911. Холивуд.

Пъхна я пак в джоба си, изчака масата да утихне и заговори:

— Дойдох в това студио през 1927 г., когато снимаха „Исус Владетелят“. Работех в дърводелницата отзад. Изработих и лакирах трите кръста на Голгота, които още стоят. Сред всички баптисти и католици се бе развихрило състезание. Намерете Исус! Но той бе намерен ТУК. Режисьорът попитал къде работя. В ДЪРВОДЕЛНИЦА. О, Боже, извикат той, искам да видя това лице. И нека е с брада. „Направи така, че да изглеждам като Исус“ — казах аз на гримьора. После се преоблякох в роба, сложих си венец от тръни и така нататък. Режисьорът бе готов да ми умие краката. А когато запътувах с таратайката си, баптистите се нареждаха от двете страни и размахваха знамена с надписи: „Владетелят идва“, „Чудото настъпва“...

— Десет години пътувах из страната като мисионер, но виното и пороците ми замаяха главата. Никой не вярва в Спасител женкар. Не че толкова съм си падал по фустите... Аз просто бях Той, разбирате ли?

— Мисля, че да — отвърнах аз любезно.

И.Х. постави дългите си ръце с още по-дълги пръсти на масата пред себе си. Както често правят котките. Изпъват се и очакват да получат възхищението на света.

— Жените мислеха, че би било светотатство дори да дишат въздуха, който аз дишам. Страх ги беше да ме докоснат. А целувката приемаха за смъртен грях. Любенето? По-добре направо да скочат в адския казан. Успях да прикоткам една-две, когато пътувах инкогнито. Познаеха ли ме, всичко бе загубено. Периодите на сексуално въздържание направо ме подлудяваха. Когато не издържах вече, се избръсвах, заминавах някъде, трошах огради и не оставях нито една срещната жена на мира. Минавах като валяк през тях. Движех се бързо, защото се страхувах от пушките на свещениците. Молах се тези жени никога да не научат, че в обятията си ги е държал най-важният Гост на Тайната вечеря. Когато най-сетне мирясвах, се напивах до смърт и студиото протягаше ръка към мен. Заплащаше на шерифите за нанесените щети, усмиряваше свещениците в Небраска, осигуряваше кръщението на пръкнатите се деца и ме занасяше на ръце до килията ми зад площадката. Там ме затваряха, все едно че съм Йоан Кръстител и заплашвах, че ще остана не без една, а без две глави, ако предприема нещо, преди да са довършили това-онова в Галилея и да се отбият още веднъж до Голгота. Спираха ме само възрастта и изтощението. Едва ли е съществувал по-голям поклонник на нежния пол от падналата душа, която виждате пред себе си. Аз не заслужавах да играя И.Х., когато правех чудеса и копнеех за пустинята пред очите на многолюдната публика. Защото много години се утешавах не с тела, а с бутилки. Имам късмет, че Фриц ми даде нов живот в този филм. Рискът е голям, гримът — обилен. Това е то. Проза и стихове. После изчезваме.

Ръкопляскания. Цялата маса се запровиква хвалебствено.

И.Х. затвори очи и кимна благодарствено във всички посоки.

— Бива си я тая история — промърморих аз.

— Не вярвайте и на дума от казаното — каза И.Х.

Ръкоплясканията секнаха. Бе дошъл още някой.

Д-р Филипс застана до далечния край на масата.

— О, Господи, ето го и ЮДА — съобщи с ясен, силен глас И.Х.

Така или иначе, не се разбра дали докторът бе чул.

Той се позавъртя, оглеждайки се с неприязън. Явно избягваше контакта с присъстващите. Приличаше на онези гущери от древните гори — присвиваше очи, душеше внимателно въздуха, опипваше почвата с невидимите си нокти, пляскаше леко с незабележимата си

опашка, готов всеки миг да прошумоли и изчезне. Погледът му попадна на Рой и колкото и да е странно, не се отмести от него. Рой се поизправи, замръзна в позата си и се усмихна едва-едва.

Помислих с ужас, че някой може да е видял как Рой задига кутията. Някой...

— Ще се помолим ли? — извика Фриц. — Молитвата за хирурга. О, Господи, избави ни от доктори!

Д-р Филипс погледна за миг така, сякаш край ушите му е бръмнала муха. Рой се отпусна на стола си.

Докторът рядко посещаваше ресторанта. Там навън, под яркия блясък на слънцето, Мени и още няколко бълхи подскачаха от яд и разочарование. Той сигурно бе дошъл, за да се отърве от тях или да намери заподозрените. Не знам кое от двете бе причината.

Но така или иначе, пред очите ни бе д-р Филипс, прочутият лекар на всички студия от времето на ръчните камери до днешния, изключителен във всяко отношение ден. Ако Гроц бе вечно веселият Пънч, то д-р Филипс бе мрачният лечител на неизлечимите, тъмна сянка върху стената, ужасяващ критик на всяка премиера, поставящ диагнозата на болелите филми. Приличаше на треньорите на печелившите отбори, които до последната минута на мача не си позволяват да се усмихнат одобрително. Говореше не с цели изречения, а с накъсани, едносрични фрази, разделени с дълги паузи.

Стоял на игрището за голф, когато директорът на студията „Скайларк“ замахнал към топката и се строполил мъртъв. Говореше се, че се е намирал на онзи кораб, потеглил от калифорнийския бряг, където един прочут издател хвърлил „случайно зад борда“ друг, не по-малко прочут режисьор. Бях го виждал на снимки до ковчега на Валентино, в болничната стая на Джени Ййгъл, на яхтата на дузина важни клечки от филмовия свят на Ню Йорк и къде ли не. Носеше се слух, че омаял с божествен наркотик звездите на цяло едно студио, а после ги възстановил в тайното им убежище някъде из Аризона, близо до Нийдлс^[1]. Иронията в името на града не остана незабелязана. Рядко се хранеше в ресторанта. Храната сама се разваляше под погледа му. Кучетата го лаеха, като че беше пощаджията на ада. Бебетата го хапеха по лактите и получаваха колики.

Всички се бяха свили и отдръпнали назад след пристигането му.

Д-р Филипс задържа поглед върху някои от членовете на компанията. Нещастниците изведнъж получиха тикове.

Фриц се обърна към мен: „Работата му няма край. Зад Сцена 5 се напълни с бебета, родени по-рано от очакванията. Инфаркти в нюйоркския офис. Оня актьор в Монако оплел конците. Мацката му, откачената певица, го хванала с друга в леглото. Той...“

Киселият доктор мина зад столовете ни, прошепна нещо на Станислав Гроц и бързо излезе.

Фриц подвикна нещо към изхода, а после обърна ядовито монокъла си към мен.

— О, маестро на футуризма, бихте ли ни обяснили какво става, по дяволите?

Целият пламнах. Не можех да обеля дума. Сведох глава.

— Музикални столове — извика някой. Бе Гроц. Изправи се и без да откъсва поглед от мен, пак повтори: — Столове. Столове!

Всички се изсмяха и скочиха на крака. Отдъхнах си донякъде.

Възможните посоки се изчерпаха и аз се озовах срещу Станислав Гроц, човека излъскал Лениновото чело и балсамирал тялото му за вечността. Рой бе седнал до мен.

Гроц пусна една широка усмивка.

— Закъде бързаше докторът? — попитах аз.

— Не обръщай внимание — Гроц огледа спокойно входа на ресторанта. — Тази сутрин около единайсет ме побиха тръпки. Като че ли студиото се е натъкнало на айсберг. Навсякъде се разтичаха разни откачени, все едно че е паднала бомба. Обичам да виждам разстроени толкова много хора. Така забравям собствената си тъга за това че, превръщам окаляните патоци на Бронкс в бруклински светци — спря, за да хапне от плодовата си салата. — Ти как мислиш? На какъв айсберг е попаднал нашият „Титаник“?

Рой се облегна назад и каза:

— Май се е случило нещо в дърводелската работилница.

Не се съдържах да не го изгледам кръвнишки. Станислав Гроц замръзна.

— А, да — каза той бавно, — някакъв незначителен проблем с онази женска фигура от дърво, предназначена за кораба „Баунти“.

Ритнах Рой под масата, но той се приведе напред:

— Това със сигурност не е айсбергът, който споменахте?

— О, не — разсмя се Гроц. — Не е арктическа колизия, а състезание с въздушни балони. Всички производители на топъл газ дават отчет пред Мени. Някой ще бъде уволнен. И тогава... — Гроц посочи към тавана с малките си, кукленски ръчички — ще падне нагоре!

— Какво?

— Ами уволняват те от „Уорнърс“ и падаш нагоре в „Ем Джи Ем“. После уволняват някой от „Ем Джи Ем“ и той се озовава понагоре. ОБРАТНО на Нютоновия закон — Гроц млъкна, за да се наслади на собственото си остроумие. — Само ти, бедни писателю, не можеш да си позволиш този лукс. Уволнят ли те, имаш само един път — надолу. Аз...

Изведнъж спря, защото...

... го изучавах така, както някога, преди трийсет години, изучавах мъртвия си дядо. Наболата брада, восъчната му кожа, клепачите, които сякаш щяха да се отлепят и да разкрият яростния поглед, смразил завинаги кръвта на баба ми — усетих всичко толкова ясно, колкото и компанията на седналия срещу мен некрогримьор — козметик на Ленин, дъвчещ усилено плодовата си салата.

— Да не търсите белези от зашиване над ушите ми? — попита той любезно.

— Не, не.

— Да, да! — отвърна той развеселен. — Всички се заглеждат! Ето! — наведе се напред, наклони глава и очерта слепоочията си.

— Господи, каква изпипана работа — възкликнах аз.

— Не изпипана. Съвършена.

Защото тънките линии почти не се забелязваха. И да е имало белези, те бяха отдавна заздравели.

— Вие...?

— Дали съм се оперирал сам? И дали не съм си извадил сам апендикса? Може да съм като онази жена, избягала от Шангри-Ла и смалила се до размерите на монголска сушена слива!

Гроц се изсмя отново, а аз бях очарован. Едва ли имаше миг, в който да не е весел. Като че ли ако останеше сериозен, тутакси щеше да умре. Винаги усмихнат. Винаги щастлив.

— Е? — попита той, докато оглеждах зъбите и устните му.

— На какво се смееете постоянно?

— На всичко. Гледали ли сте някога филма с Конрад Вайт...?

— „Човекът, който се смее“?

Гроц зяпна.

— Невъзможно е да го знаете! Май ме премятате!

— Майка ми бе побъркана на тема кино. След училище винаги ме водеше да гледам Пикфорд, Чейни, Чаплин... и Конрад Вайт. Циганите му бяха разпорили устата, за да не може да спре да се усмихва до края на живота си. Влюби се в едно сляпо момиче, което не можеше да види отвратителната му усмивка. После ѝ изневери, но след подигравките на принцесата се върна при момичето, за да намери утешение в слепите му ласки. А ти седиш на стола си в кино „Елит“ и ридаеш от вълнение. Край.

— За Бога! — възкликна Гроц и почти спря да се смее. — Какво чудесно дете сте. Да! — пак се ухили. — Аз съм прототипът на този герой, но усмивката ми не е дело на циганите. Дело е на самоубийства, убийства и заговори. Страшно е, когато си затрупан в масов гроб и отчаяно се бориш за въздух, защото си прострелян, но не и мъртъв. Оттогава не съм хапвал месо. Все ми мирише на ров, на леш, на непогребан труп. Та тъй — махна с ръка, — предпочитам плодове. Салати. Хляб. Прясно масло и вино. Постепенно си изработих тази усмивка. Боря се с реалността чрез нереален смях. Пред лицето на смъртта нищо не ти пречи да си покажеш зъбите, сладострастния език, усмивката. Както и да е. Аз отговарям за ВАС!

— За мен?

— Аз казах на Мени Лайбър да назначи Рой, тиранозавърния ви приятел. Аз казах, че ни трябва и някой, който да пише така добре, както Рой фантазира. Voil! Имах предвид вас.

— Благодаря — промълвих аз.

Гроц зачопли храната си, радостен, че оглеждам брадичката, устата и челото му.

— Може да направите цяло състояние... — казах най-сетне.

— Вече го правя — отрязва си малко ананас. — Студиото ми плаща изключително добре. Звездите му или се сбръчкват от фиркане, или разбиват с глава прозорците на колите си. Максимус Филмс живее със страха, че може да се махна. Глупости! Разбира се, че ще остана. И с всяка изминала година ще ставам по-млад. Ще кълцам и ще шия, докато кожата ми така се опне, че ми изхвъркнат очите! Та тъй! — пак

махна с ръка. — Защото никога не мога да се върна. Ленин ме прогони от Русия.

— Как може да ви прогони мъртвец?

Фриц Вонг се заслуша с удоволствие в разговора ни.

— Гроц — каза той кротко, — обясни му. Ленин със свежи, розови бузи. Ленин с чисто нови зъби и усмивка под мустак. Ленин с нови очни ябълки от кристал под клепачите. Ленин без бенка и с добре оформена брадичка. Ленин, Ленин. Кажете му.

— Много е просто — започна Гроц. — Ленин трябваше да бъде за всички светец, безсмъртен в кристалната си гробница.

— А Гроц? Кой беше Гроц? Нима Гроц е нарисувал усмивката на Ленин и е избистрил кожата му? Не! Ленин, дори и мъртъв, се е самоусъвършенствал! Какво тогава? Да се убие Гроц!

— Но Гроц избяга! И къде е днес? Пада нагоре... заедно с вас.

В другия край на масата бе застанал завърналият се д-р Филипс. Не се приближи, но кимна рязко към Гроц да го последва.

Гроц спокойно изчисти със салфетка усмихнатите си устни, удари още една глътка студено мляко, кръстоса вилицата и ножа в чинията си и тръгна. Спря за момент, замисли се и каза:

— Не „Титаник“, а по-скоро Озимандиас — после бързо изтича навън.

— Защо наговори тия глупости за дървената кукла и какво ли не?

— Бива си го! — каза Фриц Вонг. — Умален Конрад Вайт. Мисля да го използвам в следващия си филм.

— Но какво имаше предвид, като спомена Озимандиас? — учудих се аз.

---

[1] Буквално „игли“ (англ.) — Б.пр. ↑

16

До края на деня Рой не ме остави на мира. Току пъхаше глава в офиса ми и размахваше изпоцапаните си с глина пръсти.

— Нищо! — крещеше той. — Няма Звяр!

Измъквах листа от машината си и го размахвах в отговор: „Нищо! И при мен няма Звяр!“

Най-сетне, около десет вечерта подкарахме към „Кафявото бомбе“.

По пътя четях на глас първата част на „Озимандиас“.

*Срещнах един пътник от древна страна.
Той ми каза: има два каменни крака в
пустинята... Близо до тях, сред пясъка
бавно потъва лицето — намръщено,
сбърчени устни — добре е разбрал скулпторът
тези страсти, които живеят отпечатани върху
мъртвото. И надживяват ръката, която
ги е подиграла, и сърцето, което
ги е таяло.*

По лицето на Рой премина сянка.

— Прочети и останалото — каза той.

Продължих нататък:

*И се изписват следните думи:
„Аз съм Озимандиас, крал на кралете:
погледни делата ми, Всемогъщи, и се покай!“
Нищо друго не остава. Около разрухата
на колоса се разпростират безбрежия от
голи, самотни, равни пясъци.*

Завърших, но Рой дълго остана мълчалив.

— Направи обратен завой, хайде да се връщаме — казах аз.

— Защо?

— Това стихотворение като че ли е писано и за студиото, и за гробищата. Имал ли си някога от онези кристални топки? Разтърсваш ги и навън се извива страхотна снежна буря. Точно така се чувствам в момента.

— Глупости — бе коментарът на Рой.

Погледнах профила му, огромния гърбав нос, прорязващ нощния въздух с оптимизма на майсторите, които вярват, че могат да построят именно желанието от тях свят, какъвто и да е той.

Спомних си как, когато бяхме тринайсетгодишни, Кинг Конг се изтърколи от Емпайър Стейт Билдинг и падна върху нас. Когато се изправихме на крака, бяхме други хора. Обещахме си, че или един ден ще направим чудовище, което да е огромно, великолепно и красиво като Конг, или ще се самоубием.

— Звяра — пошепна Рой. — Пристигнахме.

Спряхме близо до „Кафявото бомбе“ — ресторант без кафяво бомбе на покрива си, което го правеше различен от подобно заведение на булевард „Уилшър“ — на пет мили от него, издокарано с бомбе, достатъчно голямо, за да стане на всяка важна клечка от студиото в петък вечер. Единственият знак, че това „Бомбе“ също е важно, бе серията карикатурни портрети, залепена по стените вътре. Отвън приличаше на жалка имитация на испанска къща. Смело пристъпихме напред, към карикатурна серия 999.

При влизането ни оберкелнерът повдигна лявата си вежда. Преди си падаше по кучетата, но сега обичаше само котки. Сигурно му замирисахме на нещо.

— Вие нямате резервация, предполагам? — отбеляза флегматично той.

— Затова пък имаме много резерви — му се тросна Рой.

Оберкелнерът настръхна вбесен, но все пак ни пусна. Ресторантът бе почти празен. Бяха заети само няколко маси, където хората вече приключваха с десертите и коняка. Сервитьорите бяха започнали дори да пренареждат.

Разнесе се силен смях. Три жени се бяха надвесили над една от масите. Мъжът под тях явно отброяваше банкноти, за да им заплати

предстоящата нощ. Жените се изкикотиха и казаха, че ще се поразходят край витрините отвън, докато той плати. После се обърнаха, разпръсквайки облаци парфюм и се понесоха към изхода. Рой се закова на едно място и се втренчи в мъжа в сепарето.

Станислав Гроц.

— Господи — извика Рой, — ВИЕ!

— АЗ?!

Вечната усмивка на Гроц се стопи.

— Какво правите тук? — възкликна той.

— Бяхме поканени.

— Търсим един човек — казах аз.

— Но намерихте мен и сте безкрайно разочаровани — отбеляза

Гроц.

Рой заотстъпва назад. Пак се обади зигфридовият му синдром. Да ти обещаят дракон, а да намериш комар. Не свалеше поглед от Гроц.

— Защо ме гледате така? — ядоса се Гроц.

— Рой — предупредих го аз.

Защото си знаех, че мисли същото, каквото и аз. Всичко е било шега. Някой, който е знаел, че Гроц от време на време вечеря тук, ни е пратил за зелен хайвер. За да ни унижи и нас, и Гроц. Въпреки това Рой продължи да оглежда ушите, носа и брадичката на дребосъка.

— Не, не ставаш — каза той накрая.

— Не ставам за какво? Почакай! Ами да! Значи още го търсите! — смехът на Гроц изведнъж се отприщи от тънките му устни и затрещя като картеница. — Но защо в „Кафявото бомбе“? Посетителите тук нямат много общо с вашето разбиране за ужас. Едва се доближават до кошмарите. Ами аз, една закърпена маймуна, кого мога да изплаша аз?

— Не се тревожи — отвърна Рой. — Сетя ли се за теб посред нощ, сто на сто няма да мога да заспя.

Това оправи работата. Гроц се разтреса от смях и ни махна да се присъединим към него.

— Поне пийнете да ви се оправи настроението!

Рой и аз нервно огледахме ресторанта.

Нямаше Звяр.

Наляха шампанското и Гроц вдигна тост.

— Дано никога не ви се случва да извивате клепачите на мъртвец, да му чистите зъбите, да му мажете с восък брадата или да нагласяте сифилитичните му устни — стана и погледна към вратата, през която бяха излезли жените.

— Видяхте ли лицата им? — пак се усмихна. — Мое дело! Знаете ли защо са лудо влюбени в мен и никога няма да ме напуснат? Аз съм върховният лама в Долината на Синята луна. Отидат ли си, вратата се тръшва и лицата им падат. Предупредил съм ги и че под брадичките и очите им съм поставил фини телчета. Ако прекалено се разбързат, телчетата ще паднат и плътта им ще увисне. Вместо на трийсет, ще изглеждат на четирийсет и две.

— Фафнер — изръмжа Рой и хвана здраво ръба на масата.

— Какво?

— Един приятел — поясних аз. — Надявахме се да го намерим тази вечер.

— Тази вечер свърши, но останете още малко. Допийте шампанското. Поръчайте и още, ако искате, за моя сметка. По една салата, преди да е затворила кухнята?

— Не съм гладен — каза Рой с изражението, което имаше след постановката на „Зигфрид“.

— С удоволствие — заявих аз.

— Две салати — поръча Гроц на келнера. — Поръсени със сирене?

Рой затвори очи.

„Да!“ — казах аз.

Гроц се обърна към келнера и му бутна неоправдано голям бакшиш.

— Поглези приятелите ми — каза той с широка усмивка. После погледна към вратата, от която бяха излезли жените на кокили, и поклати глава. — Трябва да тръгвам. Навън вали. И цялата тази вода ще се изсипе върху лицата на момичетата. Ще се стопят! До скоро виждане. Arrivederci!

И излезе. Вратата тихо се затвори зад него.

— Давай да се махаме. Чувствам се истински глупак! — каза Рой.

Мръдна се и разля шампанското си. Изруга високо и избърса масата. Налях му пак. Наблюдавах го как бавно отпива и се успокоява.

След пет минути в дъното на ресторанта стана чудото.

Оберкелнерът започна да разгъва параван около най-отдалечената маса. Параванът се изплъзна и се сгъна сам с рязко изплющяване. Сервитьорът си измърмори нещо. После настъпи движение около вратата на кухнята, където забелязах един мъж и една жена да стоят от няколко секунди. Келнерът заразгъва пак паравана, когато те изтичаха в осветената част. Гледаха само към паравана.

— О, Господи. Рой? — прошепнах аз дрезгаво.

Рой вдигна поглед.

— Фафнер! — промълвих аз.

— Не — Рой замълча, втрени се напред и се облегна, наблюдавайки бързо движещата се двойка. — Да.

Но страховитата змия, която изплъзя от кухнята и хвана ръката на дамата, влачейки я след себе си, не беше Фафнер.

Бе това, което търсехме трескаво от седмици и месеци насам. Бе това, което бих описал на хартия, вледенен от ужас.

Бе това, което Рой се бе опитвал да направи всеки път, когато бръкваше с дълги пръсти в глината. Кървавочервен мехур, изплуващ от изначалния бульон и добиващ очертанията на лице.

А това лице бе лицето на всички осакатени, ранени, убити и погребани от десетте хиляди войни, водени досега.

Бе Квазимодо на старини, страдащ от рак и със следи от проказа.

Зад това лице имаше душа, която вечно трябваше да живее.

ВЕЧНО! — помислих си аз. Той НИКОГА няма да се измъкне.

Беше нашият Звяр.

Всичко се случи само за миг.

Но аз успях да заснема съществуването. Бе достатъчно да затворя очи и ужасното му лице изгаряше ретината ми — толкова ожесточено, че се просълзих, а гърлото ми само издаде някакъв звук.

Бе лице, в което се давеха две ужасно ясни очи. Лице, където очите се щураха като в делириум, но не намираха бряг, отмора или спасение. И като виждаха, че каквото и да докоснат, е достойно само за отвращение, те изсветляваха от отчаяние, връщаха се на мястото си, задържаха се над бурята на плътта, отказвайки да потънат, да се предадат, да изчезнат. Съществуваше само искрицата надежда, че като не спират да се въртят, може да намерят периферен пристан, някаква красота или успокоение, че нещата не са толкова лоши, колкото

изглеждат. И се въртяха ли въртяха, закотвени в нажежената до червено лава на погубената плът, в топилката на гените, където никоя душа, колкото и да е смела, не може да оцелее. През цялото това време ноздрите поемаха самите себе си, а раната наместо уста мълчаливо призоваваше към опустошение.

В този момент видях Рой рязко да се килва напред, а после — назад, като прострелян. Посегна несъзнателно към джоба си.

После странният, унищожен човек изчезна, параванът застана на мястото си. Рой извади малък бележник и писалка от джоба си. С поглед, прикован в паравана, като че ли виждаше през него, скицира ужаса, кошмара, кървавата плът на разрухата и отчаянието.

Подобно на починалия Доре, Рой притежаваше гъвкава бързина и точност на ръката. Достатъчно бе да хвърли бегъл поглед на лондонската тълпа, за да започне кристалната фуния на паметта му да бълва образи. Моливът се пускаше по листа и всяко око, ноздра, уста, челюст и лице се изобразяваха свежи и завършени, като току-що отпечатани. Сега ръката на Рой танцуваше като паяк, пуснат в гореща вода. След десет секунди бележникът се изпълни със скици. Звярът бе там — не целият, но почти целият.

— По дяволите! — промърмори Рой и хвърли молива.

Погледнах паравана, изрисуван в източен стил. После набързо скицирания портрет.

Една полунегативна, полупозитивна смръщена гримаса на ужаса.

Не можех да откъсна очи от скеча на Рой — та нали Звяра вече бе изчезнал, а оберкелнерът приемаше поръчки зад паравана.

— Почти — прошепна Рой. — Още малко ми трябваше. Търсенето ни завърши, младши.

— Не.

— Да.

Не знам защо, но скочих на крака.

— Лека ноц.

— Къде отиваш? — попита Рой като опарен.

— У дома.

— И как ще стигнеш дотам? Нали трябва да се кандилкаш цял час по автобусите? Сядай. — Ръката му пак посегна към бележника.

— Стига вече — казах аз.

Не би му направило впечатление дори и топ да гръмне в лицето му.

— След всички тези седмици чакане? Ама какво ти става?

— Ще повърна.

— И аз. Да не мислиш, че ми харесва? — помисли малко. — Да-а-а, и аз ще се издрайфам, но първо да приключа с това — добави още малко ужас и кошмар върху листа. — Е?

— Сега наистина ме е страх.

— Имаш чувството, че ще изскочи откъм паравана и ще те сграбчи?

— Да!

— Седни и си дояж салатата. Нали знаеш какво казва Хичкок — нарисуват ли декорите, работата по филма е завършила. И нашият филм е завършен. ТОВА ТУК го завършва. Хванали сме го в капан.

— Но защо се срамувам от себе си? — отпуснах се тежко до Рой, без да поглеждам към скицника му.

— Защото ти не си той и той не е ти. Да благодарим на Бога за безкрайното му милосърдие. Какво ще стане, ако скъсам тези глупости и си тръгнем? Още колко месеца ще са ни необходими, за да намерим нещо толкова тъжно и ужасяващо, колкото това?

Преглътнах мъчително:

— Никога няма да го намерим.

— Точно така. Тази нощ няма да се повтори. Пийвай, хапвай и не се тревожи.

— Ще чакам заедно с теб, но не мога да бъда спокоен. Ужасно ми е тъжно.

Рой ме погледна в очите:

— Тези очи виждаш ли ги?

— Да.

— И какво виждаш?

— Сълзи.

— Което доказва, че на мен не ми е по-леко, но нямам друг изход. Хайде по-кратко. Пийни.

Наля ми още шампанско.

— Има отвратителен вкус — казах аз.

Рой продължи да рисува. Улови цялото лице. Лице, рушащо се отвсякъде, като че ли притежателят му, душата зад призрачното

видение, бе избягала, бе преплувала хиляда мили и сега търсеше начин да се удави. Дори и под плътта да е имало някакви кости, те бяха строшени. Дори и зад костите да е имало някакъв мозък, подаващ се през ретината и средното ухо, той можеше само бясно да изпуща сигнали през непрестанно въртящите се очи.

Донесоха храната и разляха новото шампанско. Изведнъж Рой и аз подскочихме. Откъм паравана се разнесе лудешки смях. Жената не се присъединяваше към него в началото, но след малко веселието ѝ почти достигна това на мъжа. И все пак, неговият смях звучеше съвсем искрено, а нейният повече напомняше истерия.

Отпих една голяма глътка, за да не припадна. Когато бутилката с шампанско свърши, оберкелнерът донесе друга и ми показа с жест да не бъркам в празния си портфейл.

— Гроц — поясни той, но Рой не чу. Той запълваше страница след страница от скицника си. Колкото повече време минаваше и колкото по-силен ставаше смехът, толкова по-гротескни ставаха рисунките му. Като че ли виковете на забавляващите се усилваха паметта му и сами запълваха листа. Най-сетне смехът стихна. Зад паравана се разнесе обичайното шумолене при тръгване. Оберкелнерът дойде на нашата маса.

— Извинявайте — промърмори той, — но трябва да затваряме. Бихте ли били така любезни...? — кимна към вратата и бутна масата настрана. Рой се изправи и погледна към паравана.

— Не — каза оберкелнерът. — Според правилата трябва да излезете първо вие.

Тръгнах към вратата, но Рой не ме последва. Извиках го и той бързо мина край мен — все едно че си тръгваше в средата на представление.

В момента, в който излязохме, едно такси спря до бордюра. Улицата бе пуста, ако не се смяташе средновисокият мъж с палто от камилска вълна, обърнат с гръб към нас. Издаде го куфарчето, тикнато подмишница. Бях виждал това куфарче безброй пъти — в летата на моето детство и юношество. Бях го виждал пред студията на „Кълъмбия Пикчърс“, „Парамаунт“, „Ем Джи Ем“ и всички останали. Бе пълно с прекрасно нарисуваните портрети на Гарбо, Колман, Гейбъл, Харлоу и кой ли не. Портретите винаги носеха подпис,

изписан с алено мастило. Бяха все притежание на един маниак на тема автографи, който вече остаряваше. Поколебах се и спрях.

— Кларънс? — извиках аз.

Човекът се сви. Може би не искаше да бъде разпознат.

— Ти си, нали? — казах аз тихо и леко го докоснах по лакътя. —

Кларънс?

Мъжът трепна, но извърна глава. Лицето му бе останало същото. Състаряваха го само бръчките и бледността.

— Какво има? — попита той.

— Помниш ли ме? Не може да си ме забравил. Обикновено се носех из цял Холивуд с трите побъркани сестри. Едната от тях измисли ризите на цветя — хавайските ризи, дето ги носеше Бин Кросби в ранните си филми. През лятото на 1934-а висях пред Максимус всеки следобед. И ти беше там. Никога няма да те забравя. Притежаваше единствения портрет на Гарбо с автограф.

Бръцолевенията ми само усложниха нещата. Кларънс още повече потъна в яката на палтото си.

Кимна нервно. После неспокойно стрелна с поглед вратата на „Кафявото бомбе“.

— Какво правиш тук толкова късно? — попитах аз. — Всички вече са по къщите си.

— Знае ли човек. Нямам какво друго да правя... — отвърна Кларънс.

Знае ли човек. Дъглас Феърбанкс може да възкръсне и да закрочи по булеварда по-величествено от Брандо. Откъм Лийджън Стадиън, където току-що е приключил боксовият мач, може да се зададат Фред Алън, Джак Бени и Джордж Бърнс, последвани от щастливите тълпи — точно както едно време. Само че тогава беше по-хубаво от сега и от всички нощи занапред.

НЯМАМ КАКВО ДРУГО ДА ПРАВЯ. Да.

— Така е. Знае ли човек — подех отново аз. — Ама въобще ли не ме помниш? Лудия? Суперлудия? Марсианеца!

Погледът на Кларънс се спусна от челото до носа и брадичката ми, но не се спря на очите ми.

— Н-не.

— Лека нощ — казах аз.

— Довиждане — отвърна Кларънс.

Рой ме помъкна към тенекиената си таратайка. Качихме се, той въздъхна нетърпеливо, грабна скицника си и зачака.

Кларънс още стоеше на ъгъла, от едната страна на таксито, когато вратата на „Кафявото бомбе“ се отвори и Звяра излезе с Красавицата.

Беше рядко топла, великолепна нощ. Може би затова се случи нещо, което иначе никога не би се случило. Звяра стоеше и поемаше жадно въздух. Очевидно се бе отдал на шампанското и забравата. Не си личеше дали знае, че лицето му е възпаление на древна, отдавна изгубена война. Подаде ръка на дамата си и я поведе към таксито, смеейки се. Именно тогава забелязах — от начина, по който се движи, — че тя не вижда нищо.

— Тя е сляпа! — казах аз.

— Какво?

— Сляпа е. Не може да го види. Нищо чудно, че са приятели! Той я води на вечери и никога не ѝ казва как изглежда в действителност!

Рой се наведе напред и огледа жената.

— Така е, за Бога. Прав си.

Мъжът се смееше, а жената, подобно на объркан папагал, се опитваше да му подражава.

В този момент Кларънс, който бе чул и смеха, и бърборенето, макар да стоеше с гръб към тях, бавно се извърна. Заслуша се отново с полупритворени очи и на лицето му се изписа огромна изненада. От устата му се изтръгна някаква дума.

Смехът на Звяра секна.

Кларънс пристъпи напред и каза нещо на мъжа. Жената също спря да се смее. Кларънс зададе въпрос. Звяра стисна юмруци, изкрещя и вдигна ръце, като че ли се готвеше да размаже противника си на тротоара.

Кларънс падна на колене и заблея виновно.

Звяра се надвеси над него треперещ от яд. Бе неспособен да овладее тялото си, което неудържимо се люшкаше напред-назад.

Кларънс изпищя, а жената протегна ръце във въздуха и каза нещо. Звяра затвори очи и се отпусна. Кларънс мигновено скочи и се шмугна в тъмното. Искеше ми се да изтичам след него, макар и да не

знаех защо. След малко Звяра помогна на дамата си да се качи в таксито и колата шумно потегли.

Рой веднага запали. Последвахме ги с бясна скорост.

Таксито зави надясно при булевард „Холивуд“, но ние трябваше да спрем заради червения светофар и пешеходците. Рой забумтя с мотора, за да ги посплаши, и когато пешеходната пътека се изпразни, профуча на червено.

— Рой!

— Стига си ми крещял името. Никой не ни видя. Не можем да си позволим да го изпуснем! Господи, ТОЙ МИ ТРЯБВА! Нека разберем КЪДЕ отива! КОЙ е той! Ей там!

Таксито пред нас зави към „Гоуър Стрийт“. До него тичаше и Кларънс, който не ни видя, когато го подминахме. Не носеше нищо. Явно бе изпуснал куфарчето си някъде пред „Кафявото бомбе“. Кога ли ще забележи — се почудих аз.

— Горкият Кларънс.

— Защо „горкият“?

— И той е забъркан в тая каша. Иначе нямаше да стои пред „Кафявото бомбе“. Да не би да е съвпадение? Как ли не! Някой му е казал да дойде. И си загуби всичките портрети. Рой, трябва да се върнем и да ги спасим.

— Трябва да продължим направо.

— Чудя се каква ли бележка е получил Кларънс. Какво ли е пишло на нея...?

— Какво пишло къде?

Рой мина на друг червен светофар. Бе вперил поглед в таксито отпред, което зави наляво край гробищата.

Стигнахме църквата „Св. Себастиан“ — може би най-незначителната католическа църква в Лос Анджелис. Таксито се спусна по една малка странична уличка точно от другата страна на храма.

Спря на около стотина ярда по-надолу. Рой закова до бордюра. Видяхме Звяра да води жената към малка бяла сграда, която почти се губеше в тъмното. Забави се само за минута. Някъде се отвори и затвори врата, а Звяра влезе обратно в таксито, което се плъзна до следващия ъгъл, направи бърз обратен завой и се върна. За щастие светлините ни бяха угасени. Таксито мина край нас. Рой изруга, запали

мигновено, изфуча напред, завъртя се в обратен завой и се понесохме към булевард „Санта Моника“. Тъкмо навреме, за да видим как таксито спира пред „Св. Себастиан“ и оставя пътника си там. Той изтича по пътеката към осветения вход на църквата, без да погледне назад. Таксито потегли.

Рой спря колата с угасени фарове под тъмната сянка на едно дърво.

— Рой, какво пра...?

— Тихо! — изсъска той. — Интуиция. Всичко е интуиция. На това мястото му е в църквата колкото моето — в девически хор.

Минутите течаха. Светлините на църквата не угасваха.

— Иди ДА ВИДИШ — каза Рой.

— КАКВО да направя?

— Добре, ще отида АЗ.

Рой излезе от колата и събу обувките си.

— ДА СЕ ВЪРНЕШ! — изпищях аз.

Но Рой вече се отдалечаваше по чорапи. Сkochих навън, захвърлих моите обувки и го последвах. Рой изтича до църковната порта за десет секунди. Настигнах го и се долепихме до външната стена. Чухме някакъв глас. Надигаше се, спадаше и пак се извисяваше.

Гласът на Звяра! Бързо разрастващи се бедствия, ужасни цели, непостижими грешки, грехове, по-тъмни от небето над нас и под нас.

Гласът на свещеника бълваше думи на прошка и обещания за по-добър живот, в който Звяра, макар и да не се прероди в Красавица, би намерил по пътя на разкаянието своите малки радости.

Шепнеше ли шепнеше в тъмната нощ.

Затворих очи и се превърнах в слух.

Шепnene, шепnene... Изведнъж замръзнах в почуда.

Ридания. Виене, което като че ли никога нямаше да свърши.

Самотният мъж в църквата, човекът с ужасното лице и погубената душа зад него отприщи мъката си и тя разтреса цялата църква, изповедника и мен. Плач, въздишка и пак плач.

Клепачите ми щяха да се пръснат от звука. Последва тишина. Раздвижване. Стъпки.

Хукнахме да бягаме.

Стигнахме колата и скочихме вътре.

— За Бога! — изсъска Рой.

Натисна главата ми надолу и се сви под кормилото. Звяра тичаше сам по пустата улица.

Стигна до вратата на гробището и се обърна. Фаровете на една преминаваща кола го осветиха като прожектори. Той застана неподвижно, изчака малко и после изчезна в гробищата.

Светлините в църквата угаснаха и вратите се затвориха.

Рой и аз се спогледахме.

— Господи — промълвих аз, — колко големи трябва да са ти греховете, за да се изповядваш по това време на нощта? Ами риданията! Чу ли ги? Мислиш ли, че може да идва, за да прости на Бога, задето му е дал такова лице?

— Такова лице. Да, о, да — отвърна Рой. — Но аз разбрах за какво се готви. Не мога да си позволя да го изпусна!

И пак скочи от колата.

— Рой!

— Не се ли сещаш, глупчо? Той е нашият филм, нашето чудовище. Как така ще ни избяга! За Бога!

И прекоси улицата.

Глупак! — помислих си аз. Какво ПРАВИ?

Но ме беше страх да крещя толкова късно след полунощ. Рой прескочи оградата и потъна сред сенките на гробището като удавник. Така се стреснах, че праснах главата си в покрива на колата и се свлякох надолу, псувайки.

Ами ако дойде полицията и започне да ме разпитва? Какво правите тук? Отговорете, де. Ами чакам Рой. Той влезе в гробищата. Ще се върне всеки момент. Ще се върне, значи? А ти просто си го чакаш, а?

Чаках. Минаха пет минути. Десет минути.

Изведнъж Рой наистина се зададе, но се движеше като след електрошок.

Вървеше бавно, като сомнамбул. Отвори вратата на колата почти машинално. Седна зад кормилото втрънен в гробището.

— Рой?

Не ме чу.

— Какво видя там?

Не отговори.

— Да не би той, ь-ь-ь, той да идва насам?

Мълчание.

— Рой! — ударих го по лакътя. — ГОВОРИ! Какво стана!

— Той — каза Рой.

— Какво той?

— Невероятно.

— Не и за мен.

— Не е така. Успокой се. Сега е мой. Ще имаме такова чудовище... — най-сетне се обърна към мен. Очите му светеха като фенери. Целият пламтеше. — Е, драги, ще имаме филм.

— Така ли?

— О-о-о — изкрещя той, ален от възбудата, — да!

— Само това ли имаш да кажеш? Не какво се случи вътре и не какво видя, а това!

— О-о-о — каза Рой и се обърна пак към гробището, — да.

Светлините в двора на църквата угаснаха. Църквата бе тъмна. Улицата бе тъмна. Лицето на моя приятел също угасна. Скоро щеше да се съмне.

— Да-а-а — прошепна Рой.

И подкара към къщи.

— Нямам търпение да се захвана за глината.

— В никакъв случай!

Рой се обърна към мен изненадан. Уличните светлини обливаха лицето му. Приличаше на човек под вода, когото не бива да докосваш, да уловиш или спасиш.

— Искаш да кажеш, че според теб аз НЕ МОГА да използвам лицето за нашия филм?

— Не става въпрос само за лицето. Имам чувството..., че ако го направиш, ще умрем. О, Рой, наистина се страхувам. Не забравяй, че някой ти прати бележка и ти обясни как да го намериш. Някой е повикал и Кларънс! Нещата се развиват прекалено бързо. Забрави, че сме ходили в „Кафявото бомбе“.

— Но как мога да забравя?

Подкара по-бързо.

Вятърът нахлу през прозорците и забрули косата, миглите и устните ми.

Сенките затанцуваха по челото на Рой, по огромния му ястребов нос и триумфиращата му усмивка. Напомни ми за Гроц и за „Човека,

който се смее“.

Рой усети, че го гледам и каза:

— Много ме мразиш, нали?

— Не. Чудя се как не съм те опознал през всичките тези години.

Рой взе скицника в ръка и го вдигна до прозореца. Листата се развяха навън.

— Да го пусна ли?

— И ти, и аз знаем, че всичко се е отпечатало в главата ти. Можеш да изхвърлиш тези скици, но в мозъка ти има още дузина.

Рой размаха скицника.

— Да. Мисля, че мога да го направя сто пъти по-добре. — Листата изхвърчаха в нощта.

— Това не ме кара да се чувствам по-добре.

— Аз пък се чувствам великолепно. Звяра е наш. Притежаваме го.

— Да, но кой ни го даде? Кой ни изпрати да го видим? Кой наблюдава едновременно и нас, и него?

Рой се протегна и изрисува половината от ужасяващото лице по запотеното стъкло.

— Само моята Муза.

Не промълвихме нито дума повече. По целия път за къщи мълчахме като риби.

Телефонът иззвъня в два сутринта.

Беше Пег. Обаждаше се от Кънектикът точно на зазоряване.

— Някога да си имал жена на име Пег — изкрещя тя, — която да е заминала преди десет дни на учителска конференция в Хартфорд? Защо не се обади никакъв?

— Обадох се, но те нямаше в стаята. Оставих си и името. О, така ми се иска да си у дома...

— Мили Боже — изпъшка бавно тя. — В момента, в който напусна града, веднага се забъркваш в някоя каша. А сега мама трябва да долети обратно, така ли?

— Да. Не. Ами обикновените неразбории в студиото...

— Май не си много сигурен?

— О, Господи...

— Няма отърване нито от Него, нито от мен. Добре ли се храниш? Пусни монета в някоя от онези автоматични теглилки и ми прати листчето с резултата. Ей, говоря ти сериозно. Да се върна ли вкъщи? За утре?

— Обичам те, Пег — казах аз. — Ела, когато ти позволяват плановете ти.

— Ами ако си дойда и не те намеря вкъщи? Още ли тече празникът на Все светии?

Типичната женска интуиция!

— Отложиха го с една седмица.

— Слушай, не ми харесва гласа ти. Пази се от гробището.

— Но откъде ти дойде на акъла?!

Сърцето ми подскочи.

— Занесе ли цветя на гроба на родителите си?

— Забравих.

— Как можа!

— Е, така или иначе, те са на по-добро място.

— По-добро в сравнение с какво?

— С всичко. Те просто са там.

— Едно цвете и за мен. Обичам те. Дочуване!

И тихо изтича обратно по линията.

В пет сутринта — нямаше и следа от слънце, а огромният облак над къщата не беше помръднал — запремигах към тавана, станах и пипнешком, без очила, стигнах до пишещата машина.

Седнах в сумрака и написах:

ЗАВРЪЩАНЕТО НА ЗВЯРА.

Но бил ли е наистина някъде другаде?

Не се ли бе движил винаги на една крачка пред мен, примамвайки ме с шепота си?

Написах:

ГЛАВА ПЪРВА.

Какво е онова толкова красиво нещо у истинския Звяр? Защо момчетата и мъжете се поддават на очарованието му?

Как запазваме у себе си за цял живот жаждата за Създания, Гротески, Чудовища и Аномалии?

И ето ни сега в плен на безумното желание да намерим и уловим най-ужасното лице на света.

Поех дълбоко въздух и набрах номера на Рой. Гласът му бе глух и далечен.

— Всичко е наред Рой. Всичко, което поискаш. Няма проблеми — изкрещях аз и затворих.

На сутринта отидох до Сцена 13 и намерих табелката, поставена от Рой Холдстром:

ВНИМАНИЕ. РАДИОАКТИВНИ РОБОТИ.

БЕСНИ КУЧЕТА. ИНФЕКЦИОЗНИ БОЛЕСТИ.

Долепих ухо до вратата на Сцена 13 и си го представих как си играе с глината сред просторната смълчана тъмнина като непохватен паяк, хванат в капана на собствената си любов и нейните плодове.

— Давай, Рой — прошепнах аз. — Хайде, Звяр.

И докато чаках, се разходих из градовете на света.

Разхождах се и си мислех: Рой изражда Звяр, от който се страхувам. Как да се отърва от страховете си и да приема лудостта на Рой? Как да ги превърна в сценарий? Кое да е мястото на действието? Кой град, коя столица, кое кътче на света?

Господи, сега знам защо толкова малко от тайнствените истории се развиват в Америка. Виж, Англия с нейните мъгли, тресавища, старинни къщи, лондонски призраци и Джак Изкормвача... Това да!

Но Америка? Тя няма истински истории с привидения и потайности. Ню Орлиънс си го бива донякъде — има достатъчно мъгли, дъждове и имения, от които да те побият тръпки, докато светците маршируват, както се пее в песента. В Сан Франциско пък постоянно звучат сирените за мъгливо време.

Може би Лос Анджелис. Страната на Чандлър и Каин. Но...

В Америка имаше само едно място, където да скриеш убиец или да си загубиш живота.

Максимус Филмс!

Изсмях се, завих по алеята и тръгнах зад площадките, като започнах да си вода бележки.

Тук се криеха Англия, далечният Уелс, мавърска Испания, дъждовна Ирландия, останките от старите замъци, гробниците за тъмни филми, чиито призраци се понасяха с писък към прожекционните зали след като настъпи полунощ и прехапваха устни, щом се появяха нощните пазачи с надгробни химни на уста.

Така ще бъде и довечера. Привиденията ще ударят часовниците и гробищната мъгла ще премине през стената чрез градинските пръскачки и ще поръси със студени капки още топлите гробове. Тук човек можеше да прекоси Лондон всяка нощ, за да се срещне с Фантома стрелочник, чийто фенер подпалил локомотива, който изпищял и връхлетял Сцена 12, и тук се разтопил в страниците на един стар, октомврийски брой от „Сребърен екран“.

И тъй, вървах си из алеите и чаках залеза на слънцето, както и момента, в който Рой ще се появи с окървавени от глината ръце и ще оповести раждането!

В четири часа чух в далечината да изгърмява пушка.

Всъщност това бе Рой, който удряше с всичка сила топка за крикет на поляната срещу площадка 7. Не спираше да замахва към топката, но когато усети погледа ми, замръзна. Вдигна глава и запремига срещу мен. Приличаше не на акушер, а на хищник, който току-що е убил плячката си и се е нахранил до пресита.

— Успях! — изкрещя той. — Залових го! Нашия Звяр — твоя, МОЯ Звяр. Днес глината, утре — филма! Хората има да се питат кой го е направил. Ние, синко, ние!

Разпери дългите си пръсти във въздуха.

Приблжих се към него леко замаян.

— Заловил, си го? Господи, Рой, защо не ми разкажеш повече? Какво видя, когато изтича след него?

— Всяко нещо с времето си, драги. Слушай, свърших преди половин час. Един поглед и направо ще разглобиш машината от писане. Обадох се на Мени! Ще се срещнем с него след двайсет минути. Направо подлудях от чакане. Дойдох и взех да удрям по топките. Гледай! — удари яката една топка и тя изхвърча надалеч. — Ако не ме спрете, ще извърша убийство!

— Рой, успокой се.

— Не, НИКОГА няма да се успокоя. Ще направим най-великия филм на ужасите. Мени ще...

Един глас изкрещя:

— Ей, вие двамата, какво се мотаете там?

Ролс-ройсът на Мени — бяла приказка на колела — се плъзна до нас и измърка. През едно от прозорчетата се подаде смръщеното лице на шефа.

— Мисля, че имахме среща!

— Пеша ли да дойдем или ще ни закараш? — попита Рой.

— Пеша!

Ролсът се плъзна край нас.

19

Бавно се отправихме към Сцена 13.

Наблюдавах Рой и се опитвах да отгатна какво е съчинил през последната нощ. Дори когато бяхме деца, той рядко издаваше истинските си чувства. Отваряше, например, вратите на гаража, за да ми покаже най-новия си динозавър. Чакаше да види реакцията ми и едва след като зяпвах от възторг, си позволяваше да изкрещи радостно. Ако направеното ми харесваше, нищо друго нямаше значение.

— Рой — попитах го аз, — да не се е случило нещо?

Заварихме Мени Лайбър да фучи пред Сцена 13:

— Къде, по дяволите, се изгубихте?

Рой отвори студиото, влезе и тръшна вратата зад себе си.

Мени се опули срещу мен. Скочих напред и отворих вратата, като му дадох път.

Стъпихме в тъмното.

Бе запалена само една малка лампа, окачена над глинения макет на Рой, дълъг шейсет фута — полумарсиански пейзаж в близост до засенчения кратер на метеора.

Рой свали обувки и се затича по макета като балетист. Внимаваше да не настъпи някое дърво, голямо колкото нокът, или кола с размерите на напръстник.

— Свалете си обувките! — изкрещя той.

— Как ли не! — отвърна Мени, но се събу и застъпва на пръсти по миниатюрния свят. Бяха добавени много нови неща — нови планини, дървета и какво ли не плюс нещото, покрито с влажна кърпа.

И двамата се приближихме по чорапи до покривалото.

— Готови ли сте? — огледа лицата ни Рой.

— Да, по дяволите — тросна се Мени и посегна към кърпата.

Рой блъсна ръката му.

— Не. Аз ще го направя.

Мени се отдръпна, почервенял от гняв.

Рой вдигна кърпата така, като че ли дърпа завесата над най-великолепното шоу на земята.

— Не Красавицата и Звяра — извика той, — а Звяра, който е Красив!

Мени и аз зяпнахме.

Рой не беше излъгал. Бе най-съвършеното произведение, което някога е правил — дело на кораб, дълго кръстосвал моретата, на ловец на среднощни пътеки между звездите, на мечтател, останал много време зад ужасната си, причудлива и отблъскваща маска.

Звяра.

Самотният мъж зад паравана с източни рисунки, който се смее на нещо отдавна отминало.

Съществото, избягало от среднощните улици, за да стигне до гробищата и белите камъни.

— О, Господи, Рой... — очите ми се насълзиха под въздействието на гледката — толкова живописна и ярка, колкото и спомена за Звяра, вдигнат отчаяното си лице към тъмното небе. — О, Боже...

Рой съзерцаваше с любов великолепната си работа. Обърна се бавно, за да погледне Мени Лайбър. Видяното прикова на място и двама ни.

Лицето на Мени бе бяло като платно. Очите му се въртяха в орбитите си. От гърлото му се раздадоха нечленоразделни звуци. Ръцете му се впиха в ризата, като да е спряло да бие сърцето му.

— Какво си направил! — изпищя той. — Исусе! Господи, велики Боже! Какво е това? Измама? Шега? Веднага го покрий! Уволнен си!

Мени хвърли влажната кърпа върху глинения Звяр.

— Боклук!

Рой покри глинената глава с механични, непохватни движения.

— Аз не...

— Не си ли? И искаш да видиш ТОВА на екрана? Луд! Събирай си партакешите! Да те няма! — Мени затвори очи и се разтрепери. — Изчезвай веднага!

— Ти поиска това! — каза Рой.

— Е, сега искам да го унищожиш!

— Но това е най-добрата ми работа! Погледни я, по дяволите! Тя е красива! Тя е МОЯ!

— Не! На студиото е! Отказваме се от филма. И ДВАМАТА сте уволнени. Мястото да се опразни до един час. Живо!

— Защо? — попита тихо Рой. — Защо преиграваш?

— Преигравам ли?

Мени захвърча по цялата сцена с обувки под мишница. Миниатюрните къщички и камиончета се трошаха под нозете му.

Спря в далечния край на сцената, пое си въздух и ме погледна вбесен.

— ТИ не си уволнен! Ще ти дам друга работа. Но ТОЗИ кучи син... ВЪН!

Отвори вратата и светлината нахлу като през прозорец на готическа катедрала. Тръшна я след себе си, а аз останах с победения, съсипан Рой.

— Но какво сме направили? Какво, по дяволите? — изкрещях аз на Рой, на себе си и на глиненото чудовище, на намерения и показан Звяр. — КАКВО?!

Рой трепереше.

— Господи, цял живот се опитвах да достигна съвършенството. Обучавах се, изчаквах, наблюдавах. И когато най-после успях и това нещо излезе изпод пръстите ми, всичко се обърка! Какво толкова й има на проклетата глина? Как така тя се ражда, а аз УМИРАМ?

Трепна и сви юмруци, но нямаше кого да удари. Погледна праисторическите си животни и простря ръка, като че ли искаше да ги запази.

— Ще се върна след малко! — им каза той с дрезгав глас и изчезна.

— Рой!

Тръгнах след него. Той се запрепъва на дневната светлина. Слънцето навън прежуряше. Движихме се в огнена река.

— Къде отиваш?

— Един бог знае! Остани тук. Няма смисъл да те изхвърлят и тебе! Това е първото ти назначение. Снощи ме предупреди. Сега знам, че е имало нещо нередно, но какво? Ще се скрия някъде наблизо, за да измъкна приятелите си довечера — погледна с копнеж към затворената врата, зад която бяха любимите му животинки.

— Ще ти помогна.

— Не. Не бива да те виждат с мен. Ще си мислят, че ти си ме подучил.

— Рой! Мени изглеждаше така, сякаш се готви да те убие. Ще се обадя на Кръмли, моя приятел детектив. Може би ще ни помогне! Ето го телефонният му номер — надрасках номера на някакво смачкано листче. — Скрый се и ми се обади довечера.

Рой Холдстром скочи в таратайката си от времето на Лаурел и Харди и се понесе към задната площадка с десет мили в час.

— Поздравления, глупав негоднико — каза някой.

Обърнах се. Фриц Вонг стоеше в средата на съседната алея.

— Покресях им малко и успях да те получа за пренаписване на сценария по онзи непрокопсан филм — „Бог и Галилея“. Мени за малко да ме премаже с ролс-ройса. Той ми каза, че си готов за нова работа. Така че...

— В стария сценарий има ли чудовище? — гласът ми трепна.

— Само Ирод Антипа. Лайбър иска да те види.

Тръгна забързан към офиса на Лайбър.

— Чакай — извиках аз.

Защото зад рамото на Фриц се виждаше тълпата пред студиото, менажерията, която се събираше й винаги щеше да се събира ежедневно.

— Идиот! — каза Фриц. — Къде отиваш?

— Току-що уволниха Рой — отвърнах аз, без да спирам. — Сега трябва да осигуря повторното му назначаване!

— Dummkopf — подгони ме Фриц. — Мени иска да те види **ВЕДНАГА!**

— Ще ме види след пет минути.

Излязох на улицата пред студиото и заogleждах тълпата.

Тук ли си, Кларънс?

Наистина стояха там.

Побърканите. Мръдналите. Идиотите.

Тълпата почитатели на филмови мощи.

Приличаха много на някогашните откачени, които се носеха из среднощните улици, за да видят как Кари Грант притичва след боксовия мач, Мей Уест извива тялото си с гъвкавостта на змия, а Граучо се промъква край Джони Вайсмюлер, повлякъл след себе си Лупе Велез като леопардова кожа.

Маниаците, сред които бях и аз, с огромни фотоалбуми, изпоцапани ръце и малки, ситно изписани картички. Откачалките, потънали в щастие, макар и мокри до кости, заради премиерата на „Дамите“ или „Разходка за флиртуване“, докато Депресията бе в разгара си. Нищо, че Рузвелт казваше, че тя не може да продължи вечно и по-добрите дни непременно ще дойдат.

Горгоните, чакалите, демоните, привиденията, тъжните, погубените.

Някога бях един от тях.

Сега те бяха тук. Моето семейство.

Още можех да разпозная няколко лица от предишните дни, когато се криех сред тях.

Двайсет години по-късно. Боже Господи, ето я Шарлот с майка си. Бащата на Шарлот почина през 1930 г. и те се установиха пред шест студия и десет ресторанта. Сега, толкова години по-късно, виждах осемдесетгодишната майка — изправена и практична както винаги, — а до нея бе Шарлот — петдесетгодишна и крехка като преди. И двете бяха мошенички. Трудно е да се каже какво се криеше зад ослепителните им усмивки.

Потърсих Кларънс сред този странен, мъртъв букет. Защото Кларънс бе най-въодушевленият — мъкнеше огромни куфари със снимки от студио в студио. Куфари от червена кожа за „Парамаунт“, черна за „Ар Кей Оу“ и зелена за „Уорнър Брадърс“.

И зиме, и лете се увиваше в огромното си палто от камилска вълна, натежало от писалки, тефтерчета и миниатюрни фотоапарати. Сваляше го само при непоносима жега. Тогава приличаше на костенурка, извадена от черупката си и стресната от живота наоколо.

Пресякох и спрях пред тълпата.

— Здравей, Шарлот. Здравсти, майче.

Двете жени ме погледнаха леко шокирани.

— Аз съм. Помните ли ме? Отпреди двайсет години. Бях един от вас. Космос. Ракети. Машини на...

Шарлот въздъхна и се плесна по челото. Наведе се толкова напред, че щеше да падне.

— Мамо — извика тя, — ами това е... ЛУДИЯ!

— Лудия — тихичко се изсмях.

Очите на майчето грейнаха.

— Гледай ти какво чудо... — докосна лакътя ми. — Какво правиш ТУК? Още ли колекционираш...?

— Не — отвърнах аз неохотно. — Работя тук.

— Къде?

Кимнах през рамо.

— Там? — извика Шарлот с недоверие.

— В пощенския отдел ли? — попита майчето.

— Не — страните ми пламнаха. — Може да се каже... в отдела на сценаристите.

— Преписваш сценариите на циклостил?

— О, мамо — лицето на Шарлот се озари щастливо, — той ПИШЕ, нали? Сценарии?!

Това бе истинско откритие. Всички лица около Шарлот и майка й пламнаха от възбуда.

— О, Боже, не може да бъде! — възкликна старицата.

— Но е така — вече почти шепнех. — Работя над един филм заедно с Фриц Вонг. „Цезар и Христос“.

Настана дълго, объркано мълчание. После краката се размърдаха и се разнесоха гласове.

— Може ли... — попита някой, — ние имаме...

Но Шарлот довърши фразата: „Автограф, моля.“

— Аз...

Изведнъж от всички страни се протегнаха ръце с писалки и бели картички.

Засрамен, взех картичката на Шарлот и написах името си. Майчето присви очи и огледа критично написаното.

— Сложи и името на филма — каза тя. — „Христос и Цезар“.

— И прякора си — Лудия — добави Шарлот.

Написах:

Лудия.

Чувствах се кръгъл глупак — бях потънал в мизерията на протегнатите ръце и тъжните погледи, които се опитваха да отгатнат кой съм.

За да прикрия притеснението си, попитах: „Къде е Кларънс?“

Шарлот и майчето зяпнаха. „Ама ти си ги спомняш?“

— Кой може да забрави Кларънс, куфарите, палтото му... — казах аз, докато драсках подписа си наляво и надясно.

— Още не се е обаждал — изтърси майчето.

— Да се обажда ли? — я погледнах аз учудено.

— Горедолу по това време звъни на онзи телефон отсреща. Пита кой е пристигнал, как върви и така нататък — поясни Шарлот. — Пести си времето. Спи до късно, защото обикновено виси до среднощ пред ресторантите.

— Знам — ударих последния подпис с нескривана радост. Още не можех да погледна в очите новите си почитатели, които ме зяпаха с такова обожание, като че съм прескочил цяла Галилея с една крачка.

Телефонът отсреща иззвъня.

— Трябва да е Кларънс! — каза майчето.

— Извинявай... — втурна се натам Шарлот.

— Моля те — хванах я аз за лакътя. — Не съм го виждал от години. Ще го изненадам, може ли? — погледнах от Шарлот към майчето и после пак към Шарлот. — Е?

— Добре — изсумтя майчето.

— Давай — каза Шарлот.

Телефонът иззвъня отново. Изтичах да вдигна слушалката.

— Кларънс?

— Кой е там?! — попита той. Веднага стана подозрителен. Опитах се да обясня, но накрая прибягнах до стария прякор: „Лудия“.

Това не го размекна. „Къде са Шарлот и майчето? Болен съм.“

Болен или внезапно уплашен? — почудих се аз.

— Кларънс, къде живееш?

— Защо питаш?!

— Дай ми поне телефонния си номер.

— На НИКОГО не бих го дал. Нали веднага ще ме оберат. Тук са снимките. СЪКРОВИЩАТА МИ!

— Кларънс, снощи бях в „Кафявото бомбе“.

Мълчание.

— Кларънс? Трябва ми помощта ти, за да намеря едно лице.

Кълна се, че чух учестеното туптене на заешкото му сърчице. Като че виждах и малките, албиносови очички.

— Кларънс — повторих аз — моля те! Ще ти дам моя адрес и телефон — продиктувах ги. — Обади се или пиши до студиото. Видях как онзи мъж се опитваше да те удари снощи. Защо? Кой...?

Прищракване. Кларънс затвори.

Тръгнах по улицата като сомнамбул.

— Кларънс няма да дойде.

— Глупости! — обиди се Шарлот. — Той винаги идва!

— Ти какво му каза? — погледна зло майчето.

— Болен е.

Колкото е болен Рой и колкото съм болен аз — си казах наум.

— Някой знае ли къде живее?

Всички поклатиха глави.

— Ами защо не го проследиш? Лесно ще разбереш — Шарлот млъкна и се изсмя. — Искам да кажа...

Някой друг продължи:

— Веднъж го видях по Бийчуд, край блоковете с гарсониери.

— Има ли фамилно име?

Не. Като всички останали. Нямаше фамилно име.

— По дяволите — прошепнах аз.

— Ами твоето име кое е? — сети се майчето, оглеждайки картичката с автографа.

Казах й го буква по буква.

— Става за филмите — изсумтя тя, — но ще ти трябва НОВО.
— Викайте ми Лудия — казах аз на тръгване. — Сбогом,
Шарлот. Довиждане, майче.
— Довиждане — отвърнаха те.

21

Фриц ме чакаше на стълбите пред офиса на Мени Лайбър.

— Вътре вече са побеснели съвсем — възкликна той. — Какво ти става?!

— Говорих си с капчуците.

— Какво? Да не са паднали пак от „Нотр Дам“? Влизай.

— Защо да влизам? Само преди час Рой и аз бяхме на Еверест. Сега той се пържи в ада, а аз потъвам заедно с теб в Галилея. Обясни ми го, ако обичаш.

— Може би винаги печелиш. Кой знае? Или е умряла майката на Мени? Напуснала го е любовницата му? Има запек? Колики? Избери си нещо. Рой е уволнен. А ние с теб ще работим идните шест години над комедиите на Нашата банда. Влизай!

Пристъпихме в офиса на Мени.

Той стоеше с гръб към нас посред голяма, чисто бяла стая — бели стени, бял килим, бели мебели и огромно бяло бюро, на което имаше само един бял телефон. Истинска снежна буря, сътворена от някой дизайнер, заслепен от виелицата.

Зад бюрото имаше голямо огледало четири на шест фута, така че през рамото си да се виждаш как работиш. Стаята бе само с един прозорец, който гледаше към задната стена на студиото на не повече от трийсет фута и предлагаше панорамен изглед към гробището. Не можех да откъсна очи от него.

Мени Лайбър прочисти гърлото си.

— Той отиде ли си? — все още бе с гръб към нас.

Кимнах мълчаливо.

Мени усети кимването и изпуфтя:

— От този ден преставаме да споменаваме името му. Никога не е работил за нас.

Изчаках го да се обърне и да излее по някакъв начин яда си, без да избухва. Лицето му се свиваше в тикове. Очите му не се движеха заедно с веждите, веждите се разминаваха с устата, а главата му се

извърщаше на една страна. Закрачи, но като че ли всеки момент щеше да загуби равновесие. После забеляза, че Фриц Вонг ни наблюдава и застана до него, сякаш се опитваше да го ядоса.

Фриц разумно прибягна до единственото си средство, което използваше, когато светът около него ставаше прекалено реален. Свали монокъла си и го пусна в джоба. Бе начин да отблъсне вниманието от себе си, деликатен отказ. Направо сложи Мени в джоба си заедно с монокъла.

Мени Лайбър говореше и крачеше. По едно време успях да промълвя: „Но какво ще правим с метеоровия кратер?“

Фриц незабележимо ми кимна. ЗАТВАРЯЙ СИ УСТАТА.

— И тъй! — Мени се направи, че не е чул. — Следващият ни, хм, главният ни проблем е..., че нямаме край за „Христос и Галилея“.

— Бихте ли повторили? — попита извънредно любезно Фриц.

— Нямате край! — възкликнах аз. — Опитайте ли с Библията?

— Имаме си достатъчно Библии, но нашият сценарист не можа да прочете дребните буквички. Видях оня твой разказ в „Ескуайър“. Звучеше като Еклезиаст.

— О, Боже — промърморих аз.

— Млъквай. Трябват ни...

— Матей, Марко, Лука и аз!

Мени Лайбър изръмжа:

— Откога начинаещите писатели отказват най-великите поръчки на века? Искаме всичко от днес за вчера, за да може Фриц да продължи снимките. Пиши добре и някой ден ще заслужиш всичко това!

Махна с ръка.

Погледнах към гробището. Времето бе ясно, но по камъните се стичаха невидими дъждовни струи.

— Дано не се случи — промълвих аз.

Мени Лайбър пребледня. Бе отново на Сцена 13 заедно с Рой, мен и глинения Звяр.

Не каза нищо и се втурна към банята. Тръшна вратата след себе си.

Фриц и аз разменихме погледи. Мени повръщаше зад вратата.

— Gott — възкликна Фриц, — трябваше да слушам Гьоринг.

След малко Мени Лайбър се върна, огледа се, като че ли не очакваше да завари мястото цяло, отиде до телефона, набра, каза на

някого: „Пристигай!“ и се втурна навън.

Спрях го до вратата.

— За Сцена 13...

Мени постави ръка на устата си, сякаш всеки момент ще се издрайфа отново. Ококори очи.

— Знам, че ще разчистите — продължих бързо аз, — но там има доста мои неща. Искам да използвам остатъка от деня, за да обсъдя с Фриц какво ще правим с Галилея и Ирод. Може ли да оставите всички боклуци, за да си прибера нещата утре сутринта? След това ще изчистите.

Мени помисли малко. После, с ръка на устата, кимна утвърдително и се обърна към високия блед мъж, който се приближаваше. Пошепнаха си нещо. Мени си тръгна, без да се сбогува. Високият господин бе И.У.У. Хоуп, един от оценителите на продукции.

Той ме погледна, помълча малко и после каза с известно притеснение:

— Май за Вашия филм нямаме, ъ-ъ-ъ... край.

— Опитайте ли с Библията? — креснахме дружно Фриц и аз.

Менажерията се бе разотишла. Тротоарът пред студиото бе празен. Шарлот, майчето и останалите бяха тръгнали по други студия и други ресторанти. Сигурно из Холивуд се движеха дузини подобни тълпи. Все някой трябваше да знае фамилното име на Кларънс.

Фриц ме закара до къщи.

По пътя каза: „Бръкни в жабката и извади стъклената кутийка. Отвори я.“

Отворих я. В нея бяха наредени шест кристални монокъла в шест кадифени гнезда.

— Багажът ми — поясни Фриц. — Всичко, което спестих и взех със себе си в Америка, когато се отскубнах благодарение на буйната си кръв и таланта си.

— Който е огромен.

— Стоп — Фриц ме плесна зад врата. — Свикни да сипеш само обиди, негоднико. Показах ти ги — кимна към моноклите, — за да ти докажа, че нищо не е загубено. Котките, както и Рой, не падат по гръб. Какво още има в жабката?

Намерих дебел сценарий, изваден на циклостил.

— Прочети го, без да повърнеш, и ще станеш мъж, синко. Киплинг. Хайде, върви. Утре да дойдеш. Два и половина в ресторанта. Ще поговорим. А по-късно ще ти покажа откъси от „Безработният Исус“ или „Боже мой, защо ме остави?“. Ja?

Слязох от колата.

— Sieg Heil — отвърнах аз.

— Така те искам! — Фриц потегли, а къщата ми се стори толкова тиха и празна, че се сетих за Кръмли.

Малко след свечеряване се метнах на колелото и пропътувах до Венеция.

Мразя да карам колело нощно време, но исках да съм сигурен, че никой не ме следи.

Освен това се нуждаех от време да помисля какво точно ще разкажа на приятеля си детектив. Нещо от сорта на: помощ! Спаси Рой! Върни го на работа! Разреши загадката със Звяра.

За малко да завия по обратния път.

Представях си как Кръмли сумти и се налива с бира, докато аз му разправям тези небивалици, без да изложи нито един ясен, необорим факт.

Оставих велосипеда пред къщичката му сред храсталака на миля от океана. Минах край люляковото дърво и тръгнах по пътека, добре наторена от окапите.

Вдигнах ръка да почукам, но вратата се отвори сама.

От мрака изплува юмрук, стиснал халба пенлива бира. Не можех да видя човека, който я държи. Грабнах халбата. Ръката изчезна. Чух шума на отдалечаващи се стъпки.

Отпих три глътки за кураж.

Къщата бе празна.

Но не и градината.

Елмо Кръмли седеше под едно дърво, нахлупил тропически шлем. Ръката му, загоряла от слънцето, държеше халба бира. Той я гледаше и кротко си пиеше.

До лакътя му имаше телефон. Кръмли ме изгледа уморено и набра някакъв номер.

Отговориха му. Кръмли каза:

— Пак мигрена. Искам болничен. Ще се видим след три дни. О'кей? Чао — и затвори.

— Предполагам, че мигрената съм аз.

— Всяко твоє идване... седемдесет и два часа отпуска.

Кимна ми да седна. Застана до клоните на любимата си джунгла, където слоновете тръбяха, а невидимите, гигантски земни пчели,

колибри и фламинга изчезваха дълго преди еколозите да са го оповестили.

— Къде се загуби, по дяволите?

— Ожених се — казах аз.

Кръмли помисли, изсумтя, направи няколко крачки, сложи ръка на рамото ми и ме целуна по челото.

— Прието!

Разсмя се и отиде за каса бира.

— Слушай, синко — каза той накрая, — старият ти баща тъгуваше за теб. Но младеж в постелята няма уши. Древна японска поговорка. Знаех си, че ще дойдеш някой ден.

— Ще ми простиш ли? — попитах аз разчувстван.

— Приятелите не прощават, а забравят. Пийни една глътка. Бива ли си я Пег като съпруга?

— Женени сме от година и вече се караме за пари — изчервих се аз. — Все се сърди. Но студиото ми вдигна заплатата — сто и петдесет на седмица.

— По дяволите! Това е с десет долара повече, отколкото изкарвам аз!

— Но е само за шест седмици. Скоро пак ще пиша за „Дайм Мистъри“.

— Но пишеш хубаво. Аз следя, нищо, че не поддържаме връзка...

— Получи ли картичката ми за Деня на бащата^[1]?

Той наклони глава и се усмихна щастливо:

— Да бе, наистина я получих — изправи се. — Но май не си дошъл тук от чувство за синовен дълг?

— Около мен умират хора, Кръмли.

— О, пак ли! — извика той.

— Е, почти умират. Или пък излизат от гробовете си. Не като живи хора, а като кукли от папиемаше.

— Задръж! — Кръмли се втурна към къщата и дотърча с бутилка джин в ръка. Колкото по-бързо говорех, толкова повече джин наливаше в бирата си. Включи системата за напояване и записа от гласовете на най-различни кенийски животни и птици. Най-сетне завърших разказа си за всичко, което се бе случило от празника на Все светии до този момент. Замълчах.

Кръмли въздъхна тъжно:

— Значи уволниха Рой Холдстром заради една глинена фигура. Толкова ли беше ужасно лицето на Звяра?

— Да!

— Естетика. Старият детектив не може да помогне в такива случаи.

— Но трябва. Рой е ОЩЕ в студиото. Чака удобен случай, за да си прибере всичките модели на праисторически същества. Струват хиляди долари. А Рой е там нелегално. Можеш ли да ми помогнеш да проумея какво става в края на краищата? Или как да върнем Рой на работа?

— Господи... — въздъхна Кръмли.

— Да. Хванат ли Рой да изнася нещата си, един Господ ще ни е на помощ.

— По дяволите — Кръмли наля още джин в бирата си. — Знаеш ли кой е мъжът от „Кафявото бомбе“?

— Не.

— А имаш ли представа кой може да знае?

— Свещеникът на „Св. Себастиян“.

Разказах за великолепната изповед, за ридаещия глас и за тихите думи на отчето.

— Той не ни върши работа — поклати глава Кръмли. — Свещениците не знаят и не издават имена. Ида ли да го попитам, ще бъде моментално изхвърлен. Друг?

— Оберкелнерът може би. А има и още един човек, когото познавам от дете. Беше пред „Кафявото бомбе“ онази нощ. Казва се Кларънс. Опитвам се науча фамилното му име.

— Дано успееш. Ако знае кой е Звяра, имаме от какво да започнем. Ужасно е заплетено. Рой е уволнен, ти си преместен на нова работа — и всичко това заради едно глинено човече. Преиграване. Бунт. Не бива да забравяме и трупа на стълбата.

— Точно така.

— А когато те видях на вратата — въздъхна Кръмли, — си помислих, че е голямо щастие, дето се срещаме отново.

— Не е ли?

— Не, по дяволите — гласът му стана по-нежен. — Глупости, разбира се, че е, но по-добре да не ровехме в тези лайна.

Вдигна глава и присви очи към изгряващата луна.

— Ей, синко, ти наистина събуди любопитството ми. Мирише на изнудване!

— Изнудване?!

— Ами кой би си правил иначе труда да пише бележки, да провокира разни наивници като вас двамата, да закрепя трупове върху стълби и да ви внушава да възпроизведете онова същество? Нали трябва да се води от някаква цел? Каква полза от страха, ако не ти носи пари? Сигурно има и други такива писма и бележки.

— Не са ми попадали.

— Да, но ти си оръдие, средство да разбуниш духовете. Не си разгласил. Следователно някой друг се е разприказвал. Сигурен съм, че тази вечер някъде ще бъде получена бележка с текст: „Двеста хиляди в небелязани петдесетарки ще те отърват от възкръснали мъртъвци по стените.“ Та... кажи за студиото.

— Максимус? Най-преуспяващото студио в историята на киното. Печалбата им от „Върайъти“ миналия месец бе колосална. Четирийсет милиона. Чисти. Никой не може да се мери с тях.

— Цифрите ИСТИНСКИ ли са?

— И да ги намалиш с пет милиона, пак ще имаш едно баснословно богато студио.

— А напоследък имали ли са по-значими проблеми? Недоволства, интриги, неприятности? Чувал ли си за други уволнения или откази от филми?

— Не, всичко бе мирно и тихо.

— Значи това е. Печалбата! Всичко върви по мед и масло и изведнъж нещо се случва. Хората се изплашват. Закачат ли мъртвец на стената, могат да наредят до него и останалите. Търсят къде е заровена причината — Кръмли се изсмя. — Заровена е думата. Арбътнот? Мислиш ли, че някой може да е надушил никому незнайна мръсотия и сега да заплашва, че ще я разгласи?

— Но оттогава са минали двайсет години. Нима е възможно да е нещо толкова важно, че да погуби студиото, ако се разкрие?

— Ако напипаме следа, ще знаем това. Лошото е, че не си падам много по игрите на криеница. Арбътнот беше ли чист, когато бе жив?

— Ами да го сравним с другите шефове на студиото. Беше ерген, имаше приятелки, но това е нормално за неженен мъж. Бяха все разни

ездачки от Санта Барбара. Като от оня филм — „Градчета и селца“. Хубави, весели. Взимаха си душ по два пъти на ден. Нищо нередно.

Кръмли пак въздъхна, като да са му раздали лоши карти и да му се иска да прекрати играта.

— Ами оная катастрофа на Арбътнот? Злополука ли беше?

— Видях снимките по вестниците.

— Снимки! — Кръмли се загледа в изкуствената си джунгла. — А ако не е било злополука? Ако е било убийство? Или ако първо са се напили до смърт, а после са намерили смъртта си?

— Връщали са се от голямо запиване в студиото. Така пишеше по вестниците.

— Хайде да подредим нещата — размисли се Кръмли. — Голяма клечка от студиото с богатството на Крез се напива като свиня, допира се плътно до колата на Слоун, рикошира от нея и всички се удрят в телеграфния стълб. Не е това, което би искал да прочетеш на първа страница във вестника. Фондовата борса потъва. Инвеститорите изчезват. Филмите спират. Героят пада от пиедестала си и така нататък и така нататък. Затова покриват цялата работа. Но по-късно някой, който е очевидец или е попаднал на истинските факти едва тази година, заплашва, че ще представи много по-убедителни неща от снимките и следите на гумите. Възможно е и друго...

— Какво?

— Да не е било злополука или резултат от безразсъдно пиянство. Представи си, че са ги убили нарочно.

— Убийство?!

— Защо не? Хора с такива възможности, талант и размах си създават много врагове. Всички подмазвачи около тях през цялото време се пукат от завист и злоба. Кой е бил следващият по важност човек на Максимус Филмс през онази година?

— Мени Лайбър. Но той не би убил и муха. Само се горещи!

— Да приемем, че е така. В момента той е директор на студиото, нали? Е, я си помисли! Няколко пукнати гуми, един-два разхлабени болта и — хоп! — студиото се тупва в скута ти като зряла круша.

— Звучи логично.

— Но за да докажем, трябва да намерим извършителя. О'кей, какво друго има?

— Предлагам да проверим във вестниците отпреди двайсет години и да открием липсващото звено. Добре ще е да се позавъртиш из студиото. Без да се набиваш на очи, разбира се.

— С моя дюстабан? Всъщност мисля, че познавам пазача. Преди години работи при нас. Мисля, че ще ме пусне и няма да се разбъбри. Друго?

Дадох му списък. Дърводелската работилница. Стената на гробището и къщата в Грийн Таун, където Рой и аз възнамерявахме да работим и където сигурно се бе укривил приятелят ми в момента.

— Рой е още там. Опитва се да си вземе животинките. Виж какво, Кръм, ако това за нощното състезание и предумишленото или непредумишлено убийство е вярно, трябва веднага да измъкнем Рой. Намерят ли кутията с тялото от папиемаше на Сцена 13, биха били готови на всичко!

Кръмли изсумтя.

— С една дума искаш не само да върна Рой на работа, но и да му опазя живота?

— Не говори така!

— Защо не? Ти си на бейзболното игрище и хвърчиш между топките, не аз. Как да се свържа с Рой? Да се помотая с кош за пеперуди или храна за котки? Приятелите ти от студиото го познават, но аз — не. Могат да го смачкат, преди да съм си подал носа. Дай ми поне един факт за начало!

— Звяра. Ако разберем кой е той, ще си обясним причината за уволнението на Рой.

— Нещо друго? Около Звяра?

— Видяхме го да влиза в гробището. Рой го проследи, но не иска да ми каже нито какво е видял, нито какво се готви да направи Звяра. Може тялото да е било поставено на стълбата и бележките да са били разпратени именно от чудовището.

— Хубава каша измисли! — Кръмли се почеса по голото теме с двете си ръце едновременно. — Идентифицирай Звяра, открий откъде е взел стълбата и как е направил тялото от папиемаше. Е, не е зле! — лицето му светна.

Изтича за още бира до кухнята.

Наляхме си. Той ме погледна с бащинска нежност.

— Мислех си... колко е хубаво, когато пак си у дома.

— О, забравих да те попитам за романа ти...

— „Отплуване от смъртта“?

— Но това не е заглавието, което ти предложих!

— Твоето заглавие бе прекалено хубаво. Връщам ти го.
„Отплуване от смъртта“ ще излезе от печат идната седмица.
Скочих да му стисна ръката.

— О, Боже! Значи успя! Да ти се намира шампанско?!

И двамата надникнахме в хладилника.

— Ако разбиеш в шейкъра бира и джин, става ли шампанско?

— Защо не опитаме?

Опитахме.

---

[1] Третата събота през юни — ден на бащата — Б.пр. ↑

24

И телефонът иззвъня.

— За тебе е — каза Кръмли.

— Слава Богу! — грабнах телефона. — Рой!

— Не искам да живея! — каза Рой. — Господи, това е ужасно.

Ела, преди да съм полудял. Сцена 13!

Затвори.

— Кръмли!

Кръмли ме заведе до колата си.

Подкарахме през града. Стоях със стиснати зъби и дума не отронвах. Тялото ми бе напълно сковано.

Пред вратата на студиото казах на Кръмли:

— Не ме чакай. Ще ти се обадя след един час и ще те уведомя какво е станало...

Минах през входа. Близко до Сцена 13 намерих телефонна будка и поръчах такси, което да изчака пред Сцена 9 — на около стотина ярда. После влязох в Сцена 13.

Потънах в тъмнина и хаос.

Видях цял куп неща, които ме съсипаха.

Около мен — разхвърляни маски, черепи, кости, плаващи ребра и лица на фантоми, изтръгнати от телата им и нахвърляни с бяс по сцената.

Малко по-далеч — бойно поле, затрупано от собствената си пръст.

Миниатюрните градчета на Рой бяха безжалостно стъпкани. Зверовете му — разпорени, обезглавени, изгорени и погребани в собствената си пластмасова плът.

Тръгнах сред руините. Като че ли над малките покривчета, кулички и лилипутчета бе паднала бомба. Рим бе премазан от гаргантюански Атила. Великата Александрийска библиотека не бе изгорена, но миниатюрните ѝ книжки потъваха в пустинята. Париж пушеше. Лондон бе унищожен. Гигантски Наполеон бе сравнил завинаги Москва със земята. С други думи, петгодишният труд с четиринайсет часов работен ден през седемте дни от седмицата бе пропилян. За пет минути!

Рой! — помислих си аз — никога не бива да виждаш това.

Но го бе видял.

Както се движех през съсипаните бойни полета и пръснати селца, видях нечия сянка на стената.

Бе сянка от филма „Фантомът на операта“. Бях го гледал петгодишен. В този филм няколко балерини и сценични работници замръзваха на място, втрещваха се напред, изпищяваха и побягваха. Защото виждаха пред себе си повесеното, бавно клатушкащо се тяло на обесения нощен пазач. Споменът за тази сцена с балерините и сянката на мъртвеца никога не бе ме напускал. А сега, в дъното на студиото се виждаше някакъв окачен предмет, плуващ из въздуха. Хвърляше огромна, двадесетфутова сянка върху празната стена. Също като в онзи ужасен филм.

О, не, НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ!

Но можеше.

Представих си влизането на Рой — шока, отчаянието, яда му... Бясното търсене на въже, шнур, жица... Напрежението и последвалото блажено спокойствие. Не можеше да живее без приказните си мишки и джуджета, без очарователните си, любими същества. Бе твърде стар, за да построи всичко наново.

— Рой — прошепнах аз, — това НЕ МОЖЕ да си ти! Винаги си обичал живота!

Но тялото на Рой бавно се извърна в тъмнината. ЖИВОТНИТЕ МИ СА МЪРТВИ, казваше то.

Но те никога не са били ЖИВИ!

Значи и АЗ никога не съм бил жив, прошепна Рой.

— Рой — казах аз, — нима ще ме оставиш САМ?

Може би.

— Но ти не би се оставил на никого да те обеси?!

Вероятно.

Но ако е така, защо си още там? Как така не са те свалили?

Значи...

Ти си умрял съвсем скоро. Не са те намерили още. Аз съм първият, който научава.

С мъка докоснах стъпалата му, за да се уверя, че е той. Сетих се за трупа от папиемаше.

Протегнах ръка по-нагоре..., когато видях...

На бюрото бе поставката на последната и най-добрата му работа — на Звяра, чудовището от „Кафявото бомбе“, което ходеше по църкви и гробища.

Някой бе нанесъл десетки удари с тежък чук. Лицето, главата, черепът — всичко бе строшено на парчета. Беше останала само една безформена купчина.

Господи!

Това ли бе докарало Рой до пълно отчаяние?

Или унищожителят бе цапнал нищо неподозиращия Рой и после го бе окачил?

Разтреперих се и спрях на едно място.

Защото чух да се отваря широко вратата на сцената.

Събух се, изтичах тихо и се скрих.

Бе хирурго-докторът, гинеколого-аборто-касапинът, свещеник Забий Иглата без расото си.

Д-р Филипс се плъзна в светлия край на сцената, огледа разрушението, видя повесеното тяло и кимна, сякаш смъртта бе ежедневна досада. Пристъпи напред и разрита съсипаните градове като най-обикновена купчина боклук.

Не се сдържах да не изругая. Сложих ръка на уста и се снижих в сянката.

Долепих око до процепа в стената.

Докторът замръзна на мястото си. Присви очи зад очилата с метални рамки и вдигна нос във въздуха. Имах чувството, че започна да мърда и с уши. Поклати глава. Избута с крак Париж, разрита Лондон и се доближи към ужасното нещо, закачено в средата...

В ръцете му блесна скалпел. Взе един сандък, отвори го, сложи го под тялото и се качи на стола, за да пререже въжето.

Рой падна със страховит трясък в сандъка.

Прокашлях, поддавайки се на мъката. Замръзнах, защото бях сигурен, че този път ме е чул и ще се доближи със студения, усмихнат скалпел в ръка. Затаих дъх.

Докторът се наведе да прегледа тялото.

Външната врата хлопна. Чуха се стъпки и гласове.

Бяха дошли чистачите. Не знам дали това бе работното им време или ги беше повикал той.

Докторът трясна здраво капака.

Захапах кокалчетата на пръстите си, за да сподавя отчаянието си.

Изщрака ключалката на сандъка. Докторът махна с ръка.

Групата чистачи се насочи с метли и лопати към камъните на Атина, стените на Алхамбра, библиотеките на Александрия и храмовете на Бомбай. Дръпнах се назад.

За двацет минути изчистиха работата на цял един живот и я струпаха на скърцащата количка заедно със сандъка, побрал трупа на

моя приятел.

Когато вратата хлопна за последен път, изкрещях пронизително от болка срещу нощта, смъртта, проклетия доктор и тръгналите си чистачи. Избухнах в ридания и мина много време, преди да видя нещо невероятно.

На северната стена на студиото бяха облежани врати и изкуствени фасади. Точно като тези, които бяхме видели предишния ден заедно с Рой.

В средата на един от праговете стоеше малка, добре позната кутия. Сякаш някой я бе забравил. Знаех, че е оставена като подарък.

Рой!

Станах с мъка, приближих се и докоснах кутията.

Нещо отвътре ПРОШУМОЛЯ.

Там ли си, мъртвецо от стълбата, подпряна на стената в онзи дъжд?

ШЕПОТ-ПОЧУКВАНЕ-ИЗМЪРМОРВАНЕ.

По дяволите, никога ли няма да се освободя от теб?

Грабнах кутията и побягнах.

Стигнах външната врата и повърнах.

Затворих очи, избърсах уста и бавно отворих вратата. Чистачите вече завиваха на долния ъгъл. Насочиха се към дърводелската работилница и голямата, желязна пещ за кремация.

Д-р Филипс им даваше кратки команди отзад.

Потреперих. Ако бях дошъл пет минути по-късно, щях да го заваря до тялото на Рой и разрушените градове. Щях и аз да се намирам в сандъка.

Таксито ме чакаше зад Сцена 9.

Близо до нас бе телефонната будка. Влязох в нея, пузнах монета и се обадох на полицията. Някакъв глас заповтаря: „Да? Ало, да... ало, да!“

Олюлях се като пиян и погледнах слушалката, все едно че беше гърмяща змия.

Какво можех да кажа? Че са почистили и опразнили една сцена? Че пещта за кремация ще е свършила работата си дълго преди да пристигнат патрулните коли?

А после какво? Ето ме мен — без мощ, без оръжия, без доказателства.

Може би уволнен и мъртъв, прехвърлен зад онази стена?

НЕ!

Изпищях. Някой биеше по главата ми, сякаш е червена глина и я разкъсваше като плътта на Звяра. Запрепъвах се да изляза. Бях осъден да се задуша от собствения си ужас и ковчегът оставаше затворен, колкото и да напъвах капака.

Вратата на кабината широко се отвори.

— Дърпахте я навътре! — каза шофьорът.

Изсмях се налудничаво и го оставих да ме изведе.

— Забравихте си нещо.

Подаде ми кутията, паднала на земята.

ШЕПОТ-ПОЧУКВАНЕ-ШУМОЛЕНЕ.

— О, да — казах аз. — НЕГО го забравих.

През целия път обратно лежах на задната седалка. Когато стигнахме до първия ъгъл на улицата, шофьорът попита:

— Накъде да карам?

— Наляво — казах аз и захапах опакото на ръката си. Шофьорът погледна към огледалото за обратно виждане.

— Изглеждате ужасно. Да не ви се гади?

Поклатих глава.

— Починал ли я някой?

— Да.

— Сега сме на „Уестърн Авеню“. Накъде да карам?

— На юг — към апартамента на Рой на Петдесет и пета улица. А после? Няма ли веднага щом вляза да усетя миризмата от одеколона на доктора? Няма ли чистачите му да се трудят по тъмния коридор, понесли най-различни неща, и да ме изхвърлят като ненужна мебел?

Потреперих и се почудих дали някога ще порасна. Вслушах се в себе си и чух:

Звукът от трошене на стъкло.

Родителите ми бяха отдавна починали, но тяхната смърт изглеждаше лесна.

А Рой? Никога не бих могъл да си представя ужаса и въртопа от мъка, който го е завлякъл.

Сега ме беше страх да се върна в студиото. Всички тези архитектурни имитации на най-различни страни заплашваха да ме смажат. Във всяка южна плантация и всеки илинойски таван си

представях строшени огледала и побъркани роднини, а във всеки килер — по един обесен приятел.

Подаръкът, кутията с тяло от папиемаше, стоеше на пода на таксито.

ШУМОЛЕНЕ-ПОЧУКВАНЕ-ШЕПОТ.

Нещо се пръсна в мен.

— Хей, обърнете! — извиках аз. — Към океана. Към морето.

Когато Кръмли отвори вратата, ме погледна изпитателно и отиде до телефона.

— Нека бъде болничен за пет дни — каза той.

Върна се с пълна чаша водка и ме намери седнал в градината. Вдишвах дълбоко соления въздух и се опитвах да видя звездите, но навсякъде бе плъзнала мъгла. Той погледна кутията в скута ми, хвана ръката ми, постави в нея водката и я насочи към устата ми.

— Изпий го — тихо каза той, — а после лягай. Ще говорим утре. Какво е това?

— Скрый го. Ако някой знае, че е тук, може да ни очистят и двамата.

— Но какво е то?

— Ами смърт, предполагам.

Кръмли взе кутията, която прошумоля и се раздвижи. Отвори я и погледна вътре. Странното нещо от папиемаше се опули срещу него.

— Значи това е предишният шеф на Максимус, а?

— Да.

Той разгледа внимателно лицето и поклати глава:

— Наистина е смърт. Прав си.

Затвори капака. Нещото вътре прошумоля и пошепна дума, подобна на „сънища“.

Не! — помислих си аз. Не ме ПРЕДИЗВИКВАЙ!

На сутринта говорихме.

На обед Кръмли ме остави пред апартамента на Рой на ъгъла на „Уестърн Авеню“ и Петдесет и пета улица. Погледна ме.

— Как се казваш?

— Отказвам да се представя.

— Да те изчакам ли?

— Тръгвай. Колкото по-бързо изясниш нещата около студиото, толкова по-добре. И без това не бива да ни виждат. Взе ли списъка и картата?

— Тук са — Кръмли почука по слепоочието си.

— Ела след час. В къщата на баба. На горния етаж.

— Добрата стара баба.

— Кръмли?

— Да?

— Обичам те много.

— Това няма да те прати в рая.

— Не. Но ще ми помогне да изкарам нощта.

— Упомени ме в завещанието си — каза Кръмли и потегли.

Влязох.

Снощното ми предчувствие не бе ме излъгало. Това тук едва ли можеше да се сравни дори и с погромите в студиото...

В коридора се бе задържала миризмата от одеколona на доктора.

Вратата на апартамента беше открената.

И всичко бе обърнато с главата надолу.

— Господи — прошепнах аз по средата на жилището, — Съветска Русия. Историята се повтаря.

Защото личността на Рой бе изчезнала. Книгите в библиотеките ще бъдат разкъсани и съшити наново, за да изчезне завинаги името му и да се превърне в тъжен, изгубен призрак, в жалка фантасмагория и нищо повече.

Не бяха останали нито книгите, нито картините, нито бюрото, дори и хартията в кошчето. Бяха свалили даже рулото тоалетна хартия.

Шкафчето за лекарства бе обрано до шушка. Нямахте обувки под леглото. Нямахте легло. Нямахте пишеща машина. Нямахте динозаври. Нямахте и рисунки на динозаври. Само празни шкафове.

Преди няколко часа апартаментът е бил почистен, излъскан и полиран с висококачествен восък.

Яростта бе съсипала сцената му с неговите Вавилон, Асирия и Абу Симбел.

Чистотата бе изсмукала и последната прашинка спомен, и последния остатък живот.

— Ужасно е, нали? — чух зад себе си да казва някакъв глас.

На вратата стоеше млад мъж. Носеше изтъркана художническа пелерина, а пръстите, както и лявата му буза, бяха изпомацани с бои. Беше рошав и напомняше за диво животно, което работи на тъмно и се показва на светлина в изключително редки случаи.

— По-добре не стой тук. Може да се върнат.

— Почакайте — казах аз, — аз съм чувал за вас. Приятел сте на Рой... Том...

— Шипуей. По-добре изчезвайте. Те са ненормални. Хайде.

Излязохме от празния апартамент.

Той отключи собствената си врата с две връзки ключове.

— По местата! Готови! Старт!

Скочих вътре.

Той тръшна вратата и се облегна на нея.

— Хазяйката! Не искам да види!

— Да види? — огледах се.

Намирахме се в подводницата на Капитан Немо, сред каютите и машините.

— О, Боже! — изкрещях аз.

Том Шипуей засия:

— Хубаво е, а?

— Хубаво ли? Направо е невероятно!

— Знаех си, че ще ти хареса. Рой ми показа разказите ти. Марс. Атлантис. И онова нещо за Жул Верн. Бива си го, нали?

Махна с ръка. Огледах се и опипвах предметите. Големите викториански столове с червено кадифе и месингови украшения, приковани за пода на кораба, бляскавия перископ, който се спущаше от тавана, масивния орган по средата, а над всичко това — едно малко

прозорче, превърнато в объл люк, през който се виждаха тропически риби в най-различни цветове и големини.

— Виж! Не се страхувай! — каза Том Шипуей.

Наведох се да погледна през перископа.

— Работи! — извиках аз. — Ние сме под водата! Или поне така изглежда! Вие ли направихте всичко това? Вие сте гений.

— Аха.

— А... хазяйката знае ли какво сте сторили с апартамента й?

— Ако научи, ще ме убие. Никога не съм я пускал.

Шипуей докосна един бутон на стената.

По зеленото море премина сянка.

Очерта се формата на гигантски, мърдащ паяк.

— Сепията! Антагонистът на Немо! Нямам думи!

— Нали? Сядай. Какво става? Къде е Рой? Защо се изтърсиха онези откачени хиени?

— Рой ли? Да-а-а — тежестта на станалото пак се стовари върху мен. Облегнах се назад. — Господи. Рой... Какво стана снощи?

Шипуей тихо започна да се движи из стаята, имитирайки видяното.

— Виждал ли си преди много години как се промъква Рик Орсати? Оня гангстер?

— Дето избяга с една банда...

— Аха. Веднъж, както се прибирах на свечеряване, видях шестима мъже, облечени в черно. Имаха водач. Движеха се като плъхове. Всички бяха облечени в кожа или коприна, косите им бяха пригладени с брилянтин, а лицата имаха мъртвешка бледност. Не, не приличаха точно на плъхове, а на видри или по-точно на невестулки. Безшумни, мазни, гъвкави, опасни и враждебни — като буреносни облаци. Е, това всъщност се случи снощи. Носеше се и много силна миризма на парфюм.

Д-р Филипс!

— ... Заставах пред вратата и видях как тези големи, черни плъхове измъкват папки, динозаври, картини, бюстове, статуи и снимки. Изгледаха ме с ъгъла на малките си очички. Затворих вратата, но ги наблюдавах през шпионката. Носеха големи, черни гуменки. Трополяха около половин час. После шепненето стихна. Излязох на

празния коридор. Останала бе единствено силната миризма на оня гаден одеколон. Тези хора да не са убили Рой?

Трепнах.

— Откъде ти хрумна?

— Приличаха ми на погребални агенти. Пък и щом му съсипват апартамента, какво би ги спряло да унищожат и него? Виж — Шипуей ме погледна в очите, — не исках да кажа, че... е, добре. Рой...

— Е мъртъв? Да. Не. Може би. Човек с жизнеността на Рой не си отива ей така!

Казах му за Сцена 13, за разрушените градове и окаченото тяло.

— Рой не би го направил.

— Може някой да му го е направил НА НЕГО.

— Рой не би се самоубил заради какъвто и да било кретен. По дяволите — по бузата на Том се стече сълза. — Аз го ПОЗНАВАМ! Той ми помогна да построя първата си подводница. Ето я!

На стената бе закрепена миниатюра на „Наутилиус“, дълга около трийсет инча. Мечтата на студента художник.

— Но Рой не може да е мъртъв!

Някъде из каютите звънна телефон.

Шипуей вдигна голяма черупка от мекотело. Аз се засмях, но смехът ми секна.

— Да — каза той. — Но кой се обажда?

Изтръгнах слушалката от ръката му. Изкрещях в нея. Чух нечие дишане.

— Рой!

Прищракване. Тишина. Познатият сигнал.

Заподскачах като луд, подхвърляйки черупката.

— Рой? — попита Шипуей.

— Неговото дишане.

— Глупости! Не можеш да го познаеш по това! Откъде се обаждаше?

Тръшнах телефона и постоях със затворени очи. После го грабнах и се опитах да набера.

— Как работи това проклето нещо?

— На кого звъниш?

— Трябва ми такси.

— Но къде отиваш? Аз ще те закарам.

- Илинойс, по дяволите. Грийн Таун.
- Това е на две хиляди мили.
- Тогава да тръгваме — казах аз и поставих черупката на мястото ѝ.

Том Шипуей ме остави пред студиото.

Пристигнах в Грийн Таун малко след два следобед. Целият град бе прясно боядисан в бяло и ме чакаше да потропам на вратите или да надникна през прозорците с дантелени перденца. Из въздуха се носеше цветен прашец. Свих по уличката с къщата на баба и дядо. Заизкачвах стълбите, а от покрива излетяха птици.

Сълзите се стичаха по лицето ми, докато чуках на предната врата.

Дълго бе тихо. Разбрах, че не съм постъпил както трябва. Когато момченцата ходят на гости при приятелчетата си, не чукат на вратата. Намерих малко камъче в задния двор и го метнах срещу единия прозорец.

Тишина. Къщата се припичаше на ноемврийското слънце.

— Какво? — попитах аз високия прозорец. — Наистина ли си умрял?

Тогава се отвори входната врата и на прага застана сянка.

— Нима! — изкрещях аз и се запрепъвах по пътеката. — Нима? — хвърлих се в обятията на Елмо Кръмли.

— Да — каза той, — стига да търсиш мен.

Дръпна ме вътре и затвори вратата, а аз забъбрих нечленоразделно.

— Хей, успокой се — разтърси ме той.

Едва го виждах през запотените си очила.

— Ти пък какво правиш тук?

— Нали така заръча — да се поразходя, да разгледам наоколо и после да дойда тук? Не, не си спомняш. За Бога, на това място намира ли се нещо свястно?

Затършува в хладилника. Извади бисквита с фъстъчено масло и чаша мляко. Седнах и заповтарях, докато ядях и отпивах от млякото: „Благодаря, че дойде.“

— Млъкни — каза Кръмли. — Станал си една развалина. Какво да правим сега? Нека се преструваме, че всичко е наред. Никой не знае, че си видял тялото на Рой или това, което си приел за тялото му. Каква ти е програмата?

— Трябва да докладвам за един нов проект след малко. Нали ме преместиха... С филмите за зверове е свършено. Сега работя с Фриц и Исус.

Кръмли се изсмя:

— Трябва така да нарекат филма. Да се повъртя ли из студиото още малко, преоблечен като турист?

— Намери го, Кръмли. Ако повярвам, че Рой наистина си е отишъл, ще се побъркам. А ако Рой не е мъртъв, сигурно се крие някъде изплашен до смърт. Трябва да го изплашиш още повече, да го изкараш от скривалището му, преди да са го убили! А дали вече не са го сторили? Никога не би се обесил. Значи и убиецът му е наоколо. Намери убиеца. Човекът, който унищожи глинената глава на Звяра, разби черепа му, а после видя сметката и на Рой. Така или иначе, Кръмли, намери Рой преди да са го убили. А ако е убит, намери убиеца.

— Чудесен избор.

— Опитай с агенциите за колекционери на автографи. Някой може да познава Кларънс, да знае името и адреса му. После пробвай с „Кафявото бомбе“. Онзи оберкелнер не би разговарял с някой като мен. Той трябва да знае кой е Звяра. С него и Кларънс можем да разрешим загадката с извършеното или предстоящо убийство.

— Поне има някакви следи — Кръмли понижи глас с надеждата, че и аз ще направя същото.

— Виж какво — казах аз, — от вчера тук живее някой. Нито Рой, нито аз сме правили боклук по време на работата си — отворих малката врата на хладилника. — Шоколади. Но кой би поставил шоколад в хладилника?

— Ти! — изсумтя Кръмли.

Изсмях се и затворих вратичката.

— За себе си знам. Но той каза, че ще се скрие. Може и той да ги е оставил.

— О'кей — Кръмли тръгна към вратата. — Какво да търся?

— Щъркел като върлина с кльоцави ръце, дълги тънки пръсти и голям, гърбав нос. Напоследък оплешивява. Вратовръзките не подхождат на ризите му, а ризите не подхождат на панталоните...

— Не трябваше да питам — Кръмли ми подаде кърпичка. —
Духай.

След минута напуснах къщата на дядо и се отправих към Илинойс.

По пътя минах край Сцена 13. Бе здраво заключена и запечатана. Представих си как се е почувствал Рой, когато е влязъл и е видял някакъв маниак да руши съкровищата на живота му.

Рой, помислих си аз, върни се пак, направи нови, красиви зверове, живей вечно.

Точно тогава край мен изтича фалангата римски войници. Смееха се и отброяваха крачка. Отминаха бързо — като светла река от златни шлемове с алени пера. Гвардията на Цезар никога не е била толкова красива. Нито пък се е движела така бързо. Погледът ми попадна на последния войник. Дългите му крака се олюляваха. Лактите бяха увиснали надолу. И нещо като ястребова човка пореше въздуха. Тихо възкликнах.

Войниците се скриха зад ъгъла.

Изтичах дотам.

Рой ли беше това?

Не можех да извикам и всички да разберат, че сред тях се крие идиот.

— Проклет глупак. Смотаняк — мърморех си аз на влизане в ресторанта.

— Простак — извиках на Фриц, който бе подредил шест кафета пред себе си на масата за разговори.

— Стига ласкателства! — отвърна той. — Сядай. Първият проблем е, че Юда Искаротски е махнат от филма.

— Юда?! Да не са го уволнили?

— Последното, което чух за него — бил в Ла Йола и се забавлявал добре с разни делтаплани.

— О, Боже...

И тогава наистина избухнах. Дробовете ми щяха да се пръснат от смях.

Представих си как Юда лети с делтаплана си над соленото море. Рой тича с римската фаланга, а аз стоя мокър до кости под дъжда и съзерцавам трупа на стената. После пак си представих как Юда жадно поема въздух и лети.

Смехът ми стресна Фриц. Помисли, че съм се задавил и ме потупа по гърба.

— Нещо нередно?

— Нищо — задъхвах се аз. — Ха-ха-ха. Всичко!

Най-сетне се успокоих.

Пристигна самият Исус. Робата му прошумоля край масата.

— О, Ирод Антипа — обърнах се аз към Фриц, — да не си ме поканил на съд?

Високият като картина на Ел Греко актьор, гонен от серни изпарения и адски светкавици, които се плъзваха по бледото му тяло, бавно се отпусна на един стол, без дори да погледне къде сяда. Сядането бе акт на вяра. Когато невидимото му тяло се докосна до стола, се усмихна с гордост от точния прицел.

Сервитърката веднага постави пред него чинийка със сьомга и кана червено вино.

И.Х. отхапа от рибата със затворени очи.

— Стар режисьор, НОВ сценарист — проговори той най-сетне. — Повикахте ме да говорим за Библията. Питайте. Знам всичко.

— Слава Богу, че има и такива хора — каза Фриц. — По-голямата част от филма ни бе заснета в чужбина от един ужасно надменен директор, който не можеше и с кран да си го вдигне. Меги Ботуин е в Зала 4. Ела там след един час да видиш тоя боклук — направи ми знак с монокъла си. — Христос вървял по водата. Но как да се оправим с големите лайна? И.Х., налея малко миро в недостойното ухо на това момче — бутна ме по рамото. — А ти, синко, реши проблема с липсващия Юда и напиши такъв край, че публиката да не си иска парите веднага след прожекцията.

Вратата се хлопна.

Останах сам под пронизателния поглед на И.Х., напомнящ за синьото небе над Йерусалим.

Той бавно дъвчеше рибата.

— Сигурно се чудите защо съм тук. Аз съм Християнина. Стара кримка. Чувствам се много добре с Мойсей, Мохамед и Пророците. Не

мисля за вярата, защото съм НЕЯ.

— Винаги ли сте били Христос?

И.Х. видя, че любопитството ми е искрено и подъвка още малко.

— Дали съм Христос? То е като да навлечеш удобна дреха, която да ти служи прекрасно до края на живота ти. Погледна ли раните си, съм сигурен, че съм. Когато дълго не се бръсна, брадата ми пораства и се превръща в чудесно потвърждение. Не мога да си представя друг живот. Е, преди много години, разбира се, ми беше интересно — отхапа още едно парче. — Опитах всичко. Бил съм в оня бар на булевард „Креншоу“. В храма на Агабег.

— И аз съм ходил там!

— Голямо шоу, нали? Сеанси, дайрета... Не съм си взимал проститутка. Отбивах се и при Норвел. Още ли е в бизнеса?

— О, да! С премигващия, кравешки поглед и с красивите му мъжки любовници, които обикалят за пари с дайретата.

— Ама вие говорите като МЕН! Астрология? Нумерология? Светите Братя? Ама че забавно.

— Бил съм и при Светите братя.

— Хареса ли ви как се въргалят из калта и бръщолевят на разни езици?

— Да! Ами негърската баптистка църква на „Сентръл Авеню“? Хорът на Хол Джонсон пее всяка неделя. Невероятни са!

— Божичко, момче, ти ми вървиш по петите! Как така си бил на всичките тези места?

— Търсех отговори!

— Чел ли си Талмуда? Корана?

— Попаднах на тях прекалено късно.

— Остави ме аз да ти кажа какво дойде наистина късно...

— Книгата на Мормон?!

— Ти си страшен!

— На двайсет години посетих сбирката на една мормонска група. Приспа ме самият Ангел Морони.

И.Х. изкреця и се плесна по раните.

— Пълна скука! А Ейми Семпъл Макфърсън?

— Приятелите ми от колежа ме тикнаха към сцената, „за да се спася“. Изтичах и коленичих. Тя ме плясна с ръка по главата. Господи,

спаси грешния — това взе да вика. Алилуя! Аз се запрепъвах обратно и паднах в ръцете на приятелите си!

— По дяволите — каза И.Х. — Ейми ме е спасявала два пъти. После я погребяха. Лятото на 1944-а май беше. В голям бронзов ковчег. За да направят надгробния ѝ хълм, използваха шестнайсет коня и един булдозер. Господи, Ейми наистина те даряваше с измамни криле. Понякога ходя на гроба ѝ от носталгия. Така ми липсва. Докосваше ме, все едно че съм Исус на Петдесетница. Големи лудории бяха.

— А сега си тук. На пълен работен ден като Исус в Максимус. Още от златните дни по времето на Арбътнот.

— Арбътнот? — Лицето на И.Х. помръкна от спомена. Бутна настрана чинията си. — Хайде. Изпробвай ме. Питай. Нещо за Стария Завет или за Новия?

— Книгата на Рут.

Той рецитира две минути от нея.

— Еклезиаст?

— Мога да ти го кажа целия! — и го направи.

— Йоан?

— Той е страхотен! Тайната вечеря след Тайната вечеря!

— Какво? — попитах аз недоверчиво.

— Много забравяш! Тайната вечеря не е била последна, а предпоследна. Няколко дни след разпването и полагането в гробница Симон, наречен Петър, заедно с другите ученици преживява на Тивериадското езеро чудото с рибите. Видели бледа светлина на брега. Приблизиха се и съгледали един мъж, застанал сред жаравата и рибата. Заговори ли го и разбрали, че е Христос, а той им казал: „Вземете от рибата и нахранете братята си. Разнесете словото ми по градовете на света и проповядвайте опрощение на греховете.“

— Гледай ти — промълвих аз.

— Хубаво е, нали? — каза И.Х. — Първо Предпоследната тайна вечеря — тази на да Винчи, а после — най-последната: с риба, изпечена на жаравата край Тивериадското езеро. После Христос си тръгва, но остава завинаги в умовете, сърцата и душите им. Finis.

И.Х. наведе глава и добави:

— Напиши наново книгите, и най-вече тази на Йоана. Не е мое, за да ти дам, а е твое, за да си го вземеш. Изчезвай, преди да съм отменил благословията си!

— Нима си ме благословил?

— През цялото време те благославях, синко. През цялото време.

Върви.

31

Подадох глава в Проекционна зала 4 и попитах:

— Къде е Юда?

— Това е паролата! — изкрещя Фриц. — Тук има три мартинита!

Пийни!

— Мразя мартини. А и без друго трябва първо да изтрезнея. Г-це Ботуин?

— Маги — отвърна тя поразвеселена с камера в скута.

— Чувал съм много за вас и винаги съм ви се възхищавал. Искам да кажа колко много се радвам на тази възможност да работим...

— Да, да — отвърна любезно тя. — Но малко бъркате. Не съм гений. Аз съм... как се наричаха онези същества, които бродят по водата да търсят насекоми... Човек все има чувството, че ще потънат, а те се задържат върху тънкия пласт над водата. Напрежение по повърхността. Разпределят теглото си и разперват крака... Е, това правя и аз. Разпределям теглото си, разпервам ръце и крака и гледам да не повредя лентата, по която се плъзгам. Още не съм затъвала. Но не съм някакво чудо — просто имам късмет. Благодаря за комплимента, млади човече. Вдигнете брадичка и изпълнявайте командите на Фриц. Мартини. Скоро ще видите, че не съм постигнала кой знае какво съвършенство в това, което ще ни покажат — обърна слабото си лице към залата. — Джими? Започвай.

Светлините загаснаха, екранът избръмча и завесите се вдигнаха. Откъсът блесна, съпроводен от частично завършената музика към филма на Миклош Роса. Музиката ми хареса.

Докато течеше проекцията, поглеждах крадешком към Фриц и Маги. Те изглеждаха като възседнали необязден кон. И аз се задрусих на седалката, понесен от потока образи.

Ръката ми се протегна към едното мартини.

— Добро момче — прошепна Фриц.

Филмът свърши и лампите светнаха. Седяхме мълчаливи.

— Защо сте заснели толкова голяма част на тъмно или по здрач?
— попитах аз.

— Не мога да понасям действителността — монокълтът на Фриц блесна по посока на празния екран. — Половината от филма е заснета на залез-слънце. Тогава се чупи гръбнакът на деня. А аз си отдъхвам, че съм оцелял. Работя до два посред нощ и нямам никаква нужда от истински хора или истинска светлина. Преди две години си направих контактни лещи, но ги изхвърлих през прозореца. Защо ли? Защото виждах порите по човешките лица, и по моето също. Лунни кратери. Белези от шарка. В последните ми филми няма хора, осветени от слънцето: „Среднощна дама“, „Дългият мрак“, „В три след полунощ“, „Убийства“, „Смърт преди разсъмване“... Та какво ще кажеш за тая глупост — „Христос в градината, Цезар на дървото“?

Маги Ботуин се раздвижи неспокойно и пригответи камерата си.

Прочистих гърло:

— Всички дупки в сценария ли трябва да покрия?

— Дали да покриеш задника на Цезар? Ами да! — Фриц Вонг се разсмя и разля още пиене.

Маги Ботуин добави:

— Ще те пратим да обсъдиш Юда с Мени Лайбър.

— Но защо?!

— Еврейският лъв — обясни Фриц — сигурно обича илинойски баптисти за закуска. Би те изслушал, докато ти откъсва крайниците.

Ударих второ питие.

— Слушай — въздъгнах аз, — не е толкова зле.

Чух бръмчащ звук.

Камерата на Маги Ботуин запечатваше миговете на растящото ми алкохолно опиянение.

— Навсякъде ли си носите камерата?

— Аха — отговори тя. — От четирийсет години насам не е минал ден да не я размахам сред великите. А те не се осмеляват да ме уволнят. Защото ще направя деветчасов филм за парада на глупците и ще го покажа в „Граумънс Чайнийз“. Ако ви интересува, ще можете да го видите.

Фриц напълни чашата ми.

— Готов съм за кадъра в едър план — казах аз и я изпих до дъно.
Камерата забръмча.

Мени Лайбър седеше на ръба на бюрото си и гилотинираше огромна пура с една от онези златни резачки на „Дънхил“ от по сто долара. Когато ме забеляза да оглеждам диваните на офиса, се намръщи.

— Какво има?

— Тези дивани... — казах аз. — Много са ниски и човек трудно се изправя — седнах. Бях на около фут от пода. Зяпнах Мени Лайбър, който сияеше като Цезар, прекрачил света.

Изсумтях и се протегнах към възглавничките. Натрупах три една върху друга и седнах отгоре им.

— Какво правиш, по дяволите? — се размърда нервно Мени.

— Искам да те гледам в очите, когато говоря. Мразя да си извивам врата.

Мени Лайбър почервения, захапа пурата си и пак се намести на бюрото.

— Е? — тросна се той.

— Фриц ми показва готовата част от филма. Липсва Юда Искариотски. Кой го е убил?

— Какво?!

— Не може да имаш Христос, ако нямаш Юда. Как така се е изпарил?

За първи път видях малкия задник на Мени да се гърчи върху стъкленото покритие на бюрото. Засмука незапалената си пура, изгледа ме кръвнишки и избухна:

— АЗ наредих да съкратят Юда! Не исках да правя филм за антисемитизма.

— Какво! — изкрещях аз. — Филмът ще бъде пуснат следващия Великден, нали? Тогава ще го гледат един милион баптисти. Два милиона лутерианци.

— Да.

— Десет милиона католици.

— Да.

— Двама унитаристици^[1].

— Двама...?

— И когато всички се втурнат през великденската неделя с въпроса: „Кой махна Юда Искариотски от филма?“, какво ще им отговорим? Мени Лайбър?

Последва дълго мълчание. Мени Лайбър захвърли незапалената си пура. Протегна ръка към белия телефон, а аз замръзнах на място.

Набра три цифри, изчака и каза:

— Бил? — пое си дълбоко въздух. — Назначи Юда отново.

Наблюдаваше с омраза как поставям трите възглавнички на мястото им.

— Това ли бе всичко, за което искаше да говорим?

— Засега — натиснах дръжката на вратата.

— Какво става с приятеля ти Рой Холдстром? — изтърси той неочаквано.

— Мислех, че знаеш! — казах аз и млъкнах.

Трябваше да внимавам.

— Избяга, глупакът му с глупак — продължих бързо. — Взел си всичко от апартамента и заминал нанякъде. Идиот. Вече не сме приятели, така или иначе. Като си помисля само за отвратителното глинено чудовище...!

Мани Лайбър ме изучаваше.

— Добре, че се отърва. Работата с Вонг повече ще ти хареса.

— Разбира се. Фриц и Исус.

— Какво?

— Исус и Фриц.

Излязох.

---

[1] Еретици, които отричат Светата троица — Б.пр. ↑

33

Тръгнах бавно към къщата на баба и дядо, изгубена някъде в миналото.

— Сигурен ли си, че си видял да тича самият Рой? — попита Кръмли, когато му разказах.

— Откъде да знам. Може би да, може би не... Не съм много на себе си. Мартинитата по средата на деня ме довършват. Пък и трябва да сваля три фунта и да добавя две унции към това чудо — посочих сценария. — Помагай!

Видях бележника в ръцете на Кръмли.

— Какво има там?

— Звъних в три агенции за автографи. Всички познават Кларънс...

— Страхотно!

— Не чак толкова. Казвах едно и също нещо — параноик. Не си е дал нито фамилията, нито адреса и телефона. Обяснил им от какво се страхува. Не от крадци, а от убийци. Мислел си, че първо ще го убият, а чак след това ще го оберат. Пет хиляди снимки, шест хиляди автографа. Може и да не е познавал Звяра, а да се е уплашил, че чудовището ще го проследи и ще му види сметката.

— Не, не, не ми се вярва.

— Кларънс Еди-кой си винаги се разплащал с банкноти, за да не го открият по чековете. Никога не е пращал нищо по пощата. Появявал се редовно в агенциите, вършел си работата, а после изчезвал за месеци наред. Сляпа улица. Както и „Кафявото бомбе“. Отидох там в най-приятния си вид, но оберкелнерът не ме пусна Съжалявам, синко. Ей...

Точно тогава се появи римската фаланга. Приближаваха се с весели викове и ругатни.

Наведох се навън, затаил дъх.

— За тая пасмина ли говореше, когато каза, че Рой бил с тях?

— Да.

— Сега ТАМ ли е?

— Не мога да видя...

Кръмли избухна.

— Може ли да е толкова откачен, че да тича из студиото? Защо не се махне, по дяволите?! За какво се мотае тук? За да го убият?! Имал е възможност да избяга, но е искал и ти, и аз да се забъркаме в играта. Защо?!

— За да си отмъсти. За всички убийства.

— КАКВИ убийства?

— На животинките му — бяха най-скъпите му приятели.

— Глупости.

— Слушай, Кръм. Откога живееш в къщата си във Венеция? Поне от едно двайсет — двайсет и пет години. Там си засадил всеки храст, отгледал си разсад, построил си бараката в задния двор, добавил си бамбук и орхидеи, праскови, лимони и кайсии. Представи си, че се вмъкна някоя нощ, изсека дърветата, смачкам розите, запаля колибата и изхвърля цялата звукова уредба на улицата. Какво би направил?

Кръмли се замисли и лицето му стана алено червено.

— Така е — казах аз тихо. — Не знам дали Рой ще се ожени някога. В момента всичките му деца и целият му досегашен живот са стъпкани в прахта. Всичко, което е обичал, е убито. Може би е тук, за да разгадае убийствата, да намери Звяра и да го убие. Възможно е и да не е между живите. Но ако бях на негово място, щях да направя същото — да се укривам и да търся, докато заровя убиеца до убитите.

— Лимоновите ми дръвчета, а? — попита Кръмли и погледна към морето. — Орхидеите и горичките? Някой да ги съсипе?

Фалангата изтича изпод сянката и се понесе под лъчите на следобедното слънце.

Сред тях нямаше непохватен, дългурест воин.

Виковете и стъпките заглъхнаха.

— Да се прибираме — каза Кръмли.

В полунощ откъм Африканската градина на Кръмли духна силен вятър. Всички дървета в околността се обърнаха на другата страна в съня си.

Кръмли ме погледна:

— Нещо става.

И стана.

— „Кафявото бомбе“ — извиках аз. — О, Господи, как не се сетих по-рано. Онази нощ, когато Кларънс избяга уплашен, той изпусна куфара си пред входа на ресторанта! Някой трябва да го е взел. Този някой сигурно се навърта още и чака Кларънс да се промъкне за куфара си. Адресът му СТО НА СТО е там.

— Добра следа — кимна Кръмли. — Ще проуча.

Вятърът пак задуха. Лимоновите и портокаловите дръвчета изпуснаха тъжна въздишка.

— И...

— И?

— Ами пак се сетих за „Кафявото бомбе“. Оберкелнерът не ще да говори с нас, но познавам един човек, който от години се хранеше там всяка седмица, когато бях малък...

— О, Боже — въздъхна Кръмли. — Ратиган. Тя жив ще те разкъса.

— Ще ме пази любовта ми!

— Напълни с нея един чувал, за да наторим долината Сан Фернандо.

— Приятелството пази. Ти не би ми направил нещо лошо, нали?

— Не разчитай на това.

— Трябва да предприемем нещо. Рой се крие. Намерят ли го, с него е свършено.

— И с теб, ако влезеш в ролята на аматьора детектив. Късно е. Полунощ е.

— Времето, когато Констанс се буди.

— Трансилванско време? По дяволите — Кръмли пое дълбоко въздух. — Аз ли ще те закарам?

До нас тупна праскова.

— Да! — казах аз.

— По-добре не звъни на разсъмване — каза Кръмли, остави ме и потегли обратно.

Както някога, къщата на Констанс бе истинско съвършенство — бял храм, сияещ на брега. Всички врати и прозорци бяха широко отворени. Откъм просторните, чисто бели стаи се долавяше музика — стари записи на Бени Гудман.

Тръгнах по брега, както бях правил веднъж преди хиляда ноци, и се загледах в океана. Тя сигурно бе някъде наоколо — играеше с морските свинчета или викаше тюлените.

Надникнах на долния етаж приемна. Видях нахвърлените ярки възглавнички и чисто белите стени, където посред нощ се извървяваха сенките — прожекциите на старите ѝ филми отпреди да се родя...

Обърнах се, защото в брега се плисна тежка вълна.

И поднесе, както килимчето, постлано пред Цезар, самата...

Констанс Ратиган.

Тя излезе от водата като скачащ тюлен. Кестенявата ѝ коса, прилепнала от водата, имаше същия цвят като малкото телце, поръсено с индийско орехче и намазано с масло от канела. Пъргавите ѝ крака, китки и рамене проблясваха във всякакви есенни багри. Очите ѝ бяха кафяви, малки и хитри. А усмихващата се уста бе сякаш нацапана с бадемов сок. Бе жизнено ноемврийско създание, излязло от студеното море, но при допир пареше като врял кестен.

— Ти ли си, негоднико! — изкрещя тя.

— О, дъщеря на Нил. Ти!

Нахвърли се върху мен като радостно кутре, отръска всичката вода връз мен, хвана ме за ушите и зацелува челото, носа и устните ми. После се завъртя в кръг, за да се покаже цялата.

— Гола, както винаги.

— Забелязах, Констанс.

— Не си се променил. Пак гледаш челото вместо циците ми.

— И ти не си се променила. Гърдите ти са страшно стегнати.

— Не са лоши за петдесет и шест годишна бивша кралица на киното. Хайде!

Затича се по пясъка. Стигнах до басейна пред къщата, а тя вече изнасяше сирене, бисквити и шампанско.

— О, Боже! — отвори бутилката. — Не сме се виждали от сто години. Но си знаех, че ще се върнеш някой ден. Омръзна ли ти вече бракът? Готов ли си за любовница?

— Не. Благодаря.

Отпихме от чашите.

— Да си виждал Кръмли през последното денонощие?

— Кръмли ли?

— Изписано ти е на лицето. Кой е умрял?

— Един човек от Максимус Филмс. Помина се преди двайсет години.

— Арбътнот! — отгатна веднага Констанс.

По лицето ѝ премина сянка. Посегна към халата си и се наметна. Изведнъж ми се стори много малка — като момиченце, което се е загледало в брега и вижда не пясъка и вълните, а отминалите години.

— Арбътнот — измърмори тя. — Такъв хубавец беше... И голям творец — замълча. — Радвам се, че не е между живите.

— Не е точно така.

Веднага млъкнах, защото Констанс скочи като тапа нагоре.

— Не! — извика тя.

— Имам предвид негово подобие. Едно нещо, подпряно на стената, за да плаши такива като нас.

От очите ѝ се стекоха сълзи на облекчение. Пое въздух като след лош удар в стомаха.

— По дяволите! Иди вътре и вземи водката.

Донесох бутилката и една чаша. Гледах я как жадно поглъща питието. Изведнъж се превърнах във вечния трезвеник. Омръзна ми да виждам пияни хора, изплашени от нощта.

Не можех да кажа нищо. Отидох до ръба на басейна, свалих обувки и чорапи и потопих стъпалата си във водата. Гледах надолу и чаках.

Най-сетне Констанс седна до мен.

— Дойде на себе си, а? — казах аз.

— Извинявай. Но старите спомени трудно умират.

— Така е — отвърнах аз и се загледах в брега на свой ред. — В студиото тази седмица цари паника. Кой би поставил в дъжда някаква восъчна кукла с лицето на Арбътнот до стената?

— Това ли се случи?

Разказах ѝ останалото така, както го бях разкрил пред Кръмли. Завърших с „Кафявото бомбе“ и я помолих да дойде с мен дотам. Констанс стана още по-бледна и удари поредната водка.

— Искан ми се да зная от какво трябва да се страхувам — ѝ казах аз. — Да науча кой е написал онази бележка с цел да ида до гробищата и да разкажа на света за изкуствения Арбътнот. Но аз си затряях пред студиото, а те намериха трупа и се опитаха да го скрият. Почти обезумели от страх. Нима споменът за Арбътнот е толкова ужасяващ и след всичките тези години?

— Да — Констанс постави треперещата си ръка върху моята. — О, да.

— Значи какво? Изнудване? Някой праща писма на Мени Лайбър и заплашва, че ако не получи пари, ще разгласи миналото на студиото? Загадките около Арбътнот? Но какво от това? Лента отпреди двайсет години, заснела смъртта на боса? На мястото на злополуката, може би... И това би подлудило Константинопол, Токио, Берлин и целия останал свят?

— Да! — гласът на Констанс прозвуча някъде от далечното минало. — Хайде тръгвай. Бягай. Някога сънувал ли си как към теб посред нощ се приближава огромен, черен, двутонов булдог и те изяжда? Един мой приятел го сънуваше. И големият, черен булдог наистина го изяде. Наричаше се Втората световна война. Отиде си завинаги. Не искам да изчезваш и ти.

— Констанс, не мога да се откажа. Ако Рой е жив...

— Но ти не си сигурен.

— ... трябва да го измъкна и да му помогна да се върне на работа, защото това е единствената правилна крачка. Трябва. Иначе става ужасно нечестно.

— Скачай във водата и се бий с акулите. Наистина ли искаш да се върнеш в Максимус Филмс след всичко, което ми разказа? Боже мой... Знаеш ли кога за ПОСЛЕДЕН път бях там? В деня на погребението на Арбътнот.

Помълча, за да се замисля над казаното. Реши да затвърди впечатлението.

— Това бе краят на света. Никога не бях виждала на едно място толкова много болни и умиращи хора. Сякаш гледаш как се пропуква и пада Статуята на свободата. Истинско земетресение. Беше сто пъти по-силен и велик от Коен, Занук, Уорнър и Талберг, взети заедно. Когато тръшнаха капака на ковчега, се пропука цялата земя на хълма. Все едно, че е умрял Рузвелт.

Констанс спря, защото усети учестеното ми дишане.

После каза:

— Слушай, имаш ли мозък в главата си? Знаеш ли, че на същия ден са починали Шекспир и Сервантес? Помисли! Горите на света се сгромолясват. Антарктика се разтопява от сълзи. Христос кълне раните си. Бог затаява дъх. Цезаровите милионни легиони възкръсват и плъзват като призраци с очи на амазонки. Написах го, когато бях шестнайсетгодишна глупачка, и открих, че Жулиета и Дон Кихот са умрели в един и същ ден. Плаках цяла нощ. Ти си единственият, който чува глупавите ми откровения оттогава. Така беше и като почина Арбътнот. Бях пак шестнайсетгодишна и не можех да спра да плача или да пиша боклуци. Умряха планетите, луната, Санчо Панса, Росинант и Офелия. Половината от жените на погребението бяха негови бивши любовници. Клуб „Почитателки в леглото“. Имаше и племенници, братовчедки, побъркани лели... На този ден се събудихме и се почувствахме като при бедствие. Ох, май се разприказвах. Разбрах, че още пазят креслото му? Някой сядал ли е в него оттогава насам? Някой със задника и акъла на Арбътнот?

Помислих си за Мени Лайбър. Констанс продължи:

— Бог знае как оцеля студиото. Може би чрез съвети на духове, получени на спиритическите сеанси. Не се смей. Това представлява Холивуд — четене на лъво-дево-овнешки хороскопи, избягване на линията между две дъски по време на снимки и т.н. Студиото ли? Дай да си направим едно пътешествие, та баба да усети аромата на четирите вятъра от петдесет и петте града, да премери температурата на шефовете манияци и накрая да изтича при оберкелнера на „Кафявото бомбе“. Веднъж, преди сто години, спях с него. Дали ще си спомня старата вещица от бреговете на Венеция, за да я покани на чаша чай със Звяра?

— А ти какво ще му кажеш?

Една дълга вълна прошумоля по пясъка.

— Ще кажа така... — рече тя със затворени очи. — Престани да плашиш моя бъдещо-творящ, динозавро-любящ знаменит незаконен син.

— Да, ако обичаш — отвърнах аз.

В началото бе мъглата.

Тя се плъзна по брега като Великата китайска стена и до шест сутринта покри равнината и планините. Заговориха сутрешните ми гласове.

Изпълзях до приемната на Констанс и се опитах пипнешком да намеря очилата си някъде под слонския куп възглавници. Отказах се и, залитайки, затършувах за портативна пишеща машина. Седнах и затрясках думите, без да виждам — края на „Ирод и Месията“.

Бе наистина чудото с рибите.

Симон, наречен Петър, доплува до брега и видя до жаравата призрака и даровете от препечена риба. Последва церемонията — послушните ученици, последният час, предстоящото Възнесение и думите за сбогом, които щяха да се помнят повече от две хиляди години и да стигнат чак до Марс и Алфа Кентавър.

Когато Словото излезе от машината, не можех да го видя, а само го държах пред слепите си, насълзени очи, докато Констанс изплуваше бавно от вълните — още едно чудо от плът, за което да прочета през рамо как издава вик от тъга и щастие, и ме разтърсва, доволно от триумфа ми.

Обадих се на Фриц.

— Къде си, по дяволите! — изкрещя той.

— Затваряй си устата — отвърнах аз и зачетох на глас.

Рибата бе оставена да се изпече на жаравата, която се разгаряше от вятъра и се посипваше като светулки по пясъка. Христос говореше, учениците му слушаха и когато се сипна зората, стъпките му и огнените искри се стопиха, а той си отиде. Учениците тръгнаха във всички посоки, но техните пътеки също изчезнаха сред пясъците, а вятърът отвя стъпките им. В края на филма започна Новият ден.

Фриц дълго мълча.

Накрая прошепна:

— Ти... копеле... такава... Кога ще ми го донесеш?

— След три часа.

— Искам го след два. Ще те целуна и по четирите бузи. Сега хуквам при Мени и Ирод.

Затворих. Телефонът иззвъня.

Беше Кръмли.

— Твоят Балзак още ли се казва Оноре? Или си голямата мъртва риба на Хемингуей, довлачена на брега без месо по костите?

— Кръм... — въздъгнах аз.

— Обадох се тук-там. Какво би станало, ако съберем всички данни, намерим Кларънс и идентифицираме онова грозилще от „Кафявото бомбе“? Нима ще можем да кажем на побъркания ти приятел Рой, който търчи из студиото по разни размъкнати тоги? Как ще го намерим, за да го уведоим? Да не смяташ да използваме гигантски кош за пеперуди?

— Кръм...

— Добре, добре. Има една добра и една лоша новина. Замислих се за онзи куфар, който Кларънс изпуснал пред „Кафявото бомбе“. Обадох се в „Бомбето“ и казах, че съм си загубил куфара. „Не се притеснявайте, г-н Сопуит, той е тук“ — така ми отговориха.

Сопуит! Значи това е името на Кларънс.

— „Боя се, че не съм си написал адреса отвътре“ — казах аз, а дамата ми отговори: „Не, пише го — «Бийчуд» 1788.“ Обещах, че веднага ще се отбия да си го взема.

— Кръмли! Ти си истински гений!

— Не съвсем. В момента ти се обаждам именно от „Кафявото бомбе“.

— И? — Сърцето ми подскочи.

— Куфарът го няма. Някой друг се е сетил за същия номер. Момичето ми го описа. Не е бил Кларънс. Когато го помолили да докаже самоличността си, оня просто им обърна гръб и излязъл с куфара. Не бяха кой знае колко разстроени.

— О, Господи, значи сега знаят адреса на Кларънс.

— Да ида ли да го предупредя?

— Не, не. Би получил инфаркт. Плаши се и от мен, но е по-добре да отида аз. Кажу му само да се скрие. Господи, какво ли ще стане? „Бийчуд“ 1788, така ли?

— Точно така.

— Кръм, ти си незаменим.

— И винаги съм бил, винаги. Странно е като си помисля, че трябваше да съм в полицейското управление на Венеция още преди час. Коронерът позвъни да каже, че клиентът няма да издържи. Отивам на работа, а ти действай. Кой друг от студиото би могъл да знае това, което искаме да научим? Имам предвид някой, на когото имаш доверие. Някой, който е там почти от самото създаване...

— Ботуин — отвърнах аз почти несъзнателно и сам премигнах от отговора си.

Маги, която ден след ден и година след година улавя като в капан света с миниатюрната си камера.

— Ботуин ли? Иди я разпитай. И още нещо...

— Да?

— Пази си задника.

— Пазя го.

Затворих.

— Ратиган?

— Запалих колата. Чака ни на ъгъла.

Понесохме се с бясна скорост към студиото. Бе късен следобед. Трите бутилки шампанско, тикнати в спортната кола, караха Констанс да ругае радостно на всеки ъгъл, приведена над кормилото като куче, което души нещо.

— Варда-а-а! — изкрещя тя и профучахме по средата на осовата линия по булевард „Ларчмонт“.

— Какво правиш?! — изпищях аз.

— Някога от двете страни на платното бяха опнати тролейбусни жици. По средата бяха електрическите стълбове. Харолд Лойд винаги минаваше между тях — като на слалом. Ей така!

Колата рязко зави на ляво.

— А после ей така!

Заизвивахме се между отдавна несъществуващите стълбове, гонени от тролейбусите призраци.

— Ратиган...

Видя мрачното ми изражение.

— „Бийчуд Авеню“?

Беше четири часа следобед. Последната пощенска кола пътуваше в северна посока по авенюто. Кимнах на Констанс. Тя паркира точно до пощаджията, който беше спрял и се клатушкаше с товара си по топлатата улица. Видя ни и махна приятелски, развеселен от боклучавите писма, които оставя пред всяка врата.

Преди да почукам на вратата, исках да проверя името и адреса на Кларънс. Заговорих го, но после не можах да спра бърборенето му. Разказа ни за походката на Кларънс, за това, каква му била устата, как му се мърдали ушите и му се белеели очите.

После ме ощипа по лакътя и се разсмя:

— Казвам ви, че е луд за връзване! Само да го видите с онова грамаданско палто от камилска вълна — като на Адолф Менжу от 1927-а. Е-хе! Тогавя още тичахме да пикаем навън, докато се нацелуват на екрана. Старият Кларънс... Веднъж му казах: „Му-у-у!“, а той

тръшна вратата. Бас държа, че и в банята влиза с това палто от страх да се съблече. Голям пъзльо. Не чукайте много силно...

Но вече не го слушах. Свих надолу и стигнах до номер 1788.

Не почуках. Застъргах с нокът по стъклото на вратата. Не можех да видя нищо, защото щорите бяха пуснати. Не последва никакъв отговор. Потропах малко по-силно с показалец.

Имах чувството, че долавям туптенето на заешкото сърчице на Кларънс.

— Кларънс! — извиках аз. — Знам, че си там!

Пак ми се стори, че чувам как бие пулсът му.

— Обади се, по дяволите! Преди да е станало късно! Знаеш кой съм. Оня от студиото, за Бога! Кларънс, щом аз съм те открил, значи и ТЕ могат да го направят.

Те? Кои „те“ имах предвид?

Заблъсках с юмруци по вратата. За малко да я строша.

— Кларънс! Куфарът ти! Беше при „Кафявото бомбе“!

Успях. Спрях да блъскам, защото ми се стори, че чувам плач или сподавен вик. Изщрака ключалка. После още една. И още една.

Най-сетне вратата се отвори, макар и да бе пусната веригата отвътре.

Измъченото лице на Кларънс се показва през дългия тунел на годините. Въпреки че бе съвсем близо, ми се стори безкрайно далечно. Гласът му проехтя умоляващо:

— Къде? Къде каза?

— При „Кафявото бомбе“ — отвърнах засрамено. — Но някой го е откраднал.

— Откраднал? — От очите му потекоха сълзи. — Моя Куфар?! О, Боже, защо ме наказва така?

— Не, слушай...

— Ако се опитат да влязат, ще се самоубия. Не искам да ги виждам!

Погледна с мъка зад себе си, където бяха всичките му папки и купищата снимки с автографи.

Моите зверове, бе казал Рой на собственото си погребение, моите любимци и приятели...

Красавиците ми, мълвеше Кларънс, душата ми, живота ми!

— Не искам да умирам — проплака той и затвори вратата.

— Кларънс — опитах аз за последен път. — Кой са ТЕ? Ако науча, мога да ти помогна! Да те спася! Кларънс!

По площадката се мерна сянка.

От другата страна на коридора някой надзърна.

Можех единствено да прошепна едно: „Сбогом“ и да изляза.

Констанс седеше в колата, разглеждаше хълмовете на Холивуд и се наслаждаваше на времето.

— Какви бяха тия щуротии?

— Единият луд е Кларънс, а другият — Рой — отпуснах се на седалката до нея. — Хайде, закарай ме във фабриката за луди.

Констанс закова точно пред вратите на студиото.

— О, Боже — изохка тя и погледна нагоре. — Мразя болниците.

— Болници?!

— Тук е пълно със случаи без диагноза. Хиляди бебета са били заченати и родени в този вертеп. Дом за богаташи, където безкръвните си преливат алчност. Виж го тоя герб над вратата. Изправен на задните лапи лъв със строшен гръбнак, сляпа коза без топки, Соломон, разкъсващ на две едно бебе... Добре дошли в моргата „Грийн Глейдз“!

Тръпки ме полазиха.

Показах пропуска си и минахме през централния вход. Без цветя и овации.

— Трябваше да кажеш на това ченге коя си.

— Не му ли видя лицето? Родил се е в деня, когато избягах от студиото. Името Ратиган няма да му говори нищо. Виж! — посочи филмовата гробница. — Там съм положена! Двайсет кутии в криптата! Филми, изгубили живота си в Пасадена и изпратени обратно с надгробен етикет. Пристигнахме!

Спряхме в центъра на Грийн Таун, Илинойс.

Изтичах по стълбите и вдигнах ръка:

— Къщата на баба и дядо. Добре дошла!

Констанс се остави да я завлека до люлката на верандата.

— Господи — възкликна тя, — не съм се люляла на такова чудо от години! Ей, малък немирнико, внимавай какво правиш със старата дама!

— Гледай ти. Не знаех, че имало крокодилски сълзи.

Тя ме погледна право в очите:

— Ама и ти си откачен. Наистина ли вярваш на ония щуротии, дето ги пишеш? Марс през 2001-а. Илинойс през двајсет и осма.

— Да.

— Де да можех да съм на твое място... Блажена наивност! Никога не се променяй — стисна силно ръката ми. — Ние сме едни скапани песимисти и циници, но имаме нужда от теб. Иначе Мерлин ще умре, дърводелецът ще направи Кръглата маса на рицарите накриво, а този, който смазва щитовете, ще ги полее по погрешка с котешка пикня. Живей вечно. Обещаваши ли?

Телефонът вътре иззвъня.

И двамата с Констанс скочихме. Изтичах и грабнах слушалката.

— Да? — Изчаках малко. — Ало?

Но се чуваше шумът на вятъра, спускащ се като че ли от някакво високо място. Полазиха ме студени тръпки.

— Рой?

От другата страна вятърът продължаваше да духа. Изскърца някакво дърво.

По инстинкт вдигнах очи към небето.

На стотина ярда от мен бе Нотр Дам. С куличките, статуите на светци и капчуците.

Около кулите на катедралата се бе извил вятър. Развяваше се червено работническо знаме.

— Някъде от студиото ли се обаждаш? Там, където си мисля, ли се намираш?

Стори ми се, че нещо мръдна на самия връх.

О, Рой, ако това си ти, по-добре забрави за отмъщението и слизай — си помислих аз.

Но вятърът стихна, дишането спря и връзката прекъсна.

Втренчих се в кулите. Констанс проследи с поглед тези от тях, около които вятърът завърташе малки, дяволити облачета прах.

— Хайде, стига глупости!

Седна пак на люлката и вдигна глава към катедралата.

— Какво става, по дяволите! — изпищя тя.

— Ш-ш-т!

Фриц бе потънал в разгара на снимките. Крещеше, махаше с ръце и тупаше с крак по прашната земя. Носеше дори и камшик подмишница, но не видях да го използва. Камерите бяха почти готови. Помощник-операторите подреждаха статистите по тясната уличка към площада, където трябваше да се появи по някое време Христос. Въпреки суматохата Фриц забеляза мен и Констанс и махна на секретаря си. Дотича при нас. Подадох му петте страници на сценария и той се стрелна обратно между тълпата.

Наблюдавах как Фриц разгръща написаното с гръб към мен. Изведнъж видях как снижи глава. Мина доста време, преди да се обърне. Без да ме поглежда, вдигна мегафона и изкрещя. Настана пълна тишина.

— Намерете си места и слушайте. Които могат, да седнат. Останалите стойте прави. До утре Христос ще е дошъл и ще си е отишъл. А когато приключим със снимките и се разотидем, трябва да си го спомняме така...

Зачете последната ми сцена — дума по дума, страница по страница — с тих, но ясен глас. Никой не помръдна. Слушаха като онемели. Не можех да повярвам на очите си. Всичките ми слова за морето на изгрев-слънце и чудото с рибите, за странния, блед призрак на Христос и рибата в жаравата, разпръскваща топли искри, за притихналите ученици и за кръвта на Спасителя, който мълви последните си прощални думи, разкъсва плътта на наранените си китки и пада в жаравата, опекла Вечерята след Тайната вечеря.

Накрая Фриц изрече завършващите думи.

Тълпата, фалангата, сборището съвсем тихо изшептяха, а Фриц тръгна към мен. Бях заслепен от вълнение.

Той погледна учудено Констанс, кимна ѝ, после застана до нас, свали монокъла си, взе дясната ми ръка и го постави на дланта ѝ като награда. Сви пръстите ми отгоре му.

— Ще се видим довечера — каза той тихо.

Бе заповед, команда, благословия.

После се отдалечи. Наблюдавах го, стиснал монокъла в юмрук. Стигна до средата на тълпата, грабна мегафона и изкрещя: „Хайде, размърдайте се!“

Не погледна повече към нас.

Констанс ме хвана под ръка и ме поведе настрани.

По пътя за „Кафявото бомбе“ караше бавно. Взираше се мълчаливо в здрачните улици. Накрая каза:

— Ти вярваш на всичко, нали? Как така? Защо?

— Много е просто — обясних аз. — Никога не се занимавам с неща, които не харесвам, или в които се съмнявам. Ако ме накараш да напиша сценарий на филм за проституцията или алкохолизма, не мога да го направя. Правя това, което обичам. В момента, слава Богу, ми е интересен именно Христос, зазоряването и следите от стъпките му по брега. Не съм кой знае какъв християнин, но когато открих онази сцена у Йоан, или по-скоро И.Х. я откри за мен, бях погълнат изцяло. Нима бе възможно да не напиша нещо такова?

— Разбирам — Констанс така ме беше зяпнала, че трябваше да посоча кормилото, за да ѝ напомня, че шофира.

— Виж какво, не ме интересуват парите. Дори да ми предложиш „Война и мир“, ще откажа. Не че Толстой е лош писател. Просто не го разбирам. Аз съм за оплакване, не той. Но знам със сигурност, че не мога да създам сценарий за нещо, което не обичам. Би било загуба на пари, ако ми го възложат. Край на лекцията. А ето го и „Кафявото бомбе“.

Тази вечер затваряха рано. Ресторантът бе почти празен, а в дъното нямаше никакъв параван.

— По дяволите — измърморих аз.

Защото погледът ми бе попаднал на нишата вдясно, където бе телефонът за приемане на резервации и имаше малко бюро с лампа над него. Сигурно само допреди няколко часа там се е намирал куфарът на Кларънс Сопуит.

Стоял си е и е чакал някой да го открадне заедно с адреса на Кларънс.

Защо трябваше да стане така, по дяволите!

— Синко — каза Констанс, — нека те почерпя с нещо.

Оберкелнерът представяше сметките на последните клиенти. Видя ни с периферното си зрение и се обърна. По лицето му се изписа огромно удоволствие от това, че вижда Констанс. Но когато съгледа мен, радостта му угасна. Имаше защо. Та нали бях видял как Кларънс заговори Звяра...

Усмихна се отново и се спусна срещу нас. Целуна алчно пръстите на Кларънс. Тя отметна назад глава и се разсмя.

— Няма смисъл, Рикардо. Отдавна продадох пръстените си!

— Нима ме помниш? — попита той изумен.

— Рикардо Лопес, известен и като Сам Кан.

— Кое ли бе името на Констанс Ратиган, тогава?

— Още преди много време си мушнах рожденото свидетелство в гащите — Констанс кимна към мен. — А това е...

— Знам, знам — опита се Лопес да ме изолира.

Констанс пак се изсмя, защото той още държеше ръката ѝ.

— Рикардо беше вечният спасител в плувния басейн на „Ем Джи Ем“. Стотици момичета се опитваха да се удавят, за да ги върне към живота. Хайде, Рикардо, настани ни някъде.

Седнахме. Не можех да откъсна очи от стената в дъното. Лопес проследи погледа ми и злобно извъртя тирбушона.

— Бях само един от публиката — поясних аз тихо.

— Знам, знам — измърмори той, докато наливаше в чашата на Констанс и я изчакваше да опита. — Оня, другият глупак беше.

— Виното е превъзходно — оповести Констанс, — като теб. — Рикардо щеше да припадне. За малко да стане за смях.

— А кой е другият глупак? — възползва се от случая Констанс.

— А, нищо... Крясъци, удари... Най-добрият ми клиент и някакъв просяк.

О, Господи — помислих си аз, — горкият Кларънс. Цял живот просеше за слава.

— Най-добрият ти клиент, скъпи Рикардо? — запремига кокетно Констанс.

Рикардо хвърли бегъл поглед към стената в дъното, до която бе сложен сгънатият параван.

— С мен е свършено. Нищо, че не плача. Бяхме толкова внимателни. От години насам. Винаги идваше късно. Чакаше в кухнята, докато се уверя, че няма нито един от познатите му. Трудно е,

нали? В края на краищата, аз не мога да ги знам всичките. А сега заради една най-обикновена глупава случайност, заради някакъв скапан минувач Великият може би никога няма да се върне. Ще си намери друг ресторант, който ще работи до по-късно и ще има по-малко посетители.

— Този Велик човек... — Констанс бутна към Рикардо една от чашите на масата и му махна да си налее сам — има ли си име?

— Не — Рикардо наля на себе си, но пак остави чашата ми празна. — НИКОГА не съм питал. Идваше от години. Поне по веднъж в месеца и плащаше в брой за най-отбраните ястия, най-изисканите вина. За всички тези години обаче сме разменили около петдесет думи. Изчиташе менюто и посочваше мълчаливо какво иска. Там, зад паравана. После той и дамата му говореха, пиеха и се смееха. Когато беше с дама, разбира се. Бяха все странни жени. Самотни...

— Слепи — добавих аз.

Лопес ме стрелна с поглед.

— Може би. А дори и по-лошо.

— Какво може да бъде по-лошо от това?

Лопес погледна чашата си и празното място до нас.

— Седни — покани го Констанс.

Той огледа нервно празния ресторант. Най-сетне седна, отпи голяма глътка и кимна.

— Някак наранени, може би. Жените му. Странни, тъжни. Да, наранени хора, които не можеха да се смеят. Той им вдъхваше ЖИВОТ. Като че ли за да промени собствената си самотна и ужасна съдба, трябваше да развеселява другите. Доказваше им, че животът е шега! Представяте ли си! Как се доказва такова нещо? После излизаше със смях и с жената, която нямаше очи или уста, или ум, но си вярваше, че е познала радостта, и наемаше такси. Бяха все различни лимузини, на различни компании. Плащаше в брой, а не с чекове и кредитни карти. Те взимаха парите и безшумно потегляха. Никога не чух за какво говорят. Ако ме видеше на петнайсет фута от паравана, това бе истинска катастрофа. Даваше ми петачета за бакшиш. Затова следващият път заставах на трийсет фута. Бакшиш? Двеста долара. Е, да прием за тъжните.

Вратите на ресторанта потрепериха от внезапно извил вятър. Замръзнахме. Вратите се отвориха широко, залюляха се и пак се

тръшнаха.

Рикардо се вкамени. Погледна вратите, а после мен, сякаш аз бях виновен.

— По дяволите, няма значение — каза кротко след малко. — Той се е скрил някъде.

— Звяра?

Опули се:

— Така ли го наричате? Хм...

Констанс кимна към чашата ми. Рикардо сви рамене и я напълни до около инч от дъното.

— Толкова ли е важен тоя, че ми го доведе да съсипе живота ми? Допреди седмица бях богат.

Констанс веднага затършува в чантичката си. После извади ръка и я плъзна като мишка към стола от дясната си страна, за да остави нещо там.

— О, не, не бих взел от теб, скъпа Констанс. Вярно е, той ме направи богат. Но някога, преди много години, ти ме направи най-щастливият човек на света.

Констанс го потупа и очите ѝ се просълзиха. Лопес стана и отиде до кухнята. Забави се около две минути. Ние пиехме вино и чакахме. Вратите зейваха под напора на вятъра и с шепот се затваряха отново. Когато се върна, огледа празните маси и столове така, сякаш биха се подразнили от лошите му маниери. Внимателно постави пред нас малка снимка. Докато я разглеждахме, той доизпи виното си.

— Направиха я миналата година с фотоапарат „Ланд“. Един от глупаците в кухнята искал да позабавлява приятелите си. Две снимки за три секунди. Паднаха на пода. Звяра, както го наричате, строши камерата, скъса само едната снимка, защото не предположи, че има друга, и цапна сервитьора, когото веднага уволних. Наместо сметка му предложихме последната бутилка от най-хубавото си вино. Всичко се оправя. По-късно намерих втората снимка под масата, където е била ритната в суматохата. Не е ли много тъжно?

Констанс се бе разплакала.

— Наистина ли така изглежда?

— О, да — казах аз.

Рикардо кимна:

— Често ми се искаше да го попитам: „Сър, за какво живеете? Нима сънувате, че ще станете красив? Коя е жена ви? Как си изкарвате прехраната и струва ли си въобще?“ Но нищо не казах. Наблюдавах само ръцете му. Подавах му хляб, наливах вино. Понякога обаче ме караше да го погледна в лицето. Даваше бакшиша и изчакваше да вдигна поглед. Тогава се усмихваше, но усмивката приличаше на рана. Виждали ли сте как двама се бият, единият разсича плътта на другия и тя зейва като кървава уста? Като устата на нещастното чудовище, което ми благодареше за виното и вдигаше банкнотата толкова високо, че непременно да забележа това лице, даведцо се в отчаяние и болезнено желание за свобода.

Рикардо запремигва и тикна снимката в джоба си. Констанс още се взираше в мястото на страшния портрет.

— Искях да видя дали го познавам. Не, слава Богу. Но трябва да чуя гласа му. Може би някоя вечер...

Рикардо изсумтя:

— Не, не. Всичко пропадна. Заради онзи смотан поклонник пред вратата. Сигурно за първи път от години насам се е случило нещо подобно. По това време улицата обикновено е пуста. Вече съм убеден, че няма да се върне. А аз ще трябва да се преместя в по-малко жилище. Простете за егоизма. Трудно е да се разделиш с бакшиши от по двеста долара.

Констанс издуха носа си, стана, грабна ръката на Лопес и мушна нещо в нея.

— Не се съпротивлявай! — каза тя. — Двайсет и осма беше велика година. Време е да платя на великолепия си жиголо. Приеми ги.

Рикардо поклати глава и сгуши лице в ръката ѝ.

— Ла Йола, морето, хубавото време?

— И всеки ден сърф!

— О, да, телата, топлите вълни...

Рикардо целуна всяко нейно пръстче, едно по едно.

— Възбуждам се от лакътя нагоре! — каза Констанс.

Той се изсмя дрезгаво. Тя го побутна леко по брадичката и избяга. Оставих я да излезе.

После се обърнах към нишата с малката лампа, бюрото и папките.

Лопес също отправи поглед натам.

Но куфарът на Кларънс си бе отишъл в нощта, откраднат от нечия лоша ръка.

Кой ще го защити сега? — помислих си аз. Кой ще го спаси от тъмнината и ще му даде кураж до разсъмване?

Аз? Слабакът, побеждаван на канадска борба дори от братовчедка си?

Кръмли? Нима можех да поискам от него да прекара цяла нощ пред блока на Кларънс? Или да вика на вратата: „С теб е свършено. Бягай!“

Не се обадох на Кръмли. Не отидох да блъскам по вратата на Кларънс Сопуит. Кимнах на Рикардо Лопес и излязох в нощта. Констанс плачеше отвън: „Да се махаме от това проклето място, по дяволите“ — изхлипа тя.

Избърса очи с неподходяща за целта копринена кърпичка.

— Оня гаден Рикардо. Накара ме да се почувствам стара. И тая ужасна снимка... на бедния нещастник...

— Да-а-а, лицето — казах аз и добавих — Сопуит.

Защото Констанс бе застанала точно там, където преди няколко вечери чакаше Сопуит.

— Сопуит? — попита тя.

— Животът е като бельото — трябва да го сменяш по два пъти на ден — поде тя, карайки. — Тази вечер е приключила. Решавам да я забравя.

Тръсна глава и сълзите ѝ излетяха в нощта.

— Ще я забравя, ей така. Паметта ми е чудесна в такива случаи. Лесно е, нали?

— Не.

— Помниш ли ония богаташи, които живееха над теб преди няколко години? След пиршествата в събота вечер изхвърляха новите си дрехи от покрива, за да покажат колко са богати и как не им пука, защото на другия ден пак ще си купят? Каква измама... Като си ги представя само — застанали по гол задник на покрива в три посред нощ, загледани в литналите надолу дрехи, които се спускат като листа над пустата улица. Помниш ли ги?

— Да!

— Е, така е и с мен. Тази вечер глупакът от „Кафявото бомбе“ ме накара да изхвърля всичко.

— Вечерта не е завършила. Не може да си забравила онова лице. Позна ли кой е Звяра?

— О, Господи, май сме на ръба на първата си голяма караница. Пригответи се за бой.

— Позна ли го?

— Бе неузнаваем.

— Но видя очите му. Очите не се променят.

— Престани!

— О'кей — изръмжах аз. — Няма повече.

— Добре — потекоха нови сълзи. — Пак те обичам — усмихна се срещу вятъра. Косата ѝ се развяваше в студения въздух.

Целият изтръпнах от тази усмивка. Господи — помислих си аз, — нима винаги бе печелила, винаги бе триумфирала благодарение на устните, зъбите и престорената наивност на погледа си?

— Точно така! — изсмя се тя, отгатвайки повода за изумлението ми.

Спря пред една от вратите на студиото и се загледа пред себе си.

— О, боже, това не е болница, а морга на великите идеи. Гробище за лунатици.

— Гробището е зад стената, Констанс.

— Не. Първо умираш тук, а после те изпращат там. А междуременно... — хвана се за главата, като че ли я държеше да не излети. — Лудост. Не ходи там, синко.

— Защо?

Констанс бавно се изправи и нададе боен вик за начало на атака срещу още затворената врата, щорите, пуснати зад слепите прозорци, и голите, безразлични стени.

— Първо те докарват до лудост. След това започват с обвиненията, че си говориш сам посред бял ден, а на залез-слънце изпадаш в истерия. Беззъбите някогашни вълци вият срещу луната. Стигнеш ли до дъното на безумството, те уволняват и пускат слух, че ти липсва въображение, сговорчивост и желание за работа. На студията изпращат тоалетна хартия с името ти върху нея, за да може великите босове да го прочетат, докато величествено серат.

— Когато умреш, те разтърсват, за да те убият наново. Размахват трупа ти в Бед Рок, Коръл или Версай, затварят те в буркан, сякаш си изкуствен зародиш, купуват ти евтин гроб на съседната улица, изписват името ти на него (с правописни грешки, разбира се) и заронват крокодилски сълзи. И последната неблагодарност — всички забравят и теб, и филмите, в които си участвал. Кой си спомня сценаристите на „Ребека“ или на „Отнесени от вихъра“? Кой помни човека, помогнал на Уелис да стане Кейн? По дяволите, те не знаят дори името на президента по време на администрацията на Хувър.

Това е то. Забравен си още на деня след премиерата. Някой да е чул за сценарист, отишъл в Париж, Рим или Лондон? Дори и да пътуват, треперят от страх и се надяват големите шефове да не забележат. Да не забележат ли? Та те НИКОГА не са обръщали внимание на тяхното съществуване. Назначете оня, как му беше името. Извикайте не знам кой си. Името над заглавието? Това на продуцента, разбира се. Режисьорът? Може и него да го сложим. Не забравяйте, това са не Десетте Божи заповеди, приети от Мойсей, а тези на де Мил.

А „Великият Гетсби“ на Фицджералд? Запалете го в мъжкия кенеф. Тикнете си го в задника. Искате да напечатат името ви с големи букви? Убийте любовника на жена си и се изтъркаляйте по стълбите заедно с трупа. Това е то, киното. Запомни, ти си празното пространство между камерите. Забелязал ли си стълбовете до задната стена на студиото? Те помагат на влюбените във висок скок да се прехвърлят при камъните от другата страна. Такива като тях с лопата да ги ринеш. Можеш да ги назначаващ и уволняващ, колкото душа ти иска. Подходящи са, защото ТЕ обичат киното, а не ние. Именно това ни дава власт. Докарайте ги до алкохолизъм, после грабнете бутилката от ръцете им, наемете катафалка и гробар. Максимус Филмс... Едно гробище. И, както казах, за лунатици.

Речта ѝ завърши. Още стоеше права, като че ли стените на студиото щяха всеки миг да се превърнат в сгромолясваща се вълна.

— Не отивай там — пак повтори Констанс.

Чу се тихо ръкопляскане.

Нощният пазач се усмихваше зад железните врати.

— Ще се задържа съвсем кратко време, Констанс — казах аз. — След някой и друг месец поемам на юг, за да завърша романа си.

— Мога ли да дойда с теб? Още едно пътуване до Мексикали, Калексико, Сан Диего — почти до Хермосильо. Ще се къпем голи в лунните лъчи — ха-ха, ти сто на сто ще си по гащи.

— Чудесно би било. Но аз съм с Пег, Констанс. Пег е с мен.

— Е, карай. Целуни ме.

Поколебах се, но тя се хвърли върху мен и ме зашемети с целувка, която би напълнила цял резервоар, и би събудила и умрелите.

Вратите се отвориха. И ние, двама лунатици в полунощ, хлътнахме вътре.

Спряхме близо до площада, гъмжащ от войници и търговци. Фриц Вонг се приближи на големи подскоци към нас.

— По дяволите! Готови сме за сцената ти. Оня пияница, баптиста унитарянец, изчезна някъде. Да знаеш къде може да се е скрил?

— Обади ли се на Ейми Семпъл Макфърсън?

— Тя е мъртва!

— Или на Светите братя. На универсалистите на Менли П. Хол или на...

— Господи — изпъшка Фриц — сега е полунощ! Всички са заспали!

— А Голгота? Той често се отбива там?

— Голгота! — Фриц се втурна нанякъде. — Проверете Голгота! Гетсимания! — после се помоли на звездите. — Господи, защо си ми пратил тоя некадърник Манишевич? Идете и вземете под наем два милиона скакалци за утрешната напасть!

Помощниците се разтичаха във всички посоки. Аз също хукнах, но Констанс ме хвана за лакътя.

Погледът ми попадна на „Нотр Дам“.

Тя го проследи.

— Не се качвай там.

— Идеалното място за И.Х.

— Но това е само фасада — няма на какво да се опреш. Подхлъзнеш ли се, ще се изтърколиш като ония камъни, дето гърбавите ги пускат върху тълпата.

— Но това беше на филм, Констанс!

— А тук да не е В ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ?

Тя потрепери. Закопнях за едновременната Ратиган, която постоянно се смееше.

— Току-що забелязах нещо на камбанарията. Може да е И.Х. — казах аз. — Защо не хвърлим един поглед, докато другите претърсват Голгота?

— Мислех, че се страхуваш от височини?

Гледах как сенките танцуват по катедралата.

— Откачен глупак! Върви. Свали Исус — измърмори Констанс. — Направи го, преди да се е превърнал в каменна фигура. Спаси го!

— Той е спасен!

Изминах стотина ярда и се обърнах назад. Констанс вече топлеше ръце над огъня, стъкмен от купчина римски легионери.

Постоях малко пред катедралата. Страхувах се от две неща — влизането и изкачването. Обърнах се, подуших въздуха, вдъхнах дълбоко и издишах.

Как е възможно! Тамян! И пушек от свещи. Нима някой е... И.Х.?

Минах през входа и се спрях.

Някъде, на високото, се размърда нещо огромно.

Присвих очи и се взрях в сенките, за да разбера дали не съм се излъгал.

Учудих се кой може да е накадил тамяна? Кога вятърът е угасил свещите?

Из въздуха се понесе фин прах.

И.Х., кой ще спаси Спасителя, ако паднеш?

На мълчанието ми бе отвърнато с мълчание.

Хубав номер ми скрои Господ — аз, страхливецът, да трябва да се изкачвам стъпало по стъпало в тъмнината, примиращ от страх да не би в някой момент камбаните да се строполят с грохот отгоре ми и да ме проснат бездиханен. Затворих очи и поставих крак на стълбата.

Постоях за миг на върха на „Нотр Дам“. Бях се хванал с две ръце за сърцето и ужасно много съжалявах, че съм горе, а не долу, при развеселените римляни, които се грееха на огъня и, окуражени от бирата, се усмихваха на Ратиган, кралицата на посещение.

Ако умра сега — помислих си аз, — никой няма да чуе.

— И.Х.? — подвикнах тихо към сенките.

Тишина.

Заобиколих една дълга шперплатова плоскост. Върху нея седеше някой. Звездите осветяваха неясните му очертания. Бе провесил крака над фасадата и седеше точно на мястото на отдавна починалия деформиран клисар от едно време.

Звяра.

Гледаше града и милионите пръснати светлинки, простиращи се на четиристотинте квадратни мили.

Как стигна дотук — почудих се аз. Как се промъкна покрай пазачите на входа или по-точно — покрай тези отвъд стената? Да. Стълбата и задната стена!

Чух ударите на тежък чук. Чух да провлачват тялото и да тръшват капака на сандъка. Запалена клечка кибрит. И рева на пещта за кремация.

Затаих дъх. Звяра се обърна и се втренчи в мен.

Препънах се и се хлъзнах по ръба. В последния момент се улових за една от каменните фигури.

Звяра веднага скочи и ме хвана за ръката.

За миг и двамата се люшнахме на ръба. В погледа му се четеше страх от мен. В моя поглед се четеше страх от него.

Изтегли ме и дръпна ръката си като опарен. Пристъпи бързо назад. И двамата застанахме полуприведени.

Погледнах ужасното лице, уплашените и завинаги осъдени очи, ранената уста и си помислих:

Защо? Защо не ме остави да падна? Или не ме блъсна? Ти си този с чука, нали? Този, който строши глинената фигура на Рой? Само ти можеш така да побеснеееш! Защо ме спаси? Защо съм още жив?

Нямаше време за отговор. Отдолу се чу изскърцване. Някой се качваше по стълбата.

Звяра изпусна дълга, тежка въздишка: „Не!“

И побягна към галерията. Краката му трополяха по неукрепените дъски. Тъмнината отдолу се изви в облак прах.

Шумовете се умножиха. Скочих към страничната стълба, за да проследя Звяра. Той погледна назад за последен път. Очите му! Какво бе странното около очите му?

Бяха и същите, и различни; и ужасени, и примирени; и объркани, и съсредоточени. За момент си помислих, че може да извика, да изкрещи, да ме сплаши. Но от устните му се откъсна само задавено изхъркване. После чух как стъпало по стъпало се отдалечава от този нереален свят, за да се потопа в още по-призрачния отвъд стената.

Хукнах след него. Зад мен се вдигаха облаци прах и парчета строшен гипс. Като пясък, ронещ се между стените на часовник, за да се събере надолу, надолу... по пода на катедралата. Дъските под

краката ми се люлееха и скърцаха. Вятърът забрули всички платна по стените и се завъртя около мен като огромни криле, а аз подскачах надолу по стълбата уплашен и проклинащ. Господи, от какво бягахме и двамата?

Вдигнах поглед към скритите каменни фигури. Бях сам. Спусках се в тъмата и се чудех какво би станало, ако се окаже, че ме чака долу?

Замръзнах на място. Сведох поглед.

Ако паднех, щеше да мине много време, преди да стигна пода. Познавах само един светец и името му се изплъзна от устата ми: Кръмли!

Дръж се, казваше Кръмли. Остава ти още много. Вдишай дълбоко шест пъти.

Отворих уста, но въздухът отказваше да влезе в дробовете ми. Задушавайки се, погледнах към Лос Анджелис, прострян на четиристотин квадратни мили светлина и трафик. Представих си красивите тълпи от хора. Но нямаше кой да ми помогне. Виждах ясно светлините, виждах града улица по улица, виждах дори уличните лампи!

Стори ми се, че там, на ръба на света, видях една голяма, тъмна вълна да се доближава до недосегаемия бряг.

Сърф, беше промълвила Констанс.

Това беше! Скачах надолу със затворени очи, без да гледам пропастта. Накрая стигнах дъното, готов да се намеря в прегръдката на Звяра, прострял ръце за убийство, а не за спасение.

Но нямаше никакъв Звяр. Само празният купел, събрал половин кило прах, изгасналите свещи и миризмата на тамян.

За последен път огледах катедралата. Който и да се катереше, вече бе стигнал върха.

На светлинни години от мен тълпата се разотиваше от Голгота като след съботен футболен мач.

И.Х., къде си, след като не си тук?

Който и да бе търсил И.Х. на Голгота, не си беше свършил докрай работата. Хълмът лежеше пуст под звездното небе. Вятърът завъртя куп прах около основата на трите кръста, които изглеждаха така, сякаш са били там, далеч преди студиото да ги построи.

Изтичах до кръста. Не виждах нищо на върха му. Нощта бе тъмна. От време на време нещо проблясваше откъм мястото, където Антипа управляваше, Фриц Вонг беснееше, а римляните маршируваха сред облаци бирени изпарения.

Докоснах кръста, олюлях се и извиках: „И.Х.!“

Тишина.

Опитах пак с треперещ глас.

Вятърът тихо въздъхна.

— И.Х.! — почти изпищях аз.

Най-сетне от небето се разнесе глас.

— Няма човек с такова име на тази улица, хълм и КРЪСТ — измърмори тъжно гласът.

— Който и да си, слез долу, по дяволите!

Опипах дървото за издатини, защото се страхувах от мрака около себе си.

— Как стигна дотам?

— Има стълба. Аз не съм прикован. Дръж се за дървото. Има и малко стъпало. Много е спокойно тук. Понякога седя по девет часа и постя заради греховете си.

— И.Х.! Не мога да се задържа! Страх ме е! Какво правиш в момента?

— Припомням си всички плевни и кокошарници, в които съм се търкалял — каза небесният глас. — Виждаш ли си как птичите пера се сипят като сняг? Оттук отивам всеки ден на изповед. Трябва да се освободя от лудориите с десет хиляди жени. Винаги давам точните мерки, когато ги описвам — толкова и толкова гръдна обиколка, кръст и ханш. На свещениците им потичат лигите! Не мога да посегна към

дамски чорап, но поне успявам така да им вдигна кръвното, че им иде да си разкъсат расото. Така или иначе, сега съм тук и никому не правя зло. Гледам нощта, която ме гледа.

— И мен ме гледа, И.Х. Страх ме е от тъмнината по улиците и в „Нотр Дам“. Току-що бях там.

— Избягвай това място — каза И.Х. внезапно ядосан.

— Защо? Да не си наблюдават кулите ѝ през нощта? Видя ли нещо?

— Просто не ходи там. За по-сигурно.

Знам — казах си аз наум и се огледах.

— Какво друго виждаш отгоре денем и нощем, И.Х.?

И.Х. бързо се озърна.

— Какво можеш да видиш късно вечер в едно празно студио? — понижи глас той.

— Ами много неща!

— Да! — И.Х. обърна глава наляво, надясно и надолу. — **МНОГО НЕЩА!**

— Като беше празникът на Все светии... — запелтечих аз, — не видя ли случайно... — кимнах в северна посока — една стълба, опряна на онази стена? И един човек да се катери по нея?

И.Х. погледна стената.

— През онази нощ валеше — вдигна лице към небето, сякаш искаше пак да усети бурята. — Кой би бил толкова луд, че да се катери в такава време?

— Ти.

— Не — отвърна И.Х. — Аз дори и тук НЕ СЪМ.

Разпери ръце върху кръста, повеси надолу глава и затвори очи.

— И.Х. — извиках аз, — чакат те на площадка 7!

— Да чакат.

— Но Христос е бил точен, по дяволите! Светът Го е призовал и Той е дошъл!

— Предполагам, че не вярваш на тия дивотии.

— Разбира се, че вярвам — самият аз се изненадах от страстта, с която го изкрецах към трънения венец на главата му.

— Глупак.

— Не, не съм глупак! — почудих се какво би казал Фриц, ако бе тук, но го нямаше и затова продължих: — НИЕ сме дошлите, И.Х. Ние,

глупавите човешки същества. Но дали сме дошли ние или Христос, няма значение. Светът, или Бог, е имал нужда от нас, за да проумее света и да го опознае. И ние сме дошли! Но сме се объркали, забравили сме собствената си неповторимост и още не можем да си простим безпорядъка, който създадохме. Затова Христос е дошъл след нас — за да ни припомни каквото някога сме знаели — да прощаваме! Така че, пришествието на Христос сме пак ние. Идваме на себе си в продължение на две хиляди години, защото все повече и повече от нас се нуждаят от самопрощение. Ако не можех да си простя всички глупости, които съм правил през живота си, бих се превърнал в каменен стълб. А ти си седиш на дървото и мразиш себе си. Именно затова си прикован на кръста — защото си самосъжаляващ се, дебелоглав, трагически безделник. Слизай или ще ти отгриза ходилата!

Разнесе се някакъв странен звук, наподобяващ крясъка на тюлен. И.Х. бе отметнал глава назад и се задъхваше от смях:

— Хубава реч за един страхливец!

— Не ме предизвиквай, господинчо! Пази себе си, а не мен!

Усетих дъждовна капка на бузата си.

Не. Избърсах я и облизах пръста си. Бе солена.

И.Х. се бе надвесил отгоре.

— Господи — бе наистина изненадан. — Ама на теб ти пука.

— Точно така. А ако си тръгна аз, ще дойде Фриц с камшика!

— Не ме е страх от неговото пристигане, а — от твоето напускане.

— Така ли? Тогава слизай! Заради мен!

— Теб?! — възкликна той тихичко.

— Нависоко си. Кажу какво виждаш на площадка 7?

— Огън, да, огън е.

— Това е жаравата, И.Х. — протегнах се към кръста, за да го докосна и да помръдна фигурата с изправена глава отгоре. — Нощта изтича, а лодката се доближава до брега след чудото с рибите. Симон, наречен Петър, върви по пясъка заедно с Тома, Марко, Лука и останалите...

— Вечерята след Тайната вечеря — изрече И.Х. с поглед към есенните звезди. Зад рамото му се виждаше съзвездието Орион. — Ти го направи?!

Размърда се на кръста.

— Направих повече от това! Заради теб добавих истинския край, който никога не е бил заснеман досега. Възнесението.

— Невъзможно е — промърмори И.Х.

— Слушай — казах аз. — Когато идва време да тръгне, Христос докосва всичките си ученици и се отдалечава по брега извън обсега на камерата. Ако поставиш камерата до пясъка, илюзията е, че Той бавно изкачва някакъв хълм. И когато слънцето изгрява, а Христос доближава хоризонта, се получава светлинна измама. Както въздухът около магистралите и над пустинята гради миражи. Е, когато Христос почти е стигнал гребена на дюната, въздухът трепти от горещината. Фигурата му се разпада на атоми. И Христос го няма вече. Вятърът навява пясък върху следите от стъпките му. Това е Второто Възнесение, настъпило след Вечерята след Тайната вечеря. Учениците ридаят и се пръсват по градовете на света, за да проповядват опрощение на греховете. Но изгрява новият ден и вятърът посипва с пясък и техните стъпки. КРАЙ.

Замълчах, вслушан в туптенето на сърцето си.

И.Х. също помълча. Накрая каза тихо и някак изненадано: „Слизам.“

Площадката, където бяха статистите, жаравата с риба и Лудия Фриц, грееше в тъмното.

Една жена се бе изправила и ни гледаше как се приближаваме. Виждаше се само силуетът ѝ, откроен на светлината.

Затича се към нас, но после видя И.Х. и спря.

— Хиляди дяволи! — извика И.Х. — Това да не е онази Ратиган?

Погледът на Констанс трескаво се застрелка между мен и И.Х.

— И сега какво да правя? — каза тя.

— Какво...

— Бива си я тази нощ. Преди един час роних сълзи над оная скапана снимка, а сега... — Погледна И.Х. и притвори очи. — ... след като цял живот те търсих, те виждам пред себе си.

Падна на колене.

— Благослови ме, Исусе — прошепна тя.

И.Х. се дръпна назад, като че ли е видял умрелите да се надигат от гробовете си.

— Стани, жено! — извика той.

— Благослови ме, Исусе каза пак Констанс. А после добави сякаш на себе си. — О, Боже, аз съм пак седемгодишна, в бялата си рокличка за първото причастие. Великден е и светът е добър, защото още не е станал лош.

— Стани, млада жено — повтори по-кратко И.Х.

Но тя не се помръдна. Стоеше на колене и чакаше със затворени очи.

Устните ѝ се движеха беззвучно: Благослови ме.

Най-сетне И.Х., принуден да приеме, бавно протегна ръка и я положи върху главата ѝ. Сълзите ѝ рукоуха неудържимо под нежния натиск. Констанс се вкопчи в протегнатата ръка, за да я задържи още малко над себе си.

— Благословена си, детето ми — каза тихо И.Х.

Гледах коленичилата Констанс Ратиган и си мислех за иронията в този паднал свят. Католическо чувство за вина плюс актьорско преиграване.

Констанс стана с премрежен поглед, обърна се към светлината и тръгна към жаравата.

Не ни остана нищо друго освен да я последваме.

Беше се събрало многолюдно множество. Всички статисти от предишните сцени, хора от студиото и зяпачи. Когато ги доближихме, Констанс се отдели от нас с великодушието на някой, който току-що е загубил четирийсет лири. Запитах се кога ще престане да бъде малко момиченце.

Когато излязохме на осветената площадка зад жаравата, видях Мени Лайбър, д-р Филипс и Гроц. Погледите им бяха приковани в мен. Пристъпих назад от страх да не ми припишат заслугата за намирането на Месията, спасяването на Спасителя и намаляването на тазвечерните разходи по бюджета.

Погледът на Мени бе пълен със съмнение и недоверие, на доктора — с притаена жлъч, а този на Гроц — с пиянско великодушие. Може би бяха дошли, за да видят как ни пекат на шиш заедно с Христос. Така или иначе, докато пристъпвахме към огнената паст, Фриц се съвзе, присви късогледо очи и извика:

— Точно навреме. Вече щяхме да отложим скарата. Монокъл!

Никой не се помръдна. Всички се огледаха.

— Монокъл! — каза пак Фриц.

Тогава разбрах, че иска да му върна това, което толкова великодушно ми бе връчил само преди няколко часа.

Стрелнах се напред, поставих монокъла в протегнатата ръка и веднага се върнах на мястото си. Той въоръжи отново окото си, погледна яростно И.Х. и пое дълбоко въздух:

— И това ми било Христос! Прилича повече на Мату-салем. Сложете му един тон мазило номер трийсет и три и му приберете челюстта. Вече стана време за вечеря. Тези провали, тези закъснения... Как не те е срам да се появяваш чак сега! За кого се мислиш, по дяволите?

— За Христос — отвърна И.Х. с подобаваща скромност. — И не го забравяй.

— Изведете го оттук! Грим! Почивка за вечеря! Да сте тук след час! — изкрещя Фриц, тикна обратно монокъла в ръката ми и се втренчи в жаравата, сякаш всеки момент ще скочи в нея.

През това време Мени броеше пропилените пари, добрият доктор почесваше скалпела в джоба си, а козметологът на Ленин даряваше всички с усмивката на Конрад Вайт, запечатана над бледата му брадичка с цвят на пъпеш. Погледът им се премести от мен и се прикова безжалостно и осъдително в И.Х.

Приличаха на взвод на смъртта, извършващ разстрел.

И.Х. се люшна като ударен.

Помощник-гримьорите на Гроц тъкмо се готвеха да го изведат, когато...

Се случи това.

Нещо тихо изсъска, сякаш в жаравата бе паднала дъждовна капка.

Всички погледнахме надолу, после нагоре и...

Към И.Х., изпънал китки над огъня. Разглеждаше раните си с огромно любопитство.

Те кървяха.

— О, Боже — изпъшка Констанс, — направи нещо!

— Какво? — извика Фриц.

И.Х. бавно промълви: „Снимайте“.

— Не, по дяволите! — изкрещя Фриц. — Дори обезглавеният Йоан Кръстител е изглеждал по-добре от теб.

— В такъв случай — И.Х. кимна към Станислав Гроц и д-р Филипс, които стояха един до друг като веселия Пънч и мрачния Апокалипсис, — в такъв случай ги накарайте да защитят раните ми и да ме превържат, докато се приготвим.

— Как го правиш? — попита Констанс, втренчена в китките.

— Пише го в сценария.

И.Х. се обърна към мен:

— Иди свърши нещо полезно.

— И вземи жената със себе си — изкомандва Фриц. — Не я познавам!

— Разбира се, че ме познаваш — сопна се Констанс. — Лагуна Бийч, четвърти юли, 1926-а.

— Това бе друго време, в друга страна — тръшна Фриц невидимата врата между тях.

— Да — усети неохотата Констанс, — да, така е.

Д-р Филипс пое лявата китка на И.Х., а Гроц — дясната.

И.Х. не им обърна внимание. Гледаше съсредоточено мъглата високо над себе си.

После обърна китките си надолу и ги протегна напред, за да видят как кръвта се стича от пресните му рани.

— Внимателно — им каза той.

Напуснах осветения кръг. Последва ме малко момиченце, което се превръщаше в жена.

— Къде отиваме? — попита Констанс.

— Аз се връщам във времето и знам кой ще ми помогне да го направя. А ти сядаш тук на кафе и понички. Няма да се бавя.

— Ако не съм тук — каза Констанс с поничка в ръка на масата за статисти, — ме потърси в мъжката спортна зала.

Тръгнах сам в тъмното. Бягах от местата, където трябваше да ида и които трябваше да проуча. Сега крачех към единственото място, където никога не съм бил. Там царуваше друго време. Щях да намеря призраците на Арбътновите филми, а може би и себе си като малко момче, зашляло се из студията по обед.

Вървах.

И изведнъж ми се прииска да имам до себе си смеха на Констанс Ратиган.

Късно през нощта филмовото студио си говори само. Ако минаваш по тъмните алеи край сградите, на чиито горни етажи до два-три часа след полунощ шепнат, бърбят и крещят редакторските стаи, чуваш как край теб се спущат колесници, пясъкът се движи в пустинята, клаксоните и шофьорите проклетисват трафика по „Шанз Елизе“, Ниагара се спуща от кулите на студиото до филмовата гробница, а Барни Оулдфийлд гони за последен път противника си си го застрелва около Индианаполис под крясъците на анонимната тълпа. Отминаваш нататък, а някой пуца хрътките на войната и чуваш как раните на Цезар се разпукват като рози по наметалото му. Нощните смени работят и в такива странни часове, защото предпочитат компанията на Мувиола, проядените от молци екрани и любовниците в едър план пред задръстените от ежедневието и обърканите от действителността хора отвъд стените на студиото. Това е нощният сблъсък на погребани гласове и забравени мелодии, уловени от облака на времето между сградите, изпуснати от широко отворени врати или прозорци, докато сянката на филмовата цензура пълзи по омаяния от очарование таван. Едва на зазоряване стихват гласовете. Музиката

заглъхва, защото вечно усмихнатите забързват към къщите си, за да не попаднат на първите автобуси с реалисти, които тръгват в шест сутринта. На залез-слънце гласовете ще заговорят отново, а музиката ще се надигне нежно или бурно, докато екраните осветяват лицата на зрителите, палят очите им и тикат бърснач във вдигнатите пръсти.

Сега тичах точно по една такава алея от сгради, шумове и музика. Нищо не ме преследваше. Хитлер опустошаваше на изток, а руската армия пееше под нощните, западни ветрове.

Спрях и се втренчих в... редакторската стая на Маги Ботуин. Вратата бе широко отворена.

„Маги!“

Тишина.

Качих се по стълбите и заставах срещу трепкащия екран. Мувиола бърбореше, а сенките танцуваха по високия таван.

Дълго стоях на едно място, загледан в единственото място в целия този свят, където животът е разрязан, после съединен и накрая — пак разкъсан. Където го повтаряш отново и отново, докато направиш всичко както трябва. Гледаш мъничкия екран, яхваш извънбордовия мотор и се понасяш с бясно трещене, докато филмът се прорязва в теб, замръзва, изчезва и пак се втурва напред. Ако погледаш половин ден в мрака на студиото, започваш почти да очакваш светът отвън да се съвземе, да се отърси от идиотските си несъответствия и да обещае, че ще се държи по-добре. Няколко часа на филмовия мотор насърчават оптимизма, защото можеш да стъпчеш глупостите си. Но след известно време се чувстваш изкусен никога вече да не излезеш на дневна светлина.

Застанал на прага на нощта и студената пещера на Маги Ботуин, аз наблюдавах как тази изумителна жена съшива кръпките от светлина и сянка, докато лентата изтича през тънките ѝ пръсти.

Подрасках с нокът по стъклото на операторската кабина.

Маги вдигна поглед от кладенеца на желанията, присви очи, за да види по-ясно, и нададе радостен вик.

— Не мога да повярвам на очите си! За първи път от четирийсет години насам тук да дойде авторът. Проклетите глупаци въобще не се интересуват как им подрязвам косата или заглаждам шевовете. Чакай!

Отключи кабината и ме пусна при себе си. Пристъпих вътре като сомнамбул и запремигах срещу екрана.

Маги реши да ме изпита.

— Помниш ли го?

— Ерих фон Щрохайм — възкликнах аз. — Изгубеният филм, направен тук през 1921-а.

— Аз го намерих!

— Студиото знае ли?

— Тия мишки? Не! Никога не са ценели това, което имат!

— Целия филм ли имаш?

— А-ха! Когато пукна, ще стане притежание на Музея за съвременно изкуство. Виж!

Маги Ботуин докосна апарата си и на стената се появиха нови образи. Фон Щрохайм се перчеше и се оглеждаше в ламперията.

Маги го махна и се приготви да пусне друга лента.

Изведнъж се наведох напред. Видях малка, странна, светлозелена филмова кутия, поставена между останалите.

Нямаше етикет. Наместо това върху нея бе нарисуван с писалка миниатюрен динозавър.

Маги улови погледа ми.

— Откога имаш този филм?

— Трябва ли ти? Приятелят ти Рой ми го даде преди три дни за проявяване.

— Видя ли го какво представлява?

— Ти не знаеш ли? Всички в студиото са си навили на пръста да го уволнят. Каква е всъщност причината? Нищо не казват. Само трийсет секунди е. Но са най-добрите трийсет секунди, които някога съм гледала. Дори „Дракула“ и „Франкенщайн“ не струват нищо в сравнение с това. Знам ли и аз, не съм чак такъв специалист...

Пулсът ми заби ускорено. Тикнах кутията в джоба си.

— Симпатично момче е тоя Рой — каза Маги, докато зареждаше поредният филм. — Бих му лъснала и обувките с удоволствие. Искаш ли да видиш единственото непокътнато копие на „Откъснат цвят“? Липсващите кадри на „Циркът“? Цензурираната версия на „Добре дошла, опасност“ на Харолд Лойд? Има какво ли не. Аз...

Маги Ботуин спря, опиянена от филмовото си минало и съсредоточеното ми внимание.

— Хей, мисля, че може да ти се довери човек — каза тя и пак млъкна. — Не спирам да бърборя, нали? Но ти не си дошъл да слушаш

как краставичарят продава четирийсетгодишни краставици. Какво те накара да дойдеш? Никой друг сценарист не го е правил.

Арбътнот, Кларънс, Рой и Звяра — казах си аз наум.

— Да не си си глътнал езика? Ще почакам. За какво говорех? А, да.

Маги Ботуин отвори един огромен шкаф. В него бяха подредени поне четирийсет кутии с филми. Заглавията бяха написани отстрани.

Тя бутна един от филмите в ръката ми. На него с огромни букви бе изписано:

луди-млади.

— Не, не гледай буквите. Виж малкия надпис върху миниатюрния етикет от опаката страна.

— „Нетърпимост“!

— Моя собствена, несъкратена версия — каза Маги Ботуин и се засмя. — Помагах на Грифит. Изрязаха някои прекрасни неща. По-късно тайно добавих съкратените кадри. Това е единствената пълна версия! Ами тук!

Сияеща като малко момиченце на рожден ден, Маги измъкна друга кутия и я отвори:

СИРАЦИ НА БУРЯТА

И

ЛОНДОН СЛЕД ПОЛУНОЩ.

— Викаха ме да чистя или да помагам, когато ги снимаха, но аз оставах до късно и налепах изрязаните кадри за себе си. Готов ли си за нещо друго? Ето!

Тикна под носа ми кутия с надпис:

— Дори и Фон Щрохайм не притежава пълната дваисетчасова версия!

— Как другите редактори не са се сетили да направят същото?

— Ами те са страхливци, а аз съм куку. Догодина ще изпратя тези в музей, с дарителско писмо. Студиото сто на сто ще ме съди. Но филмите ще са на сигурно място за следващите четирийсет години.

Седях в тъмното, удивен от извъртащите се филм след филм.

— Но как надхитри негодниците в студиото?

— Много лесно! — отвърна Маги с отсечената строгост на генерал, който се държи като равен с войниците си. — Те виждаха сметката на режисьори, сценаристи и кой ли не. Но се нуждаеха от ЕДИН човек, който да почисти, след като са смачкали първокласния материал. Затова не ме докоснаха с пръст, макар и да правеха хорските мечти на пух и прах. Мислеха, че е достатъчно да обичаш. А те наистина обичаха киното. Майер, братята Уорнърс, Голдфиш/Голдуин лягаха и ставаха с мисълта за него. Но това не бе достатъчно. Аз се карах с тях, обяснявах, тръсках врати. Но те пак не се отказваха от мен, защото знаеха, че моята любов е по-голяма. Колкото битки спечелих, толкова и загубих. Затова накрая реших да спечеля всичките. Събрах една по една изхвърлените сцени. Не всички. Повечето филми не си струват. Но пет-шест пъти в годината се появяваше някой талант и аз запазвах нещата му. И тъй, с годините...

— Си запазила шедьоври!

Маги се изсмя.

— Не преувеличавай. Просто добри филми — смешни, тъжни... Всички те са тук тази вечер. Около теб.

Потопих се в присъствието им, почувствах „призраците“ им и с мъка преглътнах.

— Пусни филм — казах аз. — Никога няма да изляза навън.

— О'кей — Маги отвори още шкафове. — Гладен ли си? Яж!

Погледнах нагоре:

МАРШЪТ НА ВРЕМЕТО, 21 ЮНИ, 1933

МАРШЪТ НА ВРЕМЕТО, 20 ЮНИ, 1930

МАРШЪТ НА ВРЕМЕТО, 4 ЮЛИ, 1930.

— Не — казах аз.

Маги застина.

— Няма „Марш на времето“ от 1930.

— Чудесна наблюдателност! Момчето е експерт!

— Това не е лента от филма — добавих аз. — Прикритие. На какво?

— Мои собствени филми, заснети на 8 милиметрова лента със собствената ми камера.

Опитах се да не издам вълнението си.

— Значи имаш цяла филмова история на студиото?

— На която си поискаш година. Ф. Скот Фицджералд, пиян в ресторанта. Дж.Б. Шоу в деня, когато се опита да си присвои това място. Лон Чейни в нощта, когато показва на братята Уестмор как се гримират до неузнаваемост лицата. Почина месец по-късно. Един чудесен, сърдечен човек. Уилям Фокнър като пиян, но любезен, тъжен сценарист. Стари ленти. Стари истории. Избирай!

Погледът ми се плъзна навсякъде и се закова. Изпуснах шумно затаения въздух.

15 октомври, 1934. Две седмици преди смъртта на Арбътнот, шефа на студиото.

— Това.

Маги се поколеба за миг. После извади филма и зареди машината.

Парадният вход на Максимус Филмс през октомврийски следобед на 1934-а. Вратите са затворени, но зад тях се движат сенки. После се отварят и от тях излизат двама-трима души. По средата е един висок здравеняк, който се смее със затворени очи и отметната назад глава. Раменете му се тресат от смях. Очите му са като две цепки — толкова е щастлив. Накрая си поема дълбоко въздух.

— Знаеш ли кой е той? — попита Маги.

Взирам се в полуосветената, полутъмна пещера.

— Арбътнот.

Маги пренави лентата и пусна всичко отначало. Тримата мъже пак излязоха, смеейки се, а накрая Арбътнот направи гримаса точно срещу камерата в края на отдавна забравения, невероятно щастлив следобед.

Маги ме наблюдаваше.

— Хайде, изплюй камъчето.

— Видях го тази седмица.

— Глупости. Да не си пушил ония боклучави цигари?

Маги превъртя напред. Арбътнот вдигна нагоре глава към почти дъждовното небе.

Сега викаше и махаше на някой извън кадъра.

Възползвах се:

— Видях го на гробищата, в нощта на Всях светих. Имаше едно плашило от папиемаше с неговото лице.

Колата на Арбътнот бе до бордюра. Той се ръкуваше с Мени и Гроц и им желаше дълъг живот. Маги не гледаше мен, а танцуващите в полумрака картини.

— Не вярвай на нищо, което си видял на Всях светих.

— И други хора го видяха. Някои се уплашиха и избягаха. Мени и тия около него ходят като на тръни от няколко дни насам.

— Дивотии — изсумтя Маги отново. — Други новини? Може би си забелязал, че стоя в прожекционната зала или тук, на високото, където въздухът е разреден и на някои им тече кръв от носа. Това ми харесва в побъркания Фриц. Снима до полунощ, а аз редактирам до разсъмване. После спим зимен сън. Дългата зима свършва в пет следобед. Ние ставаме и сме готови за работа до изгрев-слънце. Може би също така си забелязал, че веднъж-два пъти в седмицата отиваме на поклонение в ресторанта, за да докажем на Мени Лайбър, че сме живи.

— Наистина ли той ръководи студиото?

— Че кой друг?

— Не знам. Но в офиса му ме обзема някакво странно чувство. Мебелите изглеждат неизползвани. Бюрото е винаги чисто, а на него има само телефон. Столът към бюрото е два пъти по-голям от задника на Мени. Сигурно би приличал на Чарли Маккарти, ако го заеме.

— Държи се като нает служител, нали? Заради телефона, предполагам. Всеки си мисли, че филмите се правят в Холивуд, но не е така. Този телефон има директна връзка с Ню Йорк и паяците. Мрежата им покрива страната и лови мухите тук. Те никога не идват на запад. Страхуват се, че ще видим какви са пигмеи. С ръста на Адолф Зукър.

— Лошото е — пак подех аз, — че бях до самата стълба, в гробището, заедно с този палячо, модел, кукла или не знам какво си под дъжда.

Ръката на Маги Ботуин трепна върху машината. Арбътнот замаха прекалено бързо на някой от отсрещната страна. Камерата показва създанията от другия свят, сбирщината от колекционери на автографи. Улови лицата им.

— Чакай! — извиках аз. — Ей там!

Маги уголеми образа на едно тринайсетгодишно момче на ролкови кънки.

Докоснах екрана с някаква странна нежност.

— Това не може да си ти — каза Маги Ботуин.

— Именно аз — старият, малък, добродушен глупчо.

Маги ме огледа за момент и пак се върна към времето отпреди двайсет години и октомврийския следобед с очакване за дъжд.

Ето го баламата на баламите, глупеца на глупците, най-щурия от щурите, неуспяващ никога да запази равновесие върху кънките си, обречен да се подхлъзне при какъвто и да бил трафик — дори този на жените пешеходци.

Тя превъртя назад. Арбътнот пак ми махаше през онзи есенен следобед.

— Арбътнот и ти... — каза тихо тя. — Почти заедно?

— Човекът на стълбата под дъжда? О, да.

Маги въздъхна и се зае с апарата. Арбътнот влезе в колата си и потегли към предстоящата само след няколко седмици катастрофа.

Гледах колата така, както трябва да я е гледал по-младият ми Аз от екрана.

— Повтаряй след мен — каза тихо Маги Ботуин. — Нямало е никой на стълбата, не е валил дъжд и ти никога не си бил там.

— ... никога там — измърморих аз.

Очите ѝ се присвиха.

— Кой е тоя образ с палтото от камилска вълна до теб? С разрошената коса и огромния фотоалбум подмишница?

— Кларънс — отвърнах аз и добавих: — В момента се чудя, точно тази вечер се чудя дали е жив.

Телефонът иззвъня.

Фриц се задъхваше истерично.

— Идвай веднага. Раните на И.Х. са още отворени. Трябва да завършим всичко, преди да му е изтекла кръвта!

Маги ме закара до площадката.

И.Х. чакаше до жаравата. Когато ме видя, се усмихна, затвори красивите си очи и ми показва китките си.

— Но кръвта е като истинска! — извика Маги.

— Почти няма измама — отговорих аз.

Гроц се бе заел с гримирането на лицето. След последното мацване по клепачите И.Х. изглеждаше трийсет години по-млад. Гроц отстъпи, за да се наслади на постижението си.

Погледнах лицето на И.Х. От него се излъчваше спокойствие, докато от китките му се стичаше гъст, тъмен сок. Лудост! — помислих си аз. Ще умре по време на снимките!

Но филмът трябваше да се съобразява с бюджета, нали? Тълпата пак взе да се събира, а д-р Филипс се наведе да огледа святата течност и кимна утвърдително на Мени. Все още във вените течеше някакъв живот. Да го използваме!

— Готови ли сте? — извика Фриц.

Гроц отстъпи назад от жаравата, между две девствени весталки. Докторът застана като вълк на задни лапи, с език между зъбите и ококорени, подвижни очи.

Докторът? Гроц? Те ли са истинските шефове на студиото? Те ли седат в креслото на Мени?

Мени се загледа в жаравата. Копнееше да мине по нея и да се обяви за Цар.

И.Х. стоеше по средата, вгълбен в себе си. Лицето му бе толкова красиво и бледо, че от хубостта му ме заболя сърцето. Тънките му устни се раздвижиха, припомняйки си чудесните думи, изречени от Йоан и предадени нему чрез мен.

Преди да заговори, И.Х. вдигна поглед към градовете на измисления свят и кулите на „Нотр Дам“.

Гроц като омаян бе приковал очи в катедралата. Също и д-р Филипс. Мени, застанал между тях, оглеждаше ту единия, ту другия, после погледна към Христос и едва тогава — към каменните фигури.

Където нищо не помръдваше.

Или И.Х. бе направил някакъв таен знак?

И.Х. видя нещо. И другите го забелязаха. Долових само игра на светлини и сенки по фалшивата мраморна фасада.

Дали Звяра бе още там? Дали виждаше жаравата? Дали ще чуе как Христос произнася думите си и ще се трогне толкова много, че ще слезе и ще обясни станалото през последната седмица, за да успокои сърцата ни.

— Тишина! — изкряска Фриц.

Тишина.

— Снимаме!

И най-сетне, в пет и половина сутринта, малко преди зазоряване, заснехме Вечерята след Тайната вечеря.

Жаравата бе разпалена, рибата — току-що поставена, небето над Лос Анджелис просветляваше от изток. И.Х. бавно отвори очи и погледна толкова страдалчески, че всичките му ученици и врагове замръзнаха и се сдобиха с кураж от примера му. Криеше раните си и се отдалечаваше по брега, който щеше да послужи след няколко седмици да заснемат друга част от Калифорния. Слънцето изгря и сцената завърши безупречно. Едва ли на площадката имаше човек, чиито очи бяха останали сухи. Последва тишина, И.Х. се обърна и извика просълзен:

— Някой няма ли да каже „Стоп!“?

— Стоп — рече тихо Фриц.

— Вече имаш един враг — прошепна Маги Ботуин зад мен.

Огледах се. Мени Лайбър се мръщеше насреща ми. После се извърна и си отиде.

— Внимавай — каза Маги, — направи три грешки за две денонощия. Назначи отново Юда. Разреши проблема с края на филма, намери И.Х. и го върна на площадката. Непростимо.

— Господи... — въздъхнах аз.

И.Х. мина през тълпата статисти и се отдалечи, без да чака комплименти. Настигнах го.

Къде отиваш? — бе мълчаливият ми въпрос.

ДА СИ ПОЧИНА МАЛКО — отвърна той без думи.

Погледнах китките му. Кървенето бе спряло.

Когато стигнахме до един кръстопът, И.Х. хвана ръцете ми и се загледа в посока на задните площадки.

— Ей...

— Да?

— Онова дете го говорихме... Дъждът... Човекът на стълбата...

— Да?

— Аз го видях.

— Господи, И.Х.! Кажи ми как изглеждаше? Какво...

— Ш-ш-т! — долепи пръст И.Х. до тънките си устни.

И се върна на Голгота.

Констанс ме закара до вкъщи малко след зазоряване.

Хубавичко ме нацелува пред входа на апартамента ми.

— Констанс! Съседите!

— Съседите ли, глупчо? — и ми удари такава целувка, че часовникът ми спря. — Обзалагам се, че жена ти не може да се целува така.

— Иначе да съм мъртъв отпреди шест месеца.

Грабнах я в обятията си, но тя се изскубна и избяга. Почти веднага се усетих безкрайно самотен. Все едно, че нямаше вече Коледа.

Лежах и си мислех: проклет да си, И.Х.! Защо не ми каза нещо повече?

Чакай, Кларънс!

Идвам при теб!

Последен опит!

На обед отидох до „Бийчуд Авеню“.

Кларънс не беше изчакал.

Разбрах го още когато бутнах полупритворената врата на апартамента. Озовах се сред скъсаните тапети, смачканите книги и разпорените картини. Приличаше много на кръвопролитие от Сцена 13, където агонизираха динозаврите на Рой.

— Кларънс?

Отворих вратата по-широко.

Кошмарът на геолога.

Видях дебел пласт писма, бележки, подписани от Робърт Тейлър, Беси Лав и Ан Хардинг още през 1935-а, а и по-рано. Това бе най-отгоре.

Под тях бяха пръснати върху едно одеяло хилядите снимки, които Кларънс бе направил на Ал Джонсън, Джон Гарфийлд, Лоуъл Шърман и Мадам Шуман-Хайнк. Десет хиляди погледа бяха насочени към мен. Повечето — на мъртъвци.

Под този слой лежах книги с автографи, истории на киното, афиши на стотици филми. Като започнеш от Бронко Били Андерсън и Чаплин и стигнеш до букета бели лилии — сестрите Гиш, които дълго разчувстваха нежните сърца. А най-отдолу — „Кинг Конг“, „Изгубеният свят“ и „Смей се, клоуне, смей се“. Под всички паяци, кукли, поръсени с талк, и изгубени градове се мъдреше:

Една обувка.

Обувката бе поставена на стъпало. Стъпалото, макар и изкривено, водеше до глезен. Глезенът бе част от крак. И тъй, постепенно откривах тялото, докато накрая стигнах до лицето, застинало в предсмъртна истерия. Кларънс, затрупан сред стотиците хиляди букви, удавен във въртопа на отминатата слава и изрисуваните страсти, които биха могли да го задушат, ако вече не бе мъртъв.

Може би му бе спряло сърцето. Очите му бяха широко отворени, а устата бе замръзнала във въпрос: КАКВО ПРАВИТЕ С

ВРАТОВРЪЗКАТА МИ, ГЪРЛОТО И СЪРЦЕТО МИ?! КОИ СТЕ ВИЕ?

Някъде бях чел, че ретината на жертвата запечатва образа на убиеца. Ако тази тук можеше да бъде отделена и потопена в разтвор, лицето на престъпника щеше да изплува от тъмата.

Очите на Кларънс молеха за това. Всяко от тях бе запазило завинаги лика на неговия мъчител.

Стоях объркан сред цялата тази купчина. Прекалено бе! Всички чекмеджета бяха преровени, хиляди снимки — разкъсани. Афишите бяха разпорени, а книгите — стъпкани. Джобовете на Кларънс бяха извадени навън и откъснати. Никой крадец не стига чак дотам.

Кларънс, който се страхуваше да не го прегази кола и чакаше платното да се освободи напълно, за да притича с верните си приятели — любимите си албуми от лица.

Кларънс.

Завъртях се във всички посоки с надеждата да открия улика, която би помогнала на Кръмли.

Шкафовете бяха претършувани и изтърбушени.

По стените бяха останали няколко снимки. Една от тях привлече вниманието ми.

Исус Христос на Голгота.

Носеше и подпис:

На Кларънс с пожелание за душевен мир от единствения И.Х.

Извадих снимката от рамката ѝ и я натиках в джоба си.

Сърцето вече тупаше в гърдите ми. Бях готов да изтичам навън, когато видях още нещо и веднага го грабнах.

Кибрит от „Кафявото бомбе“.

Друго?

Аз, каза Кларънс. Целият треперя. Помогни ми.

О, Кларънс, само да можеш!

Сърцето ми вече блъскаше неудържимо. Уплаших се, че някой ще го чуе и излязох.

Затичах се по улицата.

Но един глас ми каза да спра.

Ако те видят да бягаш, ще те изкарат виновен! Върви бавно, изправи рамене. Опитах, но ме връхлетяха само старите спомени, мъртвите листа на времето.

Експлозия. 1929-а.

Близо до къщата ни един човек изскача от колата си и крещи: „Не искам да умра!“

Аз съм на верандата заедно с леля. Притискам глава към пазвата ѝ, за да не чувам.

Или пък когато бях петнайсетгодишен. Една кола се блъска в телеграфния стълб и хората се размазват по стените, противопожарни пръскачки, мозайка от разкъсани тела и разпиляна плът...

Или...

Изгорялата кола с овъглената фигура, зловещо изправена зад кормилото, и сбърчените ръце, разтопени върху него.

Или...

Книгите, снимките и картичките с автографи, които изведнъж ме задушават.

Вървах слепешком напред, опипвайки пътя си по тъмната улица. Най-сетне попаднах на нещо, прилично на телефонна кабина. Цели две минути тършувах в джоба си за монета, макар и тя да бе там през цялото време. Тикнах я в апарата и набрах.

Мъжете с метлите се появиха точно докато избирах номера на Кръмли. Две камионетки на студиото и един стар, очукан „Линкълн“ се насочиха към „Бийчуд Авеню“. Свиха на ъгъла, отвеждащ към апартамента на Кларънс. Самата гледка ме накара да се свия като акордеон. Човекът в автомобила сигурно беше д-р Филипс, но нямах кураж да погледна натам. Бях се сгушил долу и треперех.

— Май мога да се досетя — чух Кръмли да казва от другата страна. — Някой НАИСТИНА е умрял?

— Как разбра?

— Успокой се. Когато дойда, ще е прекалено късно и доказателствата ще бъдат унищожени, нали? Къде се намираш? — Казах му. — На ъгъла има една ирландска бирария. Иди там. Не искам да се мотаеш навън, ако нещата са наистина толкова сериозни.

— Ще умра.

— Недей! Как ще запълвам времето си без теб?

След около половин час Кръмли ме завари в преддверието на бирарията и ме погледна с онзи израз на дълбоко отчаяние и бащинска любов, който се появяваше и изчезваше от лицето му като облак в лятното небе.

— Е? — смръщи се той. — Къде е тялото?

Отидохме до апартамента на Кларънс. Вратата като че ли нарочно бе оставена откритата.

Бутнахме я.

И застанахме по средата на жилището.

Но то не бе опразнено както апартамента на Рой.

Всички книги бяха поставени на мястото им, подът бе чист, нямаше разкъсани писма. Дори по-голямата част от картините в рамка бяха окачени по стените.

— И тъй — въздъхна Кръмли, — къде е неразборията, за която говориш?

— Почакай.

Отворих едното чекмедже. Бе натъпкано със смачкани, изпокъсани снимки.

Отворих още шест чекмеджета, за да докажа на Кръмли, че не съм сънувал.

Всички бяха напълнени със стъпкани останки от писма.

Липсваше само едно.

Кларънс.

Кръмли ме изгледа.

— Спри! Той лежеше точно там, където си застанал! — казах аз.

Кръмли прекрачи невидимото тяло. Заотваря шкафовете, за да види скъсаните картички и смачканите снимки, натикани набързо вътре. Въздъхна тежко и поклати глава.

— Някой ден се надявам да попаднеш на истински улики. Какво мога да направя, след като няма труп? Откъде да знаем, че не е заминал на почивка?

— Никога няма да се върне.

— Кой го казва? Иди и подай оплакване в най-близкия участък. Ще огледат чекмеджетата, ще свият рамене, ще си помислят, че Холивуд се е отървал от един луд, ще уведомят хазяина и...

— Хазяина? — каза нечий глас зад нас.

На вратата стоеше един старец.

— Къде е Кларънс? — попита той.

Заговорих бързо, несвързано, вдъхновено. Описах целите 1934-а и 1935-а. Бях момчето на ролкови кънки, преследвано от маниака Фийлдс и целунато от Джийн Харлоу пред ресторант „Вендом“. От целувката ми се бяха изтърколили колелата на кънките. Подскачах към къщи сляп и глух за хвърчащите автомобили и приятелите ми от училище.

— Добре, добре, ясно ми е! — старецът огледа стаята. — Не ми приличате на крадци. Но Кларънс все има чувството, че го дебне тъпа колекционер.

Кръмли си подаде визитната картичка. Хазяинът запремига и прехапа устни с изкуствените си зъби.

— Не искам да си имам неприятности! — изхленчи той.

— Не се притеснявайте. Кларънс се бе изплашил. Той ни повика и затова сме тук.

Кръмли хвърли последен поглед наоколо.

— Предайте на Сопуит да ми се обади.

Старецът присви очи и се загледа в картичката.

— Венецианска полиция? Кога ще ги изчистят?

— Кое?

— Каналите! Оная мръсотия. Каналите!

Кръмли ме побутна към вратата.

— Ще проверя.

— Какво ще проверите? — почуди се старчето.

— Каналите. Мръсотията.

— А, да.

Излязохме навън.

Застанахме на улицата и се втренчихме в блока на Кларънс, като че ли всеки миг ще се плъзне нанякъде като кораб в морето.

Кръмли не ме погледна.

— Също като преди. Ти си съкрушен, защото си видял труп, а аз — защото не съм го видял. Защо не изчакаме Кларънс да се върне?

— От света на мъртвите?

— Искаш да подадем сигнал за безследно изчезнал? С какво ще се обосновеш?

— С две неща. Някой строши миниатюрите на Рой и унищожи глинената фигура. Друг почисти. Някой изплаши или удуши Кларънс. А някой ДРУГ почисти след това. Значи имаме две групи или двама души. Този, който опустошава и този, който осигурява сандъци, метли и прахосмукачки. Засега мога само да предположа, че Звяра е отишъл в студиото, изпотрошил е произведенията на Рой и е побягнал, оставяйки след себе си уликите, които да бъдат намерени, почистени или скрити. С Кларънс се е случило същото. Звяра е слязъл от „Нотр Дам“...

— Слязъл?

— Срегнах го там очи в очи.

Кръмли за първи път побледня.

— Значи скоро ще те убият, по дяволите. Избягвай местата на показ. Хм, май не трябва да си бърборим тук посред бял ден. Какво ще стане, ако чистачите се върнат?

— Прав си — закрачих по улицата.

— Да те закарам ли?

— Студиото е на една пресечка.

— Отивам в моргата за вестници. Все още има нещо около случая с Арбътнот през 1934-а, което да не знаем. Да потърся ли и Кларънс?

— О, Кръм — обърнах се аз, — и двамата знаем много добре, че вече са го превърнали в пепел и са изгорили дори пепелта. Не можем да влезем в пещта за кремация. Тръгвам за Гетсимания.

- Безопасно ли е?
- По-безопасно от Голгота.
- Стой там и се обади.
- Ще ме чуеш, където и да си, и без помощта на телефон.

Но първо спрях при Голгота.

Трите кръста бяха празни.

— И.Х. — прошепнах аз, докосвайки сгънатата снимка в джоба си. Изведнъж усетих, че нечие присъствие ме преследва от доста време.

Видях облака мъгла, обгърнал Мени и сиво-зеления му ролс-ройс, който изпълзя до мен. Чух как задната врата примлясва с гумените си устни и се отваря, изпускайки поток смразяващо студен въздух. Мени Лайбър надникна от елегантния си хладилник.

— Ей, ти — извика той.

Беше горещ ден. Отпуснах се в студения ролс-ройс и освежих лицето си, докато опреснявах съзнанието си.

— Имам новини за теб — дъхът на Мени се надигаше на кълба в изкуствения зимен въздух. — Затваряме студиото за два дни. Генерално почистване. Боядисване. Ремонт.

— Нима можете да си го позволите? Ами разходите?

— Всеки ще получи цялата си заплата. Трябваше отдавна да го направим. Затова го затваряме...

С каква цел? — помислих си аз. За да изгонят всички от студиото. Защото знаят или подозират, че Рой е още жив и някой им е заръчал да го издирят и убият?

— Не съм чувал по-голяма глупост — казах аз.

Бях открил, че грубостта е най-добрият отговор. Никой не те подозира в каквото и да е, ако си достатъчно дебелокож да ръсиш обиди.

— Кой даде тая тъпа идея?

— Какво искаш да кажеш? — изкрещя Мени и се облегна назад. Дъхът му излизаше на тънки струйки. — Моя е!

— Ти не си толкова загубен — продължих аз в същия дух. — Не би направил такова нещо. Прекалено много те е грижа за парите. Някой ти е наредил. Някой отгоре.

— Няма никой над мен! — но очичките му се присвиха.

— И ти поемаш пълната отговорност за нещо, което ще отнеме поне половин милион, и то за по-малко от седмица?

— Е... — сгуши се в седалката си Мени.

— Трябва да е Ню Йорк — намерих оправдание аз. — Онези джуджета по връзката от Манхатън. Откачени маймуни. Остават ти само два дни до завършването на „Цезар и Христос“. Какво ще стане, ако докато преобядисват сцената, И.Х. пак се отдаде на разгул?

— Сцената с жаравата му бе последна. Отписваме го от нашата Библия. Ти го отписваш. И още нещо. Веднага щом студиото отвори врати, се връщаш на „Мъртвите са добри ездачи“.

Думите му ме вледениха. Полазиха ме тръпки.

— Не мога да го направя без Рой Холдстром — продължих да се правя на наивен глупак. — А Рой е мъртъв.

— Какво? — Мени се люшна напред, възстанови с мъка контрола над себе си и присви очи. — Защо смяташ така?

— Самоуби се.

Мени стана още по-подозрителен. Представях си го как изслушва рапорта на д-р Филипс: Рой обесен на Сцена 13, свален, откаран за кремация и изгорен.

Заговорих още по-наивно:

— Още ли държиш онези животинки заключени на Сцена 13?

— Ъ-хъ — излъга Мени.

— Рой не може да живее без тях. Преди няколко дни бях в апартамента му. Намерих го празен. Някой е откраднал всички камери и миниатюри. А Рой не можеше да живее и без тях. Сто на сто не е избягал никъде. Все пак, щеше да ми каже след двайсетгодишното ни приятелство. Следователно е мъртъв, по дяволите.

Мени ме изгледа внимателно, за да види дали говоря сериозно. Опитах се да придобия най-тъжното си изражение.

— Намери го — каза накрая Мени.

— Но нали...

— Намери го или ще те изхвърля и никога вече няма да си намериш работа в което и да било друго студио. Оня глупак не е умрял. Вчера са го видели. Може би се е опитвал да се промъкне в Сцена 13 и да си вземе обратно малките чудовища. Кажи му, че сме му простили.

Ще му вдигнем заплатата. Време е да признаем грешката си. Намери го и ще ти вдигна и на теб заплатата. О'кей?

— Да не би да се разхожда, нахлупил глинената глава?

Мени пребледня.

— Не, за Бога! Ще обявим ново състезание. Ще завъртим реклами.

— Не мисля, че Рой ще се върне, ако не му позволите да направи ТОЗИ Звяр.

— Ще се върне, ако си знае интереса.

И ще го убие след половин час, помислих си аз.

— Не — казах на глас. — Той наистина е мъртъв. Завинаги.

Опитвах се да закова колкото се може повече пирони по ковчега на Рой с надеждата, че Мени ще повярва и няма да затвори студиото, за да го намери. Глупава идея. Но побърканите хора са винаги глупави.

— Намери го — повтори Мени и се облегна назад, смразявайки въздуха с мълчанието си.

Затворих вратата на подвижния хладилник. Ролсът потегли и се изгуби в далечината като стопяваща се студена усмивка.

Треперейки, се отправих на Голямото пътешествие. Минах през Грийн Таун, Ню Йорк, Египетския сфинкс и Римския форум. Само мухите бръмчаха пред бабината ми къщичка. Само прах се вдигаше между лапите на Сфинкса.

Застанах пред голямата скала, отместена от Христовата гробница.

ПРИБЛИЖИХ СЕ ДО СКАЛАТА И СГУШИХ ЛИЦЕ В НЕЯ.

— Рой — прошепнах аз.

Скалата леко потрепна от допира.

И ПОСЛЕ ИЗКРЕЩЯ. НЕ СЪМ УБЕЖИЩЕ!

Господи, Рой, ти им ТРЯБВАШ, поне за десетте секунди, преди да са те размазали.

Скалата мълчеше. Един дяволски облак прах се мушна през фалшивата фасада на близкия град в Невада и се сви като котка в старото конско корито.

Някакъв глас извика: „Не позна! Виж насам!“

Погледнах към хълма на стотина ярда, който изпъкваше на фона на небето като положен меч от вечно зелена трева.

Там, развял белите си одежди стоеше мъж с брада.

— И.Х.! — запрепъвах се аз задъхан.

— Как го намираш това място? — попита И.Х. и ме изтегли при себе си със скръбна усмивка, — Хълмът на Проповедта. Искаш ли да я чуеш?

— Няма време.

— А хората преди две хиляди години как са я слушали?

— Не са имали часовници, И.Х.

— Не — погледна към небето. — Имали са само ленивото слънце и всички дни на света, за да чуят това, което трябва.

Кимнах. Името на Кларънс ми беше на устата.

— Седни, синко — И.Х. се настани на огромния камък до нас, а аз се свих като овчарче в нозете му. Той ме погледна почти нежно и каза: — Днес нищо не съм пил.

— Чудесно!

— Има и такива дни. От сутринта съм тук. Наслаждавам се на облаците и ми се иска да живея вечно заради миналата нощ, заради думите и теб.

Сигурно ме усети как преглъщам. Сведе поглед и докосна главата ми.

— О, ти май искаш да ми кажеш нещо, от което пак ще се напия.

— Надявам се, че не, И.Х. Отнася се до приятеля ти Кларънс.

Той дръпна ръката си като опарен.

Облаците закриха слънцето и заръмя дребничък дъждец, колкото и да бе невероятно в такъв ясен ден. Оставих се на капките да ме докосват, без да помръдвам. И.Х. подложи лице, за да усети свежестта.

— Кларънс... — измърмори той. — Познавам го от сто години. Въртеше се тук още от времето на истинските индианци. Беше винаги отпред. Едно момченце на девет-десет години с огромни, ококорени очи, руса коса, грейнало личице и масивен албум с автографи подмишница. Беше на сутринта, когато пристигнах, и в онази нощ, когато си тръгнах. Бях един от Четирите конници на Апокалипсиса!

— Смърт?

— Умник — изсмя се И.Х. — Смъртта. Яздех конския скелет под кокалестия си задник.

И двамата погледнахме към небето, за да видим дали Смъртта още не галопира по него.

Дъждът спря. И.Х. избърса лицето си и продължи:

— Кларънс. Нещастен, побъркан, зависим, самотен, безжизнен, неженен глупак. Без жена, без любовница, момче, куче, прасе или порносписания. Нищо. Дори гащи не носеше. Само наполеонки, дори и през лятото! Кларънс. О, Боже.

Най-сетне проговорих:

— Да си го виждал... напоследък?

— Обади ми се вчера...

— По кое време?

— Четири и половина. Защо?

Веднага, след като съм почукал на вратата му.

— Не беше на себе си. Каза ми: „Всичко е свършено! Идват за мене! Не ме учи какво да правя!“ Така изпищя, че ми смрази кръвта. Прозвуча като вика на десет хиляди уволнени статисти, четирийсет самоубили се режисьори, деветдесет и девет изнасилени артистки... Последните му думи бяха: „Помогни! Спаси ме!“ Но как можех да му помогна, след като бях причината, а не лекът? Казах му да вземе два аспирина и да ми се обади сутринта. Може би трябваше да се втурна на помощ. Ти така ли би постъпил на мое място?

Представих си пак как Кларънс лежи в огромната сватбена торта от картини, картички, снимки и истерична пот.

И.Х. ме видя да поклащам глава.

— Умрял е, нали? Ти си се втурнал, така ли?

Кимнах.

— Смъртта не е дошла по естествен път?

Пак кимнах.

— Кларънс!

Такъв вик би разтърсил целия добитък по поляните и би сепнал овচারите в съня им. Започваше проповедта за тъмата.

И.Х. скочи с отметната назад глава. От очите му се ронеха сълзи.

— ... Кларънс...

И заслиза по хълма със затворени очи — далеч от победените проповеди. Тръгна към Голгота, където го чакаше кръстът.

Крачейки, попита:

— Да ти се намира нещо? Алкохол, пиячка? По дяволите! Обещавахте да бъде такъв великолепен ден! О, Кларънс, такъв си идиот!

Стигнахме кръста. И.Х. се наведе зад него и се изсмя с горчиво облекчение. Измъкна чувал, в който нещо подрънкваше.

— Христовата кръв в кафяв чувал и без етикет на бутилката. Докъде стигнахме с церемонията? — Надигна бутилката и отпи на няколко пъти. — Сега какво да правя? Да се изкача, саморазпна и да зачакам да дойдат те?

— Те?!

— Въпрос на време, момче. После ми пробиват китките и ми виждат сметката! Значи Кларънс е мъртъв!

— Задушен под снимките си.

И.Х. се вкамени.

— Кой ти каза?

— Видях сам, И.Х., но на никого не съм казал. Той е знаел нещо и е бил убит. А ТИ какво знаеш?

— Нищо! — поклати решително глава И.Х. — Нищо!

— Преди две вечери Кларънс разпозна един човек пред „Кафявото бомбе“. Той се нахвърли с юмруци връз него и Кларънс побягна. Защо?

— Не се опитвай да разбереш! Откажи се. Не искам да те повлека към пропастта заедно със себе си. Не ми остава нищо освен да чакам... Но сега, след като Кларънс е убит, сигурно ще решат, че аз съм го подучил да отиде пред „Кафявото бомбе“.

— Вярно ли е това?

А за мен какво ще кажеш? — добавих аз наум. Ти ли ми изпрати онези писма?

— Кой го е подучил, И.Х.? Кой са ТЕ? Хората умират около нас. Знаеш и за приятеля ми Рой.

— Рой? — попита И.Х. и скришом ме погледна. — Мъртъв? Късметлия е той. Крие ли се някъде? Всъщност няма смисъл. Те ще го докопат. Както и мен. От години знам прекалено много.

— До колко години назад?

— Защо питаш?

— Защото може да погубят и мен. Препънал съм се в нещо, но не знам в какво, по дяволите. Рой също напипа следа и умря или избяга. Някой уби Кларънс, защото и той бе подушил нещо. Въпрос на време е да открият заподозрените. Може да съм бил твърде близък с Кларънс — по-добре ще е да ме убият. А и Мени затваря студиото за два дни. За

почитуване и ремонт? Не, за Бога! Прави го заради Рой. Помисли! Десетки хиляди долара, хвърлени на вятъра, за да намерят един глупак, който се е побъркал по някакъв глинен звяр и за главата му е обявена награда. Защо държат толкова много на Рой? Защо и той трябва да умре както Кларънс? Ти. Онази вечер. Ти каза, че си стоял високо на Голгота. Видял си стената, стълбата и тялото на стълбата. Успя ли да видиш лицето на трупа?

— Бе прекалено далеч — поклати глава И.Х.

— Видя ли лицето на мъжа, поставил трупа там?

— Беше тъмно...

— Звяра ли беше?

— Кой?

— Човекът с разтопеното лице от розов восък, изкривеното нагоре дясно око и ужасната уста? Той ли нагласи тялото на стълбата, за да уплаши студиото, теб и мен, за да изнудва всички по незначайни причини? Ако трябва да умра, И.Х., защо да не знам мотива? Кажете името на Звяра.

— За да съм съвсем сигурен, че ще те убият? Никога!

Някакъв камион се зададе откъм ъгъла на студиото и мина през Голгота с надут клаксон, вдигайки купища прах.

— Внимавай бе, идиот! — изкрещях аз.

Камионът изчезваше в далечината.

А с него и И.Х.

Макар и трийсет години по-голям от мен, тичаше с всички сили зад камиона. Одеждите му се развяваха и плющяха под вятъра, сякаш всеки миг ще го издигнат във въздуха.

Не отивай при Кларънс! — почти изкрещях аз.

Глупак. И без друго Кларънс е далеч напред. Никога не ще успее да го стигне!

Фриц ме чакаше заедно с Маги в прожекционна зала 10.

— Къде беше? — Извика той, щом ме видя. — Познай какво стана. Сега си нямаме СРЕДА за филма.

Имах нужда да се отпусна малко в глупави, идиотски, абсурдни приказки, за да се излекувам от собствената си лудост. Господи — помислих си аз, — да правиш филми е като да правиш любов с каменни статуи. Събуждаш се, сграбчил гръбнака на мраморния кошмар, и си мислиш: какво правя тук? Лъжа, гримаснича... Правя филм, към който или от който да бягат двацет милиона души?

И всичко е дело на няколко откачени от прожекционната зала, които се горещят за никога несъществуващи герои.

Колко хубаво бе да се приютя тук и да крещя глупости заедно с Фриц и Маги!

Но глупостите не помогнаха.

В четири и половина се извиних и хукнах към мъжките тоалетни. Облекчих се в Повръщалника. Повръщалник. Така писателите наричат кенефите, след като ги подгонят великите идеи на продуцента.

Опитах се да възвърна цвета на лицето си, като се натъркам със сапун и вода. Стоях пет минути приведен над мивката, отмивайки мъката и уплахата си. Запрепъвах се отново към прожекционната зала, благодарен на тъмнината там.

— Ти! — посрещна ме Фриц. — Промени една сцена и видя сметката на всички останали. Този следобед показах на Мени твоята вечеря след Тайната вечеря. Сега, заради проклетия ти превъзходен финал, ще трябва да заснемем отново останалата част, за да не заприлича филма на умряла змия с мърдаща опашка. Мени не иска да ти го каже сам. Звучеше така, сякаш му иде да си разпори търбуха или да те направи на парчета. Нарече те с имена, които избягвам да използвам, но накрая каза да те привлече и за сцена девет, четиринайсет, двацет и пет и трийсет. Бързанко ще пренапише

сценария и ще заснеме всичко отново. Ако го направим, може да подмамим публиката да си мисли, че е видяла страхотен филм.

Почувствах как старата топлина обгръща лицето ми.

— Превъзходна задача за един начинаещ писател! — възкликнах аз. — Времевият елемент!

— Всичко трябва да стане за следващите три дни! Задържахме актьорите. Ще звънна на Дружеството на алкохолиците да се погрижи за И.Х. през тези три дни, за да знаем къде да го търсим.

Не казах нищо, защото не можех да призная, че съм прогонил И.Х. от площадката.

— Май създадох доста бъркотии тази седмица — рекох аз накрая.

— Остани, Сизифе! — Фриц се наведе, за да ме потупа по рамото. — Докато ти намеря някой по-голям камък за търкаляне по хълма. Не си евреин, така че не си приписвай вина. — Замери ме с куп страници. — Пиши и пренаписвай!

— Сигурен ли си, че Мени иска да го направя?

— Мисля, че най-много би искал да те разчекне и застреля, но такъв е животът. Първо мразиш малко, а после — много.

— Ами „Мъртвите са добри ездачи“? Наш трябваше пак да се заема с това?

— Кога ти го каза? — скочи Фриц на крака.

— Преди около половин час.

— Но ти не можеш да го направиш без...

— Точно така. Без Рой. Очакват да го намеря и затварят студиото за четирийсет и осем часа. Ще пребоядисат това, което не се нуждае от пребоядисване.

— Идиоти. Тъпи задници. Никой нищо не ми е казал. Е, нямаме нужда от скапаното им студио. Можем да пренапишем сценария и вкъщи.

Телефонът иззвъня. Фриц само стисна слушалката в юмрук и ми го подаде.

Обаждаха се от храма гробница на Ейми Семпъл Макфърсън.

— Извинете, господине — каза един леко сдържан дамски глас, — но да познавате човек, който се представя като И.Х.?

— И.Х.?

Фриц грабна слушалката, но аз му я изтръгнах от ръката. И двамата долепихме ухо.

— Твърди, че е Духът на преродения и наскоро покаял се Христос...

— Я дай да се обадя! — избоботи един мъжки глас. — Преподобният Кемпо на телефона! Познавате ли го тоя ужасен Антихрист? Щяхме да извикаме полицията, но ако вестниците разгласят, че Исус е бил изхвърлен от църквата ни, нали знаете... Имате на разположение трийсет минути, за да спасите този нещастник от Божия гняв! И от моя!

Изпуснах слушалката.

— Христос — изпъшках аз — Возкресе.

Таксито спря пред храма в момента, в който бяха почнали да се разотиват последните ученици от курса върху Библията.

Преподобният Кемпо стоеше на входа и кършеше червеникавите си ръце с такова отчаяние, сякаш в задния двор всеки миг щеше да избухне буре с динамит.

— Слава Богу! — извика той, когато ни видя, и се спусна към нас. — Вие сте младият приятел на онова същество вътре, нали?

— На И.Х.?

— И.Х.! Какво гнусно безочие! Да, И.Х.!

— Аз съм приятелят му.

— Колко жалко. Хайде, бързо.

Бутна ме към кораба на черквата. Вътре бе пусто. Някъде отгоре се чуваше тихо припляскване на пера, шумът от ангелски криле. Някой пробваше системата за озвучаване с най-различни небесни мърморения.

— Къде е...? — понечих да попитам аз, но останах с отворена уста.

Защото там, на ярко осветения златен Божи трон седеше И.Х.

Бе изправен и неподвижен. Гледаше право напред, пронизвайки стените с погледа си. Бе поставил ръцете си върху дръжките, обърнати с дланите нагоре.

— И.Х. — затичах се тронаво по пътеката и пак спрях.

Защото от двете рани капеше кръв.

— Не е ли противен? Ужасен човек! — изкряска зад мен Преподобният.

— Това християнска църква ли е? — попитах аз.

— Как смееете да задавате подобен въпрос!

— Не мислите ли, че в момент като този сам Христос би се смилил?

— Да се смили? Той прекъсна службата ни с вик: „Аз съм истинският Христос. Животът ми е в опасност!“ и изтича най-отпред,

за да си покаже раните. Чудя се как не се съблече и гол. Прощка ли? За малко да настане бунт. Някои от богомолците ни може вече да не се върнат тук. Ако разкажат или пък ако дойдат журналистите... Направи ни за смях. Вашият приятел!

— Моят приятел — подех аз, но не можах да продължа и се изкатерих до преигравация актьор.

— И.Х. — изкрещях аз като над пропаст.

Очите му, съсредоточени над вечността, премигнаха и се оживиха.

— О, здрасти, младши. Какво става?

— Какво става ли? Хубава каша си забъркал!

— О, не, не! — И.Х. внезапно забеляза къде съм застанал и простря ръце над мен. Гледаше така, сякаш току-що са му показали паяци близнаци. — Пак ли ме обругаха? Проследиха ли те? С мен е свършено. Спаси ме! Носиш ли бутилка?

Потупах джобове, като че ли не се разделям с подобни предмети, и кимнах отрицателно. Хвърлих един поглед към Преподобния, който изруга, бръкна зад трона и тикна бутилка червено вино в ръката ми.

И.Х. се спусна към нея, но аз я грабнах здраво и я вдигнах като примамка над себе си.

— Първо насам, а после ще извадим тапата.

— Как смееш да говориш така на Христос!

— А ти как смееш да се правиш на Него? — извика Преподобният.

И.Х. се облегна назад:

— Не смея, сър. Аз СЪМ Него.

Опита се да стане с достойнство и лекота, но се строполи на стълбите.

Преподобният изръмжа. Ръцете го сърбяха за отмъщение.

Изправих И.Х., размахах бутилката под носа му и го изведох навън.

Таксито още бе там. Преди да се качим, И.Х. се обърна да види Преподобния, който стоеше на вратата пламнал от ненавист.

И.Х. вдигна алените си лапи.

— Храм, а? И това ми било храм!

— Не е за теб, господинчо! — изкрещя Преподобният.

Тряс!

Представих си как хиляди ангелски крила отвътре се освобождават и пресяват вече осквернения въздух.

И.Х. се намъкна в таксито, грабна виното и се наведе напред, за да прошепне на шофьора:

— Гетсимания!

Потеглихме. Шофьорът хвърли един поглед на картата си и промърмори:

— Гетсимания ли? Това какво е — улица, авеню или някакво място?

— Дори и кръстът не е безопасен вече, дори и кръстът — мълвеше И.Х. и гледаше наранените си китки така, сякаш не вярваше, че са част от тялото му. — Накъде върви светът? — зазяпа се през прозореца. — Христос страдал ли е от маниакална депресия като мен?

— Не — отвърнах аз немощно, — не е бил побъркан. Но ти си серийно производство. Защо отиде там?

— Преследваха ме. По петите са ми. Аз съм Светлината на света. — Последното го каза с ирония. — Господи, как ми се ще да не знаех толкова много...

— Разкажи ми. Хайде.

— За да подгонят теб! Кларънс не бе достатъчно бърз, нали?

— И аз познавах Кларънс. Преди много години...

Това изплаши И.Х. още повече.

— Не казвай на никого. Аз няма да те издам.

Изгълта половината бутилка, намигна ми и рече:

— Бутилко, сладка мамичко!

— Не, сър. Трябва да ми разкажеш. В случай че...

— ... не преживея тази нощ? Няма да я преживея. Но не искам да се затрием и двамата. Ти си сладур.

Отпи и изтри усмивката от лицето си.

По пътя спряхме. И.Х. скочи да изтича за джин. Заплаших го с юмрук и слязох да го купя вместо него.

Таксито влезе в студиото. Забави ход покрай къщата на баба и дядо.

— Гледай ти, прилича на негърската баптистка църква от „Сентръл авеню“! — каза И.Х. — Но не мога да вляза там! Не съм нито черен, нито баптист. Само Христос и еврейин. Кажи му накъде да кара!

Спряхме по здрач на Голгота. И.Х. погледна познатия си прът.

— Това ИСТИНСКИЯТ кръст ли е? — сви рамене. — Хм, толкова, колкото и аз съм истинският Исус.

Втренчих се в кръста.

— Не можеш да се криеш тук, И.Х. Вече всички знаят, че идваш на това място. Трябва да намерим някое наистина скришно убежище.

— Ти не разбираш. И раят, и адът са заключени. Ще ме намерят и в миша дупка, и в хипопотамски задник. Голгота в съчетание с вино е единственото подходящо място. А сега си махни крака от тогата ми.

Изпи до дъно бутилката и се заразхожда напред-назад по хълма.

— Слава Богу, че завърших най-важните сцени. Всичко приключи, синко — И.Х. постави ръцете ми в неговите. Вече бе безкрайно спокоен, след като от най-високото бе паднал до дъното, а сега се бе задържат някъде по средата. — Не биваше да бягам. А ти не биваше да си тук в този момент. Ще донесат допълнителни чукове и гвоздеи, и ще те приковат отляво в ролята на крадец. Или Юда. Ще ти донесат въже да се обесиш.

Обърна се, докосна кръста и постави едното си стъпало на първата издатина.

— И още нещо — казах аз. — Ти знаеш ли кой е Звяра?

— Та аз присъствах на раждането му!

— Раждане?

— Ами да, разбира се. Какво се чудиш толкова?

— Обясни ми, И.Х. Трябва да знам всичко.

— И да умреш заради това. Искаш ли да те убият? Исус спасява, нали? Но ако аз съм Исус и съм загубен, вие също сте загубени. Помисли за Кларънс. Убийците му треперят от страх. А страхът ги докарва до лудост и лудостта — до ненавист. Знаеш ли нещо за ИСТИНСКАТА омраза, младши? При нея няма шега. Няма любителски вечеринки и награди за добро държание. Някой иска убийство и убийството се случва. Господи, та ти би познал истинския убиец толкова, колкото истинската курва. Няма и да усетиш как ще те намушкат. Едва в последния момент ще си кажеш: „Значи ето какво било...“, но ще е прекалено късно. Затова слушай стария Исус, глупако.

— Но съм удобен глупак, полезен идиот. Така е говорил Ленин.

— Ленин?! Аз ти крещя: „На Ниагара сме! Как ще се спасиш?“, а ти скачаш без парашут направо долу. Ленин?! Ха-ха. Кой е пътят към лудницата?

И.Х. потрепери и отпи от бутилката.

— Полезен — преглътна той — идиот.

— Слушай — поде той отново, сякаш ме уговаряше да не го ударя, — няма да повтарям повече. Ако останеш тук, ще те направят на пихтия. Научиш ли това, което зная, ще те погребат под десет различни надгробни камъка. Накълцан на дребни парченца. И родителите ти биха изгорили живи. А жена ти...

Кръстосах ръце. И.Х. омекна:

— Извинявай. Много си уязвим. О, Боже, още съм трезв. Всъщност казах „неуязвим“. Кога се връща съпругата ти?

— Скоро.

Прозвуча ми като звън на погребален гонг.

Скоро.

— Тогава чуй последната тъжна вест на Йов. Всичко свърши. Те няма да се спрат, докато не убият всички ни. Нещата излязоха извън контрол тази седмица. Онова тяло на стената, което си видял, бе сложено там, за да...

— Изнудят студиото? — пробвах аз версията на Кръмли. — Нима още се страхуват от Арбътнот?

— Треперят им мартинките! Мъртвите имат понякога повече сила от живите. Виж Наполеон — умря преди сто и петдесет години, но живее в около двеста книги! На негово име кръщават улици и бебета. А Мусолини? Портретът му ще виси до бензиностанцията още сто години. Дори и Исус — погледна раните си. — Не се справих лошо. Но сега пак трябва да умра. Да пукна на място, ако завлека със себе си и такъв сладур като тебе. Има ли друга бутилка?

Извадих джина.

Той го грабна и рече набързо:

— Сега ми помогни да се кача и изчезвай!

— Не мога да те оставя тук, И.Х.

— Няма къде другаде.

Изпи на един дъх повече от половината бутилка.

— Това ще те довърши! — възмутих се аз.

— Успокоява болката, дечко. Когато дойдат за мен, няма да ги усетя дори.

И.Х. се закатери нагоре.

Аз задрасках с нокти по остарялото дърво, после го заблъсках с юмруци и погледнах към него.

— По дяволите, И.Х. Така ли ще си отидеш? Нима си причестен? Той забави темпото.

— Какво?

— Кога се изповяда за последен път? — се изтръгна сам въпросът от устата ми. — Кога, а?

Главата му се извъртя от юг на север. Гледаше към гробищата.

— Къде? КЪДЕ се изповяда? — продължих да викам аз, учуден от себе си.

Погледът му не се отместваше от гробището. Приличаше на хипнотизиран. Не издържах. Скочих, хванах се здраво за дървото и се заборичках по пътя за нагоре.

— Но какво правиш? — кресна И.Х. — Мястото е мое!

— Вече не е. Така ти се пада.

Залюлях се зад него.

— Слизай долу!

— КЪДЕ се изповяда, И.Х.?

Гледаше ме, но очите му все се плъзваха на север. Проследих погледа му, взирайки се над единия край на кръста, където можеше да бъде прикована една ръка.

— Ами да, разбира се!

Ясно се виждаше стената и мястото, където бе поставена някога стълбата с трупа на нея. По-нататък, от другата страна на каменната градина, църквата „Св. Себастиян“ бе разтворила гостоприемно вратите си.

— Да! Благодаря ти, И.Х.

— Слизай!

— Ей сега — откъснах поглед от стената, но го видях пак да се обръща натам.

Смъкнах се долу.

— Къде отиваш? — попита И.Х.

— Където трябваше да ида още преди няколко дни.

— Глупак такъв. Не ходи в църквата! Опасно е!

— Нима една църква може да бъде опасна?

— Не тази църква, не! До гробищата е, отворена е до късно през нощта и всеки кретен може да влезе вътре най-свободно.

— ТОЙ го прави, нали?

— Той?

— По дяволите — разтреперих се аз. — Преди да влезе в гробището нощем, отива там да се изповяда, нали?

— Проклет да си! — изпищя И.Х. — С тебе е свършено! — затвори очи, изпъшка и се намести за последен път върху тъмния стълб сред здрача на приближаващата нощ. — Върви тогава! Търсиш страха? Ужаса? Така ли? Иди да чуеш една истинска изповед. Скрий се и когато той дойде в късен час, слушай. Слушай, докато душата ти се свие, пламне и умре!

Стиснах кръста толкова силно, че в ръката ми се забиха трески.

— И.Х.? Знаеш всичко, нали? В името на Исуса Христа, разкажи ми. Моля те, И.Х., направи го, преди да е станало прекалено късно. Ти знаеш защо трупът е бил поставен до стената, дали това е дело на Звяра и кой е Звяра. Каж ми. Каж ми.

— Беден нещастнико. Синко — И.Х. сведе поглед към мен. — Ти ще умреш, без дори да узнаеш причината за това — разпери ръце, сякаш да увисне на кръста и да полети. Вместо това в краката ми се строши една бутилка.

— Беден нещастник — промълви той с лице към небето.

Пуснах кръста и тупнах на земята. Погледнах нагоре и безкрайно уморен, се провикнах за последен път:

— И.Х.?

— Върви по дяволите — каза тъжно той. — И без това не знам къде има ангели.

Чух приближаването на хора и автомобили.

— Бягай — прошепна И.Х.

Нямах сили да бягам. Просто се заскитах.

Видях д-р Филипс да излиза от „Нотр Дам“. Носеше пластмасова торбичка и изглеждаше като просяците, които ровят с шиш по боклукчийските кофи. Аз тъкмо изкачвах едно от стъпалата, все едно че отивам на служба. Той ме забеляза и се стресна.

— Е? — каза той прекалено бързо и добросърдечно. — Ето го момчето чудо, което учи Христос да върви по водата и връща Юда Искариотски на подсъдимата скамейка!

— Не съм го направил аз, а четиримата апостоли. Само обух сандалите, за да тръгна по стъпките им.

— Какво правиш тук? — попита той без заобикалки. Погледът му изучаваше тялото ми, а пръстите му ровеха в торбичката. Замириса ми на тамян и на силен одеколон.

Реших да стигна докрай.

— Залез. Най-доброто време да си пъхаш носа тук-там. Обичам това място. Някой ден мисля да го купя. Не се притеснявай, ще те задържа на работа. Ще разруша офисите и ще направя от всичко жива история. Нека Мени си бачка на „Десето авеню“ в Ню Йорк. Фриц ще го сложим в Берлин. Аз ще се установя в Грийн Таун. Рой? Той ще построи чудесна ферма за динозаври. Ако се върне, глупакът му с глупак. Ще бъде страхотно. Вместо четирийсет ще произвеждам дванайсет филма на година, всичките — шедеври! Ще назнача Маги Ботуин за вицепрезидент на студиото — тя е великолепна. И ще извадя Луис Майер от забрава. И...

Вече нищо не ми идваше наум.

Д-р Филипс зяпаше с отворена уста, като че ли съм пъхнал в ръката му бомба с часовников механизъм.

— Дали някой би се възпротивил на влизането ми в „Нотр Дам“? Искам да се престоря на Квазимодо. Безопасно ли е?

— Не! — отвърна докторът прекалено бързо и се завъртя около мен. — Не е безопасно. Правим подобрения. Всъщност мислим да я разрушим.

Обърна се и тръгна нанякъде.

— Луд! Абсолютно луд! — изкрещях аз и се заизкачвах към входа на катедралата.

Постоях няколко секунди пред отворената врата и замръзнах на място.

Защото чух отвътре да се разнася сумтене, после стон и накрая — някакъв плющящ звук.

— Докторе?!

Влязох, но не можах да видя нищо.

— Докторе?

Някъде високо мина огромна сянка.

Напомни ми за тялото на Рой, окачено на Сцена 13.

— Докторе?!

Беше си отишъл.

Стори ми се, че виждам две обувки да се плъзгат все по-нависоко.

— Докторе!

Нещо се стовари върху пода на катедралата.

Един черен чехъл.

— О, Боже! — изпищях аз.

Отстъпих назад и видях дълга сянка, провесена високо горе.

— Докторе? — неволно повторих и аз.

— Дръж!

Кръмли хвърли една десетдоларова банкнота на шофьора на таксито ми, който я улови, изсвири с клаксона и потегли.

— Също като на филм! — каза Кръмли. — Хвърляш парите на шофьора и не си получаваш рестото. Кажи благодаря!

— Благодаря!

— Господи... — Кръмли внимателно ме огледа. — Влизай вътре. И изпий това — подаде ми една бира.

Разказах му за катедралата, за д-р Филипс, за сянката и за черния чехъл, тупнал в прахта.

— Видях го с очите си. Вече съвсем се обърках — завърших аз. — Студиото се затваря. Мислех доктора за злодей, но май е станал жертва на другите злодеи. Досега не е открит труп. Горкият доктор. Ох, какво говоря? Никога не съм го обичал.

— За Бога, не се опитвай да ми пробуташ кръстословицата на „Ню Йорк Таймс“, след като знаеш, че едва се справям с тази от „Дейли Нюз“. Влачиш разни трупове из къщата ми като котка, доволна от плячката си. Всеки адвокат би те изхвърлил през прозореца. Всеки съдия би те цапнал по главата с чукчето си. Психиатрите биха се отказали да ти приложат дори и шокова терапия. Можеш да разпръснеш тоя зелен хайвер по целия булевард — не биха те арестували дори за замърсяване на околната среда.

— Да — отвърнах потиснато аз.

Телефонът.

Кръмли ми го подаде.

Гласът от другата страна каза:

— Търсят го навсякъде този негодник. В ада ли е или в рая...

— И все се измъква, нали? — изкрещях аз.

Захвърлих слушалката, сякаш в нея имаше бомба. После пак я грабнах.

— Къде си? — изревах аз.

Прищракване. Сигнал.

Кръмли долепи ухо до слушалката и поклати глава.

— Рой ли беше?

Кимнах, втренчен в стената.

Захапах кокалчетата на пръстите си и се опитах да предвидя развоя на събитията.

Очите ми се напълниха със сълзи.

— Той е жив, наистина е жив!

— Спокойно — каза Кръмли и тикна втора бутилка в ръката ми.

— Наведи глава.

Замасажира тила ми. Сълзите се търкаляха по носа ми.

— Жив е, слава Богу.

— Защо не се обади по-рано?

— Може би се е страхувал — имах чувството, че говоря на пода.

— Както ти казах, затварят студиото. Може би е искал да го мисля за мъртъв, за да не си навличам неприятности. Сигурно знае повече неща за Звяра от нас.

Трепнах.

— Затворени очи, затворена уста — нареждаше Кръмли и продължаваше да ме мачка.

— О, Боже, той е в капан и не може да избяга. Или не иска. Крие се някъде. Трябва да го спасим!

— Ще спасим задника ми. Къде се намира? В Бостън или в задния двор? В Уганда или на площадка 40? В театъра „Форд“? Ще им послужим само за пушечно месо. Има поне деветдесет и девет възможни скривалища, а ние ще тичаме пред очите на всички и ще го призоваваме да се покаже, за да го убият. ТИ върви в студиото!

— ... каза Кръмли пъзльото.

— Внимавай!

— Ох, ще ми строшиш врата!

— Време ти е да наваксаш!

Мачкаше ли мачкаше, докато превърне всичките ми мускули и сухожилия в топло желе.

— Е, какво ще правим? — попитах аз.

Кръмли ме стисна здраво.

— Остави ме да помисля, по дяволите!

След малко измърмори:

— Няма причина за паника. Ако Рой е тук, ще трябва внимателно да проверим всяка възможност и да го намерим в подходящото време и място. Вдигнем ли врява, лавината ще ни затрупа — ръката му бащински ме погъделичка зад ушите.

— Май цялата работа се върти около страха на студиото от Арбътнот.

— Арбътнот... — замисли се Кръмли. — Искам да видя гробницата му. Може да открия нещо. Сигурен ли си, че е още в нея?

Изправих се и погледнах втренчено Кръмли.

— Все едно да провериш дали Грант е в гроба си!

— А, да, онзи старец. Ами как да сме сигурни, че генерал Грант е в гроба си?

— Не сме. Тялото на Линкълн два пъти е било отмъквано от крадци. Преди седемдесет години дори го бяха завлачили до входа на гробището, но ги хванаха.

— Така ли е и в нашия случай?

— Може би.

— Може би? — изрева Кръмли. — Ще си пусна дълга коса, за да имам какво да скубя. Ще проверим ли гробницата на Арбътнот?

— Ами...

— Стига с това „ами“, за Бога! — яростно отърка голото си теме Кръмли. — Нали мрънкаше, че човекът на стълбата бил Арбътнот. Може би! Представи си, че някой е надушил убийство и е откраднал тялото, за да докаже твърденията си. Защо не? Злополуката може да е станала не защото е карал пиан, а защото е карал вече мъртъв. Ако този някой е открил при аутопсията, направена след двайсет години, доказателства за убийство, би направил и фалшивия труп, за да сплаши студиото и да напълни джоба си.

— Кръм, страхотен си!

— Това са само предположения — погледна часовника си. — Подлежат на проверка. Начинът е един. Довечера... Ще почукаме на вратата на Арбътнот и ще видим дали си е в къщи или някой си го е прибрал, за да гадае по вътрешностите му бъдещето и да накара Цезаровите скапани легиони да пикаят кръв.

Образът на гробището изплува в съзнанието ми.

— Няма смисъл да ходим там — казах аз накрая — освен ако не наемем истински детектив.

— Истински детектив? — Кръмли отстъпи назад.

— С обоняние на хрътка.

— На хрътка? Тази хрътка в Темпъл ли живее или във Фигероа?

На трети етаж?

— Ако си на гробищата в полунощ, ти трябва не толкова добро зрение, колкото добро обоняние. Знаеш кой го има.

— Хенри? Най-великият слепец на света.

— За всички времена — добавих аз.

Бях почукал на вратата на Кръмли и той се бе отзовал.

Бях отишъл на брега пред къщата на Констанс Ратиган и тя излезе от вълните.

Сега вървах по голия под на старата сграда, където някога бях живял с кошница мечти, празни джобове и куп листа до пишещата машина.

Застанах пред вратата на Хенри и усетих туптенето на сърцето си. Точно под мен бе стаята, където бе починала милата ми Фани. Сега, след толкова години на отминали приятелства, се връщах тук за първи път!

Почуках.

Някой простърга с бастун и се покашля. Подът изскърца.

Усетих Хенри да се допира до вратата.

— Познавам това почукване — измърмори той.

Почуках пак.

— Не мога да повярвам — вратата широко се отвори.

Слепите очи на Хенри се взираха в нищото.

— Чакай да поема дълбоко въздух. Исусе, миризма на дъвка! — гласът му потрепера като пламък на свещ. — Ти!

— Аз съм, Хенри.

Протегна ръце. Хванах ги в моите.

— Добре дошъл, синко — разплака се.

Грабна ме в обятията си, но после разбра какво е направил и се отдръпна: „Извинявай...“.

— Не, Хенри, направи го пак, моля те.

Отново ме сграбчи.

— Къде се загуби, момчето ми, къде беше толкова време? Откога гния сам в тази съборетина, която скоро ще срутят?

Обърна се, тръгна към стола и потърси с ръце две чаши.

— Мислиш ли, че са достатъчно чисти?

Погледнах ги, кимнах, но после се сетих, че не ме вижда и потвърдих на глас.

— Не искам да пипнеш някоя зараза, синко. Я сега... — отвори едно чекмедже и извади от него голяма бутилка превъзходно уиски. — Пиеш ли такива работи?

— Щом съм с теб, да.

— Това е то, приятелството! — разля уискито по чашите. Повдигна едната в празното пространство пред себе си. Поех я.

Чукнахме се, отпихме и по бузите му се стекоха сълзи.

— Май не си предполагал, че слепите негри плачат, а?

— Вече се убедих, Хенри.

— Я да видим — наведе се да пипне лицето ми и облиза пръста си. — Солено. По дяволите. И ти си същата мека Мария.

— Винаги съм си бил такъв.

— Не се променяй, синко. Къде беше? Опари ли те животът? Как се сети да дойдеш... — замълча. — Някакви неприятности?

— И да, и не.

— Но най-вече да, а? Мислех си, че щом си избягал веднъж, няма вече да се върнеш. Искам да кажа, че тук не е много интересно.

— Не си съвсем прав.

— Толкова се радвам да чуя пак гласа ти — разсмя се Хенри. — Винаги съм си мислил, че миришеш на хубаво. Самата невинност с две дъвки в уста. Не си седнал. Седни. Нека първо ти разкажа моите неволи, а после ще изслушам твоите. Разрушиха пристана на Венеция, разрушиха и влаковите й линии. Следващата седмица събарят това място. Къде ще се сврат всички плъхове? Как ще напуснем кораба без спасителни лодки?

— Сигурен ли си?

— Отдолу са пуснати термитите. На покрива сложиха динамит. Гризачите и бобрите вече дъвчат стените, а тромпетният оркестър разучава „Йерихон, Йерихон“, за да срути сградата отведнъж. И къде ще идем? Не останаха много от нас. Фани не е между живите, Сам умря от препиване, а Джими се удави във ваната. Още малко и Смъртта ще потупа и последните по рамото. Пълзящата меланхолия е достатъчна, за да умори къщата. Пуснеш ли една заразена мишка, чакай да настъпи чумата.

— Толкова ли е лошо, Хенри?

— И все по-лошо става, но няма значение. Така или иначе, е дошло време да се местя. Минат ли пет години, взимай четката за зъби, купи си нови чорапи и започвай отначало — винаги така съм казвал. Можеш ли да ме вземеш при тебе, синко? Знам, знам. Там сте все бели. Но аз съм сляп, така че не виждам каква е разликата.

— Мога да ти отстъпя гаража, където пиша. Имаш го!

— О, Господи, небесата пак са милостиви към мен — Хенри се облегна назад и попипа устата си. — Това усмивка ли е? Става въпрос само за два дни! — добави той бързо. Баджанакът ще дойде от Ню Орлиънс да си ме прибере вкъщи. Та ще се отърва...

Спря да се усмихва и се приведе напред:

— Пак ли ще душим някого подмишниците?

— Не точно под мишниците, Хенри. Но е нещо подобно.

— Надявам се, не съвсем.

— По-лошо е. Можеш ли да тръгнеш веднага? Никак не ми харесва, че така те притеснявам, Хенри. Наистина съжалявам, че те викам толкова късно през нощта.

— Е, синко — усмихна се кротко Хенри, — нощта и денят са за мен слухове, които съм чувал в детството си.

Стана и опипа пътя си.

— Чакай да си намеря бастуна. Той ми е зрението.

Кръмли, слепият Хенри и аз пристигнахме на гробищата точно в полунощ.

Погледнах вратите и се поколебах.

— Той е там — кимнах към камъните отвътре. — Звяра изтича там онази вечер. Какво ще стане, ако го срещнем?

— Нямам представа — каза Кръмли и влезе.

— Защо не, по дяволите? — промърмори Хенри.

И ме остави сам, през нощта, на пустата улица.

Настигнах ги.

— Спрете да вдъхна въздух — каза Хенри. — О, да, наистина сме на гробищата!

— Притеснява ли те това?

— Глупости. Мъртъвците за нищо не ги бива. Живите ми тормозят съня. Да ви кажа ли как познах, че не сме в най-обикновена градина? В една градина се смесват много аромати, а на гробищата има най-вече туберози, от погребенията. Винаги съм мразел тая миризма. Как се справям, детективе?

— Отлично — каза Кръмли и ни бутна към затъмнената част, — но ако се забавим, някой ще си помисли, че си търсим гробар и сам ще свърши тази работа. Хайде!

Спусна се бързо между хилядите млечнобели надгробни камъни. Къде си, Звяр? — помислих си аз.

Погледнах към колата на Кръмли и ми се стори, че оставям след себе си най-добрия си приятел.

— Още не сте ми казали. За какво ви е един слепец на гробищата? Имате нужда от обонянието ми?

— От теб и от баскервилското куче — каза Кръмли. — Насам.

— Не се докосвайте до нищо — предупреди Хенри. — Имам нос на куче, но гордост на котка. Пазете се. Около нас е Смъртта.

Поведе ни между гробовете, почуквайки вляво и вдясно, сякаш се опитваше да разкъса нощта и да запали искри там, където никога не

е имало.

— Как се справям? — прошепна той.

Заставах до него между мраморните плочи с имена и дати, обрасли с трева.

Хенри подуши въздуха.

— Мирише ми на голям камък. Я да видим. Да прочетем Брайловото писмо.

Прехвърли бастуна в лявата си ръка и попипа издълбаните букви на вратата на гробницата в гръцки стил.

Пръстите му потрепнаха върху началното „А“ и замръзнаха над последното „Т“.

— Знам това име — каза Хенри, превъртайки мислено лентата на минатото. — Това не беше ли великият, отдавна починал собственик на студиото от другата страна на стената?

— Да.

— Шумният мъж, който присъстваше на всичките им заседания? Сам поемал биберона, сам си сменял пелените, уволнил учителката в детската градина, на седем години, изпратил десет момчета при бавачката си на три години, тичал след момичетата още на осем, хванал ги на девет, купил паркинг на десет години, а студиото — на дванайсетия си рожден ден, когато баща му починал, завещавайки му Лондон, Рим и Бомбай. За този ли става дума?

— Хенри — въздъгнах аз, — ти си чудесен.

— Затова се живее трудно с мен — призна тихо Хенри. — Е?

Протегна се пак към името и към датата под него.

— 31 октомври. Празникът на Все светии! Преди двайсет години. Как ли се чувстваш, след като си бил мъртъв толкова дълго? Хм. Трябва да го попитаме. Носите ли някакви инструменти?

— Лоста от колата — каза Кръмли.

— Добре... — Хенри простря ръка. — Но, по дяволите... — пръстите му се движеха по вратата на гробницата.

— Велики Боже! — възкликна той.

Вратата се завъртя на добре смазаните си панти. Не бе ни най-малко ръждясала! Ни помен от шум!

— Господи, Исусе! Къщата е отворена! — Хенри бързо отстъпи назад. — Нали нямате нищо против, след като сте почитави от мен — влезте първо вие.

Докоснах вратата. Тя се плъзна още по-настрани.

— Насам.

Кръмли се насочи напред, запали фенерчето си и стъпи в мрака.

Последвах го.

— Не ме оставяйте тук — каза Хенри.

Кръмли посочи вратата.

— Затворете. Няма защо да виждат светлината от фенера.

Поколебах се. Бях гледал много филми с врати на гробници, които се тръшват, и разни пищящи хора, хванати завинаги в капан. А ако Звяра беше там...?

— За Бога! Хайде! — Кръмли почти притвори вратата. Остави само половининчова пролука, колкото да влиза въздух. — Така — обърна се.

Помещението бе празно, ако не се смяташе огромният бял каменен саркофаг в средата. Без капак. Вътре в него би трябвало да се намира ковчегът.

— По дяволите! — изкрещя Кръмли.

Погледнахме надолу. Ковчег нямаше.

— Не казвайте нищо! — обади се Хенри. Наведе се, вдъхна дълбоко, замисли се, поклати глава, подуши пак и целият грейна.

— Таратанци. Тук няма нищо, нали?

— Да.

— Дж.Ч. Арбътнот — измърмори Кръмли, — къде си?

— Не е тук — отвърнах аз.

— И никога не е бил — добави Хенри.

Погледнахме го втрещени, а той кимна, доволен от себе си.

— Не е имало никой под такова или каквото и да било друго име, когато и да било. Ако е имало, щях да усетя по миризмата. Но тук не мирише дори на прашинка пърхот, нокът или косъмче. Дори го няма ароматът на туберози и тамян. Това място, скъпи приятели, никога не е било обитавано от мъртвец, дори и за половин час. Ако греша, да ми падне носа!

Полазиха ме ледени тръпки.

— Но за какъв дявол им е да построят гробница и да се преструват, че в нея има някой?

— Може би никога не е имало труп — подхвърли Хенри. — Ами ако Арбътнот не е умрял?

— Не, не — казах аз, — писаха го по всички вестници. На погребението му дойдоха пет хиляди души. И аз бях там. Видях катафалката.

— Какво са направили с тялото в такъв случай? И защо?

— Аз...

Вратата на гробницата се тръшна.

Хенри, Кръмли и аз изкресяхме от уплаха. Хвърлих се към Хенри, Кръмли ни грабна и двамата. Фенерът падна. Наведохме се с ругатни, чукнахме главите си и затаихме дъх, за да чуем дали ще ни заключат. Запълзяхме по пода, докопахме фенера и го насочихме към вратата, изгарящи от копнеж за живот, светлина и нощен въздух.

Втурнахме се едновременно към нея.

Господи, наистина беше заключена!

— Как ще се измъкнем сега?

— Не, не е възможно — заповтарях аз.

— Млъкни и ме остави да помисля — изръмжа Кръмли.

— Мисли бързо — намеси се Хенри, — защото този, който ни затвори, е изтичал да повика другарчетата си.

— Може да е бил просто пазачът — предположих аз.

Но си помислих за Звяра.

— Я дай фенера. Да. Да му се не види... — Кръмли оглеждаше всичко наоколо. — Пантите са все външни. Няма как да стигнем до тях.

— А може ли да има втора врата? — подхвърли Хенри.

Кръмли насочи фенера към лицето му.

— Какво толкова съм казал?

Кръмли отмести фенера настрана и тръгна към саркофага. Освети тавана, пода, ъглите и малкото прозорче отзад, през което не можеше да се промъкне и котка.

— Сигурно няма смисъл да викаме през прозореца?

— Който и да откликне, не бих му се зарадвал — отбеляза Хенри.

Кръмли започна да върти фенера в кръг.

— Втора врата — заповтаря той. — Трябва да има!

— Трябва! — изкряхах аз.

Почувствах ужасна влага в очите и неприятна сухота в гърлото си. Представих си как между камъните тупат тежки стъпки, по вратата

хлопат сенки, задушават ни призраци, наричат ме с името на Кларънс, опитват се да ме убият; вратата се отваря и ни затрупват тонове книги, снимки с автограф и картички на актьори.

— Кръмли! — грабнах фенера. — Дай ми го за малко!

Оставаше да се провери само едно място — саркофагът. Погледнах вътре, присвих очи и въздъхнах облекчено.

— Вижте! Ей там има някакви дупки, черти, процепи и въобще неща, които никога не съм виждал в гробница. А от онзи ръб май се разнася светлина? По дяволите! Тук!

Седнах на саркофага, закрепих се така, че да не изгубя равновесие и погледнах равното дъно.

— Внимавай! — извика Кръмли.

— Не, ти се пази!

Тупнах на дъното.

Бе мазно от пласта машинно масло върху него. Всичко се разтресе.

Потънах надолу заедно с дъното на саркофага. Краката ми се разтвориха в тъмнина. Бях наклонен на една страна, когато капакът се опря на нещо.

— Стъпала! — изкрещях аз. — Стълба!

— Какво? — Хенри се приближи пипнешком. — Еха!

Когато дъното на саркофага бе в хоризонтално положение, изглеждаше като плоскост от конуси. Сега те придобиха формата на съвършени стъпала към долната земя.

Сложих крак на първото стъпало.

— Хайде, идвайте!

— Да идваме ли? Че какво, по дяволите, има там, долу? — каза Кръмли.

— А какво, по дяволите, има там, горе! — посочих тръшнатата врата.

Кръмли изруга и се надвеси да помогне на Хенри. Хенри скочи с пъргавината на котка.

Слязох разтреперан още едно стъпало, размахвайки фенера пред себе си. Хенри и Кръмли идваха зад мен и сипеха цветисти ругатни.

Стълбата на саркофага опираше в други стъпала, които водеха десет фута надолу в катакомбата. Когато Кръмли слезе от последното стъпало, капакът на саркофага се стрелна нагоре и трясна над нас.

Премигнах към образувалия се таван и видях нещо да виси от него. На мястото на изчезналата стълба имаше огромна желязна халка. Човек можеше да се хване за нея, да се засили и да скочи върху стълбата долу.

За един миг.

— Мразя това място! — заяви Хенри.

— Откъде си толкова сигурен? — попита Кръмли.

— Нещо не ми харесва. Чуйте!

Вятърът или нещо друго прихлопваше външната врата отгоре.

Кръмли грабна фенера и го завъртя около себе си:

— Вече и аз мразя това място.

На около десет фута от нас имаше врата в стената. Кръмли я напъна със сумтене. Отвори се. Бързо се промушихме през нея. Тръшна се зад нас и побягнахме.

Далеч от, а може би всъщност към Звяра?!

— Не гледай! — изкрещя Кръмли.

— Какво искаш да кажеш с това „Не гледай!“? — запитва Хенри, разсичайки въздуха с бастуна си.

Кръмли, който бе най-отпред пак се провикна: „Просто не правете нищо. Само тичайте!“

Но докато тичахме, видях много неща — купища кости, пирамиди от черепи, строшени ковчези, разпръснати погребални венци, счупени кандила, парчета от статуи, унищожени икони — бойното поле на смъртта. Като че ли в средата на парада съдбата бе изстреляла шрапнел и той ни гонеше по мухлясалите дупки, където плътта се бе стопила и се усмихваха зловещо само зъбите.

Не гледай?! — помислих си аз, — не, не спирай! — Обезумял от ужас, щях да се стоваря върху Хенри. Но той ме прасна с бастуна и заех място в редицата.

Гледките се сменяха. След купищата кости дойде ред на куп консервни кутии, след мраморните гробници — гробници от бетон, докато изведнъж се озовахме в стария, черно-бял свят. Край нас пак бе пълно с имена, но този път те бяха изписани върху кутии от филми.

— Къде сме, по дяволите? — каза запъхтян Кръмли.

— Ратиган! Ботуин! О, Боже! Ние сме в Максимус Филмс! Минали сме над, под и през стената!

Наистина бяхме в склада за филми на Ботуин и рая на Ратиган сред избледнелите снимки от 1920-а, 1922-ра и 1925-а. Гробницата не за кости, а за филми, както веднъж я бе нарекла Констанс. Взирах се в мрака, за да се убедя, че истинските трупове ги няма, макар и да се надигат филмовите призраци. Погледнах заглавията: „Индианецът“, „Коварният д-р Фу Манчу“, „Черният пират“. Някои от филмите принадлежаха на други студия, но явно бяха взети под наем или откраднати.

Бях разкъсан на две. Едната ми половина искаше да продължи да бяга от черния ужас отзад, а другата копнееше да остане, да докосне древните призраци, които ме преследваха от детството.

Прищя ми се да извикам, макар и да не го направих: Не си отивайте! Чейни! Феърбанкс! Човекът с желязната маска! Немо под водата! Д'Артанян! Почакайте! Аз ще се върна! Ако оживея, разбира се. Много скоро!

У мен говореха и уплахата, и бликналата любов.

Не гледай примамките — казвах си аз. Спомни си мрака. Бягай.

Не спирай, за Бога!

Ехото от стъпките ни утрои паниката, която ни бе обзела. Последните трийсет ярда изминахме с неистови писъци, плътно прилепнали един до друг. Кръмли размахваше фенера си като побесняла маймуна, а слепият Хенри и аз се строполихме заедно пред последната врата.

— Божичко, заключена е!

Пак напънахме дръжката.

Замръзнах на място, защото си спомних старите филми. Разбиваш вратата и върху теб се излива порой, който наводнява цял Ню Йорк и те поглъща. Разбиваш вратата и геената те блъсва с огромни, огнени кълба. Разбиваш вратата и чудовищата на всички времена те стисват между ноктите си, за да те захвърлят в бездънната пропаст. Летиш в безкрайността и пициш, обезумял от ужас.

Дръжката на вратата стана хлъзгава от потта по ръката ми. Зад нея остаряваше Гуанахуато! Онзи дълъг тунел в Мексико, където като дете бях пробягал между страхотиите, сто и десетте мъже, жени и деца и пожълтелите мумии, наредени една до друга в очакване на туристите и на Страшния съд.

Гуанахуато тук? Не, не е възможно.

Натиснах дръжката и вратата се отвори плавно, без каквото и да било изскърцване на добре смазаните ѝ панти.

Стъписахме се.

Пристъпихме задъхани напред и тръснахме вратата зад себе си.

Обърнахме се.

До нас имаше един огромен стол.

И празно бюро.

С бял телефон по средата.

— Къде сме? — попита Кръмли.

— Ако съдя по дишането, той знае — каза Хенри.

Фенерът на Кръмли освети стаята.

— Господи Божичко, Дева Марийо... — въздъгнах аз.

Защото виждах...

Столът на Мени Лайбър.

Бюрото на Мени Лайбър.

Телефонът на Мени Лайбър.

Кабинетът на Мени Лайбър.

Погледнах към огледалото, скрило невидимата врата.

Залитайки от умора, се взрях в собствения си образ.

Изведнъж стана пак...

Хиляда деветстотин дващест и шеста. Оперната певица седеше в гримьорната си, а гласът от огледалото я увещаваше, изкушаваше и подмамваше да прекрачи рамката... ужасна Алиса, разтворена в образи, които се топят и се спускат към подземния свят. Мъжът с черното наметало и бялата маска ги води към гондолата. Тя се плъзва по тъмните води на каналите и стига до затрупания палат с огромно легло под формата на ковчег.

Огледалото на фантома.

Пътят на фантома от земята на мъртвите до него.

А сега...

Неговият стол, неговото бюро, неговият кабинет.

Но този път не беше фантомът, а Звяра.

Дръпнах стола настрана.

Звяра... посещава Мени Лайбър?

Отстъпих назад.

Мени... който никога не е издавал, а всъщност само е приемал заповеди. Сянка без плът. Примамка за лековерните... И той е

ръководил студиото?! Не. По-скоро е бил жалък изпълнител на заръки по телефона. Момче за всичко. Поднасял е шампанското и цигарите. Дали е седял на този стол? Не, никога. Защото...

Кръмли бутна Хенри.

— Дръпни се!

— Защо? — попитах аз глуповато.

— Защото някой всеки момент ще изскочи през огледалото!

— Огледалото?! — изпищях аз и протегнах ръка.

— Недей! — изкрещя Кръмли.

— Какво се готви да направи? — запита Хенри.

— Ще погледна назад — отвърнах аз.

Отворих широко вратата зад огледалото.

Погледнах в тъмния тунел и се удивих колко дълго сме тичали, как сме скачали от страна на страна, от нещастие на нещастие, от тайна на тайна през всичките тези двайсет години между някогашния и последния празник на Все светии. Тунелът се нижеше между ресторанти за консервирани филми и мощехранителници за безименните. Нима бих изминал целия този път без Кръмли и Хенри да прогонват сенките, в които се спъва дъхът ми?

Заслушах се.

Пак ли се отваряха и тръскаха вратите в тъмното? Кой ни гонеше — черна армия или Звяра? Няма ли смъртта да повтори залпа от черепи, да взриви тунела и да ме изблъска от огледалото?

— Полудя ли? — изкрещя Кръмли. — Идиот! Махай се от тука!

Дръпна ръката ми и огледалото с трясък се върна на мястото си.

Грабнах телефона и набрах.

— Констанс! Грийн Таун!

Констанс извика нещо от другата страна.

— Какво каза тя? — попита Кръмли. — Всъщност няма значение, защото...

Огледалото се разтърси. Побягнахме.

Студиото бе пусто и тъмно като гробищата зад стената му.

Двата града се гледаха един друг и си играеха на смърт. Бяхме единствените живи същества на улицата. Може би някъде Фриц снимаше филм с Галилея, жарава, Христос и стъпки, затрупани от пясъка на изгрев-слънце. Някъде Маги Ботуин разглеждаше вътрешностите на Китай, приведена над апарата си. Някъде беснееше или се прокрадваше Звяра.

— Успокой се! — каза Кръмли.

— Не ни следят — добави Хенри. — Слепият човек има добър слух. Къде отиваме?

— В къщата на баба и дядо.

— Виж, това ми харесва — каза Хенри. Подсвирна си и прошепна: — О, Господи, дали някой от студиото знае за този проход?

— Дори и да има такъв, не се е издал.

— Помислете само. Ако никой не е знаел, а Звяра е идвал всяка нощ или всеки ден и е подслушвал зад стената, той много бързо е научил всичко. Сделките, приходите, борсата, жените... Натрупаш ли повечко информация, веднага можеш да я превърнеш в добри пари. Изръсваш чучелото Фокс, взимаш парите и бягаш.

— Чучелото?

— Ами да. Онова чучело, дето англичаните го хвърлят в огъня на пети ноември. Прилича на нашия празник на Все светии, но има нещо общо и с политиката. Фокс почти бил видял сметката на Парламента. Бил хванат и обесен. И тук имаме нещо подобно. Звяра крои гибел за Максимус. Не говоря буквално, разбира се. Смята да ги умори чрез взаимни подозрения. Да изплаши всички. Да размаха чучело пред тях. Може да ги изнудва от години. Той е търговец на вътрешна секретна информация.

— Хайде де! — каза Кръмли. — Прекалено е подредено. Нещо не ми харесва. Мислиш, че никой не знае за присъствието на Звяра зад стената?

— Да.

— А защо тогава побеснях от яд, като видяха глинения модел на Рой?

— Ами...

— Знае ли Мени за Звяра и страхува ли се от него? Звяра влизат ли е през нощта в студиото на Рой и опустошил ли е всичко в яростта си? А сега Мени се плаши, че Рой може да го изнудва, защото само Рой знае за съществуването на Звяра. Е, отговаряй бързо.

— О, Боже. Кръмли, млъкни малко.

— Млъкни! Това отговор ли е?

— Мисля.

— Та пушек се вдига, нали? Кое от двете е вярно? Че никой няма представа какво прави Звяра и поради това всеки се страхува от неизвестността или че всички знаят и това ги кара да се страхуват още повече, защото Звяра е научил толкова много мръсотии, че може да иде където си иска, да си прибере парите и да се мушне зад стената? Не се осмеляват да го докоснат, защото сигурно разполага с адвокат, който ще разпрати писмата, където трябва, в случай на смърт. Е? Кое от двете е? Или имаш трета версия?

— Не ме изнервяй. Все повече се потискам.

— Е, никак не ми се иска да става това — отвърна Кръмли, кисел като лимон. — Извинявай, че те притесних, но не мога да се движа с мудната скорост на дедукциите ти. Допреди малко търчах по тунела, преследван от криминалния търтей, който ти раздразни. Дали сме попаднали на гнездо на мафията или само на един вманиачен акробат? Обещания, обещания! Къде е Рой? Къде е Кларънс? Къде е Звяра? Покажи ми едно, поне едно тяло! Е?

— Почакай — млъкнах, извърнах се и направих няколко крачки.

— Къде отиваш? — изрева Кръмли.

Тръгна след мен нагоре по хълма.

— Къде сме, по дяволите?

Присви очи и се огледа.

— Голгота.

— Какво е това там?

— Три кръста. Нали искаше тела?

— Е?

— Имам едно ужасно предчувствие.

Протегнах ръка към основата на кръста. Стана лепкава и замириша на нещо сурово като живота.

Кръмли направи същото. Подуши пръстите си и кимна, след като усети какво има по тях.

Погледнахме нагоре.

Бе тъмно, но не след дълго очите ни привикнаха на мрака.

— Там няма тяло — каза Кръмли.

— Да, но...

— ... е имало — довърши той и тръгна към Грийн Таун.

— И.Х.? — прошепнах аз. — И.Х.?

Кръмли се провикна от ниското:

— Стига си стърчал там!

— Гледай си работата!

Преброих до десет, избърсах очи с опакото на юмруците си, издухах си носа и заслизах.

Поведох Хенри и Кръмли към къщата на баба и дядо.

— Ухае на люляк и здравец — отбеляза Хенри с вирнат нос.

— Да.

— На косена трева, лак за мебели и много котки.

— Студиото има нужда от ловци на мишки. Стъпалата са тук, Хенри. Осем нагоре.

Стигнахме задъхани до верандата.

— Господи... — погледнах хълмовете на Йерусалим отвъд Грийн Таун и водите на Галилея от другата страна на Бруклин. — Трябваше отдавна да се досетя. Звяра не е отивал в гробището, а в студиото! Хубав номер. Да използваш тунел, за който никой нищо не подозира, и да шпионираш жертвите, за да ги изнудиш. Малко ли ги беше изплашил с онова тяло? Взел си е парите, стреснал ги е пак и очаква още.

— Ако наистина така прави — каза Кръмли.

Поех въздух, потреперих и го издишах.

— Има още един труп, който не съм ти показал.

— По-добре недей.

— Този на Арбътнот.

— Прав си, по дяволите!

— Някой го е задигнал. Преди много време.

— Не, господинчо — намеси се Хенри. — Тялото никога не е било в гробницата. Тя бе по-чиста от хладилник.

— Тогава къде е било то през всичките тези години? — попита Кръмли.

— Ти си детективът, а не аз.

— О'кей — примири се той. — Да си представим следното. Лудо веселие за празника на Все светии. Някой пуска отрова в пиенето. Подава чаша на Арбътнот точно в момента, когато той си тръгва. Арбътнот умира на кормилото и се блъска в съседната кола. Следите са заличени. Аутопсията показва, че в тялото има отрова в достатъчно количество да умори и слон. Затова преди погребението изгарят вещественото доказателство. Арбътнот излиза като пушек през комина. И саркофагът му остава празен, както усети Хенри.

— Разкрих ги, нали? — потърси комплименти Хенри.

— Звяра е знаел, че гробницата е празна и е решил да я използва като база. Закача двойника на Арбътнот на стената и гледа как мравките започват да се щурат панически. Е?

— Това още не обяснява връзката между Рой, Звяра и Кларънс.

— Боже, спаси ме от това изчадие! — извика Кръмли към небето.

И бе спасен.

В студиото се разнесе страховито трещене, боботене, вой на клаксон и викове.

— Това е Констанс Ратиган — отбеляза Хенри.

Констанс паркира пред старата къща и изгаси мотора.

— Дори когато е превъртяла ключа, пак чувам звука на мотора — добави Хенри.

Посрещнахме я на входната врата.

— Констанс! — възкликнах аз. — Как се промъкна през охраната?

— Лесно — изсмя се тя. — Пазачът беше от старата гвардия. Припомних му как веднъж се бях нахвърлила върху него в мъжката спортна зала. Докато се червеше, профучах покрай него. Да остана на място, ако това не е най-великият слепец на света!

— Още ли работиш на фара и упътваш корабите? — попита Хенри.

— Дай да те прегърна.

— Много си нежна.

— Елмо Кръмли! Стари мошенико!

— Никога не греша — каза Кръмли, докато тя го стискаше до задушаване в обятията си.

— Да се измъкваме оттук — предложи Констанс. — Хенри? Води!

— Тръгвам.

Напускахме студиото. „Голгота“ — промърморих аз.

Констанс забави ход покрай старинния хълм.

Беше съвсем тъмно. Нямаше луна. Нямаше звезди. Една от тези нощи, когато мъглата рано се плъзга откъм морето и покрива целия Лос Анджелис на височина около петстотин фута. Шумът от самолетите става приглушен, а летищата са затворени.

Загледах се в малкия хълм с надеждата да намеря Христос, възкачил се пиян за последен път.

— И.Х.! — прошепнах аз.

Но облаците се разпръснаха и можах ясно да видя, че кръстовете са празни.

Трима си отидоха — помислих си аз. Кларънс се удави в хартия, на обед д-р Филипс увисна в мрака на „Нотр Дам“, изпусайки едната си обувка. А сега...

— Виждаш ли нещо?

— Може би трябва да пробваме утре.

КОГАТО ОТМЕСТЯ СКАЛАТА ПРЕД ПЕЩЕРАТА. Ако ми стигне куража.

Всички замълчаха в очакване.

— Да се махаме — предложи Кръмли.

Тихо дадох съгласието си.

На излизане Констанс изкрещя някаква мръсотия на пазача и той се сви в кабинката си.

Потеглихме към морето и къщата на Кръмли.

Спряхме пред апартамента ми. Изтичах да взема прожекционния апарат за 8-милиметров филм. Телефонът звънна.

Вдигнах го на дванайсетото звънене.

— Е? — чух гласа на Пег. — Защо изчака дванайсет пъти, след като ръката ти беше на слушалката.

— Ама вие, жените, имате страхотна интуиция.

— Какво се е случило? Кой е изчезнал? Кой е легнал в леглото на Баба Меца? Никакъв не се обади. Ако си бях вкъщи, щях да те изхвърля през прозореца. Трудно е да се направи от разстояние, но... изчезвай и да не съм те видяла повече!

— О'кей.

Това я прободеше в сърцето.

— Чакай — каза тя тревожно.

— Заповяда ми да се махам.

— Да, но...

— Кръмли ме чака отвън.

— Кръмли! — изписка тя. — Господи, пресвети Боже! Кръмли!

— Той ме пази, Пег.

— От страховете ти? Може ли да те лекува уста в уста? Грижи ли се да закушваш, да обядваш и да вечеряш редовно? Заклучва ли хладилника, когато започнеш да напълняваш? Кара ли те да си сменяш бельото?

— Пег!

И двамата се засмяхме.

— Наистина ли излизаш? Мама се връща с полет 67 на Пан Ам в петък. Да ме чакаш! Убийствата да бъдат разгадани, телата погребани, а развратниците — изритани. Ако не можеш да стигнеш до летището, си бъди в леглото, когато мама хлопне вратата. Не си ми казал още, че ме обичаш.

— Пег, обичам те.

— И последно — кой умря?

Хенри, Кръмли и Констанс чакаха до бордюра.

— Жена ми не иска да се движа с вас.

— Влизай — въздъхна Кръмли.

Минахме по пустия булевард. Не се мяркаше никаква кола. Оставихме Хенри да разкаже приключенията ни под, през и отвъд стената. Бе някак приятно да чуеш описанието на собственото си бягство от устата на слепец, който жестикулираше с глава, докато душеше наоколо и размахваше ръце в пространството, рисувайки Кръмли там, себе си по средата, мен отдолу, а Звяра — зад нас. Докато Хенри разказваше, ни стана студено и вдигнахме нагоре прозорците. Бе безсмислено. Колата беше открита.

— Именно затова те призовахме, венецианска лудетино, за да ни спасиш — оповести Хенри на финала и свали тъмните си очила. Констанс нервно погледна в огледалото за обратно виждане.

— По дяволите, движим се прекалено бавно.

Изведнъж закова на място и главите ни клюмнаха напред.

Кръмли отвори предната врата.

— О'кей, да разперим криле. Колко е часът?

— Късно е — отвърна Хенри. — Време за жасмина, който цъфти през нощта.

— Наистина ли?

— Не, но звучи добре — усмихна се Хенри пред незримата публика. — Дай бирата.

Кръмли ни раздаде бутилките.

— Предпочитам я с джин — заяви Констанс. — Я, ама то наистина имало!

Включих апарата, заредих го с филма на Рой и загасихме светлините.

— Готови? — натиснах копчето за старт. — Започваме?

Филмът се завъртя.

Върху стените на Кръмли затрепкаха образи. Само за трийсет секунди и в доста разбъркан порядък. Като че ли Рой бе създал бюста на Звяра за няколко часа, а не бе си играл с дни.

— Исусе... — промълви Кръмли.

Всички бяхме замръзнали по местата си.

Приятелят на Красавицата, човекът от „Кафявото бомбе“.

— Няма да гледам — каза Констанс, но не отмести поглед.

Озърнах се за Кръмли. Почувствах се както някога, когато с брат ми се гушехме в дъното на тъмния киносалон, а на екрана се появяваха образите на Фантома, Гърбавия или Прилепа. Лицето на Кръмли ми напомни изражението на брат ми отпреди трийсет години — смесица от ужас и възторг, погнуса и любопитство. Изражението на някои хора, когато станат свидетели на пътна злополука.

Защото там, на стената, непосредствено пред нас бе Човекът-звяр. Всяка извивка на лицето, всяко движение на веждите, всяко потрепване на ноздрите, всяко мръдване на устните бяха запечатани със съвършенство, съперничещо на прекрасните скици на Доре, направени след дълга разходка из нощните, пепеливи и опушени лондонски улици. Както Доре е рисувал по памет, жаден да грабне листа и да се нахвърли върху него още с влизането си въкъщи, тъй и съзнанието на Рой бе фотографирало Звяра, без да пропусне нито косъмчетата в ноздрите, нито миглите върху премигващия клепац, нито клепналото ухо, нито вечно олигавената уста на ада. Когато Звяра погледна в камерата. Кръмли и аз се отдръпнахме назад. Той ни видя. Изкрецяхме. Идваше да ни убие.

Изведнъж стана тъмно.

От устата ми се разнесоха някакви странни звуци.

— Очите — промълвих аз.

Напипах апарата в тъмното, пренавих лентата и я пуснах отново.

— Вижте, погледнете това!

Спрях и уголемих кадъра.

Обезумелите очи застинаха в идиотска гримаса.

— Това не е глиненото чудовище!

— Не е ли? — попита Кръмли.

— Това е Рой!

— Рой?!

— Гримиран така, че да наподобява Звяра.

— Не е възможно!

Лицето се ухили налудничаво. Очите оживяха и бясно се завъртяха.

Отново стана тъмно.

Дори и когато го бях срещнал на „Нотр Дам“, престорен на Звяра, той ме бе издърпал и бе избягал...

— Господи — каза най-сетне Кръмли, втренчен в стената. — Значи това чудо върлува из гробището напоследък!

— Или пък Рой.

— Глупости. Защо ще го прави?

— Звяра му навлече тия беди — уволниха го, а за малко и да го убият. Нима има по-добро решение от това да се преструва на него, за да не го подгонят, ако го забележат? Рой Холдстром НЕ СЪЩЕСТВУВА, ако се гримира и укрие.

— Пак ми звучи налудничаво!

— Е, винаги нещо му е хлопало — отвърнах аз. — Но сега действа напълно разумно!

— Какво ще спечели?

— Ще си отмъсти.

— Ще си отмъсти?!

— Ще остави Звяра да убие Звяра.

— Не, не — поклати глава Кръмли. — Не ми се вярва. Пусни филма още веднъж.

Направих го. Образите затанцуваха по лицата ни.

— Това не е Рой! — каза Кръмли. — Глиненият бюст е оживял.

— Не — отсякох аз и спрях прожекцията.

Седяхме в тъмното.

Констанс издаде някакви странни звуци.

— Хм, мога лесно да се досетя. Някой плаче — промълви Хенри.

— Страх ме е да се прибера у дома — каза Констанс.

— Кой те кара? — отговори Кръмли. — Грабвай походното легло и се настани в която и да е стая. Може и в джунглата.

— Не — измърмори Констанс. — Това е НЕГОВА територия.

Всички погледнахме към бялата стена, където още можехме да видим мислено образа на Звяра.

— Не ни е проследил — успокои я Кръмли.

— Не се знае — издуха носа си Констанс. — Не искам да остана сама в празната къща край океана, гъмжащ от чудовища. Остарявам. Още малко и ще се оженя за някой глупак. Бог да му е на помощ.

Погледна към джунглата на Кръмли. Вятърът шумолеше в палмовите листа и високата трева.

— Той е там.

— Стига вече — рече Кръмли. Дори не сме сигурни, че ни е преследвал по тунела между гробището и кабинета. Или че е тръснал вратата. Може да е бил вятърът.

— Както винаги... — Констанс потрепери като след упорита настилка. — Сега какво ще правим? — облегна се назад и се сви зиморничаво.

— Вижте това.

Кръмли разстла на масата копия от вестникарски страници. Около четирийсет статии от последния ден на октомври и първата седмица на ноември 1934-а.

Първото заглавие гласеше:

ФИЛМОВИЯТ МАГНАТ АРБЪТНОТ УБИТ ПРИ ЗЛОПОЛУКА.

Асистент-режисьорът Пек Слоун и съпругата му Емили загинали при същото произшествие.

Кръмли посочи третата статия.

— Семейство Слоун са били погребани в деня на погребението на Арбътнот. Службата е била пак в църквата срещу гробището.

— Къде е станала злополуката?

— На ъгъла на „Гоуър“ и „Санта Моника“. В три часа след полунощ.

— Господи! Та това е ъгълът на гробището! На пресечка от студиото.

— Много удобно, нали?

— Спестява пътя. Умираш пред моргата. Трябва само да те метнат през оградата.

Кръмли се намръщи, докато четеше третата колона на статията.

— Май веселбата преди това е била доста бурна.

— Слоун и Арбътнот са били на нея, нали?

— Тук пише, че д-р Филипс им предложил да ги закара, но те били пияни до козирката и отказали с лека ръка. Докторът подкарал автомобила си пред тях, за да разчисти пътя и минал кръстовището на жълт светофар. Арбътнот и Слоун профучали на червено. Някаква кола щяла да се блъсне в тях. ЕДИНСТВЕНАТА кола в три посред нощ! Арбътнот и Слоун завили рязко, загубили контрол над управлението и се ударили в телеграфния стълб. Д-р Филипс изскочил с подвижната аптечка. Не могъл да помогне много. Всички били умрели на място. Закарали телата в моргата на сто ярда от местопроизшествието.

— О, Боже, Звучи идеално нагласено.

— Да-а-а — замисли се Кръмли. — Да не забравяме, че докторът свободно е раздавал и от онези хапчета. По едно съвпадение се оказва и на мястото на събитието. Отговарял е едновременно и за лечението, и за полицията на студиото. Закарал е телата в моргата пак той. Дали ги е подготвил и за погребението им в качеството на завеждащ церемонията? Защо не? Имал е акции в гробището. Помогнал е при изкопаването на първите гробове в началото на двайсетте години. Може би се е грижил и за притока от клиенти?

Плътта наистина се движи сама — помислих си аз, усещайки се да треперя.

— Д-р Филипс ли е подписал смъртните актове?

— Не очаквах, че ще се сетиш да попиташ. Да.

Констанс, застанала настрани, с поглед, прикован в заглавията, най-сетне раздвижи едва-едва устни и проговори:

— Къде е леглото?

Заведох я в съседната стая и я накарах да седне на кушетката. Тя задържа дланите ми и се втренчи в тях, сякаш бяха разтворена Библия. Пое дълбоко въздух.

— Ей, момченце, някой казвал ли ти е, че дъхът ти ухае на мед, а тялото — на препечена царица?

— Такъв е бил Дж.Х. Уелс. Затова е влюбявал жените.

— Късно е за лудост. Жена ти има късмет. Всяка вечер си ляга с усещането за здравословна храна до себе си.

Излегна се с въздишка. Седнах на пода и чаках да затвори очи.

— Как се е получило така, че последните три години въобще не са те променили, а аз се чувствам остаряла с хилядолетия? — тихичко се изсмя. От едното ѝ око се търкулна огромна сълза и тупна на възглавницата. — По дяволите!

— Кажи ми — примолех се аз. — Изплюй камъчето. Какво има?

— Аз бях там — промълви Констанс. — Преди двайсет години. В студиото. На празника на Все светии.

Затаих дъх. Зад мен бързо премина сянка. Кръмли бе застанал на прага с наострени уши.

Констанс се унесе в една друга година и една друга нощ.

— Бе най-лудешката забава, която съм виждала през живота си. Всички носеха маски. Никой не знаеше какво, защо или с кого пие. Алкохолът се лееше, от алеите се разнасяха бесни крясъци... Ако Тара и Атланта бяха построени, през онази нощ щяха да избухнат в пламъци. Поне двеста облечени и триста разсъблечени статисти разнасяха пиене напред-назад по тунела към гробището, като че ли пак бе настъпил сухият режим. Но сигурно е трудно да се откажеш от веселбата, дори и фиркането да е станало легално. Бе забавно да тичаш по тайните проходи между гробовете и кутиите с филми. Едва ли предполагаха, че само след седмица ще зазидат тунела. Седмица след злополуката.

Злополука на годината — помислих си аз. Арбътнот — мъртъв, а студиото — съкрушено и безжизнено като прострелян слон.

— Не беше злополука — прошепна Констанс.

По бледото ѝ лице премина тъмен облак.

— Убийство — каза тя. — Самоубийство.

Ръката ми трепна, но тя здраво я задържа.

— Да — кимна Констанс, — самоубийство и убийство. Никога не разбрахме как, защо или с какво. Видях вестниците. Две коли късно през нощта се блъскат на „Гоуър“ и „Санта Моника“. Очевидци няма. Всички маскирани избягаха, без да свалят маски. Студиото заприлича на венецианските канали при изгрев-слънце. Гондолите са празни, а по брега са разпръснати обеци и бельо. И аз избягах. По-късно плъзнаха слухове, че Слоун е заварил Арбътнот с жена си зад оградата. Слухове, че Арбътнот е заварил Слоун с жена му. Господи, ако си влюбен в жената на друг и я видиш да се люби със собствения си съпруг в разгара на забавата, наистина можеш да полудееш. Така или иначе, едната кола подгонва другата с бясна скорост. Арбътнот се е носел зад семейство Слоун с осемдесет мили в час. Настигнал ги е при Гоуър и се е блъснал с всичка сила в тях, за да ги залепи за стълба. Новината веднага стигна до нас. Д-р Филипс, Мени и Гроц се втурнаха натам. Пренесли жертвите в католическата църква наблизо. Църквата на Арбътнот. Казваше, че си дава парите там като застраховка срещу пожар — пожарищата на ада. Оказало се прекалено късно. И тримата издъхнали и ги преместили в моргата от другата страна. Аз отдавна си бях отишла. На следващата сутрин докторът и Гроц изглеждаха така, сякаш бяха видели собственото си погребение. До обед завърших последната сцена от последния филм в живота ми. Затвориха студиото за една седмица. Окачиха навсякъде черен креп и разпръснаха изкуствени мъгливи облаци. Вестниците твърдят, че и тримата си тръгнали весели за вкъщи. Не е вярно. Било е отмъщение от любов. Горките мъжкари и нещастната гълъбица бяха погребани зад стената, под която минаваше тунелът за къркане. Зазидаха тунела и... — въздъхна тежко — си помислих, че всичко е приключило. Но тази вечер научих за тялото на стената, открития наново тунел и онзи ужасен човек с тъжния, обезумял поглед. Значи всичко започва отначало. Но защо?

Гласът ѝ заглъхна. Часовникът в главата ѝ забави ход. Устните ѝ помръднаха. Измори се и заговори с откъслечни фрази.

— Горкият свещеник. Кръв...

— Каква кръв? Какъв свещеник?

Кръмли се надвеси от прага.

Констанс се унасяше:

— ... свещеникът. Бедният... Смазан. Студиото нахлу вътре. Купелът бе пълен с кръв. И трупове, Господи, осеяно с трупове. Горкият човек...

— Този от „Св. Себастиан“ ли? За него ли говориш?

— Разбира се, разбира се... Горкият. Горките те... Бедният Арби, какъв гений... Горкият Слоун. Жена му. Бедната Емили Слоун. Какво беше казала онази нощ? Че ще живее вечно. И се е събудила в небитието. Горката Емили. Холихок Хаус. Горката аз.

— Холи... какво?

— Хол... — Констанс промърмори нещо несвързано, — ... ли... ок... Хаус...

И заспа.

— Холихок Хаус? Няма филм с такова име — промълвих аз.

— Не — каза Кръмли и направи няколко крачки. — Не е филм.

Ще проверим.

Протегна ръка към нощното шкафче, извади телефонния указател и разгърна страниците. Спусна пръст по една от тях и прочете на висок глас:

— Санаториум „Холихок Хаус“. Разположен в близост до католическата църква „Св. Себастиан“.

Кръмли се наведе и долепи устни до ухото ѝ:

— Констанс? Холихок Хаус... Кой се намира там?

Констанс простена, закри очи и се обърна на другата страна. С лице към стената изрече последните няколко думи за отдавна отминалата нощ.

— ... щяла да живее вечно..., ама не е знаела, че... горкичките... бедният Арби... горкият свещеник... горкият човек...

Кръмли се изправи и измърмори:

— Ами да... Няма съмнение. Холихок Хаус. На един хвърлей от...

— ... „Св. Себастиан“ — довърших аз. — Защо имам чувството, че се готвиш да ме заведеш там?

— Изглеждаш като претоплен мъртвец — ми каза Кръмли на закуска. — А ти — посочи Констанс — приличаш на Безпощадната справедливост.

— Аз на какво ти приличам? — поинтересува се Хенри.

— Не мога да те видя.

— Прието — отвърна слепецът.

— Сваляйте дрехите — каза замаяно Констанс. — Време за плуване. При мен!

Заминахме за къщата на Констанс.

Обади се Фриц.

— Готов ли си със средата за филма ми — излая той. — Или бяхме говорили за началото? Сега трябва да преправим Проповедта на хълма.

— И тя ли трябва да се пренапише?

— Чел ли си я скоро? — Гласът на Фриц ми напомни истерията на Кръмли, когато е готов да си оскубе косите. — Направи го. После напиши повествование върху целия филм, за да прикрием десетките хиляди други недостатъци, пъпки и брадавици на нашия епос. Скоро чел ли си ЦЯЛАТА Библия?

— Не си спомням точно.

Фриц оскуба още малко коса от темето си.

— Бягай да я прелистиш!

— Да я прелистя?

— Прескачай страниците. Искам те при мен в пет часа с проповед, от която да ми хвъркне шапката и с повествование, пред което и Орсън Уелс да прехапе устни. Твоят Unterseeboot Kapitän ти заповядва да започнеш веднага!

Затвори.

— Събличайте се — измърмори Констанс полузаспала. — Всички да скачат!

Поплувахме. Влязох колкото се може по-навътре след Констанс, но тюлените я посрещнаха и отплуваха с нея.

— Господи — каза Хенри, застанал във водата, — първата ми баня от толкова години насам!

До два следобед бяхме изпили пет бутилки шампанско и изведнъж се почувствахме почти щастливи.

После някой седна, написа МОЯТА проповед и я изчете високо на фона на вълните.

Когато свърших, Констанс каза тихо:

— Къде да се запиша за неделното училище?

— Исус би се гордял с теб — заяви Хенри.

— Обявявам те за гений — изкриещя Кръмли и ми наля шампанско в ухото.

— Е... — отвърнах аз скромно.

Върнах се към писанията си и за нула време откарах Йосиф и Мария във Витлеем, строих мъдреците в редица, сложих Младенеца на купа сено, а зверовете гледаха с невярващи очи и по средата на нощта се заизреждаха камилски кервани, странни звезди и чудотворни рождения. Чух Кръмли да казва зад гърба ми:

— Горкият свещеник...

Набра номера за справки.

— Холивуд? Църквата „Св. Себастиан“?

В три и половина ме свали пред „Св. Себастиян“.

Огледа ме съсредоточено и отгатна какво ми минава през ума.

— Веднага спри! — заповяда той — Не искам да виждам тая идиотска усмивка на цирков скачач! Ще се препънеш ти, но надолу ще полетя аз.

— Кръмли!

— Помисли си за онова надбягване между труповете снощи, за Рой, който ще трябва да се крие до края на дните си, за слепия Хенри, размахващ бастун във въздуха, за да прогони призраците, за Констанс, която довечера пак може да се уплаши и да се появи с лейкопласт на китките. аз предложих да те доведа тук, а сега ми се пъчиш като премъдър клоун, който се готви да се хвърли в пропастта.

— Горкият свещеник — повторих аз.

— Внимавай какво правиш! — изрева Кръмли и изчезна в далечината.

Разглеждах малката, но пищно украсена църква. Олтарът, пред който бях застанал, сигурно бе направен от злато и сребро на стойност пет милиона долара. Ако фигурата на Христос най-отгоре се претопеше, би била достатъчна за откупуването на половината монетен двор на Щатите. Замаян от струящата от кръста светлина, усетих приближаването на отец Кели.

— Това ли е сценаристът, който се обади, за да каже, че има проблем? — каза той тихо.

Не отмествах поглед от ослепително яркия олтар.

— Трябва да имате много богати богомолци, отче.

Имах предвид Арбътнот.

— Не, това е една празна църква на едно празно време — отец Кели дойде по пътеката и протегна огромната си лапа. Беше висок шест и половина фута и имаше мускулите на атлет. — За късмет сред енориашите ни все още се намират хора, чиято съвест не им дава мира. Те НАСИЛА тикат пари в ръцете ни.

— Право казвате, отче.

— И така трябва, иначе Бог ще си ме прибере — изсмя се. — Неприятно е да вземаш пари от хронични грешници, но е по-добре, отколкото да знаеш, че са ги хвърлили за конни залагания. Тук имат по-голям шанс да спечелят, защото наистина успявам да ги сплаша с Исус. Докато психиатрите умуват, аз надавам такива крясъци, че на половината им падат гащите от страх. Седнете. Обичате ли уиски? Често се питам дали ако Христос бе жив, би ни почерпил и щяхме ли да се възпротивим. Това е ирландски тип логика. Елате.

Отидохме в кабинета му и той напълни две чаши.

— По погледа ви си личи, че не обичате уиски — забеляза свещеникът. — Е, оставете го. Да не идвате заради онзи глупав филм, който снимат в студиото отсреща? Фриц Вонг наистина ли е толкова откачен, колкото твърдят някои?

— И не по-малко симпатичен.

— Приятно е да чуеш как един писател хвали шефа си. Аз рядко съм го правил.

— Вие?!

Отец Кели се разсмя.

— Когато бях млад, написах девет сценария. По никой от тях не бе и не трябваше да бъде заснет филм. До трийсет и пет годишна възраст направих какво ли не, за да се купят, да вляза в играта. После пратих всичко по дяволите и се присъединих към духовенството. Не ми беше лесно. Църквата не взима току-така хора като мене. Но аз спечелих със стил, защото бях работил дълго върху документални филми с християнска тематика. Сега е ваш ред да говорите.

Не можех да спра да се смея.

— Какво има? — попита отец Кели.

— Имам чувството, че ако научат за годините Ви на писателстване, поне половината сценаристи от студиото ще дойдат не за изповед, а за съвет — как написахте тази сцена? Как я завършихте?...

— Уцели право в сърцето! — извика свещеникът, изпи чашата си до дъно, напълни я отново, изкикоти се и се разговорихме. Обсъдихме надълго и нашироко занаята на сценариста с тон на врели и кипели във филмовия свят. Описах му моята представа за Месия, а той — неговата за Христос.

Накрая каза:

— Май добре си го скърпил този сценарий. Но не забравяй, че ония приятелчета отпреди две хиляди години също ги е бивало в кърпенето. Сигурно забелязваш разликата между евангелията на Матей и Йоан.

Обзе ме неистово желание да се разбърборя на тази тема, но не се осмелявах да попаря свещеника, докато разпръскваше свежи, светени пролетни капки.

Изправих се и казах:

— Е, благодаря ви, отче.

Той погледна протегнатата ми ръка.

— Пищовът ти още не е гръмнал — рече спокойно. — Тръсвай задник на стола.

— Всички свещеници ли говорят така?

— В Ирландия — да. Подскачаш около дървото и те е страх да го отръскаш за ябълки. Тръскай.

— Мисля, че ще опитам една глътка — посегнах към чашата и отпих. — Ами... представи си, че съм католик.

— Представям си.

— С нужда да се изповяда.

— Те всичките са такива.

— И дойда тук след полунощ...

— Странно време — каза той, но очите му заиграха доволно.

— И почукам на вратата...

— Би ли го направил? — наведе се към мен. — Продължавай.

— Ще ме пуснеш ли?

Дръпна се така, сякаш го бях ударил през лицето.

— Не бяха ли някога църквите отворени по всяко време?

— Това беше отдавна — отговори бързо той.

— Значи колкото и голяма да е нуждата ми, отче, ти не би откликнал, ако дойда късно?

— Защо мислиш така? — очите му засияха от интерес. Като че ли бях вдигнал фитила, за да разпаля пламъка.

— Дори и ако съм най-големият грешник в историята на човечеството?

— Няма такова СЪЩЕСТВО — късно се усети. Устата му замръзна, изговаряйки последната дума. Очите му трескаво зашариха из стаята. Реши да преправи изявлението си.

— Такъв човек не съществува.

— Но ако дойде самото проклятие, самият Юда да те моли... късно през нощта?

— Да, и заради него бих станал.

— А ако тази погубена душа чука на вратата ти през повечето нощи? Ще станеш ли или ще пренебрегнеш зова ѝ?

Уцелих. Отец Кели скочи като тапа на шампанско. Пребледня като мъртвец.

— Не бих искат да те задържам. Имаш и други ангажименти.

— Не, отче — опитах се аз да бъда храбър. — ТИ искаш да си ида. Преди двайсет години... на вратата ти се е почукало късно през нощта. В съня си си чул как някой я блъска.

— Няма да слушам повече! Махай се!

Ужасеният вик на Старбък, преди Ахав да се спусне за последен път в гонитбата на бялата плът^[1].

— Вън!

— Вън? Ти излезе вън, отче — сърцето ми така подскачаше в гърдите, че не смеех да мръдна. — И пусна вътре злополуката, хаоса и кръвта. Може би си чул катастрофата. После са се разнесли виковете. Може би нещо не е било наред с тази злополука, ако е била злополука. Може би им е трябвал един добър, среднощен свидетел, който ще види, но няма да разкаже. Ти си пуснал истината и оттогава досега си я пазил тук.

Изправих се. За малко да припадна. Моето ставане съвпадна със сядането на свещеника. Сякаш бяхме закачени на макара. Бе се отпуснат като чувал.

— Бил си очевидец, нали, отче? Та то е станало само на няколко ярда отгук. В нощта на Всяx светих през 1934-а. Не докараха ли жертвите тук?

— Бог да ми е на помощ — промълви свещеникът. — Да.

Укроти се, забрави яда си и се умисли.

— Всички ли бяха мъртви, когато тълпата ги донесе?

— Не всички — отвърна свещеникът, изненадан сам от спомена си.

— Благодаря, отче.

— За какво? — бе затворил очи от главоболието на спомена, но сега ги отвори й по лицето му се изписа истинска болка. — Знаеш ли в какво си се забъркал?

— Страхувам се да попитам.

— Тогава се прибери, измий лицето си и се напий, нищо че е грешно!

— Късно е за това, отче. Каж ми, успя ли да изпълниш при всички последните си задължения?

Отец Кели залюля глава напред и я отметна назад, сякаш се опитваше да пропъди призраците.

— Да речем — да.

— Мъжът на име Слоун?

— Бе мъртъв. Благослових го.

— Другият мъж...?

— Големият, прочутият и всемогъщият...?

— Арбътнот — довърших аз.

— Прекръстих го, помолих се и го помазах с вода. После почина.

— Наистина ли бе мъртъв — студен, бездиханен труп?

— Ох, Боже, как се изразяваш! — пое въздух и го издиша: — Да.

— А жената?

— Бе най-зле! — извика той и страните му отново побеляха. — Побърка се. По-лошо — обезумя. Бе останала и без тяло, и без душа. В капана между двете. Господи, напомни ми за пиесите, които бях гледал като млад. Снегът вали. Офелия, облечена в бяло, безмълвно стъпва във водата и не точно се удавя, а някак се разтваря в последната си лудост — такава ледена тишина, че не би успял да я разпориш с нож или да я озвучиш с вик. Дори и смъртта не обезпокои настъпилата зима в душата на тази жена. Чуваш ли какво ти казвам? Един психиатър се беше изразил така. Вечната зима. Страната на снега, от която малцина се завръщат. Като тази жена, притисната между телата, която не знаеше как да избяга. Затова реши просто да се удави. Телата ги извадиха хората от студиото и ги докараха временно тук.

Говореше на стената. Обърна се да ме погледне, обладан от тревога и растяща омраза.

— Всичко това трая не повече от час. А още не ми дава мира.

— Емили Слоун, луда...?

— Една жена я изведе. Някаква актриса, не ѝ помня името. Дори не усети, че я водят някъде. Разбрах, че починала след една-две седмици.

— Не е вярно — казах аз. — Тройното погребение е било след три дни. Арбътнот е бил погребан сам, а семейство Слоун — заедно. Поне това е официалната версия.

Свещеникът не обърна внимание:

— Няма значение. Така или иначе, е мъртва.

— Има огромно значение — наведох се напред. — Къде е починала?

— Доколкото знам, не я откараха в моргата отсреща.

— А в болница?

— Казах всичко, което знам.

— Не всичко, а само една част, отче...

Застанах на прозореца, за да огледам калдъръмения двор и асфалтираната пътека към него.

— Ако някога дойда пак, същата история ли ще ми разкажеш?

— Не биваше да ти казвам нищо! Наруших клетвата си да не издавам изповеди!

— Не, нищо от казаното не е било разкрито насаме. Просто се е случило. Ти си го видял. И е добре, че най-сетне се изповядваш пред мен.

— Тръгвай си — свещеникът си наля още едно уиски и го обърна наведнъж. От това лицето му не изгуби бледността си. Само още повече го накара да отпусне плътта си. — Много съм изморен.

Отворих вратата и пак погледнах към блесналия от злато, сребро и скъпоценни камъни олтар.

— Как може една църквичка като тази да е толкова богата? Само купелът е достатъчен да покрие разноските на цял кардинал и да подпомогне избора на папа.

— Някога — погледна отец Кели празната си чаша — с радост бих те обрекъл на вечни мъки.

Чашата падна от ръката му. Не се помръдна да събере парчетата.

— Довиждане — казах аз и излязох навън.

От задната страна на църквата имаше няколко незастроени парцела, а малко по-нататък — бурени, висока трева, диви детелини и късни слънчогледи, полюшвани от топлия вятър. Над тях се извисяваше двуетажна бяла сграда с надпис „Санаториум «Холихок Хаус»“.

По буренясалата пътека се движеха два призрака. Една жена, хванала друга за ръката, я отвеждаше в далечината.

„Една актриса. Не помня името“ — бе казал отец Кели.

Бурените сухо изшептяха.

Едната призрачна жена се връщаше сама по пътеката. Плачеше.

— Констанс? — тихо извиках аз.

---

[1] Алюзия с героите от „Моби Дик“ на Х. Мелвил — Б.пр. ↑

Завъртях се около „Гоуър“ и надникнах през вратите на студиото. Хитлер в подземния си бункер през последните дни на Третия Райх — помислих си аз.

Горящият Рим и Нерон, хукнал за още факли.

Марк Аврелий си разрязва вените във ваната и оставя живота си да изтече.

Само защото някой някъде се разпореждаше, наемаше бояджии с бездънни кофи боя и мъже с огромни прахосмукачки, които да вдишат подозрителния прах.

Беше отворена само една от вратите на студиото. Охранявана от трима души със задача да пускат вътре и навън само бояджиите, чистачите и точно определени лица.

Станислав Гроц се зададе отвътре. Спря яркочервения си автомобил пред изхода и изкрещя: „Махайте се от пътя ми!“.

— Не, сър — отговори кротко пазачът. — Имаме нареждания. Никой няма право да излиза от студиото през следващите два часа.

— Аз съм гражданин на Лос Анджелис, а не на тая измишльотина!

— Това означава ли, че ако вляза, не мога да изляза? — попитах аз през решетката.

Пазачът докосна козирката си и каза:

— Вие можете и да влизате, и да излизате. Заповед.

— Странно. Защо точно аз?

— По дяволите! — Гроц се готвеше да слезе от колата си.

Пристъпих през ниската решетка и отворих една от вратите на колата на Гроц.

— Можеш ли да ме закараш до редакторския кабинет на Маги? Докато се върнеш, ще е станало време да те пуснат.

— Не — отвърна Гроц. — Ние сме в капан. Корабът потъва от една седмица, а спасителни лодки няма. Бягай, преди и ти да си се удавил.

— Хайде, хайде — спокойно каза пазачът. — Без параноя.

— Чу ли го какво говори! — Гроц пребледня от яд. — Великият пазач-психиатър. Качвай се. Возя те за последен път.

Поколебах се и погледнах лицето му, по което се изписваха противоречиви чувства. Смелото и арогантно изражение от предишните дни се топеше. Бореха се всякакви страсти, които се появяваха, добиваха образ и изчезваха. Като развален телевизионен екран. Качих се, тръшнах вратата и се понесохме лудешки бързо.

— Ей, къде си се разбързал!

Профучахме край сградите на студията. Всички бяха отворили широко врати и прозорци и се проветряваха. Фасадите на поне шест от тях бяха пребоядисани. Старите декори бяха строшени и струпани навън.

— Винаги карам така, драги! — изкрещя Гроц, за да заглуши шума от мотора. — При друг случай бих се радвал на това, което става. Хаосът е в кръвта ми. През 1946-а отидох в Дрезден само за да видя разрушените сгради и уплашените хора.

— Не е възможно!

— На теб нямаше ли да ти е интересно? Ами пожарите в Лондон през 1940-а... Всеки път, когато човечеството постъпи отвратително, аз познавам щастието!

— Хубавите неща не те ли радват? Хората на изкуството, талантивите мъже и жени?

— Не, не — подкара още по-бързо. — Такива неща ме потискат. Дрямка сред глупостта. На фона на купчината идиоти, които дразнят погледа с откъснатите си рози и натюрморти, изпъкват още по-добре горилите, джуджетата и червеите, които смазват подземната машина и направляват света към гибел. Още преди години бях решил, че след като континентите са огромни заводи за кал, ще си купя високи ботуши, за да газя из нея като момченце. Но това е абсурд. Да ни затворят в някаква глупава работилница... Искам да ѝ се надсмея, а не да се оставя да ме смаже. Я гледай! — Завивахме край Голгота.

Почти извиках от изненада.

Голгота я нямаше.

Пещта за кремация се бе накичила с огромни пера черен дим.

— Това трябва да са трите кръста — казах аз.

— Доволен съм! — изгрухтя Гроц. — Чудя се дали И.Х. ще прекара нощта при Среднощната мисия?

Обърнах се рязко към него.

— Добре ли познаваш И.Х.?

— Пияния Месия? АЗ го създадох! Правил съм толкова чела и гърди, защо да не се заема и с ръцете на Христос! Отделих излишната плът, за да изтъня пръстите и ето ти ги ръцете на Спасителя! Какво е религията, ако не шега? Хората си мислят, че са спасени. А ние знаем, че не са. Но тръненият венец и раните затрогват сърцата! — Гроц затвори очи и полетя към един телеграфен стълб. В последния момент успя да завие и спря.

— Предположих, че си ги направил ти — казах аз.

— Ако играеш Христос, бъди Христос! Казах на И.Х. Ще ти направя белези като от ренесансова изложба. Ще ти пришия раните, нарисувани от Мазачо, Да Винчи и Микеланджело! Ще откъсна от мраморната плът на „Пиета“. Както видя, при по-специални случаи раните...

— ... кървят.

Отворих широко вратата до мен.

— Мисля да повървя малко пеша.

— Не, не — извини се Гроц и се изкиска пронизително. — Трябваш ми. Каква ирония! Ще ме измъкнеш на входа. Иди говори с Ботуин и се изпаряваме.

Държах вратата отворена и ми бе трудно да взема решение. Гроц изглеждаше толкова истерично развеселен, че ми оставаше само едно — да затворя вратата. Потеглихме.

— Задавай въпроси, де — подкани ме той.

— О'кей. Разкажи ми за всички лица, които си разкрасил.

Гроц натисна педала на газта.

— Ще траят вечно. Казах им го и глупаците се хванаха. Така или иначе, излизам в пенсия, АКО успея да се измъкна навън. Купил съм си билет за околосветско пътешествие, което започва утре. Последните трийсет години превърнаха смеха ми в змийска отрова. Мени Лайбър? Ще пукне всеки момент. Докторът? Знаеш ли какво стана с него? Умря.

— Къде?

— Кой знае? — Но очите му се плъзнаха към стената, отделяща студиото от гробището. — Може да е отлъчен от църквата.

Гроц кимна напред.

— Виж, Маги Ботуин ми харесва. Тя е хирург перфекционист, като мен.

— Но не говори като теб.

— Ако го направи, с нея е свършено. А ти? Е, разочарованията идват с времето. Едва на седемдесет години ще разбереш, че си търчал по минните полета, за да водиш след себе си взвод кретени. Филмите ти ще бъдат забравени!

— Не е така — казах аз.

Гроц хвърли поглед към стиснатите ми устни и упорито вдигнатата брадичка.

— Не е — съгласи се той. — Имаш вид на истински светец идиот. Няма да те забравят.

Завихме на следващия ъгъл. Кимнах към дърводелците, бояджиите и чистачите:

— Кой нареди всичко това?

— Мени, разбира се.

— Кой нареди на Мени? Кой ВСЪЩНОСТ се разпорежда тук? Някой зад огледалото? Някой в стената?

Гроц закова на място и погледна пред себе си. Ясно можех да видя следите от шевове над ушите му.

— Няма отговор.

— Няма ли? Оглеждам се и — що да видя? Студио, навлязло в разгара на работата над осем филма, единият от които е огромен, защото е за Исус и иска още два дни снимки. Изведнъж на някой му скимва да тръшне вратите и настава безумно чистене и боядисване. Лудост е да затвориш студио, чийто бюджет ежедневно възлиза на около сто хиляди долара. Кой командва?

— Какво? — кротко попита Гроц.

— Докторът, макар опасен и хлъзгав, е безгръбначно Същество. На Мени само задникът му може да стои нависоко. Ти? Изграден си от маски. Нито една от тях няма енергията или решимостта да съсипе цялото студио. Но то се плъзга все по-надолу. Виждам студио, огромно като бял кит. И литнали към него харпуни. Капитанът, следователно, трябва наистина да е маниак.

— Кажи ми тогава кой е Ахав?

— Елин мъртвец, застанал на стълбата в гробището, който гледа отгоре и се разпорежда. А вие всички изпълнявате заповедите.

Гроц бавно премигна три пъти с гущеровите си очички.

— Не и аз — усмихна се накрая.

— Не ли? Защо не?

— Защото си смотан глупак — целият грейна и вдигна поглед към небето. — Помисли! Има само двама гении, които са достатъчно умни, за да се сетят да поставят твоя мъртвец на стълбата, за да гледа над стената и да смразява кръвта на хората — Гроц избухна в такъв смях, че щеше да се задуши. — Кой би могъл да направи лицето?

— Рой Холдстром!

— Да! И...?

— Лениновият... — заекнах аз — Лениновият гримьор?

Станислав Гроц ме дари с ослепителна усмивка.

— ... Ти?

Скромно кимна с глава.

Ти! — помислих си аз. Значи не Звяра, скрит в гробницата, се е изкачил на стълбата, за да постави плашилото Арбътнот и да доведе студиото до лудост, а Гроц! Човекът, който се смее, мъничкият Конрад Вайт с вечната усмивка на уста!

— Защо? — попитах аз.

— Защо? — Гроц се ухили. — Ами за да създам малко оживление! Толкова беше скучно през всички тези години! Докторът се беше заплеснал по спринцовките. Мени се разкъсваше от колебания. А аз не можех да се посмея като хората на кораба на глупците. Трябваше да се съживят мъртвите. Но ти провали работата. Намери тялото, а не каза на никого. Очаквах веднага да закрещиш по улиците. Вместо това, ти не пророни дума. Наложих се да прибягна до анонимни телефонни обаждания, за да закарам студиото до гробищата. После настана хаос! Бъркотия!

— Ти ли ни изпрати онази картичка, за да идем до „Кафявото бомбе“ и да видим Звяра?

— Да.

— Заради една ШЕГА?

— Не съвсем. Студиото, както може би си забелязал, се е разкрачило върху една огромна пукнатина. Нужно бе само едно

земетресение. Затова подпрях стълбата и съживих мъртвите. Увеличих си заплатата, с други думи.

Изнудване — пошепна Кръмли от дълбините на съзнанието ми.

Гроц се гърчеше от радост и удоволствие.

— Изплаших Мени, Доктора, И.Х., всички, дори и Звяра!

— Звяра? Ти искаше да уплашиш и НЕГО?

— А защо не? Цялата шайка! Да ги накарам да си платят. Пазех се само да не разберат, че зад плана стоя аз. Предизвикваш бунт, пълниш си джоба и се изпаряваш!

— Но това означава, че си знаел всичко за миналото и смъртта на Арбътнот. Отровен ли беше? Това ли причини гибелта му?

— О, това са теории, предположения.

— Колко души знаят, че си си купил билет за околосветско пътешествие?

— Само ти, нещастно, тъжно, обречено, симпатично момче. Но мисля, че някой се е досетил. Защо иначе няма да ме пускат на изхода?

— Ами да — казах аз. — Току-що са изхвърлили гробницата на Христос заедно с дървения материал. Трябва им тяло за вътрешността.

— Мен ли имаш предвид? — внезапно побледня Гроц.

Зад нас спря полицейска кола на студиото.

— Мени Лайбър Ви вика.

Гроц се сви. Сърцето му замря, кръвта обля душата му, а душата се разтвори в нищото.

— Свърши се — промълви той.

Представих си кабинета на Мени, огледалото зад бюрото и катакомбите зад огледалото.

— Отскубни се и избягай — казах аз.

— Глупак! Докъде ще успея да стигна? — потупа ме с трепереща ръка. — Ти си особняк, но си от добрите особняци. Щом са те видели с мен, и ти трябва да внимаваш. Започнат ли да разнищват веригата... Дръж.

Грабна куфарчето си и го сложи на седалката. Отвори го и бързо го затвори. Мярнаха ми се пачки стодоларови банкноти.

— Вземи ги — каза той. — На мен вече не са ми необходими. Бързо ги скрий. Черни пари за до края на живота ти.

— Не, благодаря.

Пак го бутна към коляното ми. Аз се отдръпнах така, сякаш ме бяха прободили с ледена кама.

— Особняк си. Ама от добрите.

Излязох.

Полицейската кола бавно пълзеше напред. Даде кратък сигнал с клаксона. Гроц погледна към тях, погледна и към мен. Огледа ушите ми, клепачите и брадичката.

— Кожата ти не се нуждае от операция в близките кажи-речи трийсет години.

Устата му се изпълни със слюнка. Запремига, грабна кормилото с треперещи ръце и подкара.

Полицейската кола зави на ъгъла. Неговата кола я последва. Малка погребална процесия към задната стена на студиото.

63

Изкачих стълбите до кабинета на Маги Ботуин. Наричаха го Замъка на влечугите заради отрязаната лента, която се увиваше на спирали в кошчето или пълзеше по пода.

Стаичката бе празна. Старите призраци бяха избягали, а змиите се бяха преместили някъде другаде.

Застанах пред празните рафтове и се огледах. Върху апарата на Маги бе поставена бележка.

За скъпия ни гений.

Звъняхме ти през последните два часа. Отказахме се от Йерихонската битка и избягахме. Последната схватка — в бункера ми на хълма. Обади се. Ела!

Sieg heil,

Фриц и Жаклин Изкормвачката.

Сгънах бележката и си я прибрах за спомен. Излязох от студиото. Войските не се виждаха.

Разхождайки се по брега, разказах на Кръмли за свещеника, буренясалата пътека и двете жени, които са вървели по нея преди много години.

Намерихме Констанс Ратиган на плажа. За първи път я виждах легнала върху пясъка. Обикновено предпочиташе басейна или морските вълни. Сега лежеше между двете, сякаш нямаше сили нито да влезе във водата, нито да се прибере вкъщи. Бе толкова замаяна и бледа, че ми се сви сърцето.

Седнахме на пясъка и зачакахме да усети присъствието ни, макар и със затворени очи.

— Ти излъга — каза Кръмли.

Очите ѝ се помръднаха под клепачите.

— Коя лъжа имаш предвид?

— Тази, че си избягала по средата на среднощната забава преди двайсет години. Знаеш добре, че си останала до края.

— И какво съм направила? — обърна глава настрани. Може би гледаше сивото море, над което се спускаше следобедната мъгла.

— ТЕ са те завели до мястото на произшествието. Една твоя приятелка се е нуждаела от помощ.

— Никога не съм имала приятелки.

— Слушай, Констанс, разполагам с факти. Събирам ги от доста време. Вестниците съобщават за три погребения в един и същи ден. Отец Кели от църквата, близо до която е станала катастрофата, каза, че Емили Слоун е починала СЛЕД погребенията. Представи си, че получа разрешително и проверя какво има в гробницата на семейството. Два скелета ли ще открия или един? Предполагам, че един. Къде е отишла тогава Емили? Кой я е отвлякъл? Ти ли? По чие нареждане?

Констанс Ратиган потрепери. Не можех да определя дали бе разтърсена от някакъв мъчителен спомен или просто ѝ бе станало хладно.

— Доста ти сече пипето, като се има предвид, че си ченге.

— Не. Просто понякога попадам в гнездото и гледам да не счупя нито едно яйце. Отец Кели е казал на нашия приятел, че Емили е полудяла. И са я отвели. Ти ли го направи?

— Бог да ми е на помощ — промълви Констанс Ратиган. Една вълна се удари в брега. Мъглата стана още по-гъста.

Кръмли кимна мълчаливо и продължи:

— Трябва да е имало някакво решение, не знам по какви причини, нещата да се запазят в тайна. Натъпкахте ли кутията за дарения? Искам да кажа, студиото пое ли задължението да реставрира олтара и да започне да отпуска несекващи суми? Да размахва пред отчето дебели пачки всяка седмица в замяна на това, той да забрави, че Емили Слоун е била изведена оттам?

Констанс разшири очи, седна и се втренчи в хоризонта.

— И това влизаше в плана.

— Както и обещанието за много повече пари, ако свещеникът каже, че катастрофата е станала не пред църквата, а на стотина ярда и затова не е могъл да види как Арбътнот блъска другата кола, убива врага си, а съпругата на врага полудява от скръб. На прав път ли съм?

— Почти да — промърмори Констанс с гласа на минатото.

— Ти ли изведе вече невменяемата след един час Емили Слоун от църквата, за да тръгнете сред слънчогледите и буренясалите площи с надпис:

Продава се.

— Всичко бе под ръка — толкова удобно... смешно удобно — рече Констанс, но посивялото ѝ лице не се усмихна. — Гробището, моргата, църквата за няколко бързи погребения, пустошта отзад, пътеката и Емили... По дяволите. Тя вече бе се запътила натам и без друго. В ума си, искам да кажа. Трябваше само да ѝ покажа пътя.

— Констанс — попита Кръмли, — Емили Слоун жива ли е още?

Лицето на Констанс се превърна в ледена маска. Стана почти кукленско. Изминаха десет секунди, докато ледът се разтопи и тя се втренчи в мен, без да ме вижда.

— Кога за последен път си носила цветя на един мраморен паметник? — попитах аз. — На паметник, който никога не е виждал цветя. Не е виждал и теб, а е обитавал вътрешността на мрамора и тишината? Кога бе последният път?

От дясното око на Констанс Ратиган се отрони една сълза.

— Обикновено ходех всяка седмица. Все се надявах, че тя ще изплува над водата като айсберг и ще се разтопи. Но накрая не издържах на тази тишина и неблагоприятност. Тя ме накара да се почувствам мъртва.

Потопи се в събитията от последната година.

— Мисля, че пак е време да занесеш цветя — каза Кръмли.

— Не съм сигурна.

— Разбира се, че си. Какво ще кажеш за... Холихок Хаус?

Констанс Ратиган скочи, погледна морето, изтича към вълните и се гмурна.

— Не! — извиках аз.

Защото изведнъж се изплаших. Морето поглъща и най-добрите плувци.

Изтичах до края на брега и засвалях обувките си, но Констанс изплува като тюлен, изскочи от вълните, отърси се от капките и тръгна към брега. Когато стигна твърдия, влажен пясък, спря и повърна. Внезапно — като че ли от устата ѝ изхвъркна тапа за шампанско. Сложи ръце на хълбок и се загледа в нечистата пяна, която вълните си прибираха.

— По дяволите — каза тя озадачено. — Тази космяна топка сигурно е била у мен всичките тези години!

Обърна се и ме премери с поглед. Страните ѝ възвърнаха естествения си цвят. Щракна с пръсти пред лицето ми и ме поръси с малко морска вода, колкото да ме освежи.

— Плуването винаги ли ти се отразява добре? — посочих аз вълните.

— Когато престане, няма да се върна на брега — отвърна тихо тя. — Едно гмурване, малко сън и съм готова. Не мога да помогна на Арбътнот или Слоун — и двамата вече са се разкапали. Или пък на Емили Уикис...

Замръзна и се поправи:

— Емили Слоун.

— Уикис да не е новото ѝ име от двайсет години насам? В Холихок Хаус? — попита Кръмли.

— Топката от косми изскочи и сега имам нужда от малко шампанско. Да вървим.

Отвори една бутилка край светлосиния си басейн и напълни чашите догоре.

— Нима сте такива глупаци, че ще се опитате да спасите Емили Уикис — жива или мъртва — след толкова време?

— Кой ще ни спре? — отвърна Кръмли.

— Цялото студио! Или по-точно, трима души, които знаят, че тя е там. Как ще се представите? Никой не може да припари до Холихок Хаус без Констанс Ратиган. Не ме гледайте така. Ще ви помогна.

Кръмли си допи шампанското и каза:

— Още нещо. Кой командваше през онази нощ отпреди двайсет години? Трябва да е било доста сложно. Кой...

— Кой я режисира? Да, имаше нужда от режисура. Хората се препъваха един в друг и пицяха. Все едно, че гледаш „Престъпление и наказание“ или „Война и мир“. Все някой трябваше да им посочва пътя. Но слава Богу, той успя да се справи сред всичките тези писъци и кръв. Спаси актьорите, студиото и нас, макар и да нямаше филм в камерата си. Най-великият жив немски режисьор.

— Фриц Вонг?! — възкликнах аз.

— Фриц... Вонг — отвърна Констанс.

Къщата на Фриц между Хотел „Бевърли Хилс“ и Милхоланд гледаше към десетките милиони светлини на Лос Анджелис. От дългата мраморна веранда на вилата се виждаха самолетите, които се приземяваха на петнайсетина мили от мястото, ярките факли и падащите звезди.

Фриц Вонг отвори широко входната врата, премигна и се престори, че не ме е забелязал.

Извадих монокъла от джоба си и му го подадох. Той го грабна и си го сложи.

— Нахален негодник — монокълът проблясваше като острието на гилотина. — Значи ти си бил! Изгрыващата звезда идва да тормози залязващата. Бъдещият крал нокаутира някогашния принц. Писателят, който учи лъвовете какво да кажат на Даниил, посещава укротителя, който ги учи какво да направят. Защо си тук? Филмът е kaput!

— Нося страниците — влязох вътре. — Маги? Добре ли си?

Маги кимна от единия ъгъл на салона. Беше пребледняла, но изглеждаше успокоена.

— Недей да обръщаш внимание на Фриц — каза тя. — Бива го само да лапа лебервурст.

— Сядай до филмовата мъчителка и млъквай — рече Фриц и се задълба в сценария.

— Да, сър — изкозирувах аз пред портрета на Хитлер от стената. Фриц ме стрелна ядосано с поглед:

— Глупак! Закачил съм снимката на този маниак, за да се сещам по-често от какви големи негодници съм избягал. Сега съм при по-малките. Фасадата на Максимус Филмс е само разновидност на Бранденбургската Порта! Sitzfleisch, долу!

Свалих моята Sitzfleisch и зинах.

Защото точно над Маги бе най-невероятният ковчег за мощи, който някога бях виждал. По-ослепителен, по-голям и по-красив от златния олтар на „Св. Себастиан“.

— Фриц — възкликнах аз.

Защото в това прекрасно творение бяха подредени бутилки ликьор, коняк, уиски, бренди, портвайн, бургундско вино и бордо. Все едно, че гледах сияеща подводна пещера, от която всеки момент ще изплуват ята блеснали бутилки. Тържествен трон, ложето на Луи Четиринайсети, гробницата на египетския крал на слънцето, зала за коронации. Витрина с играчки, грейнала в коледната нощ.

— Ами... аз рядко пия.

Монокълът на Фриц падна. Той го взе и го постави на мястото му.

— Казвай какво ще пиеш! — излая Фриц.

За да се отърва от презрението му, споменах името на вино, което бях чул от него:

— Кортон от 1938-а.

— Наистина ли очакваш да отворя най-хубавото си вино заради такъв като теб?

Преглътнах и кимнах с глава.

Той се завъртя с вдигнати юмруци, сякаш се готвеше да ме простре на пода. После отпусна ръце и отвори внимателно бара, за да извади бутилката.

Кортон, 1938.

Въртеше тирбушона и скърцаше със зъби, без да сваля очи от мен.

— Ще те гледам как отпиваш — ръмжеше той. — Ако се издадеш с най-малък жест, че не ти харесва... — с-с-ст! Бутилката се отвори.

Еlegantно извади тапата и поднесе виното към носа си.

Накрая въздъхна и каза:

— Макар и филмът да е въвн от играта, време е да видим как се е справило момчето чудо! — отпусна се във фотьойла и прелисти няколко страници. — Ще се опитам да прочета отвратителния ти текст. Макар че не виждам защо да се преструваме, че някой ден ще се върнем в кланицата. Всъщност знае ли човек! — присви лявото си око и зашари по листата с дясното. Свърши с четенето, захвърли папката на пода и гневно кимна на Маги да я вдигне. Наблюдаваше внимателно изражението ѝ, докато наливаше виното. — Е?! — извика накрая нетърпеливо.

Маги постави папката на скута си и я покри с ръце, сякаш държеше Евангелието.

— Къса ти сърцето.

— Стига с тия комедии! — Фриц изпи виното в чашата си на един дъх и млъкна. Ядоса се, че пие толкова бързо заради мен. — Не може да си го написал за няколко часа!

— Извинявай — подех аз глуповато, — но само бързата работа става добре. Намалиш ли темпото, се замислящ над това, което правиш, и всичко се обърква.

— Мисленето е фатално, нали? Ама ти на мозъка ли си седиш, докато пишеш?

— Не знам. Ей, виното не е лошо.

— Не е лошо ли! — Фриц бясно завъртя очи към тавана. — Кортон от 1938-а и той ми казва, че не е лошо! По-хубаво е от тия нещастни шоколади, дето ги дъвчеш по цял ден. По-хубаво е от всички жени на света. С малки изключения.

— Това вино — казах аз бързо — е почти толкова хубаво, колкото и филмите ти.

— Чудесно — извика Фриц, уцелен точно по славолюбието си, и се усмихна. — А ти можеш да станеш почти унгарец.

Напълни отново чашата и ми връчи стария почетен медал — своя монокъл.

— За какво друго дойде, млади момко, освен да оцениш виното? Моментът беше подходящ.

— Фриц — казах аз, — на 31 октомври 1934-а ти си режисирал, заснел и унищожил един филм, наречен „Диво парти“.

Фриц се бе отпуснал назад с изпружени крака и чаша вино в ръка. Попипа джоба, където обикновено държеше монокъла си.

Заговори мързеливо и апатично:

— Пак ли?

— Нощта на празника Всех светих, 1934-а...

— Продължавай — Примижал, протегна чашата си към мен.

Налях му.

— Ако разлееш и една капка, ще те изритам по стълбите — каза той с лице към тавана. Почувства, че чашата в ръката му натежава и кимна, а аз се отдръпнах, за да напълня своята.

— Откъде си чул за филм с такова скапано заглавие? — Устата му се движеше, но лицето му бе абсолютно безизразно.

— Бил е сниман без лента в камерата. Режисирал си го в продължение на около два часа. Да ти кажа ли имената на актьорите от онази нощ?

Фриц отвори едно око и се опита да фокусира стаята без помощта на монокъла си.

— Констанс Ратиган — зарецитирах аз, — И.Х., д-р Филипс, Мени Лайбър, Станислав Гроц, Арбътнот, Слоун и жена му, Емили Слоун.

— Добър екип — отбеляза Фриц.

— Ще ми кажеш ли защо?

Фриц бавно се изправи на стола, изруга, допи виното си, прегърби се над чашата и дълго я гледа. После премигна и каза:

— Значи най-сетне се налага да разправа. Откога чаках да избълвам цялата тая гадост. Е... НЯКОЙ трябваше да бъде режисьор. Нямах сценарий. Беше истинска бъркотия. Повикаха ме в последния момент.

— Каква част импровизира?

— По-голямата. Не, всъщност ЦЯЛАТА. Беше осеяно с трупове. Е, не трупове, а тела и много кръв. Бях си взел камерата с мен, защото е интересно да снимаш, когато другите се забавляват и не те забелязват. Първата част от вечерта мина великолепно. Хората весело подвикваха, тичаха напред-назад из студиото, мушкаха се в тунела и танцуваха в гробището под звуците на джаз бенда. Беше хубаво, страхотно, неповторимо... Докато нещата не излязоха извън контрол. Имам предвид катастрофата. Когато тя се случи, аз наистина вече бях изснимал филма в 16-милиметровата си камера. Затова само давах нареждания. Ти тичай насам, ти — натам и т.н. Не викайте полицията. Докарайте колите тук. Натъпчете, догоре кутията за събиране на помощи.

— И аз така предполагах.

— Млъкни! Оня нещастен свещеник щеше да се побърка. Също като дамата. Но студиото винаги държеше доста пари в брой. За всеки случай. Напълнихме целия купел — пред очите на свещеника. Никога не разбрах дали въобще можеше да види какво правим — толкова

беше съкрушен. Наредих да изведат г-жа Слоун. Помогна една статистка.

— Не е вярно. Една звезда — поправих го аз.

— Нима?! Е, тя излезе, а ние почистихме и заличихме следите. По онези времена такива работи се правеха по-лесно от сега. Имахме едно тяло за показ — това на Слоун и още едно в моргата — това на Арбътнот. Докторът щеше да подпише смъртните актове. Никой никога не поиска да види и трите тела. Платихме на коронера да си вземе една година болничен и всичко бе наред.

Фриц събра крака, подпря чаша на скута си и ме потърси с поглед.

— За щастие всички важни клечки на студиото заедно с И.Х., д-р Филипс, Гроц и Мени бяха наоколо заради празника. Аз закрепях: докарайте пазачи, докарайте коли, около мястото на злополуката да се направи кордон. Ако някой иска да види, го спрете с викове през мегафона. На онази улица имаше няколко къщи и една бензиностанция. Останалото бяха все правни кантори, потънали в мрак. Докато се събере тълпата по пижами, бях разделил на две Червено Море, бях погребал Лазар наново и бях намерил нови назначения в далечни райони на хора с настройката на Неверния Тома. Превъзходно, чудесно, великолепно! Още една чаша?

— Онова там какво е?

— Коняк „Наполеон“. На сто години. Няма да ти хареса!

Наля ми.

— Ако направиш пак физиономия, ще те убия!

— А труповете? — попитах аз.

— В началото имаше само един мъртвец — Слоун. Арбътнот беше смазан на кайма, но дишаше. Направих, каквото можах. Пренесох го в моргата отсреща, където малко по-късно умря. Д-р Филипс и Гроц се опитваха да го спасят заедно в залата за балсамиране, превърната в спешно отделение. Каква ирония! След два дни бях режисьор и на погребението. Беше ненадминато!

— А Емили Слоун? Холихок Хаус?

— За последен път я видях, когато я водеха по пътеката към санаториума. Починала на другия ден. Така ми казаха. Бях само един режисьор, извикан като регулировчик на земетресение в Сан Франциско. Не беше лесно. Но сега ми кажи защо питаш?

Поех дълбоко въздух, глътнах малко коняк, усетих очите ми да се просълзят и казах:

— Арбътнот е възкръснал.

Фриц подскочи и изкрещя:

— Ти да не си откачил?!

— Или неговият образ — почти изписах аз. — Гроц го е направил. На майтап. Или за пари. Изработил кукла от восък и папиемаше. Нагласил го така, че да уплаши Мени и останалите с фактите, които ти знаеш, но не си оповестил.

Фриц Вонг закрачи в кръг. Пляскаше с ботуши по килима. После застана на едно място, олюля се напред-назад и поклати голямата си глава пред Маги.

— Ти знаеше ли за това?!

— Ами момчето... спомена нещо...

— Защо не ми каза?

— Защото, Фриц, когато работиш, не желаш да чуеш каквото и да било от когото и да било — опита се да се защити тя.

— Значи ето какво ставало! Затова д-р Филипс беше почнал да се появява пиян, а гласът на Мени звучеше като плоча, пусната на бързи обороти. Господи, аз си мислех, че се разстройва от това, колко хубаво работя! Но не! О, Боже, как е възможно... Какво лайно е тоя Гроц! — млъкна и ме погледна. — Кралете екзекутират пратениците с лоша вест! Но преди да умреш, ни разкажи повече.

— Гробницата на Арбътнот е празна.

— И тялото му е...? Откраднато?

— Никога не е било поставяно там.

— Откъде знаеш?

— От един слепец.

— Слепец! — Фриц пак стисна юмруци. Представих си как актьорите са примирали от страх пред тези юмруци. — Слепец! — пожарът, избухнал в гърдите му, лумна за последен път и се превърна в... пепел.

— Слепец... — Фриц бавно обиколи стаята, отпивайки от коняка си, без да ни обърне внимание. — Разкажи ми.

Разказах всичко така, както го бях обяснил на Кръмли.

Когато свърших, Фриц вдигна телефона на два инча от очите си и набра някакъв номер.

— Здравей, Грейс. Тук е Фриц Вонг. Кога има полети за Ню Йорк, Париж и Берлин? Тази вечер! Ще почакам.

Обърна се към прозореца и се пренесе в Холивуд.

— Господи, от една седмица ми мирише на земетресение, но си мислех, че Исус умира заради скапания сценарий. Сега всичко е свършено. Никога няма да се върнем там. От филма ни ще направят целулоидни якички за ирландските свещеници. Кажете на Констанс да бяга. После и ти си купи билет.

— Закъде? — попитах аз.

— Все някъде трябва да можеш да идеш! — измуча Фриц.

Сякаш избухна бомба. Някакъв клапан у Фриц се бе повредил и той шумно изпусна струя студен въздух. Невиждащото му око разви тик.

— Грейс — изкрещя Фриц в слушалката, — остави ония идиотски приказки. Зарежи Ню Йорк. Искам Лагуна! Какво? По крайбрежието, по дяволите. Къща, обърната към Тихия океан, за да нагазя в него по залез-слънце като Норман Мейн, ако Съдбата почука на вратата. Какво? За да се скрия. Париж не става. Тукашните маниаци ще се усетят. Виж, няма да очакват от един Unterseeboot Kapitän, който мрази слънчевите лъчи, да се намести в Сол Сити при всичките пощурели нудисти. Прати веднага една лимузина! Ще бъда в ресторант „Юго“ в девет часа. Дотогава очаквам да си намерила къща. На работа! — тръшна слушалката и погледна Маги. — Идваш ли с мен?

Маги Ботуин приличаше на великолепна купа неразтопяем сладолед.

— Скъпи Фриц — каза тя, — родена съм в Глендейл през 1900-а. Мога да се върна там и да умра от скука или да се укрива по крайбрежието и да треперя край твоите нудисти. Така или иначе, драги мой, всяка нощ тук прекарвах над моята шевна машина. Кърпех кошмарите, за да ги превърна в полупочтени мечти, бършех калта от мръсните устички на младите момичета и хвърлях парцалите в кошчетата зад неоправените легла в мъжките спални. Никога не съм обичала забавите. Мразех както съботните следобедни коктейли, тъй и състезанията по сумо в съботните вечери. Каквото и да бе станало през онази нощ на Всяк светих, аз трябваше да получа филм. Никой не ми го даде. Дори и да бе станала катастрофа, слухът не стигна до мен. Дали погребенията на следващата седмица са били едно или хиляда,

също нямаше значение. Винаги отказвах поканите и се наслаждавах на повехналите цветя тук, на работната ми маса. Не бях ходила при Арбътот, докато беше жив. Защо трябваше да го виждам мъртъв? Той често се качваше и заставаше до операторската кабина. Поглеждах го и нали си беше висок, му казвах: „Имате нужда от редактиране.“ Той се засмиваше, но никога не влизаше при мен. Стигаше му да каже какви предпочитания има. Как стана така, че само аз кърпех филмите? Занаятът беше нов, а само аз от целия град го бях усвоила. Останалите бяха гладачи, цигани и сценаристи гадатели, които не можеха да гледат дори на кафе. На една Коледа Арби ми прати чекрък с остро вретено и медна табелка на педала:

Пази го при себе си, за да не се убоде Спящата красавица и да заспи.

Жалко, че не го опознах по-добре, но и той бе една от многото сенки край мен. Видях само тълпите, които го изпращаха на новото му поприще. Като всичко в живота, и тази церемония се нуждаеше от редакция — сведе поглед към невидимата броеница, окачена на шията ѝ, за да създава работа на неуморните ѝ пръсти.

Фриц дълго мълча и накрая каза:

— Значи Маги Ботуин ще си почине за една година!

— Не — Маги прикова поглед в мен. — Водил ли си някакви бележки по събитията от последните дни? Знае ли човек, утре може всички да ни преназначат с една трета заплата.

— Не — отвърнах аз уморено.

— По дяволите — каза Фриц. — Стягам си багажа!

Таксито още ме чакаше. Сумата беше станала астрономическа. Фриц погледна брояча с презрение:

— Няма ли най-сетне да се научиш да караш?

— И да трепя хората по улиците? В стила на Фриц Вонг? Разделяме ли се, Ромел?

— Само докато съюзниците превземат Нормандия.

Качих се в таксито и опипах джоба си.

— Ами този монокъл?

— Размахай го, когато раздават наградите на Академията. Ще ти запазя място на балкона. Какво чакаш, прегръдка? Ето ти я! — блъсна ме с всичка сила и изрева: — Outen zee ass!

Таксито се плъзна напред и Фриц изкрещя:

— Все забравям да ти кажа колко много те мразя!
— Лъжец — извиках аз.
— Да — кимна и уморено вдигна ръка за сбогом. — Вярно е, че
лъжа.

— Мислех си за Холихок Хаус — рече Кръмли, — и за твоята приятелка Емили Слоун.

— Не ми е приятелка, но както и да е.

— Лудите ме изпълват с надежда.

— Какво!!! — за малко да изпусна бирата си.

— Лудите са решили да оцелеят. Обичат живота толкова много, че дори и когато трябва да се откажат от него, просто се скриват зад стена, създадена от самите тях. Преструват се, че не чуват, но това не е истина. Преструват се, че не виждат, но и това не е истина. Лудостта казва: мразя да живея, но обичам живота. Затова няма да се зария под земята, а ще се скрия. Ще намеря убежище не в алкохола, дрогата или под завивките, а в лудостта. В собствения си дом, върху собствените рафтове, под собствения безмълвен покрив. Затова лудите ме изпълват с надежда, с кураж да остана жив и нормален. Ако някога се уморя, цярът е под ръка — лудостта.

— Я ми дай тая бира! — грабнах я от ръката му. — Коя по ред ти е?

— Само осмата.

— Божичко — върнах му я обратно. — Това ще го има ли в романа ти, когато излезе?

— Може би — Кръмли се оригна доволно и продължи: — Ако си изправен пред перспективата от милиарди години тъмнина, пред заплахата никога вече да не видиш слънцето, не би ли избрал невменяемостта? Ще можеш пак да се наслаждаваш на зелената трева и въздуха с ухание на резен диня. Да се чешеш по коляното, без да те забележат. И през цялото време да се държиш така, сякаш не ти пука от нищо. А всъщност ти пука толкова много, че си построил кристален ковчег и си го заключил отвътре.

— О, Боже! Продължавай!

— Та питах се защо човек избира лудостта? За да не умре. Отговорът се крие в любовта. Всичките ни усещания са любов.

Обичаме живота, но се страхуваме от това, което ни причинява. Следователно? Защо да не опитаме с лудостта?

Дълго мълчах и накрая казах:

— Накъде ни води целият този разговор, по дяволите?

— Към лудницата — отговори Кръмли.

— За да говорим с един жив труп?

— Веднъж даде добър резултат. Помниш ли как те бях хипнотизирал преди години? Успя да си спомниш дори и името на убиеца.

— Да, но аз не бях хахо!

— Откъде знаеш?

Затворих уста. Кръмли отвори неговата:

— Защо не заведем Емили Слоун на църква?

— По дяволите!

— Не ме дяволосвай. Всички сме чували за нейните благодеяния. Как на два поредни Великдена подарила двеста сребърни разпятия на дружество „Богородичен залез“. Католик кожата си мени, но нрава — не.

— Но тя е луда.

— Пак ще разбере. Вътре в себе си, отвъд стената ще усети, че е на служба и... ще проговори.

— Ще се разгневи, ще закреци...

— Вероятно. Но тя знае всичко. Затова е полудяла — не е можела нито да говори, нито да мисли за него. Само тя е останала. Другите са мъртви или парите са им запечатали устата завинаги.

— И ти очакваш Емили да почувства, да осъзнае и да си спомни онази нощ? Ами ако я докараме до пълно обезумяване?

— Ох, не знам. Това е последният ни шанс. Никой друг не би проговорил. Научаваш половината истина от Констанс, четвъртинка от Фриц и малко от свещеника. Имаме мозайката, но само Емили Слоун може да я подреди. Да запалим свещите. Да бием камбаните и да замирише на тамян. Може да се събуди след седем хиляди дни сън и да проговори.

Кръмли отпи бавно няколко големи глътки. После се наведе напред и каза:

— Сега да видим как ще я измъкнем оттам.

Не заведохме Емили Слоун на църква.

Заведохме църквата при нея.

Констанс уреди всичко.

Кръмли и аз донесохме свещите, тамяна и едно медно индийско звънче. Наредихме и запалихме свещите в една притъмнена стая на Холихок Хаус. Завързах няколко парцала на колената си.

— Това пък защо? — раздразни се Кръмли.

— Звукови ефекти. Ще шумолят като свещеническо расо.

— Господи!

— Не ми ли вярваш?

След като запалихме свещите, Кръмли и аз застанахме в нишата, окадихме с тамян и дръпнахме с камбанката. Разнесе се чист, приятен звън.

Кръмли тихо каза:

— Хайде, Констанс.

И Емили Слоун влезе.

Не се движеше по своя воля. Не вървеше, главата ѝ не се помръдваше, а очите бяха застинали на мраморното ѝ лице. Профилът ѝ изплува от тъмнината. Тялото бе неподвижно, а ръцете — отпуснати с мъртвешко спокойствие в скута, станал девствен с времето. Седеше на инвалидната количка, която Констанс, облечена в черно като за погребение, буташе отзад. Когато неподвижното тяло и бледното лице на Емили Слоун се появиха, поднесохме напред тамяна и ударихме по звънчето.

Прочистих гърло.

— Тихо, тя слуша! — прошепна Кръмли.

И беше прав.

Когато Емили Слоун се доближи до меката светлина, очите под клепачите съвсем леко помръднаха. Свещите изпращяха, за да възцарят тишина.

Ударих пак по звънчето.

Тялото на Емили се приведе напред с лекотата на ветрило, носено от вятъра. Наклони се така, сякаш плътта ѝ се бе разтопила.

Звънчето се обади пак и ноздрите ѝ потръпнаха от миризмата на тамяна.

Констанс се дръпна в сянката.

Емили наклони глава към светлината.

— О, Боже — прошепнах аз.

Тя е — помислих си аз.

Сляпата жена, която си тръгна от „Кафявото бомбе“ заедно със Звяра през онази нощ.

Но не беше сляпа.

Само страдаща от каталепсия^[1].

И то не обикновена каталепсия.

Емили Слоун се бе вдигнала от гроба си и сега седеше посред миризмата на тамян, пукането на свещите и тихия звън.

Поседя така около десет минути, без да казва нищо. Със затаен дъх се взираше в разтопения восък и не смеехме да помръднем.

Настъпи красивият момент, когато тя тръсна глава и разтвори очи.

Може би постоя така още десет минути, поемайки в себе си събитията, случили се дълго преди катастрофата, която я бе превърнала в развалина.

Устните ѝ се раздвижиха.

Тя зачете написаното в паметта си и започна да го превежда на глас:

— Никой... не... разбира...

Продължи:

— Никой...

Тишина.

— Той беше... — млъкна.

Звънчето тихо издрънча.

— ... студиото, което... обичаше...

Захапах опакото на ръката си.

— ... място... игра. Декори...

Очите ѝ трепнаха.

— Мозайки... играчки... електрически... влакчета. Момчета, да. Десет... — пое си въздух. — Единайсет... годишни.

Свещите изпукаха.

— ... той... винаги казваше... Коледа... винаги. Би умрял... ако не е Коледа... глупав човек. На... дванайсет... накара... родителите си да вземат обратно... чорапите... вратовръзките... пуловерите. Коледа. Купи играчка. Иначе няма да говори.

Гласът ѝ заглъхна.

Погледнах към Кръмли. Очите му щяха да изскочат от напрежение. Уханието на тамян се разнасяше. Дръннах със звънчето.

— И...? — не се сдържа той.

— И...? — повтори тя като ехо. — Така... управляваше... студиото.

Костите на тялото ѝ застанаха по местата си. Предишната безформеност изчезна. Сякаш спомените ѝ дадоха старата сила и забравена енергия. Дори бузите и брадичката ѝ станаха по-стегнати. Заговори по-бързо и реши да изприкаже всичко.

— Игра. Да. Не работа... игра. Студиото. Когато баща му... почина.

Думите вече заизлизаха една през друга от устата ѝ. Страните ѝ добиха цвят, а очите блеснаха. Започна да се изправя. Душата ѝ, подобно на асансьор понасящ се от тъмната шахта към светлината, изплува нагоре и я вдигна на крака.

Това ми напомни нощите на 1925-а и 1926-а, когато се опитвахме да нагласим супер радиото си, за да уловим музиката и далечните гласове от ефира. В един момент уцелвахме станцията, разстоянието се разтапяше, гласовете гръмваха и ние се усмихвахме тържествуващи, макар и да не търсехме победата, а звука. Тъй бе и тази вечер с тамяна, звънчето и свещите, които призоваваха Емили Слоун към живот и светлина. Тя бе цяла безпльтен спомен. Затова слушахме напрегнати звънчето, звънчето, гласа, звънчето и пак гласа, а Констанс бе застанала зад бялата статуя, готова да я подхване, ако изведнъж се строполи.

— Студиото. Беше чисто ново, Коледа. Всеки ден. Той винаги беше. Тук в седем. Сутринта. Нетърпелив. Развълнуван. Ако видеше хора. Със затворени усти. Казваше: отвори! Смей се. Никога не разбра. Всички потиснати, когато има един живот. За живеене. Много ненаправено...

Пак се загуби в спомена и млъкна, като че ли се бе изтощила. Напълни с въздух дробовете си и продължи бързо, все едно че някой я гони:

— Аз... същата година с него. На двацет и пет, дойдох от Илинойс. Луда по киното. Той разбра това. Държеше ме... наблизно.

Млъкна и продължи отново:

— Чудесно. Всички начални години... Студиото се разрасна. Той построи. Проекти. Наричаше се Изследователя. Чертожник. До трийсет и пет. Така каза. Искаше света... между стените. Да не пътува. Мразеше влаковете. Коли. Баща му умрял в кола. Голяма любов. Та живееше в малък свят. Светът се смалчаваше с всеки новопостроен град в студиото. Галия! Негова. После... Мексико. Островите край Африка. После... Африка! Така казваше. Няма нужда от пътешествия. Заклучваше се вътре. Канеше хора. Я вижте Найроби! Ей там. Лондон? Париж? Тук. Построи специални стаи. Пътуване с преспиване в Ню Йорк. Уикендите — в Рим. Сложи цветя. Гробницата на Клеопатра. Зад фасадите на всеки град — килими, легла, чешми с течаща вода. Хората от студиото му се смееха. Не даваше пет пари. Млад, глупав. Продължаваше да строи. 1929-а, 1930-а! 1931-а, 1932-а!

Кръмли ме погледна с вдигнати вежди. Господи! Бях напипал нещо ново, което живееше и говореше в къщата на баба и дядо.

— Дори място — мърмореше Емили Слоун — като „Нотр Дам“. Спален чувал. Толкова високо над Париж. Да се събуди със слънцето. Луд? Не. Той се смееше. И те оставяше да се смееш. Не беше луд... едва по-късно...

Пак се потопи във водата на спомените. След известно време помислихме, че се е удавила завинаги.

Но когато звънчето дрънна, тя събра невидимите нишки и ги вплете отново, загледана в миналото.

— По-късно... наистина... луд. Ожених се за Слоун. Не бях вече секретарка. Никога не прости. Играеше с големите залъгалки... казваше, че още ме обича. И после през онази нощ... катастрофа. То. То се случи. И аз... умрях.

Кръмли и аз стояхме в очакване. Минутата мълчание ни се стори безкрайна.

— Идва на посещения — каза тя накрая пред гаснещите свещи.

— Той? — осмелих се да промълвя аз.

— Да. О, два, три... пъти... в годината.
Почудих се дали знае колко години са изминали.
— Извежда ме, извежда ме — въздъхна тя.
— Ти говориш ли? — попитах тихичко аз.
— Той говори. Аз само се смея. Той казва... Той казва.
— Какво?
— Че ме обича и след толкова много време.
— А ти какво казваш?
— Нищо. Не бива. Направих... беля.
— Ясно ли го виждаш?
— О, не. Той седи в тъмното. Или зад стола ми. Говори за любов.
Хубав глас. Същият. Макар че и двамата сме мъртви.
— И чий е този глас, Емили?
— Ами... — поколеба се. После лицето ѝ светна. — На Арби, разбира се.
— Арби...?
— Арби — рече тя и се втренчи в последната останала горяща свещ. — Арби. Успя. Така ми се струва. Имаше за какво да живее. Студиото. Играчките. Няма значение, че ме няма. Върна се, за да живее на единственото място, което обичаше. Затова успя дори и след гробницата. Чукът. Кръвта. О, Боже! Аз съм убитата. Аз! — тя изпищя и се строполи на количката.
Очите и устните ѝ пак застинаха. Превърна се отново в мраморна статуя, но този път завинаги. Никакъв тамян и никакви звънчета не биха разтопили маската. Тихо я повиках по име.
Но тя бе построила новия кристален ковчег и бе тряснала капака.
— Господи, какво направихме? — промълви Кръмли.
— Доказахме две, а може би и три убийства — отговорих аз.
— Да се прибираме у дома — рече Кръмли.
Но Емили не ни чу. Харесваше ѝ да бъде точно там, където се намираше в момента.

---

[1] Състояние, проявяващо се при някои психично болни — Б.пр.

↑

И най-сетне двата града станаха един и същ.

Ако в града на тъмнината имаше повече светлина, в града на светлината имаше повече тъмнина.

Мъглата обви високите стени на моргата. Гробовете се раздвижиха като плаващи континенти. Тунелът с катакомбите стана убежище на студените ветрове. Самата памет нахлу във филмовата гробница. Червеите и термитите от каменната градина започнаха да гризат ябълките на Илинойс, черешовите дръвчета на Вашингтон и съвършено подрязаните живи плетове на вилите. Една по една големите сцени се проветриха и тръшнаха вратите си. Картонените къщи, дървените колиби и именията на Луизиана зинаха врати, потрепераха и се сгромолясаха.

През нощта двестата стари автомобили на задната площадка запалиха мотори, вдъхнаха изпаренията си и запрашиха по черните пътища за Детройт.

Светлините угасваха от сграда на сграда и от етаж на етаж. Климатичните инсталации спираха да работят, а последните тоги на римските призраци бяха изпратени обратно на „Уестърн Костюмиране“ през една пряка от студиото. Капитаните и кралете напускаха заедно с последните пазачи.

Ставаше все по-лошо.

С всеки изминат ден студиото се смляваше.

Изчезваха и се стопяваха все повече неща. След миниатюрните градчета и праисторически животни дойде ред на къщите и небостъргачите, кръста на Голгота и самата гробница на Месията.

Земята под гробището щеше всеки момент да се разпука. Разрошените му обитатели — изгонени и бездомни през нощта — си търсеха нови убежища в другата част на града. Качваха се на автобусите в два посред нощ и плашеха до смърт шофьорите. Вратите на гробището се затваряха, а тунелът катакомба се изпълваше с червена киша. Църквата от другата страна хлопваше врати, а пияният

свещеник изтичваше при оберкелнера на „Кафявото бомбе“, укрил се сред тъмните холивудски хълмове, докато невидимата война и невидимата армия ни изтласкваха все по̀ на запад — далеч от моя апартамент, далеч от джунглата на Кръмли — докато стигнахме в арабския квартал с малки запаси от храна, но обилни количества шампанско. Стъкмахме последното си гнездо, където щяхме да се приютим до момента, в който Звяра и армията му от скелети се спуснеше с писъци по пясъците, за да ни изхвърли на тюлените и да изплаши призрака на Ейми Семпъл Макфърсън възкръснала с християнската зора.

Така беше.

Украсено или лишено от някоя и друга метафора.

Кръмли дойде по обед и ме завари до телефона.

— Уговарям си среща в студиото — казах аз.

— С кого?

— С когото и да е. Стига да бъде в кабинета на Мени Лайбър в момента, когато иззвъни белият телефон.

— И после?

— Ще се предам.

Кръмли погледна към студените вълни отвън.

— Върви на гилотината.

— Какво ще правим? — възкликнах аз. — Ще седим и ще чакаме, докато строят вратата и изплуват от морето? Не мога да издържа. По-добре да умра.

— Я дай насам!

Кръмли грабна телефона и набра.

Когато вдигнаха, изкрещя:

— Вече съм добре. Отказвам се от болничния. Идвам довечера!

— Точно когато имам нужда от теб — казах аз. — Страхливец.

— Ти си страхливец! — трясна слушалката. — Коняр!

— Какво ме нарече?

— От една седмица чакам да те пуснат в комина или да те изритат мъртъв по стълбите. Коняр! Като този, който е държал юздите, когато генерал Грант пада от коня си. Омръзна ми да чета некролози и стари вестници. Все едно да гоня русалки. Време е да помогна на коронера.

— Знаеш ли, че думата „коронер“ идва от „корона“? Коронер е някой, който работи за краля и кралицата. Корона. Коронка. Коронер.

— Глупости! Трябва да й поръчам телеграма. Дай ми телефона.

Телефонът звънна. И двамата подскочихме.

Оставих го да иззвъни осем, девет, десет пъти и накрая не издържах. Вдигнах го.

Първо се чу само обичайното припукване и шума на града, където невидими дъждове се изливаха върху неумолими надгробни камъни. И после...

Чух тежко дишане. Все едно, че огромна буца мая на мили оттук всмукваше ВЪЗДУХ.

— Ало! — казах аз.

Мълчание.

Най-сетне дебелият глас, заключен в кошмарно тяло, каза:

— Защо не си тук?

— Никой не ме е повикал — потрепери гласът ми.

Дишането стана още по-тежко — сякаш някой се давеше в собствената си ужасна плът.

— Довечера — гласът заглъхна. — В седем часа. Знаеш ли къде?

Аз кимнах. Голям съм глупак! Все едно можеше да ме види!

— Е... — провлачи плътният, изгубен глас. — Много време мина... Преди да си отида завинаги, ние трябва... да, трябва да поговорим...

Гласът изчезна.

Седях и гледах втренчено пред себе си.

— Кой беше, по дяволите? — попита Кръмли зад мен.

— Не съм му се обаждал — усетих устните си да се движат. —

Той се обади НА МЕН!

— Дай телефона!

Кръмли набра.

— За болничния...

Студиото бе затворено, съблечено и мъртво.

За първи път от трийсет и пет години насам на входа имаше само един пазач. Никоя от сградите вътре не светеше. Само пътят, който се спущаше към „Нотр Дам“, завиваше край вече изчезналата Голгота и отвеждаше към стената на гробището, бе осветен с няколко мъждиви лампи.

Господи — помислих си аз, — моите два града. И двата бяха тъмни и студени, така че разликата между тях се бе стопила. Единият се управляваше от трева и хладен мрамор, а другият — от хора, не по-малко безжалостни и надменни от самата Смърт. Царуваха над кметове и шерифи, полицаи и полицейски кучета, телефони и банки.

Щях да бъда единственото живо същество, което се движи уплашено между двата града.

Докоснах вратата.

— Недей, за Бога! — каза Кръмли зад мен.

— Трябва — отговорих аз. — Сега Звяра знае къде се намира всеки един от нас. Може да разбие къщата на Констанс, Хенри или твоята. Но не мисля, че ще го направи. Някой е проследил всички по негово нареждане. А няма начин да го спрем. Няма доказателства. Няма заповед за арест. Няма съд, който да разгледа делото, както и затвор, където да иде виновният. Но аз не искам да ме гръмнат на улицата или да ме пребият до смърт в леглото ми. Господи, Кръмли, омръзна ми да чакам. А и трябваше да чуеш гласа му. Струва ми се, че се движи единствено към смъртта. Застигнало го е нещо ужасно и той иска да говори.

— Да говори! — извика Кръмли. — Нещо от сорта на: не мърдай, докато не те претрепя?!

— Да говори — повторих аз.

Влязох и се загледах в дългата улица пред себе си.

Христовите мъки:

Стената, от която бях избягал през нощта на Всях светих.

Грийн Таун, където Рой и аз наистина бяхме живели.

Сцена 13, където Звяра бе изобразен и унищожен.

Дърводелската работилница, където бяха скрили ковчегата, преди да го изгорят.

Студиото на Маги Ботуин, където още се носеше сянката на Арбътот.

Ресторантът, където апостолите на киното чупеха баятия хляб и пиеха виното на И.Х.

Вече изчезналата Голгота, звездите над нея и споменът за И.Х., който отдавна бе погребан повторно и завинаги.

— По дяволите — Кръмли прошумоля зад мен. — И аз идвам.

Поклатих глава:

— Не. Ти предпочиташ да чакаш седмици наред, докато откриеш Звяра. Той би се скрил от теб. Сега е отворен към мен. Може би иска да разкаже за хората, които изчезнаха. Вероятно ти трябва документи за отварянето на сто гроба отвъд стената? Да не мислиш, че градската управа ще ти разреши да търсиш къде лежат И.Х., Кларънс, Гроц и д-р Филипс? Никога няма да ги видим отново освен ако Звяра не ни ги покаже. Така че, иди на входа на гробището. Направи десетина кръгчета около него. Каквото и да се случи, сигурно ще изскоча или с писъци, или със смях.

Кръмли посърна:

— О'кей. Остави се да те убият! — въздъхна. — М-да-а-а...
Както и да е. Дръж.

— Пистолет? Страх ме е от пистолети!

— Вземи го. Сложи го в единия джоб, а куршумите — в другия.

— Не!

— Вземи го!

Подчиних се.

— И да се върнеш цял-целеничък!

— Да, сър.

Пристъпих напред. Товарът падна от плещите ми. Почувствах как потъва в нощта. Всеки момент последните останали сгради ще паднат на колене, простреляни в сърцето, и ще се превърнат в леш за кучетата и кости за нощните птици.

Тръгнах по улицата с надеждата, че Кръмли ще ме повика да се върна. Тишина.

Стигнах до третата пресечка и спрях. Исках да погледна към Грийн Таун, Илинойс, но не го направих. Ако лопатите го бяха разрушили, а термитите бяха изяли прозорците, играчките и килерите, нямаше какво да гледам.

В администрационната сграда светеше бледа светлинка.

Външната вратата беше отключена.

Поех дълбоко въздух и влязох.

Глупак. Идиот. Кретен.

Катерех се по стълбите и си мърморех.

Опитах да отворя вратата, но се оказа заключена.

— Слава Богу — прошепнах аз и тъкмо се канех да побягна надолу, когато...

Пантите проскърцаха.

И вратата на кабинета се отвори.

Сетих се за пистолета. Пипнах оръжието в единия си джоб и куршумите в другия.

Пристъпих към прага.

Кабинетът се осветяваше само от една лампа над картината в дъното. Безшумно прекрачих прага.

Имаше два празни дивана, два празни стола и огромно бюро с телефон на него.

Както и едно голямо кресло, което не бе празно.

Можех да чуя бавното и тежко дишане — като на притаило се в мрака диво животно.

Успях да видя очертанията на едрия мъж, разположен в него.

Спънах се в един стол. Сърцето ми щеше да се пръсне.

Опитах се да видя фигурата по-ясно. Главата бе сведена надолу, лицето попадеше в сянката, а големите ръце бяха протегнати върху бюрото. Въздишка. Вдишване, издишване.

Главата на Звяра се надигна към светлината.

Очите се втренчиха в мен.

Целият се изправи като канара.

Масивното кресло простена под тялото му.

Протегнах ръка към ключа за лампата.

Раната-била-някога-уста се разтегна.

— Не! — огромната сянка вдигна дългата си ръка.

Набра някакви цифри. Завъртях ключа. Нямаше светлина. Вратата зад мен се затвори сама и ключалките ѝ изщракаха.

Тишина.

Той пое дълбоко въздух и шумно го изпусна:

— Дошъл си... за работа?

За какво?! — учудих се мислено аз.

Сянката се приведе в тъмното. Гледаше ме, но не можех да видя очите.

— Дошъл си — задъха се гласът, — за да поемеш студиото?

Аз! — учудих се пак. Гласът произнесе сричка по сричка:

— Никой не е подходящ за тази работа. Искане се да притежаваш цял един свят, поместен на няколко акра. Някога тук имаше портокалови дръвчета, лимони и добитък. Добитъкът още го има. Но няма значение. Сега всичко става твое. Давам ти го...

Лудост.

— Ела да видиш какво ще притежаваш! — махнаха дългите му ръце. Докосна някакъв скрит бутон. Огледалото зад бюрото се плъзна настрани и откри тунела, водещ към гробището.

— Насам! — прошепна гласът.

Сянката се изправи. Креслото се завъртя, изскърца и изведнъж се оказах сам. Бюрото беше празно като палубата на изоставен кораб. Огледалото започна да се плъзга обратно. Скорих напред, защото се страхувах, че когато застане на мястото си, мъждивата светлинка ще изчезне и аз ще се удавя в мрака.

Огледалото затвори прохода. Ужасеното ми лице се отрази в него.

— Не мога да те последвам! — изкрещях аз. — Страх ме е!

Огледалото замръзна.

— Миналата седмица бе оправдано — прошепна гласът. — Но тази вечер? Избери си един гроб и ще легна в него.

Припомних си гласа на моя баща, който месеци наред се измъчваше на болничното си легло, а смъртта все не искаше да го прибере.

— Престъпи границата — каза кротко гласът.

Господи, та нали знаех това от шестгодишен! Фантомът зад огледалото. Певницата, заинтригувана от приятния му глас, се осмелява да докосне стъклото, а отвътре се протяга една ръка, сграбчва я и я

повлича към черната гондола, направлявана от Смъртта. Огледалото, шепотът, празната опера и песните за край.

— Не мога да се движа — казах аз. Беше вярно. — Страх ме е — усетих вкуса на пръст в устата си. — Ти отдавна си умрял...

Силуетът зад огледалото кимна.

— Не е лесно да си едновременно и мъртъв, и жив под филмовата гробница, да ограничиш до минимум броя на хората, които знаят за това, да им плащаш добре и да ги убиваш, когато се провалят. Смърт на Сцена 13 в ранния следобед. Или смърт посред нощ, докато се въртиш в леглото. Или в този кабинет, където често си почивах. Сега...

Огледалото потрепери — не знам дали го докосна с ръка или с дъх. Усещах биенето на сърцето си. Гласът ми прозвуча съвсем детински:

— Не можем ли да говорим тук?

Отново меланхоличен смях.

— Не. Това е голямото пътешествие. Трябва да знаеш всичко, ако ще заемеш мястото ми.

— Но аз не го искам! Кой ти е казал, че се стремя към него?

— Аз така казвам. Слушай, няма защо да се плашиш от мен.

От филмовата гробница и пръстта на каменната градина подухна влажен вятър.

Огледалото се плъзна встрани. Чу се шум от отдалечаващи се стъпки.

Погледнах в слабоосветения тунел.

Масивната сянка на Звяра се спущаше надолу. Обърна се към мен.

Погледна ме с невероятно безумните си, невероятно тъжни очи.

Кимна към наклона и каза:

— Е, ако не можеш да вървиш, бягай.

— От КАКВО?

Устните примляснаха лигаво и най-сетне промълвиха:

— От Мен! Аз съм бягал през целия си живот! Мислиш, че не мога да те проследя? Господи! Преструвай се! Преструвай се, че съм още силен, че още имам власт. Че мога да те убия. Изиграй страха!

— Но аз наистина се страхувам!

— Тогава бягай, по дяволите!

Вдигна юмрук, за да прогони сенките покрай стените.
Затичах се.
Той ме пусна напред и побягна след мен.

Беше ужасно изкуствено преследване. Носехме се през помещението с мъртвите филми, през каменните мощехранителници, където бяха положени всички звезди от тези филми, под стената и през стената. Изведнъж всичко остана назад, а аз хвърчах със Звяра по петите ми към гробницата, в която Дж.Ч. Арбътнот никога не е бил полаган.

През цялото време знаех, че това не е пътешествие, а местоназначение. Не ме преследваха, а ме вкарваха в кошара. Защо?

Дъното на гробницата, където Кръмли, слепият Хенри и аз бяхме застанали преди хиляди години. Заковах на едно място.

Стълбичките на саркофага ни чакаха.

Зад себе си усещах стъпките и виковете на Звяра.

Скочих към стълбичките и се опитах да се задържа. Подхлъзнах се, изругах, изпълзях с мъка догоре, нададох радостен вик и изскочих от саркофага.

Ритнах вратата на гробницата и тя широко се отвори. Изгърколих се в гробището и се втренчих в празния булевард отвъд надгробните камъни.

— Кръмли! — извиках аз.

Нямаше улично движение, не се виждаха и паркирани коли.

— О, Боже — изстенах аз. — Кръмли! Къде си?

Чух трополенето на Звяра зад себе си. Обърнах се.

Звяра спря на вратата.

Луната го осветяваше. Бе застанат като надгробна статуя, която отдаваше почит на самата себе си под изписаното си име. За момент ми заприлича на призрака на някакъв английски лорд, изправен пред старинния си замък, подмамен там, за да бъде заснет и потопен в тъмни, киселинни разтвори, за да възкръсне като фантом заедно със спускането на мъглата във филма. Едната му ръка бе поставена на пантите, а другата бе вдигната нагоре, сякаш за да отблъсне Съдбата и да я просне върху студения мрамор. Отново видях името:

Трябва да съм изкрещял надписа на висок глас, защото той падна напред като прострелян. Аз запрескачах като луд белите камъни, тичах, препъвах се и крещях като обезумял. Една част от мен се чувстваше преследвана, а другата — като във фарс. Представях си едновременно как потопът се отрища и поглъща самотния бегач и как Чарли Чейз го гонят слонове. Нямах време да избирам между отчаянието и истеричния смях. Затова хвърчах като луд сред гробовете, докато накрая се озовах на улицата.

Кръмли го нямаше. Булевардът бе пуст.

„Св. Себастиан“ бе отворила широко вратите си. Църквата бе цяла осветена.

И.Х., ако беше до мен...

Подскочих. Усетих миризмата на кръв и хукнах отново.

Чух зад себе си тежките стъпки и задъханото дишане на полуслепия ужасен човек.

Стигнах вратата.

Убежище!

Но църквата беше празна.

Над златния олтар и над нишите бяха запалени свещи.

Изповедалнята бе отворена.

Последва гръмовен шум от стъпки.

Скочих към изповедалнята, тръшнах вратата и се свих треперещ.

Гръм от стъпки...

Затихнаха като пред буря и като буря отекнаха в църквата.

Усетих лапата на Звяра върху вратата, която не беше заключена.

Но аз бях свещеникът, нали?

Който и да се затвори вътре, е свят човек, на когото трябва да се изповядаш, а не да му причиняваш зло.

Звяра изсумтя от изтощение и чувство за обреченост. Аз треперех. Молех се трескаво за най-обикновени неща — да прекарам още един час с Пег, да оставя дете след себе си... Все дреболии, но дреболии, по-необятни от нощта и по-велики от изгрева...

Сладкото ухание на живота трябва да се бе разнесло от ноздрите ми. Сигурно бе издишано заедно с молитвите.

Последно изсумтяване и...

Господи!

Звяра влезе в другата половина на кабинката!

Нахлу с такава сила, че се уплаших да не ме изгори с дъха си през решетката. Но огромното му туловище се намести и се отпусна като мях.

Разбрах, че странното преследване е завършило и че започва последният рунд.

Звяра пое дълбоко въздух няколко пъти. Като че ли се боеше да проговори веднага, защото още му се искаше да убива, но вече се бе уморил. Господи, най-сетне се бе уморил.

Дълго мълча и накрая прошепна:

— Благослови ме, отче, защото съгреших.

Помъчих се да си спомня какво казваха свещениците от старите филми в такива случаи, но нищо не излезе.

Изпитах огромното желание да се спусна пак в предишната надпревара.

Вместо това затаих дъх, а той пак прошепна:

— Благослови ме, отче...

— Не съм ти никакво отче — не издържах аз.

— Не е възможно — промълви Звяра.

След малко добави:

— Ти си моят син.

Подскочих и усетих собственото си сърце да се спуска по черния тунел.

Звяра се размърда.

— Кой... мислиш... **ЧЕ ТЕ НАЗНАЧИ?**

— Боже мой!

— Аз го направих — каза изгубеното лице зад решетката.

Значи не е бил Гроц? — помислих си аз.

Тогава Звяра заразправя. Думите му се ронеха като черни зърна от ужасна броеница. Аз потъвах все по-надолу и по-надолу, докато накрая главата ми опря о пода и промърморих:

— Защо не ме уби?

— Никога не съм го искал. Приятелят ти се заяде с мен. Не биваше да прави този бюст. Беше лудост. Щях наистина да го убия, но той ме изпревари. Или поне се престори на умрял. Всъщност Рой е жив и те чака.

Искаше ми се да попитам къде е, но попитах друго:

— Защо ме спаси?

— Ами... от желание някой ден историята с мен да бъде разказана. Само ти... можеш да я предадеш достоверно. Няма нищо в студиото или на света, което да не знам. Четох една цяла нощ, спях на пресекулки и продължавах да чета, а после пошепнах през стената името ти. Не беше много отдавна. Той става, така бях казал. Назначете го. Той е моят биограф. И моят син.

Значи ме бяха взели в студиото заради една негова прошепната дума!

А сега шептеше на четиринайсет инча от мен, задъхвайки се между изреченията.

— Като си помисля само! — каза немощният глас. — Назначавах и уволнявах в продължение на години. Кой друг би могъл да го направи? Какво ми оставаше освен да понасям грозотата си и да искам да умра? Само работата ме крепеше. Твоето идване бе един вид подкрепа за мен.

Почудих се дали трябва да му благодаря.

След малко — отговори той без думи. После продължи:

— Отначало ръководех нещата тайно, иззад огледалото. През цялото време надувах главата на Лайбър с предвиждания за пазара и редакции на сценарии, прочетени в гробницата. Той ме изслушваше в два посред нощ. Какви срещи! Приличахме си като две капки вода! Его и свръхего. Рогът и надуващият рога. Той беше танцьорът, а аз — хореографът зад огледалото. Използвахме заедно неговия кабинет. Денем той се гневеше и важничеше, а нощем аз се разполагах на празното бюро и по единствения телефон върху него давах нарежданията си на Лайбър, моя личен секретар.

— Знам — промълвих аз.

— Как си могъл да научиш за това?

— Предположих го.

— Предположи?! Какво? Цялата тая невъобразима история? И за Празника на Все светии? За нощта преди двайсет години?

Дишаше тежко и чакаше да отговоря.

— Да.

— Хм. Спомням си добре онази вечер. Сухият режим бе отменен, но още си прекарвахме алкохола по тунела от гробището — ей така, заради забавата. Половината се веселяха сред гробовете, а другата половина — във филмовата морга. Пет студия, пълни с шумни мъже, жени, звезди и статисти. Почти не си спомням времето около полунощ. Някога питал ли си се колко много са откачените, които се любят на гробището? Я помисли!

Не казах нищо и Звяра продължи:

— Той ни хвана. Господи Боже, хвана ни между гробовете. Чукът на пазача разби главата ми, раздра бузите и окото ми! Удряше ли удряше! Избяга с нея. Аз се затичах с викове след тях. Качиха се в колата. Подкарах след тях. Катастрофата и... и...

Въздъхна, за да укроти сърцето си:

— Спомням си как докторът ме пренесе в църквата, лицето на обезумелия свещеник и това, как ме преместиха в моргата. Оправяй се сред гробовете! Оздравей сред мъртъвците! После докараха трупа на Слоун. Дойде и Гроц, за да поправи непоправимото. Горкият Гроц. Ленин трябва да е имал повече късмет. Едва движех устни, но им казах: прикрийте всичко. Късно е. Улиците са празни. Излъжете! Кажете, че съм умрял! Господи, лицето ми! Не може да се оправи по никакъв начин. Моето лице! Затова кажете, че съм мъртъв! Емили? Какво? Полудяла? Скрийте Емили! Заличете следите. С пари, разбира се, с много пари. Нека изглежда съвсем истинско. Кой би предположил? Направиха погребението със затворен ковчег, а през това време докторът се бореше за живота ми. Каква лудост, господи. Усещах лицето си, главата си, можах да извикам на Фриц да поеме нещата в свои ръце. И той го направи. Истински маниак за работа. Слоун да се изнесе. Горката Емили, нима е луда? Констанс? Констанс я заведе в санаториума. Един от онези приюти за пияни, луди и наркомани, където никога не оздравяваш, но където те пращат. Емили потъна в нищото, а аз беснеех. Всички ревяха и гледаха лицето ми, което сякаш бе излязло от месомелачка. Фриц им нареждаше да млькнат. Виждах в очите им СОБСТВЕНИЯ СИ ужас. Бяха ме отписали, но аз не се давах. До мен бяха д-р Филипс касапина и Гроц разхубавителя. Опитвах всичко, но накрая казах: „Не сме способни

на повече. Повикайте свещеник!“ „По дяволите! — извиках аз. — Направете погребение, но аз няма да присъствам!“ Всички пребледняха, защото знаеха, че говоря сериозно. И си помислиха: ако загине той, свършено е и с нас. Това бе златната година във филмовата ни история. Макар и по време на Депресията, бяхме направили двеста милиона, умножихме ги на триста. Почти всички останали студия се обединиха. Те НЕ МОЖЕХА да ме оставят да умра. Хилядарките сами изскачаха от ръцете ми. Как биха намерили заместник? В това море от глупаци, идиоти, зяпачи и откачалки... Ти го спаси, а аз ще го закърпя! Така каза тогава Гроц на оня касапин, д-р Филипс. И ме изродиха за втори път.

Спомних си думите на И.Х.: „Звяра? Аз присъствах на неговото рождение!“

— И тъй, докторът ме спаси, а Гроц ме закърпи. Но аз сам започнах да разкъсвам шевовете си. Всички мислеха едно и също — умре ли той, свършено е с нас. Но сега вече исках да умра. От сърце и душа го желяех. И въпреки всичко, старата жажда за власт победи дори и когато лежах под кървавата каша от плът и строшени кости. След няколко часа борба със смъртта, без да смея да докосна лицето си, заявих: „Обявете ме за починал. Скрийте ме тук и ми помогнете да се възстановя. Оставете тунела отворен. Погребете Слоун. Погребете и мен ЗАЕДНО с него, *in absentia*. Искам гръмки заглавия по вестниците. Понеделник сутринта ще се явя на работа. Никой не бива да знае. Не бива да ме виждат. Убиецът с накълцаното лице? Пригответе ми кабинет с бюро и кресло. Нека там седи някой, който да слуша съветите ми през огледалото. Мени? Къде е Мени? Ти ще слушаш! Ще шептя през процепите, сянката ми ще ти маха от огледалото... От теб ще се иска само да отваряш уста и да повтаряш каквото ще наляя в главата ти. Ясно ли ти е? Добре! Сега извикайте журналистите! Подпишете смъртните актове. Сложете Слоун в ковчег. Намерете ми една тиха стая за отдых в моргата, а ти Мени, иди и оправи кабинета. На работа!“

— В дните преди погребението си давах разпорежданията, а матката група около мен кимаше и изпълняваше.

— Докторът трябваше да ме върне към живота, Гроц да се занимае с лицето ми, доколкото това е възможно, Мени да ръководи студиото под моите напътствия, а И.Х. — просто защото се случи там

тази нощ и защото първи ме намери, потънал в кръв, — трябваше да нагласи всичко така, че да изглежда като случайна злополука. Само четирима знаеха. Фриц? Констанс? Те отговаряха за почистването, но никога не им казахме, че съм оживял. Четиримата знаещи щяха да получават по пет хилядарки седмично до края на дните си. Как ти се струва, а? Пет хиляди СЕДМИЧНО, през 1934-а! При средна работна заплата от някакви мижави петнайсет долара на седмица. Докторът, Мени, И.Х. и Гроц бяха наистина богаташи. Парите купуват всичко, повярвай ми! Години мълчание! Та тръгна като по вода. Филмите, студиото, растящите печалби, тайната около мен... Цената на акциите се качваше, нюйоркчаните бяха доволни — до момента, в който...

Замълча и въздъхна отчаяно.

— Някой откри нещо.

Пауза.

— Кой го направи? — осмелих се да попитам аз в тъмното.

— Докторът, старият доктор. Откри, че дните ми са преброени.

Пак замълча и най-сетне каза:

— Рак.

Оставих го да събере кураж и продължи:

— Рак. Не се знае кой от останалите е научил за това от доктора. Един от тях реши да избяга. Да грабне парите и да се покрие вдън земя. Така започна суматохата. Той искаше да сплаши всички с истината. После да изнудва и да се сдобие с много пари.

Помислих си, че сигурно говори за Гроц, но не му казах, а вместо това попитах:

— Знаеш ли кой е бил? Човекът, поставил трупа на стълбата? Този, който написа писмото, за да ме извика на гробищата? Този, който подшушна на Кларънс да чака пред „Кафявото бомбе“, за да те види? Този, който подтикна Рой Холдстром да направи бюст на едно съществуващо чудовище за един несъществуващ филм? Този, който поеше обилно с уиски И.Х. с надеждата, че той ще се замае и ще разкаже някому всичко?

Огромното тяло зад тънката решетка се движеше, потрепваше, въздишаше и изпущаше шумно въздуха през ноздрите си. Като че ли всяко вдишване бе надежда за оцеляване, а всяко издишване — признание в отчаяние.

Мълча дълго.

— В началото — когато качиха онова тяло на стълбата — подозирах всички. Нещата тръгнаха от зле по-зле. Направо се побърквах. Отхвърлих доктора като възможен извършител. Той беше страхливец до мозъка на костите си. Та нали сам ме бе известил за болестта ми? И.Х.? Бе още по-голям пъзльо — всяка вечер се криеше в чашката. Не можеше да бъде той.

— Къде е И.Х. тази вечер?

— Лежи погребан някъде. Видяха му сметката. Ако не те, щях да го сторя аз. Бях си наумил да се отърва постепенно от всеки, който би се опитал да ми навреди. Бих удушил И.Х., така, както постъпих с Кларънс. Бих го убил, както бих убил и Рой, ако не мислех, че сам е свършил тая работа. Рой бе човекът, който уби и погребва И.Х.

— Не е възможно! — извиках аз.

— Скрил го е някъде сред надгробните камъни. Горкият, тъжен Исус.

— Рой не би го сторил!

— Защо не? Ние всички бихме се превърнали в убийци, стига да ни дадат такава възможност. Убийството е всичко, за което мечтаем, но не можем да го осъществим. Чудех се кой ще се опита да ми свети маслото и да избяга. Докторът, И.Х., Мени...? Не можеше да бъде Мени Лайбър. Той винаги е бил съвсем прозрачен в намеренията си. Остана единствено Гроц. ТОЙ назначи Рой, но идеята да привлечем теб в търсенето на чудовище за филма бе моя. Как не се досетих, че са търсели мен! Че искат да ме превърнат в парче глина! Съвсем си бях загубил ума, но... вече всичко отмина.

— Крещях, търчах като луд, но изведнъж се изморих. Изтощих се от твърде много кръв, твърде много смърт и твърде много минало. На всичкото отгоре се бях разболял и от рак. Тогава срещнах другия Звяр в тунела към гробището.

— Другия Звяр?

— Да — въздъхна той, опирайки глава на решетката. — Иди и го доведи. Предполагам, че не си ме мислил за единствения Звяр?

— Единствения...?

— Оня твой приятел, чиито работи унищожих, когато видях запечатан собствения си лик. Чиито Градове стъпках в краката си. Чиито динозаври изкормих... ТОЙ ръководи студиото!

— Не... просто звучи абсурдно!

— Идиот! Изигра ни нас. Изигра и теб. Когато видя какво съм направил с чудовищата, градчетата и глинения бюст, наистина откачи. Предреша се така, че да изглежда като въплъщение на ужаса. Ужасната маска...

— Маска... — устните ми нервно потрепнаха.

Бях се досетил сам, но не пожелах да се доверя на усета си. Лицето върху стената на Кръмли... Неодушевен бюст от глина, а самият Рой, гримиран като бащата на ужаса, детето на хаоса, сина на унищожението.

Рой се бе заснел как играе Звяра.

— Твоят приятел — задъхваше се човекът зад решетката — наистина си го бива. Дори гласът му бе станат досущ като моя. Говореше на Мени през огледалото и...

— И му заповядваше да го назначи отново?!

— Да! Искал и Оскар!

Вкопчих ръце в решетката.

— Но как е...

— Поел нещата в свои ръце? Къде е била границата, стената между нас? Веднъж се срещнахме очи в очи под земята. Сече му пипето на тоя непрокопсаник. Не се бях поглеждал в огледалото от години. И изведнъж застанах срещу себе си! Помислих си, че е измама. Игра на светлината. Изпицях и ударих сянката срещу мен. ОГЛЕДАЛОТО повдигна СВОЯ юмрук и замахна. Дойдох на себе си и побеснях. Оказах се набутан в една ниша и заключен зад решетките. Той стоеше и ме наблюдаваше. „Кой си ти?“ — изкрещях аз. Но и сам знаех. Отмъщението е сладко нещо. Бях убил творенията му, бях смазал градовете му, бях се опитал да смажа и него самия. Триумфът над мен би трябвало да му достави огромно удоволствие. Той се спусна по тунела и извика през рамо: „Слушай, отивам да си издействам новото назначение! А, да! Ще си поувелича и заплатата!“ Два пъти на ден ми носеше шоколад, а аз бях на края на силите си. Накрая се убедих, че наистина умирам и че удоволствието се губи. Струва ми се разбра, че мощта не е вечна, величествена и забавна. Не знам уплаши ли се или му стана досадно, но преди няколко часа свали катинара и ме изведе, за да ти се обадя. Остави ме да те изчакам. Нямахше нужда да обяснява какво трябва да правя. Посочи само

продължението на тунела към църквата. Време за изповед — каза той. Великолепно. Сега чака теб в последното си убежище.

— Къде е то?

— По дяволите! Къде може да бъде единственото място за такива като мен и него с новия му характер?

— А, да — кимнах аз и очите ми се напълниха със сълзи. — Бил съм там.

Звяра се сви.

— Това е то — въздъхна той. — През последната седмица причиних зло на мнозина. Аз убих едните, а твоят приятел — другите. Попитай го. Той наистина откачи не по-малко от мен. Когато всичко приключи и се намеси полицията, прехвърлете цялата вина върху мен. Няма нужда от два Звяра. И един е достатъчен, нали?

Мълчах.

— Чакам отговор!

— Да.

— Добре. Когато той видя, че умирам, че наистина умирам и с него също е свършено, прояви любезността да ме пусне. Студиото, което ръководеше вместо мен, бе стигнало до задънена улица. И двамата трябваше да обединим усилия, за да го съживим. Идната седмица ще заработим с пълна пара. Започваме с „Мъртвите са добри ездачи“.

— Не — измърморих аз.

— Стига глупости! Макар и да умирам, ще събера сили, колкото да те удуша със собствените си ръце. Ще бъде направено. Искам да го чуя от твоите уста!

— Ще бъде... направено — казах аз най-сетне.

— И последно. Предложението ми е още в сила. Студиото е твое, стига да пожелаеш.

— Недей...

— Няма друг! Не се отказвай толкова бързо. Повечето хора биха умрели от радост, ако...

— Умрели. Правилно подбра думата. Само за месец бих се превърнал в жалка, пияна развалина.

— Не разбираш. Ти си единственият ми син.

— Дано не е вярно. Защо точно аз?

— Защото си наистина един честен до глупост идиот спасител. Истински балама, а не престорен. Говориш много, но всичко казано е вярно. Не можеш да се промениш. Доброто у теб се излива в думите ти.

— Да, но не съм се облягал на огледалото като Мени, за да слушам съветите ти години наред.

— Той говори, но думите му са лишени от смисъл.

— Но е опитен. Вече се е научил как да се оправя. По-добре е просто да работя за него.

— Давам ти последен шанс. Отговори! — Гласът му заглъхваше.

— И да се откажа от съпругата си, писането и живота си?

— А-а-а — прошепна гласът. — Да... Изплюхме камъчето. Прости ми, отче, защото съм грешен.

— Не мога.

— Разбира се, че можеш. И трябва да простиш. Такава е работата на свещеника. Опрости греховете ми и ме благослови. След малко ще е твърде късно. Не ме изпращай във вечните пламъци на ада.

Затворих очи и произнесох:

— Благославям те — после добавих: — Прощавам ти, макар и нищо да не разбирам.

— А кой е разбирал? Да не мислиш, че аз? — задъха се и чукна глава в стената. — Благодаря — склопи очи и се зарея в безмълвните пространства. Усетих как забравата тръшка огромната си врата и гробницата се затвори завинаги.

— Прощавам ти! — изкрещях аз на ужасното лице пред себе си.

— Прощавам ти... — долетя отвисоко гласът на ехото.

Улицата бе пуста.

Къде си, Кръмли?

Побягнах.

Трябваше да ида само на още едно място.

Потънах в тъмното сърце на „Нотр Дам“.

Изкачих се до покрива и видях очертанията на тялото, разположено близо до ръба на лявата кула. Брадичката бе облепната на лапите. Погледът се взираше в един Париж, който никога не бе съществувал.

Пропълзях напред, поех дълбоко въздух и извиках:

— Ти...

Млъкнах. Тялото не се помръдна.

Пак поех дъх и казах:

— Тук съм.

Гърбът отсреща се поизправи. Лицето се подаде напред и излезе от сянката.

За последен път поех дълбоко дъх и тихичко извиках:

— Рой?

Звяра ме погледна. Бе пълно копие на чудовището, издъхнало преди няколко минути в изповедалнята.

Ужасната маска прикова поглед в мен и ме смрази от ужас. Раната наместо уста се изкриви, примлясна и избоботи:

— ... Да-а-а.

— Всичко приключи — гласът ми потреперваше. — Господи, Рой, моля ти се слез оттам.

Звяра кимна. Дясната му ръка се вдигна към лицето и започна да разкъсва восъка, кората грим, маската на ужаса и абсурда. Ноктите се впиваха и драцеха по кошмарната плът. Изпод всичко това се подаде лицето на някогашния ми приятел от гимназията.

— Приличах ли на него? — попита той.

— Божичко, Рой, не можеш да си представиш колко много — едва го виждах през сълзите в очите си.

— Да-а-а. И на мен така ми се струваше.

— Рой, свали всичко. Имам някакво ужасно чувство, че ако оставиш и една прашинка от маската, тя ще полепне по теб завинаги и ти никога вече не ще бъдеш същият.

Дясната ръка на Рой инстинктивно зачеса едната буза.

— Хм, колкото и да е странно, и аз мисля така — прошепна той.

— Как ти хрумна да измениш лицето си по този отвратителен начин?

— Две изповеди? Вече чу първата, но искаш и още една, а?

— Да.

— Да не си станал свещеник?

— Вече се чувствам така. Да не искаш да те отлъча?

— От какво?

— От нашето приятелство?

Стрелна поглед към мен.

— Не би го направил!

— Защо не!

— Приятелите не изнудват приятелите си с идеята за приятелството помежду им.

— Ето една още по-добра причина да проговориш. Слушам те.

Все още неразкъсал докрай маската си, Рой тихичко заговори:

— Моите животинки, заради тях стана всичко. Никой никога не бе докосвал миличките ми, най-скъпите ми същества. Отдадох целия си живот на това, да ги родя във въображението си и да им дам форма. Те бяха свършени, а аз бях Бог. Какво друго имах? Кога съм ходил на срещи с гимнастичката на класа? Кога през всичките тези години до мен е заставала жена? По дяволите. Дори и в леглото лягах с моите бронтозаври. Нощем летях с птеродактилите си. Можеш да си представиш какво ми беше, когато изколиха невинните ми другарчета и сринаха света ми. Малко е да се каже, че полудях. Аз обезумях.

Рой замълча зад противната си маска. После продължи:

— По дяволите, толкова беше лесно. Успях почти в самото начало, но не ти казах. Помниш ли нощта, когато проследих Звяра в гробището? Толкова бях завладян от мисълта за чудовището, че ме беше страх да не провалиш номера. Номер?! Номер, заради който загинаха хора. Та тогава го видях как влезе в гробницата и не се показва повече, но не ти казах. Знаех, че ще се опитваш да ме разубедиш, а аз исках да имам това лице за великия ни шедьовър! Затова се затворих и

направих глинения бюст. После? За малко не те уволниха заради мен. Изхвърлиха ме от студиото, смачкаха динозаврите ми, стъпкаха декорите и разтрошиха глинения Звяр на парченца. Побърках се. Щях да полудея, но неочаквано се сетих, че има само ЕДИН човек, който е могъл да го направи, и че този човек не е нито Мени, нито някой от обкръжението му, а самият Звяр! Мъжът от „Кафявото бомбе“. Но откъде е могъл да разбере за глинения бюст? Бил е уведомен, нали? Пак се върнах към нощта, когато го проследих в онази част на гробището, близо до студиото. Ами да! Трябваше да има някакъв таен подземен проход между стената и студиото, където е видял произведението ми и е побеснял.

— Наложих се здравата да помисля. Откриеш ли ме Звяра, с мен бе свършено. Затова се „самоубих“! Отбих го от следата. Можех да го намеря и да си отмъстя само ако ме мислеха за мъртъв. Затова обесих онази кукла с лика ми. Ти я намери. После я намериха те, изгориха я и същата вечер се прехвърлих в гробището. Знаеш какво открих. Влязох в незаклучената гробница, спуснах се в подземията и стигнах зад огледалото в кабинета на Мени. Бях потресен! Толкова беше красиво... Звяра управляваше студиото, без никой да подозира за съществуването му. Затова реших да не го убивам, а да му отнема властта. Не да унищожа Звяра, а да БЪДА Звяра, да ЖИВЕЯ в кожата на Звяра! И да стана господар на двайсет и седем — двайсет и осем страни в света. А когато му дойде времето, да възкръсна, да измисля някаква тъпа история за амнезия или не знам какво си и да се отърва от чудовището. Звяра и без друго умираше. Виждах го с очите си. Умираше на крак. Скрих се, наблюдавах го и слушах какво говори. После го хванах, за да го затворя във филмовата гробница под студиото. Гримът помогна много. Когато ме видя изправен срещу себе си, толкова се изуми, че успях да го поваля и заключа свършено лесно. После изпробвах старата система, но със собствения си глас зад огледалото. Бях чул Звяра да говори в „Кафявото бомбе“ и зад стената на кабинета. Мърморех, шепнех с престолен глас и успях. „Мъртвите са добри ездачи“ пак беше включен в плана. Назначиха ни отново двамата с теб! Можех да разкъсам маската и да се покажа на бял свят, когато нещо се случи.

— Какво?

— Открих, че властта МИ ХАРЕСВА.

— Какво?!

— Властта. Влюбих се в нея. Борсови агенти, корпорации — всичките тия дивотии. Бях опиянен! Харесваше ми да управлявам студиото, да вземам решения, да върша всичко сам, без каквито и да било съвещания и чужди мнения. Да действам единствено с огледала, сенки и ехо. Да направя всички филми, които е трябвало да бъдат създадени още преди години. Да създам наново СЕБЕ СИ и собствения си свят! Да претворя приятелите си. Да накарам студиото да плаща в брой. Да разбере кой е бил най-виновен за бедата ми и после бавно да затягам болтчетата, докато премажа кохортите невежи и чиновници. Студиото ме бе използвало. Сега АЗ използвах него. Нищо чудно, че Луис Б. Майер беше непоносим, а братята Уорнърс се дрогираха с филми по цяла нощ. Не си ли управлявал студио, не можеш да разбереш какво нещо е властта. Не владееш просто град или страна, а цял един свят отвъд този, в който живеем. Искаш ли да забавиш темпото, всички едва си тътрят краката. Искаш ли да забързаш, и мъртъвците заподскачват в гробовете си. Само защото набелязваш филмите, ръководиш актьорите, определяш началото и отгатваш края. Всяка нощ се качвах на „Нотр Дам“, за да се присмее над селяците и мухльовците, които убиха приятелчетата ми и унищожиха жироскопа в гърдите ми. Но жироскопът пак забръмча, макар и накривен на една страна. Виж колко много постигнах — почти всичко е унищожено. Звяра започна, а аз довърших делото. Знаех, че ако не спра, ще завърша живота си в някоя лудница. Тази мисъл, както и фактът, че Звяра умираше и ме умоляваше да го пусна за последен път при свещеника, ме накара да му върна обратно студиото, за да може да ти го даде на теб.

Рой облиза ужасяващите си устни и замълча.

— Няколко неща остават неясни... — казах аз.

— Назови ги.

— Колко души са били убити от Арбътнот през последните няколко дни и колко души са били... — не можех да продължа.

Рой го каза вместо мен:

— ... убити от Рой Холдстром, Звяр Номер Две?

Кимнах.

— Не съм убил Кларънс.

— Слава Богу.

Преглътнах и попитах:

— В кой момент — о, Господи — кога...?

— Кога какво?

— Кой ден и в колко часа... пое поста... на Арбътнот?

Сега бе ред на Рой да преглътне.

— Ами... когато стана тая работа с Кларънс. Тогава, в катакомбите, чух гласове, които говореха по телефоните, поставени в самия тунел. Вдигах тайно слушалките, спотаявах се и проследявах сенките. Знаех, че пет минути след нахлуването на Звяра Кларънс ще бъде мъртъв. Видях и чух от разстояние как докторът бута Кларънс по тунелите и го отвежда в един от тъмните коридори. Разбрах, че скоро ще открият, че съм жив, дори и още да не са го научили. Чудя се дали са проверили какво е останало от мен в пещта за кремация. Ти също създаваше трудности. Познаваше Кларънс. Може би те бяха забелязали около неговия или моя апартамент. Жив щяха да те заровят, ако се бяха усетили. Така че, трябваше да поема нещата в свои ръце, да стана Звяра.

— Не само това. Затворих и студиото, за да изпробвам силата си, за да видя дали подскочат според прищевките ми. В едно опразнено студио можех по-лесно да се справя с негодниците и да очистя вероятните си убийци.

— Станислав Гроц? — попитах аз.

— Гроц...? Да. Той ни забърка в тая каша. Назначи първо мен, защото можех да преобразявам фигурите така, както той разкрасяваше стария чичко Ленин. Пусна една муха на Арбътнот и за твоето назначение. Направи онова плашило на стълбата за страх и на хората от студиото, и на Арбътнот, после ни покани на представление в „Кафявото бомбе“, а когато направих глинения звяр и изплаших всички, той прибра парите.

— Значи ти си убил Гроц?

— Не съвсем. Накарах да го арестуват на входа. Когато го доведоха в кабинета на Мени и го оставиха сам, огледалото се плъзна, той ме видя зад него и се строполи мъртъв. Сега попитай за д-р Филипс.

— Питам.

— В края на краищата, той бе изчистил сцената от „трупа“ ми, нали? Той заедно с бандата метачи. Срегнахме се в „Нотр Дам“. Дори

не се опита да избяга. Вдигнах го нагоре с въжетата на камбаните. Исках само да го изплаша, да го кача нависоко и да го разтреса, докато сърцето му само се пръсне от страх като това на Гроц. Непредумишлено убийство. Но той занервничи, оплете се във въжето и се обеси. Аз ли съм виновен?

Първата ми мисъл бе „да“, но после го оправдах.

— А И.Х.? — попитах със затаен дъх.

— О, не. Той се покатери на кръста преди две вечери и раните му се затвориха. Животът му изтече през тях. Умря на кръста горкият стар пияница. Мир на праха му. Намерих тялото и го погребях на подходящо място.

— Къде се намират всичките? Гроц, докторът и И.Х.?

— Някъде. Където и да е. Има ли значение? Навсякъде е осеяно с трупове. Радвам се, че един от тях не е... твоят.

— Моят?

— Това ме накара да спра, преди около дванайсет часа. Открих, че и ти фигурираш в списъка ми.

— Какво?!

— Хванах се да си мисля: „Застане ли ми на пътя, с него е свършено.“ Това сложи край на цялата история.

— Дано да е така, за Бога!

— Казах си: той няма нищо общо с тая бъркотия. Не е виновен заради другите. Той ти е приятел, твой човек е. Той е всичко, което е останало от живота ти. Това бе повратната точка. Отърваваш се от лудостта, когато разбереш, че си луд. Аз те обичах. Обичам те. Затова се върнах, отворих гробницата и пуснах Звяра да излезе.

Рой обърна глава и ме погледна. Очите му питаха: аз ли съм на ред? Ще ми причиниш ли зло заради злото, което съм сторил? Още ли сме приятели? Какво ме накара да направя всичко това? Трябва ли да научи полицията? Кой ще ги уведоми? Трябва ли да бъде наказан? Не е ли всичко такава лудост? Луди актьори, абсурдни реплики и декори? Свърши ли пиесата или е едва в началото си? Да се смеем ли или да плачем? За какво?

Лицето му казваше: не след дълго ще изгрее слънцето, двата града ще се събудят, но единият ще бъде по-жив от другия. Мъртвите ще си останат мъртви, а живите ще повтарят репликите си от предишния ден. Да им дадем ли да говорят? Или да пренапишем

всичко отначало? Да работя ли върху мъртъвците, които са добри ездачи? С твоите думи ли ще заговорят, щом отворят уста?

Какво...?

Рой чакаше.

— Наистина ли се върна, за да си до мен? — попитах аз. Поех дълбоко въздух и продължих: — Пак ли си Рой Холдстром и обещавах ли да не се превръщаш в който и да било друг, а да останеш завинаги просто моят приятел? Отговори, Рой.

Бе свел глава. Бавно протегна ръка.

Грабнах я така, сякаш всеки момент щях да се изтърколя от покрива и да падна долу.

Здраво се стиснахме.

Със свободната си ръка Рой свали останалата част от маската си. Смачка в юмрук восъка, пудрата и изкуствения белег и ги метна надалеч. Не ги чухме да тупват на земята. Вместо това ни стресна нечий глас:

— Ей, вие!

Погледнахме надолу.

Беше Кръмли — простичък селяк, застанал пред входа на „Нотр Дам“.

— Свърши ми бензина — извика той. — Обикалях дълго около гробището, но ми свърши бензинът — закри очи с ръка. — Какво, по дяволите, става там, горе?

Арбътнот беше погребан след два дни.

Или по-точно — бе препогребан. А още по-точно — положен в гробницата, където призори го занесоха няколко богомолци, без да знаят кого, защо и заради какво погребват.

Отец Кели извърши богослужение за мъртвородено дете, което като непокръстено, нямаше име.

Кръмли, Констанс, Хенри, Фриц, Маги и аз бяхме до него, а Рой стоеше зад гърба ни.

— Какво правим тук? — измърморих аз.

— Просто искаме да се уверим, че е погребан ЗАВИНАГИ — отбеляза Кръмли.

— Даваме му прошката си — тихо добави Констанс.

— Господи, представяте ли си какви тълпи щяха да се втурнат насам, ако някой научеше какво става — казах аз. — Последно сбогом с Наполеон.

— Той не беше Наполеон — възрази Констанс.

— Нима?

Погледнах към света зад оградата на гробището. Градовете на света лежаха кротко по местата си. Нямаше място за Кинг Конг, нямаше я обвеяната с прах бяла гробница на изгубения от пещерата Христос, нямаше го кръстът на вярата или бъдните дни, нямаше...

Не — казах си аз. Може би не Наполеон, а Ганди и Исус. Ирод, Едисън и Грифит. Мусолини, Чингис Хан и Том Микс. Бертран Ръсел, Човекът, който можеше да прави чудеса, Невидимият, Франкенщайн, Малкия Тим и Драку...

Трябва да съм произнесъл някое от имената на висок глас.

— Млъкни — каза Кръмли, *sotto voce*.

И гробницата на Арбътнот, напълнена с цветя и поела тялото на Звяра, се затвори завинаги.

Отидох да видя Мени Лайбър.

Седеше пак на ръба на бюрото си. Погледнах към голямото кресло зад него.

— Е — каза гой — „Цезар и Христос“ е вече завършен. Маги го редактира в момента.

Стори ми се, че му се иска да се ръкува, но не знае как да го направи. Затова се доближих до него, събрах възглавничките наоколо, както някога, натрупах ги една върху друга и седнах най-отгоре.

Мени Лайбър се разсмя.

— Никога ли не се предаваш?

— Направя ли го, жив ще ме схрускаш.

Погледнах към стената зад него.

— Затворен ли е проходът?

Мени се изправи, отиде до огледалото и го откачи. На мястото на предишната врата имаше пресен слой гипс и нова боя.

— Не е за вярвано, че от години насам там е заставало едно чудовище — отбелязах аз.

— Той не беше чудовище — отвърна Мени. — Ръководеше цялата работа. Без него щяхме отдавна да сме фалирали. Побърка се едва в последно време. Но до този момент бе Богът зад огледалото.

— Никога ли не привикна към хорските погледи?

— А ти би ли привикнал на негово място? Какво толкова странно има в това, че се е укривал, минавал е през тунела нощем и е сядал в креслото? Точно толкова абсурдно и находчиво в същото време, колкото и идеята да правиш филми, за да управляваш света. Всеки европейски град започва да прилича на нас — откачените американци. Обличат се като нас. Подражават на говора, танците и вкуса ни. Завоювахме света чрез филмите си, но не ни стига пипето, за да го проумеем. Та като се има предвид това, какво толкова необикновено има в идеята да твориш, скрит зад стената?

Помогнах му да закачи огледалото на място.

— Скоро след като нещата се оправят, ще ви повикаме с Рой, за да построите Марс.

— Но без чудовища.

Мени се поколеба:

— Ще обсъдим по-късно.

— А-ха. Смяташ ли да смениш креслото?

— Не. Вместо това ще уголемя задника си, за да ми е по мярка. Все отлагах, но май вече е време.

— С такъв задник би могъл да срутиш централния вход на нийоркската банка.

— Ако си наместя там мозъка, сто на сто. Ще трябва доста да се постарая. Него вече го няма. Искаш ли да пробваш и ти?

Загледах се в креслото.

— Не-е-е.

— Страх те е, че седнеш ли веднъж, няма да ти се иска да станеш от него? Хайде, изчезвай. Искам те обратно след четири седмици.

— Когато ще ти трябва нов завършек за „Исус и Пилат“ или „Христос и Константин“, или...

Стиснах ръката му, преди да е успял да отговори:

— Успех.

— Май този път е искрен, а? — погледна Мени към тавана. — По дяволите.

Отиде и седна в креслото.

— Как е? — попитах аз.

— Не е зле — със затворени очи се отпускате назад. — Човек може и да свикне.

На излизане се обърнах, за да видя пак замръзналата малка фигурка, потънала в кожената необятност.

— Още ли ме мразиш? — попита той със затворени очи.

— Да. А ти мен?

— Ъ-хъ.

Излязох навън и затворих вратата зад себе си.

Хенри се показва от къщата си и затупка с бастун към мен. Бутна куфарчето си в ръката ми.

— Всичко ли взе, Хенри?

— Дали съм побрал целия си живот в един куфар? Ами да, разбира се.

Стигнахме до ъгъла и се обърнахме назад.

Някой някъде изстреля невидимо гюле и къщата, простреляна право в сърцето, се сгромоляса наполовина.

— Сякаш разбиват кея на Венеция — каза Хенри.

— Да.

— Или трошат влакчетата в Пратера.

— Да.

— Шумът ми напомня и за деня, в който махнаха релсите за големите червени трамваи.

— Да.

Срути се и останалата част от сградата.

— Хайде, Хенри, да вървим у дома.

— У дома — повтори слепият Хенри и кимна мечтателно. — Никога не съм си бил у дома. Хубаво звучи.

Поканих Кръмли, Рой, Фриц, Маги и Констанс на прощално събиране, преди роднините на Хенри да са пристигнали, за да си го отведат в Ню Орлиънс.

Музиката гърмеше, бирата се лееше, слепият Хенри разправяше за четиринайсети път как е помогнал за откриването на празната гробница, а Констанс ми гризеше полусъблечена ухото, когато вратата на малкото ми апартаментче се отвори широко и един глас извика:

— Реших да си дойда с по-ранния полет. Едва се добрах до къщи. Тези ужасни задръствания... А-а-а, ето къде си бил! С теб се познаваме, с теб също, хм, не знаех, че и ти си тук.

Пег посочваше един по един гостите, застанала на прага. Изведнъж се хвана за главата и изкрещя истерично:

— Но коя е тази разголена жена?!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.